

Programmabegroting 2026





Colofon

Uitgever: gemeente Middelburg

Versie november 2025

Redactie: gemeente Middelburg

Eindredactie: gemeente Middelburg

Fotografie: gemeente Middelburg

Vormgeving: gemeente Middelburg

Productie: gemeente Middelburg

Inhoudsopgave

4 Inleiding

13 Programma's

13 Bestuur en Ondersteuning

27 Veiligheid

33 Verkeer, vervoer en waterstaat

44 Economie

48 Onderwijs

56 Sport, cultuur en recreatie

69 Sociaal Domein

86 Volksgezondheid en milieu

100 Volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vernieuwing

108 Paragrafen

109 Weerstandsvermogen en Risicobeheersing

118 Lokale lasten

127 Onderhoud kapitaalgoederen

138 Financiering

141 Bedrijfsvoering

150 Verbonden partijen

163 Grondbeleid

169 Wet open overheid

173 Begroting

174 Overzicht baten en lasten

177 Toelichting financiële positie

180 Balans per 31 december

181 Overzicht reserves en voorzieningen

183 Berekende EMU-saldo

184 Overige

185 Vervangingsinvesteringen

187 Incidentele baten en lasten

192 Structurele toevoeging en onttrekking aan de reserves

193 Bijlage (Europese) subsidies

Inleiding

Voor uw ligt het voorstel voor de begroting 2026 van de gemeente Middelburg. Een bijzonder begroting, omdat het de laatste begroting is van de bestuursperiode 2022-2026. Bij het aantreden van dit college in 2022 was de financiële situatie van Middelburg ten opzichte van de perioden ervoor sterk verbeterd. Dit is vooral het gevolg van de structureel hogere uitkering uit het Gemeentefonds van het Rijk aan onze gemeente. Daarnaast hebben we kunnen profiteren van grote eenmalige financiële meevallers in de vorm van het dividend uit de Zeeuwse Energie Houdstermaatschappij (ZEH, voorheen PZEM geheten) die het bezit van de kerncentrale in Borsele namens de Zeeuwse overheden beheerd.

Om ook in de toekomst de vruchten te kunnen plukken van deze meevallers, heeft de gemeenteraad begin 2025 besloten om het dividend uit ZEH niet langer structureel op te nemen in de gemeentebegroting. We bouwen de structurele inzet van het dividend gedurende de komende jaren langzaam af. Dit doen we omdat we weten dat in 2033 de bestaande kerncentrale moet sluiten en het op dit moment onzeker is of (en zo ja onder welke voorwaarden) de exploitatie ervan door ZEH voort zal duren. Daarmee is het ontvangen van dividendgelden voor de verdere toekomst onzeker. Op deze manier houden we ook voor de langere termijn een goede balans tussen de gemeentelijke inkomsten en uitgaven.

Zo lang we deze dividendgelden wel ontvangen, worden deze gestort in het Investeringsfonds dat hoort bij de Uitvoeringsagenda Omgevingsvisie Middelburg 2050. Uit dit fonds betalen we de grote investeringen op het gebied van woningbouw, infrastructuur, energie en klimaatadaptatie die we de komende jaren ook in de fysieke leefomgeving moeten doen. U herkent natuurlijk de vier gedeelde opgaven in, die de gemeenteraad heeft benoemd in 2022 bij de start van deze bestuursperiode. Ook het komende jaar wordt daar door de gemeentelijke organisatie weer hard aan gewerkt. De contouren voor het project 'Hart van Dauwendale' tekenen zich steeds meer af. Een project waarbij een koppeling wordt gemaakt tussen een nieuwe brede school en betaalbare woningen tegenover het Winkelcentrum Dauwendale. Ook het ontwerp van het stedenbouwkundig plan voor het project Hart van Griffioen is inmiddels in ontwerp gereed en zal eind van 2025 ter besluitvorming aan de gemeenteraad worden voorgelegd.

Hiermee worden twee mooie integrale plannen voor nieuwe 'harten' in deze twee wijken voorbereid waarmee de volgende bestuursperiode een verdere invulling aan gegeven kan worden.

2026 wordt ook het jaar waarin we verder stappen zetten in de realisatie van onze ambitie in het kader van Zeeland 2050. Met deze begroting ondersteunt de gemeente in financiële zin deze ambitie en blijft Middelburg investeren in sterke, toekomstbestendige voorzieningen. In Zeeland 2050 profileert Middelburg zich als bestuursstad met veel aandacht voor de welvaart van onze inwoners door specifiek aandacht te geven aan cultuur, onderwijs, mensenrechten en sport.

Bij de realisering van de in deze begroting opgenomen plannen en activiteiten spelen participatie en verbetering van de leefkwaliteit een belangrijke rol. Zo gaan we in 2026 op basis van het visiedocument vervolgonderwijs werken aan de uitvoeringsagenda vervolgonderwijs en wordt gewerkt aan de (noodzakelijke) versterking van Middelburg als culturele hoofdstad. Sport is hierbij een verlengstuk van onze profilering als onderwijs-, cultuur- en bestuursstad. Immers, sport bevordert de gezondheid, talentontwikkeling en sociale verbinding, en versterkt daarmee de impact van ons onderwijs- en cultuurbeleid.

Als mensenrechtenstad blijven we ons inzetten door aandacht te geven aan bestaanszekerheid, inburgering en gelijke kansen. Zo blijven we ons inzetten voor humane opvang van vluchtelingen en Oekraïners. In 2026 zetten we dan ook belangrijke stappen in de vergunningsprocedure voor het bouwrijp maken van het terrein voor het AZC Cleene Hooge. Ook blijft de focus gericht op het zorgen voor vitale wijken, betaalbare woningen en wordt er gewerkt aan het kansrijk en veilig opgroeien van de jeugd. Tevens continueren we onze inzet om de verschuiving van zwaardere en individuele zorg naar lichtere en collectieve vormen van zorg en ondersteuning mogelijk te maken. Dit doen we door de doorontwikkeling van het sociaal team naar een Stevig lokaal team, dat dicht bij de inwoners staat. Dit vergroot de toegankelijkheid en versterkt de eigen kracht van inwoners en voortkomt het ontstaan van een zwaardere hulpvraag, met behoud van kwaliteit en maatwerk.

Vanuit de VN Sustainable Development Goals werken we aan vergroening en duurzaamheid, zodat we een toekomstbestendige leefomgeving creëren voor huidige en toekomstige generaties. Om dit te realiseren blijven we in 2026 actief bezig met het strategische project KEC. In het kader hiervan gaan we verder met de realisatie van Smart Grid in Arnestein, het energielandschap aan de Sloerand en wordt de Transitievisie Warmte in 2026 opgevolgd door het Warmteprogramma.

Waar mogelijk doen we dit alles samen met andere gemeenten, overheden en maatschappelijke partners.

Het college is best trots dat we na jaren van financiële krapte voor de komende jaren een begroting en meerjarenraming kunnen overdragen voor de volgende bestuursperiode die niet alleen sluiten is, maar zelfs nog financiële ruimte biedt voor het maken van nieuwe keuzes. Natuurlijk zitten daar een aantal aandachtspunten bij. De Rijksoverheid heeft de gevolgen van “het ravijnjaar 2026” in de Voorjaarsnota 2025 enigszins gematigd, maar helaas is voor de periode vanaf 2028 nog steeds geen duidelijkheid verkregen over de structurele uitkering uit het Gemeentefonds. Ook de financiële vertaling van de Hervormingsagenda Jeugd houdt voor de gemeente Middelburg een bezuinigingsopgave. Daarnaast blijkt de restauratie van de gevels van het stadhuis fors duurder uit te vallen dan een aantal jaren geleden was begroot. Gelukkig was voor dit project de afgelopen jaren al geld opzij gezet op de begroting, maar het laat wel de kwetsbaarheid van de gemeentelijke financiën zien.

Financiële positie

Bij het opstellen van de programmabegroting 2025 was het de verwachting dat gemeenten vanaf 2026 minder middelen vanuit het Gemeentefonds toebedeeld zouden krijgen. In het voorjaar 2025 zijn na intensief overleg tussen het Rijk en de VNG extra middelen beschikbaar gekomen. Het kabinet stelt voor 2025–2027 circa 3 miljard euro beschikbaar, onder meer om een terugval in het Gemeentefonds in 2026 op te vangen. Hoewel dit een positieve stap is, blijven de middelen grotendeels incidenteel en zijn de verwachtingen van het Rijk ambitieus.

In de Meicirculaire 2025 is een nieuwe raming van het Gemeentefonds opgenomen voor de jaren vanaf 2026. Voor Middelburg lopen deze bedragen op tot ruim € 1,6 miljoen op structurele basis. Daarbij wordt opgemerkt dat deze bedragen in toekomstige circulaire mogelijk nog worden bijgesteld.

Ondanks bovenstaande positieve ontwikkelingen blijkt dat een substantieel deel van deze extra middelen incidenteel van aard zijn, waardoor nog steeds onzekerheid bestaat hoe gemeenten vanaf 2028 een sluitende begroting kunnen presenteren. Voor Middelburg specifiek geldt dat uit de meerjarenbegroting blijkt dat Middelburg over alle jaren positieve begrotingssaldo's kan presenteren. Opgemerkt moet worden dat gemeenten invulling moeten gaan geven aan de hervormingsagenda jeugd. Voor Middelburg is hiervoor vanaf 2028 een taakstelling van 1 miljoen oplopend naar 2,1 miljoen in 2029 en verder opgenomen. De transitie binnen de Jeugdzorg vereist een aanpak vanuit meerdere perspectieven.

- Lokaal: door het organiseren van laagdrempelige basiszorg, gericht op het voorkomen van geïndiceerde jeugdzorg.
- Regionaal: door gezamenlijke inkoop van jeugdzorg en het vormgeven van contracteringsmodellen waarin zorgaanbieders actief bijdragen aan een toekomstbestendige en betaalbare jeugdzorg.
- Landelijk (Rijksoverheid): Op dit moment ondersteunt de transitie met stevige maatregelen en extra investeringen, waaronder bijna €3 miljard tussen 2025 en 2027. Waarin ook een duurzame bekostiging na deze periode noodzakelijk is.

Gebeurtenissen na vaststelling Kadernota 2026 - 2029

Uw raad heeft de kadernota 2026-2029 op 2 juli 2025 vastgesteld. Daarnaast heeft uw raad een memo actieve informatie ontvangen over de uitkomsten van de meicirculaire en een prognose gegeven over de financiële ruimte voor de komende jaren. Met het Amendement 25-089 / 26.a.1 Wensen formatie uitbreiding heeft uw raad aan een gedeelte van de vrije ruimte als gevolg van de uitkomsten van de Meicirculaire 2025 invulling gegeven.

(bedragen x € 1.000)	2026	2027	2028	2029
Saldo financiële ruimte Kadernota 2026 - 2029	-45	-122	-821	1.313
Aangenomen amendement Kadernota 2026-2029 (formatieuitbreidingen)	-537	-566	-591	-618
⁽¹⁾ Saldo vastgestelde Kadernota 2026 - 2029	-582	-688	-1.412	695

(bedragen x € 1.000)	2026	2027	2028	2029
1. Uitkomsten Meicirculaire 2025	2.025	2.152	1.675	1.997
2. Bestuursrapportage 2025	36	37	37	38
3. Begroting gemeenschappelijke regelingen versus VZG-norm	-248	-229	-90	-122
4. Kapitaallasten kademuur Nieuwe Haven/Turfkaai	0	-27	-27	-27
5. Overige begrotingsmutaties	108	349	478	820
(2) Saldo gebeurtenissen na vaststelling KN 2026 - 2029	1.921	2.283	2.074	2.706
6. Formatie-uitbreiding: WMO & Jeugd (tijdelijk)	-594	-594	0	0
7. Formatie-uitbreiding: Kwaliteitsmedewerker Omgevingswet	-100	-105	-110	-115
8. Formatie-uitbreiding: Projectmanagement	0 ¹	-60	-63	-66
9. Merkorganisatie	-25	-25	-25	-25
10. Herinrichting Sportcomplex de Kruitmolen	-250	0	0	0
11. Havengelden	30	60	91	91
12. Sociaal beheer	-150	-175	-175	-175
13. Epenpark	-9	0	0	0
14. De Spot	-220	-220	-211	-200
15. De Spot haalbaarheidsonderzoek locatie	-80	0	0	0
16. De Spot kleine gebouwaanpassingen	-75	0	0	0
17. Lobbyist	-10	-10	-10	-10
18. Onderwijshuisvesting 'Hart van Dauwendaele'	0	0	0	-153
(3) Saldo aanvullende wensen Begroting 2026	-1.483	-1.129	-503	-653
(1+2+3) Saldo begroting	-144	465	159	2.748
Waarvan eenmalig (afbouw ZEH dividend)				1.192
Structureel saldo				1.556
Lasten	-267.134	-243.193	-246.334	-250.799
Baten	266.991	243.659	246.493	253.547
Saldo	-144	465	159	2.748

¹ Voor 2026 is deze eenmalig verwerkt in de KN 2026 - 2029

Verderop in de begroting worden bij de verschillende programma's bovenstaande ontwikkelingen en de benodigde beschikbare middelen inzichtelijk gemaakt. Voor het totaaloverzicht worden ze hieronder per onderdeel nader toegelicht.

1. Uitkomsten Meicirculaire 2025¹

De uitkomsten van de meicirculaire zijn middels een memo actieve informatie aan uw raad te verstrekt. De cijfers die in de Kadernota zijn gepresenteerd, waren gebaseerd op een voorlopige inschatting van de meicirculaire 2025. Dit op basis van de Voorjaarsnota 2025 van het Rijk. Met name de prijs- en volumeontwikkelingen nog niet waren verwerkt in de Kadernota 2026–2029. Daarnaast zijn in de meicirculaire ook de

ontwikkeling binnen de uitkeringsbasis en hoeveelheidsverschillen aangepast wat structureel een voordeel oplevert.

2. Bestuurlijke tussenrapportage 2025

De structurele effecten zoals die zijn gemeld in de bestuurlijke tussenrapportage 2025 zijn verwerkt in deze Programmabegroting 2026 en de meerjarenraming 2027-2029. Op 25 september 2025 is de bestuurlijke tussenrapportage door uw raad vastgesteld.

¹ Eind september wordt de septembercirculaire 2025 verwacht. Evenals de systematiek bij de Kadernota 2026-2029 en de meicirculaire wordt deze circulaire bij de behandeling van de programmabegroting 2026 en meerjarenraming 2027-2029 via een memo actieve informatie aangeboden.

3. Begrotingen Gemeenschappelijk Regelingen irt VZG-norm

In de Kadernota is rekening gehouden met een 'stelpost financiële tegenvallers' om financiële risico's en onvoorziene tegenvallers binnen de bestaande begroting op verantwoorde wijze op te vangen. Deze stelpost fungeert als vangnet voor onderdelen van de kostenraming die bij de totstandkoming van de Kadernota nog onzeker waren en waarvan de exacte omvang op dat moment moeilijk waren in te schatten op te vangen.

Het VNG-advies over de bezuinigingsrichtlijn van -2,2% voor de begroting 2026, zoals vastgesteld door de VZG voor Gemeenschappelijke Regelingen (GR-en), werd beschouwd als een potentiële risicopost. Inmiddels zijn alle begrotingen van de GR-en ter zienswijze voorgelegd en definitief vastgesteld en verwerkt binnen de meerjarenbegroting. In de Kadernota was onder meer voor deze ontwikkeling een stelpost opgenomen, die hierdoor gedeeltelijk kan komen te vervallen.

4. Kademuren nieuwe Haven-Turfkaai

De raad heeft besloten om krediet beschikbaar te stellen voor de algehele voorbereiding en uitvoering van constructief herstelwerk aan de kademuur Nieuwe Haven- Turfkaai. De jaarlijkse kosten hiervan zijn in de meerjarenbegroting verwerkt. Inmiddels hebben de voorbereiding en aanbesteding plaatsgevonden en gebleken is dat het werk niet uitgevoerd kan worden binnen het beschikbare krediet en dient deze in de begroting als o&o te worden verwerkt. Met een memo actieve informatie is de raad hierover geïnformeerd.

5. Overige mutaties

Bij het opmaken van deze programmabegroting 2026 en meerjarenraming 2027-2029 zijn de uitgangspunten van de kadernota verder uitgewerkt en zijn inschattingen nader gespecificeerd. Deze afwijking wordt met name veroorzaakt door nadere uitwerking van de salarislasten.

6. Formatie-uitbreiding WMO & Jeugd (tijdelijk)

Naast de structurele uitbreiding van 1,3 fte voor Wmo-consulenten en 1 fte voor Jeugdconsulent, voortkomend uit landelijke en lokale ontwikkelingen, is voor de jaren 2026 en 2027 een tijdelijke uitbreiding met extra fte's noodzakelijk om de Toegang in Middelburg adequaat te kunnen blijven ondersteunen. De noodzaak voor extra formatie is onder meer het gevolg van het uitgestelde moment waarop de wetswijziging inzake

de inkomensafhankelijke eigen bijdrage voor de Wmo wordt ingevoerd. De verwachting is dat de invoering van deze wetswijziging een dempend effect heeft op het aantal aanvragen voor huishoudelijke ondersteuning. Daarnaast vraagt de transitie van maatwerkvoorzieningen naar algemene voorzieningen, en ontwikkelingen die pas vanaf 2028 hun beslag krijgen, zoals de vorming van het Stevig Lokaal Team en de nieuwe inkoop Jeugd in het kader van de Hervormingsagenda Jeugd, extra capaciteit. Naar verwachting zullen deze veranderingen leiden tot een afname van het aantal aanvragen bij de Toegang. Tot die tijd is het echter essentieel om het toegenomen aantal aanvragen binnen de wettelijke termijnen en met minimale wachttijd af te handelen.

7. Formatie-uitbreiding Kwaliteitsmedewerker Omgevingswet

Ruim een jaar na de invoering van de Omgevingswet blijkt het opzetten van een solide beheerorganisatie voor de uitvoering van deze wet een complexe opgave. Dit vraagt om integrale afstemming en samenwerking tussen de afdelingen Veiligheid & Handhaving en Leefomgeving, evenals met externe ketenpartners. Daarnaast is het van belang dat het softwaresysteem – waaronder het CLO – goed functioneert binnen de werkprocessen zoals die door de gemeente Middelburg en haar ketenpartners worden nagestreefd. Hoewel diverse werkprocessen rondom de Omgevingswet (en breder, zoals andere vergunningverlening binnen V&H) deels zijn uitgewerkt, ontbreekt het nog aan voldoende kwaliteit en volledigheid in de beschrijvingen, met name ten aanzien van de benodigde beheersingskaders. Het creëren van samenhang tussen processen is essentieel om de onderlinge aansluiting te verbeteren. Dit vraagt om structurele borging binnen de begroting. Binnen de huidige formatie is hier echter nog geen rekening mee gehouden.

8. Formatie-uitbreiding Projectmanagement

Sinds eind 2023 is een portfoliomanager aangesteld voor het professionaliseren van projectmatig werken voor een periode van twee jaar, met een looptijd tot 1 september 2025. Hoewel er belangrijke stappen zijn gezet in de opzet en professionalisering van het projectmatig werken, is dit traject nog niet afgerond. Vervolg is noodzakelijk om de (strategische) doelstellingen te realiseren en verder te gaan met de aanbevelingen van het rapport 'Leren van de Trekdijs'. Belangrijke onderdelen hierbij zijn het opstellen en actueel houden van een overzicht van opgaven en projecten, evenals het verder implementeren van de coördinatie van het projectmatig werken. Daarnaast is het opleiden van

nieuwe projectleiders binnen de projectleiderspoule essentieel, zeker gezien het dreigende tekort. De hoeveelheid opgaven en de noodzaak om de werkwijze uniform en professioneel te houden, onderstrepen het belang van continuïteit.

9. Merkorganisatie

Met het oprichten van een Merkorganisatie voor Zeeland wil men komen tot een integrale aanpak om onze regio aantrekkelijker te maken om te (komen) wonen, werken, studeren en te ondernemen. Alle Zeeuwse gemeenten doen hieraan mee.

10. Herinrichting Sportcomplex de Kruitmolen

De technische levensduur van de huidige sporthal in Dauwendaele nadert het einde, waardoor renovatie of nieuwbouw noodzakelijk is. Tegelijkertijd zijn er veranderingen in het gebruik: de tennisvereniging is opgeheven en de voetbalvereniging wil minimaal één veld afstoten vanwege dalende ledenaantallen. Daarnaast voldoet het huidige aanbod van (binnen)sportaccommodaties niet meer aan de wensen van inwoners en gebruikers, en is het sportcomplex in Dauwendaele het enige in de stad onder het kanaal. Door capaciteitsproblemen moeten sportaanbieders regelmatig worden afgewezen. Dit alles onderstreept de noodzaak tot herinrichting van het complex. Een eerste ambtelijke verkenning heeft plaatsgevonden, gericht op:

- Multifunctioneel gebruik van de locatie;
- Versterking van ontmoeting in de wijk;
- Verbreding van het aanbod op het gebied van sport, beweging en gezondheid;
- Verduurzaming van de accommodatie.

Deze “pre-initiatieffase” heeft geleid tot een verkennende kosten-batenanalyse, een dekkingsoverzicht, planconcepten en een risicoanalyse. Voor 2026 is een vervolg noodzakelijk in de vorm van een initiatieffase, waarin technische en planologische haalbaarheid verder worden onderzocht. Diverse partijen hebben interesse getoond om mee te denken. De uitkomsten van deze fase zullen worden uitgewerkt in een planvormingsfase voor de locatie in Dauwendaele.

11. Havengelden

Het college heeft verzocht te onderzoeken of een verdubbeling van de havengeldtarieven wenselijk en haalbaar is. Uitgaande van de begroting 2026 bedragen de totale kosten voor de haven, inclusief overhead, € 236.000. De verwachte opbrengsten in

2026 worden geraamd op € 145.000, wat neerkomt op een kostendekkingsgraad van circa 62%. Geadviseerd wordt om de tarieven in de komende drie jaar gefaseerd te verhogen, zodat in 2028 een kostendekkend niveau van 100% wordt bereikt. Dit betekent, op basis van de huidige inzichten, in totaliteit een tariefsverhoging van 38%. Dit zou een extra opbrengst genereren van ongeveer € 30.000 in 2026, oplopend tot € 90.000 in 2028. Als kanttekening moet wel worden aangegeven dat Middelburg hogere tarieven hanteert dan andere havens. Ter vergelijking: voor een cruiseschip van 135 meter bedragen de havengelden in Middelburg € 602. In Vlissingen is dit € 309 en in Schouwen-Duiveland € 216. Opgemerkt moet worden dat Middelburg bij duurzame schepen Green Award-korting toepast.

12. Sociaal beheer

Hiervoor is al een beleidswens opgenomen via het kadernotaproces. Vanaf 2024 wordt er gezocht naar een passende vorm om het sociaal beheer te organiseren. In eerste instantie was het de bedoeling om de uitvoering bij Vizita onder te brengen. Het is helaas niet gelukt om tot werkbare en betaalbare afspraken te komen. Op verschillende locaties stopt de zittende beheerder, danwel loopt de beheeropdracht af. In het Getij stopt per 1 juni 2025 's Heerenloo met het beheer. In het Palet en van Cittershoff stopt per 1 augustus 2025 de beheeropdracht voor de huidige beheerder. In Hof van Buren wordt het beheer overdag voorlopig uitgevoerd door Herstel Talent, maar moet er voor avondopenstelling beheer geregeld worden. In het Dorpshuis in Nw en St Joosland stopt de huidige beheerder in april 2026. Om de beheertaken goed op te kunnen vangen, is voor de komende jaren aanvullend budget nodig. Op basis van het huidige budget (€ 175.000), de gereserveerde middelen in de Kadernota 2026 – 2029 (€ 290.000) en de huidige aanvraag (€ 175.000) komt het totale beschikbare budget op structureel € 640.000.

13. Epenpark

Voorstel is om voor de speeltuinvoorziening in het Van Epenpark in een afgeslankte variant (startbudget van € 9.000 in 2026) op te nemen. Op basis van de ervaringen in 2026 kan via de kadernota 2027 en verder worden besloten over eventuele vervolfinanciering. Twee betrokken inwoners willen speeltuin Van Epenpark nieuw leven inblazen. Voorheen werd de speeltuin beheerd door een speeltuinvereniging. Na het beëindigen van deze vereniging is het beheer van de speeltuin en het bijbehorende gebouw teruggevallen naar de gemeente. De speeltuin is dagelijks open (behalve op zondag), maar er worden niet of nauwelijks

nog activiteiten georganiseerd. De twee inwoners willen diverse activiteiten organiseren voor diverse doelgroepen, waardoor er meer verbinding in de wijk ontstaat. De speeltuin is een mooie plek waar laagdrempelige ontmoeting kan plaatsvinden en waar mensen elkaar kunnen ontmoeten.

14. De Spot

De doorontwikkeling van de De Spot en de ontvlechting uit stichting Vizita wordt ondersteund. Het doel is het poppodium in Middelburg in een verzelfstandigde vorm te continueren. Het poppodium neemt in het Zeeuwse netwerk van poppodia al een prominente plek in en het college hecht er waarde aan dat het poppodium in Middelburg een dergelijke rol kan blijven vervullen. De Spot heeft een subsidieaanvraag ingediend als onderdeel van de subsidieaanvraag van Vizita met een activiteitenplan, begroting en een beschrijving van de wijze waarop De Spot en Vizita organisatorisch willen ontvlechten. Uiterlijk op 31 december 2025 moet het college een besluit nemen over de subsidieaanvraag. De Spot geeft aan jaarlijks € 570.000 structurele subsidie nodig te hebben voor de nieuwe organisatie. In de aanvraag is een bedrag van € 350.000 opgenomen als basisbedrag vanuit de begroting van Stichting Vizita. Daar bovenop is nog een aanvullende structurele vraag gedaan van jaarlijks € 220.498. De hogere subsidievraag heeft met name betrekking op professionalisering van de organisatie (van 4,5 fte naar 6,44 fte). Naar verwachting kan de subsidie op termijn naar beneden bijgesteld worden, omdat De Spot ambitie heeft om meer inkomsten te genereren via extra verhuuropbrengsten en uitbreiding en diversificatie van de programmering. Voor 2026 bestaat 49% van de dekking voor de verwachte uitgaven uit gemeentelijke subsidie. Op termijn moet dit percentage teruggebracht worden naar 39%. Dit zal in de subsidieafspraken verwerkt worden.

15. De Spot haalbaarheidsonderzoek locatie

Het huidige pand voldoet op dit moment aan de veiligheidsnormen en is voldoende passend voor de huidige programmering van het poppodium. Het pand heeft een centrale ligging in de binnenstad en heeft daarmee een toegevoegde waarde voor het uitgaansleven. De locatie kent ook zijn beperkingen qua logistiek, parkeergelegenheid, toegankelijkheid en zichtbaarheid. Vanwege omwonenden is er een maximum aan het geluid en voor vrachtwagens (van acts of leveranciers) is het krap bij laden en lossen. De Spot zou op termijn een alternatieve locatie ook willen overwegen. Vanuit gemeentelijk perspectief is de vraag eveneens gerechtvaardigd of het huidige pand,

waarvan de gemeente de eigenaar is, optimaal is voor de huidige functie. Vanwege eerder gedane investeringen is de boekwaarde van het pand (relatief) hoog. Het pand moet op termijn mogelijk verduurzaamd worden. Er is uiterlijk in 2027 een uitspraak nodig over het voortgezet gebruik van dit gebouw om dit mee te wegen in de verduurzaming. De verduurzaming/verbouw kan dan in 2028 plaatsvinden, dan kan nog gebruik worden gemaakt van de subsidie Verduurzamen Maatschappelijk Vastgoed (DUMAVA). Voor de verduurzamingskosten in het rapport van architectenbureau Fierloos wordt uitgegaan van geraamde investeringen van in totaal € 615.000. Er is al een krediet beschikbaar van € 480.000. De resterende €135.000 zou te zijner tijd middels een krediet aan de raad moeten worden voorgelegd. Deze extra kosten worden mede bepaald door het samenvallen van de aanpassingen aan de draagconstructie t.b.v. spots en tussen en de benodigde extra koeling en ventilatie voor De Spot op het dak. Naast verduurzaming heeft De Spot zelf ook verschillende wensen voor gebouwaanpassing, zoals o.a. nieuwe toiletten, aanpassing van de keuken en een nieuwe goederenlift. De kosten van deze wensen worden op ca. € 650.000 begroot en komen boven op de kosten voor verduurzaming. Tegelijkertijd heeft Middelburg de ambitie (Zeeland 2050 en cultuurvisie 2018) om culturele hoofdstad van Zeeland te zijn. Wellicht leidt dit ook tot (ruimtelijke) keuzes die van invloed zijn op het gebruik van het gebouw van De Spot.

Voorgesteld wordt om incidenteel een budget beschikbaar te stellen ter hoogte van € 80.000 om een haalbaarheidsonderzoek uit te voeren naar het kosteninzichtelijk maken van de stichtingskosten (bouwkosten) en exploitatiekosten van drie scenario's:

- het poppodium continueren op de huidige locatie inclusief de mogelijkheid voor de aankoop van panden aan de nabijgelegen Schuttershofstraat;
- het poppodium elders onderbrengen door middel van verbouwen van een bestaand pand;
- het poppodium onderbrengen op een nieuw te bouwen locatie;

In 2027 kan dan een definitief besluit genomen worden over de locatie van het poppodium.

16. De Spot kleine gebouwaanpassingen

In afwachting van het hierboven beschreven haalbaarheidsonderzoek en verdere huisvestingskeuzes over de

locatie aan de Beddewijkstraat is het niet raadzaam om nu investeringen in het gebouw te doen. Het pand heeft een hoge boekwaarde en bij nieuwe investeringen zal dit verder toenemen, hetgeen leidt tot hogere doorbelaste huurlasten. De Spot heeft de afgelopen jaren diverse wensen geuit over gebouwaanpassingen om het gebruik te optimaliseren, waarvan het vervangen van het toiletblokken hoog op de wensenlijst staat. Dit is tevens het enige wat niet veel impact heeft op het gebouw en ook de gebruiksvriendelijkheid vergroot. De kosten voor het aanpassen van de toiletten incl. staartkosten en btw bedragen € 75.000. Het planmatig regulier onderhoud wordt daarnaast gecontinueerd.

17. Lobbyist

De Zeeuwse gemeenten constateren een toenemende behoefte aan versterking van de lobbycapaciteit richting Den Haag, met name op strategische thema's zoals bereikbaarheid, infrastructuuronderhoud, het tekort aan eerstelijnszorgverleners, woningbouw en het behoud van acute zorgvoorzieningen. Door de inzet van een tweede lobbyist kunnen de belangen voor de Zeeuwse gemeenten proactiever en krachtiger behartigen. Daarbij wordt nadrukkelijk ingezet op intensivering van de samenwerking met politiek Den Haag. Deze afspraak zijn door de betrokken gemeenten tot stand gekomen binnen het samenwerkingsverband OZO.

18. Onderwijsvoorziening 'Hart van Dauwendaele'

De ontwikkeling van Hart van Dauwendaele is opgenomen in de Omgevingsvisie Middelburg 2050. In november 2025 leggen wij een voorstel aan uw raad voor waarin een integrale en toekomstbestendige ontwikkeling 'hart van Dauwendaele' wordt voorgesteld, waarin onderwijs, kinderopvang, welzijn en wonen samenkomen. Voor beide scholen waren op basis van het SHP 2020–2039 middelen opgenomen in de meerjarenbegroting (kadernota 2022 - 2025). Op basis van een actualisatie vraagt dit een extra kapitaallast van € 55.000. Voor de gymzaal was ten tijde van het opstellen van het SHP in 2020 nog onzeker of deze binnen de planontwikkeling zou worden meegenomen, deze investering vraagt om een extra jaarlast van € 98.000. Vooruitlopend op het definitieve besluit van uw raad over 'Hart van Dauwendaele' wordt voorgesteld om in de begroting 2026 en de meerjarenraming 2027–2029 de benodigde jaarlijkse kapitaallasten op te nemen/te reserveren.

Op basis van de bovengenoemde ontwikkelingen zien we een andere financiële prognose ontstaan. Bij de Kadernota toonde de

financiële prognose 2026 – 2029 in de eerste 3 jaarschrijven een tekort wat onttrokken zou worden uit de algemene reserve. Op basis van het huidige inzicht, rekening houdend met alle mutaties ná de vastgestelde Kadernota, is de begroting 2026 niet sluitend. Voorgesteld wordt om het tekort te onttrekken uit de algemene reserve, en vanuit het overschot 2027 eenzelfde bedrag weer terug te storten zodat over het geheel gezien geen beroep wordt gedaan op de algemene reserve.

Tot slot is in deze begroting rekening gehouden met de aangenomen motie kostendekkendheid leges 2026. In december 2025 worden de legestarieven in een apart voorstel aan uw raad voorgelegd.

Namens het college van burgemeester en wethouders,

Rutger Schonis,
wethouder Financiën

Leeswijzer

Begroting

In deze begroting zijn de beleidskeuzes vertaald in concrete prestaties in 2026 en verder per programma. Om deze prestaties te kunnen leveren, stelt de gemeenteraad budget ter beschikking. De programmabegroting geeft daarmee antwoord op de vragen:

- Wat wil de gemeente bereiken?
- Wat gaat de gemeente daarvoor doen?
- Wat mag dat kosten?

Speerpunten

In de programma's wordt onder het hoofdstuk 'wat gaan we daarvoor doen' ingegaan op een aantal specifieke onderwerpen, waaronder de zogenaamde speerpunten. Speerpunten zijn door de raad gekozen activiteiten, waaraan extra aandacht besteed wordt. Er is overigens een grote diversiteit aan type speerpunten en daarom zijn de speerpunten niet direct financieel vertaald in de begroting.

Strategische projecten

Onder de projecten die in deze begroting benoemd worden bevinden zich ook een aantal strategische projecten. Dit zijn projecten die de volgende kenmerken hebben:

- Het project heeft een hoge politieke importantie;
- Het project kent een hoog (politiek en/of financieel) risicoprofiel en vraagt om meer dan normale aandacht vanuit de politiek en vanuit control perspectief;
- Het project wordt via de vastgestelde projectstructuur (met politiek en ambtelijk opdrachtgeverschap) duidelijk herkenbaar aangestuurd.
- De gemeenteraad wordt minimaal driemaal per jaar geïnformeerd over de voortgang van het project. Eén van die drie keren is bij de bestuurlijke tussenrapportage, vanwege de bijzondere plaats van de strategische projecten in de gemeentebegroting. De andere keren is per memo actieve informatie.

De strategische projecten staan in de programma's vermeld waar ze thematisch toe behoren. Op dit moment is sprake van twee strategische projecten: Klimaat, Energie en Circulariteit en de gebiedsontsluiting Veerse Meer Zuid.

Indeling begroting

De programmabegroting bestaat uit een beleidsbegroting bestaande uit programma's en paragrafen en een financiële begroting met een aantal bijlagen.

- Overzicht van de incidentele baten en lasten per programma;
- Overzicht van de structurele toevoegingen en onttrekkingen aan reserves;
- Overzicht (Europese) subsidies.

Programma's

De begroting is onderverdeeld in negen programma's. Per programma wordt weergegeven:

- Een inleidende tekst: waar draait het om in het programma;
- Een beleidskader: vastgestelde gemeentelijke beleidsnota's;
- Wat willen we bereiken? Het beoogde maatschappelijke effect: wat de gemeente nastreeft;
- De doelstellingen van het programma: welke doelen kiest de gemeente om het effect te realiseren;
- Wat gaan we daarvoor doen? De doelstellingen worden uitgewerkt in de activiteiten die het komend jaar ingezet worden, nieuw zijn of politiek relevant;
- Invulling van financiële ruimte kadernota 2026-2029: Deze tabel bestaat uit de volgende onderdelen;
 - Invulling van financiële ruimte (meerjaren)begroting 2025-2028, dit zijn mutaties die effect hebben op 2026 of verder;
 - Invulling van financiële ruimte kadernota 2026-2029.
- Beleidsindicatoren, deze zijn wettelijk verplicht en maken de begroting inzichtelijker door een aantal indicatoren in de tijd te volgen en de gemeente te spiegelen aan landelijke ontwikkelingen op deze onderdelen;
- Wat mag het kosten? De baten en lasten van het programma.

Paragrafen

In de paragrafen wordt een nadere toelichting gegeven op zeven specifieke onderwerpen.

Financiële begroting

De financiële begroting bestaat uit:

- het overzicht van baten en lasten met een toelichting;
- de uiteenzetting van de financiële positie met een toelichting.

Overig

Ten slotte zijn vier bijlagen opgenomen in de begroting:

- Overzicht van de vervangingsinvesteringen met daarin opgenomen de door de gemeenteraad goed te keuren kredietaanvragen voor vervangingsinvesteringen;

Programma's

Bestuur en Ondersteuning

Voor de gemeente Middelburg staat het vergroten van de betrokkenheid bij de gemeente en het vertrouwen in het bestuur centraal. Daarom organiseren we goede, efficiënte en moderne dienstverlening, betrekken we inwoners, ondernemers

en instellingen op nieuwe manieren en zijn we zelf betrokken bij netwerken en initiatieven. Ook staan we voor samenwerking die ons versterkt.

In dit programma leest u over de plannen die vallen onder participatie en wijkgerichtwerken, dienstverlening en samenwerking.



Beleidskader

Vastgestelde gemeentelijke beleidsnota's:

- Omgevingsvisie 2050
- Communicatiebeleidsplan 2019
- Visie op dienstverlening 2024-2030

- 'Participeren: Doen en leren!' 2017
- Participatieverordening 2021
- Notitie Samen zichtbaar en dichtbij 2024
- Notitie verbonden partijen 2016

Wat willen we bereiken?

Maatschappelijk effect

We betrekken inwoners op nieuwe manieren en zijn zelf betrokken bij netwerken en initiatieven. Wij organiseren goede, efficiënte en moderne dienstverlening. We staan open voor samenwerking die ons versterkt.

Doelstellingen

1. Het verrijken van plannen door inwoners en andere betrokkenen in een vroeg stadium te informeren en te betrekken: burgerparticipatie.
2. Ruimte geven aan en stimuleren van initiatieven in de samenleving die een bijdrage leveren aan onze maatschappelijke opgaven: overheidsparticipatie.
3. Betrokkenheid van bewoners bij hun leefomgeving, gemeentelijke besluitvorming en maatschappelijke opgaven.
4. Een sterke sociale basis en gezamenlijkheid in buurten, wijken en dorpen.
5. Het verbeteren van de dienstverlening aan burgers, bedrijven en instellingen.
6. Burgers moeten erop kunnen vertrouwen dat de gemeente efficiënt en effectief omgaat met de financiën en dat de middelen op een rechtmatige manier worden ingezet.
7. Samenwerken ten behoeve van lokale en regionale uitdagingen en bijdragen aan de Zeeuwse opgaven.

Wat gaan we daarvoor doen?

Doelstelling 1 t/m 4: Betrekken van inwoners en andere betrokkenen bij de gemeente

We betrekken en informeren inwoners en andere betrokkenen in een vroeg stadium bij plannen over de leefomgeving en bestuurlijke besluitvorming. Daarnaast geven we ruimte aan initiatieven in de samenleving die een bijdrage leveren aan onze maatschappelijke opgaven. Participatie en bewonersinitiatieven zijn immers één van de vier gedeelde opgaven van raad en college.

Participatie

In 2026 zetten we uiteraard de ingeslagen weg van participatie voort. We blijven het belangrijk vinden dat inwoners op tijd worden betrokken bij onze plannen. Participatie vindt plaats bij allerlei projecten, samenwerkingsvormen binnen wijken en dorpen en bij alle onderwerpen van de toekomstige Omgevingswet. Burgerparticipatie wordt in beginsel toegepast wanneer het te

verwachten is dat belanghebbenden in hun belangen geraakt kunnen worden naar aanleiding van beleid, plannen, projecten of programma's. De vorm van participatie hangt af van de impact die te verwachten is.

Het is en blijft de uitdaging om ook het 'stille midden' te vinden en te betrekken. Daarmee bedoelen we inwoners die ook wensen, zorgen of ideeën hebben, maar minder snel van zich laten horen. Tegenstanders roeren zich vaak wel. Inwoners die ook wensen, zorgen of ideeën hebben, laten vaak minder snel van zich laten horen.

De afgelopen jaren hebben we veel geparticipeerd. De ene keer succesvoller dan de andere keer. Hier hebben we samen veel van geleerd. Eén van de belangrijkste lessen is dat we vóór de start van een participatietraject duidelijkheid moeten hebben over de kaders. Door aan de voorkant helderheid te scheppen, managen we verwachtingen bij onze inwoners en andere belanghebbenden. Bij complexe projecten, waar tegengestelde belangen zijn, is het bevoegd gezag (gemeenteraad of college van B&W) aan de voorkant duidelijk over de kaders van participatie.

Als het gaat om participatie zetten we altijd meerdere middelen in, zoals enquête op MiddelburgOntmoet, bijeenkomsten, klankbordgroepen en straatinterviews.

Daarnaast staat nog altijd de officiële inspraakprocedure open, zodat een ieder een zienswijze naar voren kan brengen. Om deze afspraken goed te borgen bij ambtenaren die ermee te maken krijgen, heeft een grote groep medewerkers daarin training gekregen. Dit zetten we komende jaren voort.

Aanbeveling raadsonderzoek Trekdijs

Medio 2025 is het rapport "Leren van de Trekdijs" door Necker opgeleverd. Dit rapport is het eindproduct van het raadsonderzoek naar de gebiedsontwikkeling Trekdijs. De aanbevelingen zijn door het college en gemeenteraad besproken. Voorafgaand hieraan hadden college en raad al wel aangegeven zich in de aanbevelingen te herkennen. Als het gaat om de aanbeveling over participatie en bewonerbetrokkenheid kunnen we wel al zeggen dat dit meenomen wordt in het op te stellen beleidskader en de actualisatie van de participatie- en inspraakverordening.

Participatie- en inspraakverordening

We werken nu bijna 4 jaar met de participatie- en inspraakverordening. We hebben de afgelopen jaren gemerkt dat het echt goed is dat we de verordening hebben, maar dat deze ook op een aantal punten aanpassing nodig heeft. Eind 2025 presenteren we de evaluatie van de huidige verordening en wordt een aangepast beleidskader participatie opgesteld. Hierin nemen we de uitkomsten van de evaluatie mee. In het verlengde daarvan leggen we in 2026 een aangepaste verordening aan uw gemeenteraad met bijbehorende beleidsregels aan uw gemeenteraad voor.

Wijkgericht werken

In de basis

De gemeente Middelburg kent elf wijken en dorpen, ieder met een eigen identiteit. Iedere wijk heeft een eigen wijkmanager, wijkwethouder en een wijkbudget. Sommige wijken en dorpen hebben een wijkteam. De wijkteams zijn onze oren en ogen in de wijk. Bij ontwikkelingen betrekken we dan ook onze wijkteams. Speelt er iets in een wijk, dan meldt het wijkteam dit ook gemakkelijk bij de wijkmanager of wijkwethouder. In de wijken en dorpen waar een wijkteam (of dorpsvereniging) actief is, organiseert deze club van betrokken bewoners twee keer per jaar een wijkontmoeting c.q. wijktafel. De wijkmanager, wijkwethouder en netwerkpartners zijn daarbij aanwezig. Dit is één van de manieren om als gemeente zichtbaar en dichtbij te zijn in de samenleving. In de meeste wijken heeft de traditionele vorm van de wijktafel een verandering ondergaan: minder formeel, meer op thema en op verbinding gericht.

Speerpunten

Onze stip op de horizon zijn leefbare buurten en wijken, waar inwoners medezeggenschap hebben over hun eigen leefomgeving. Leefbare buurten en wijken, waar doe-kracht van inwoners wordt gesignaleerd, gefaciliteerd en gestimuleerd. Leefbare buurten en wijken, met een sterke sociale cohesie of zelfs sterke coalities, zodat we samen zorgdragen voor onze maatschappelijke opgaven.

In de notitie wijkgericht werken 'Samen zichtbaar en dichtbij' is daartoe een vijftal speerpunten geformuleerd, te weten:



Versterken interne en externe samenwerking

De afgelopen jaren is veel inzet gepleegd op het versterken van onze netwerken. Zowel intern als extern in de wijken en met onze netwerkpartners. De wijkmanagers werken onverminderd door aan het leggen van nieuwe verbindingen en het onderhouden van relaties tussen de verschillende disciplines in de organisatie, onze netwerkpartners (zoals Vizita, de wijkagenten en Woongoed) en in de samenleving.

Vele jaren lang hebben we in alle wijken gewerkt met wijkteams. We zien dat veel wijkteams kwetsbaar zijn of zelfs stoppen. In sommige wijken zoeken inwoners zelf naar alternatieve vormen, dat wil zeggen niet meer in vast verband met traditionele (bestuurs)functies. In de dorpen geldt dit niet. Hier zijn de dorpsverenigingen stabiel en stevig verankerd. Maar hier geldt ook dat de gemiddelde leeftijd hoog is. Maar of er nu een wijkteam in een wijk is, een bewonersorganisatie of een actieve straat: het zijn allemaal betrokken bewoners. We zijn blij met elke actieve constructieve club. Dat vraagt om een andere blik en een ander doel: niet per se het in standhouden van wijkteams, maar het vinden en binden van betrokken bewoners. Ontmoeting staat hierbij centraal en is het startpunt voor goede gesprekken over wat er leeft en speelt in de wijken.

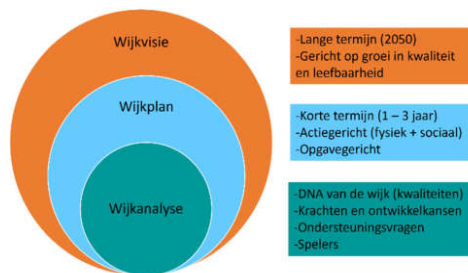
In de wijken waar men gesteld is op de traditionele wijktafels, blijven deze nog bestaan. Aanvullend organiseren we in samenwerking met samenwerkingspartners en collega's ook andere wijkontmoetingen. Op die manier ontmoeten we ook inwoners die niet naar de wijktafel komen en krijgen we zicht op nieuwe sleutelfiguren en krachten in de wijk.

Integrale wijkaanpak

Met de inwerkingtreding van de Omgevingswet is nog meer aandacht gekomen voor wijkaanpak en participatie. De komende

jaren gaan we in onze wijken (en dorpen) aan de slag met een integrale wijkaanpak. In Nieuw- en Sint Joosland en in 't Zand-Stromenwijk-Rittenburg zijn we in 2025 gestart. We doen, leren en evalueren. Zo werken we toe naar een optimale methode en vullen we onze gereedschapskist voor nieuwe vormen van dorps- en wijkdemocratie. Het is de bedoeling om dit proces in alle 11 wijken en dorpen te doorlopen.

Deze aanpak is participatie ten voeten uit: waardegedreven vanuit het perspectief van onze inwoners. We zetten een breed palet van participatiemethoden in om zoveel mogelijk inwoners te bereiken. We trekken hierbij samen op met Woongoed en Vizita.



De integrale wijkaanpak levert een drieluik aan producten op: een wijkanalyse, een wijkplan en een wijkvisie. De wijkvisie is de uitwerking van de gemeentelijke Omgevingsvisie Middelburg 2050 en beschrijft de gewenste ontwikkeling van de wijk. Zo'n visie is essentieel om over langere tijd met alle betrokken partijen te werken aan leefbaarheidsvraagstukken en opgaven. Een gedeelde visie zorgt bovendien voor samenhang tussen opgaven, projecten en interventies. Deze worden vertaald naar een wijkplan: een actieplan gericht op het doorvoeren van verbeteringen in de fysieke leefomgeving in de wijk voor de korte termijn.

Ontmoetingsplekken in de wijk

Bij welzijnsaccommodaties staan 'ontmoeting' centraal. Een goed functionerend ontmoetingscentrum is gemeenschap-versterkend. Een plek met veel activiteiten waar inwoners en in de wijk werkende organisaties gebruik van maken. Door ontmoeting neemt de onderlinge betrokkenheid toe. Mensen vergroten hun persoonlijke netwerk waardoor zij dagelijkse problemen beter kunnen opvangen.

In sterke gemeenschappen neemt zelfredzaamheid toe, zijn mensen gezonder, daalt de criminaliteit, wordt tolerantie versterkt en kunnen meer mensen meedoen. Er ontstaan vitale wijken. Dit

draagt bij aan het versterken van de sociale basis, een belangrijke doelstelling uit de zorgvisie 'Het Middelburgs model'.

In 2023 zijn we voor twee van onze welzijnsaccommodaties al over gegaan van commercieel naar sociaal beheer. De maatschappelijke component staat hierbij bovenaan. Vrijwilligers en maatschappelijke organisaties die bij het centrum zijn betrokken, werken samen met een professioneel beheerder bij het uitvoeren van de beheertaken. De koffie en thee zijn goedkoop. Wijkcentra worden zo laagdrempeliger, ook voor de meer kwetsbare doelgroepen. De wijkcentra in Sint Laurens en in Zuid bruisen hierdoor meer als daarvoor. Bovendien voelen bewoners zich betrokken bij het wijkcentrum en regelen veel dingen zelf.

Het sociaal beheer zal gefaseerd in de overige wijkcentra worden geïntroduceerd. Dit vraagt maatwerk. Per locatie verschillen de behoeften en mogelijkheden voor de inzet van vrijwilligers en maatschappelijke organisaties. In Nieuw- en Sint Joosland en 't Zand - Stromenwijk – Rittenburg pakken we dit mee in de integrale wijkaanpak.

Middelburg Ontmoet

Middelburg Ontmoet is onze digitale ontmoetingsplek vóór en dóór Middelburgers. Hier kunnen inwoners en organisaties informatie brengen en halen. Op dit platform worden (eerste) verbindingen gelegd tussen (maatschappelijke) organisaties en inwoners en inwoners onderling.

In de doorontwikkeling van de wijktafels, voegen we een 'offline' component toe aan Middelburg Ontmoet. Onder de noemer Middelburg Ontmoet 'live' organiseren we en faciliteren we ontmoetingen in de wijken. We sluiten daarbij ook aan bij bestaande wijkactiviteiten en -ontmoetingen.

Naast de traditionele wijktafels, hebben we in veel wijken al andere vormen van wijkontmoetingen gehad. Klein, laagdrempelig, meebewegend op ontwikkelingen in de wijk zelf of in samenwerking met collega's van de vakafdelingen die 'op thema' de wijken in gaan. Dit bouwen we verder uit. Er komt een mobiel ontmoetingspunt: Een gezellige keet die we flexibel en gemakkelijk in kunnen zetten in wijken en buurten. Ook rollen we in 2026 de Lief & en Leedstraten uit. In een Lief & Leedstraat besteden bewoners extra aandacht aan een buur als dat nodig

is. Met de Lief & Leedstraten stimuleren we ontmoeting tussen bewoners onderling.

Maatschappelijke initiatieven

In Middelburg vinden we het belangrijk dat inwoners ruimte - en hulp - krijgen bij eigen initiatieven om hun leefomgeving mooier te maken. Steeds vaker kloppen inwoners aan met een initiatief. Daarbij wordt van de gemeente gevraagd om actief mee te denken over mogelijkheden om hun initiatief te realiseren. Wellicht zelfs buiten de gebaande paden. Denk daarbij aan financiële middelen, ruimtelijke en wettelijke kaders. Dit vraagt om een overheidsorganisatie die daarop inspeelt en maatschappelijke initiatieven stimuleert en faciliteert (een responsieve overheid).

Sinds twee jaar is wijkgericht werken formeel het contactpunt voor bewonersinitiatieven ofwel maatschappelijke initiatieven. Dit was een van de afspraken in onze participatie- en inspraakverordening. In 2025 heeft het college van B&W de handreiking voor maatschappelijke initiatieven vastgesteld. In 2026 rollen we de werkwijze voor maatschappelijke initiatieven verder uit.

Doelstelling 5: het verbeteren van de dienstverlening aan burgers, bedrijven en instellingen

Goede dienstverlening betekent een grotere tevredenheid van burgers, bedrijven en instellingen over onze dienstverlening.

In 2025 is daarom gewerkt aan een dashboard met kerncijfers over de dienstverlening. In 2026 wordt een start gemaakt met de doorontwikkeling van de dienstverlening. We willen inwoners en ondernemers snel en goed helpen met antwoorden op hun vragen en actuele informatie over hun aanvragen. In 2026 werken we aan onder meer een geavanceerde interne kennisbank, kwaliteitsmetingen, procesverbeteringen en training van medewerkers.

Voor meer informatie wordt verwezen naar de paragraaf bedrijfsvoering van deze begroting.

Prestatie

Het verrijken van plannen door inwoners en andere betrokkenen in een vroeg stadium te informeren en te betrekken: burgerparticipatie.

Ruimte geven aan en stimuleren van initiatieven in de samenleving die een bijdrage leveren aan onze maatschappelijke opgaven: overheidsparticipatie.

Betrokkenheid van bewoners bij hun leefomgeving, gemeentelijke besluitvorming en maatschappelijke opgaven.

Een sterke sociale basis en gemeenschapszin in buurten / wijken en dorpen.

Het verbeteren van de dienstverlening aan burgers, bedrijven en instellingen.

Burgers moeten erop kunnen vertrouwen dat de gemeente efficiënt en effectief omgaat met de financiën en dat de middelen op een rechtmatige manier worden ingezet.

Samenwerken ten behoeve van lokale en regionale uitdagingen en bijdragen aan de Zeeuwse opgaven.

Doelstelling 6: burgers moeten erop kunnen vertrouwen dat de gemeente efficiënt en effectief omgaat met de financiën en dat de middelen op een rechtmatige manier worden ingezet

Doelmatigheid en doeltreffendheid

Wij voeren doelmatig- en doeltreffendheidsonderzoek uit volgens de verordening artikel 213a Gemeentewet.

Rechtmatigheid

Op basis van de financiële verordening artikel 212 Gemeentewet toetsen wij de rechtmatigheid van de financiële beheershandelingen.

Voor meer informatie over beide onderwerpen verwijzen wij naar de paragraaf bedrijfsvoering in deze begroting.

Doelstelling 7: samenwerken ten behoeve van lokale en regionale uitdagingen en bijdragen aan de Zeeuwse opgaven

Door samenwerking willen we de bestuurlijke en ambtelijke kracht van de gemeente Middelburg versterken om zo lokale en regionale uitdagingen aan te pakken.

We werken samen, stemmen af en overleggen met Zeeuwse overheden. Naast afstemming over beleid, worden in die samenwerkingen belangen besproken en uitgewisseld en wordt gekeken hoe de Zeeuwse overheden gezamenlijk sterker kunnen

zijn om hun maatschappelijke doelstellingen te bereiken. Denk daarbij ook aan een gezamenlijke strategische agenda richting het Rijk of de lobby voor rijksdiensten of goede instellingen voor vervolgonderwijs in Zeeland.

Door de hele organisatie wordt op beleidsterreinen samengewerkt. Van personeelszaken tot belastingen en van erfgoed tot jeugdzorg, van veiligheid en weerbare overheid tot cultuur. Hieronder wordt van een aantal overkoepelende samenwerkingsorganen aangegeven hoe zij in 2026 zullen bijdragen aan de doelstellingen van gemeente Middelburg.

Samenwerken aan lokale uitdagingen

Gemeenschappelijke regelingen

In 2026 voelden alle gemeenschappelijke regelingen waaraan de gemeente Middelburg deelneemt aan de nieuwe Wet Gemeenschappelijke Regeling (Wgr). Maar de ontwikkelingen staan niet stil. Zo zal er blijvend aandacht nodig zijn voor de RUD, Orionis Walcheren en de Muziekschool. De GR Publiek vervoer gaat zijn eerste volle jaar in en waarschijnlijk komt er een nieuwe GR Sociaal domein. Doel is het realiseren van een optimale samenwerkings- en organisatievorm voor het coördineren, voorbereiden en uitvoeren van regionale taken binnen het sociaal domein. De GGD en VRZ geven hun plannen richting één gemeenschappelijke regeling verder vorm.

In 2026 werken wij verder op basis van een nieuwe notitie verbonden partijen, waarin de afspraken uit het laatste VZG-rapport "Afspraken over samenwerken met gemeenschappelijke regelingen in Zeeland" zijn opgenomen en waarin de wetswijziging van de Wgr is verwerkt.

Overige lokale samenwerkingsvormen

Daarnaast wordt er met een aantal gemeenten samengewerkt op specifieke taakvelden zoals gemeentelijke belastingen, openbare verlichting en archeologie, de zogeheten gastgemeenteconstructie. We kijken ook over de grens en bezien op welke terreinen samenwerking op bepaalde gebieden met onder meer Vlaamse gemeenten opportuun is. Dit mede in relatie tot verwerving van Europese subsidies.

In 2026 gaan wij aan de slag met de uitkomsten van het onderzoek dat verdere samenwerkingsmogelijkheden verkent en dat wij met de gemeenten Veere en Vlissingen hebben opgepakt.

Bijdragen aan Zeeuwse opgaven

Overleg Zeeuwse Overheden (OZO)

Het OZO is een afstemmings- en overlegorgaan van Zeeuwse overheden. Bestuurders stemmen met elkaar af in thema-overleggen, die ambtelijk worden voorbereid. Naast afstemming op thema's wordt er met de lobbyisten via het OZO gewerkt aan gezamenlijke lobby richting Den Haag en een Zeeuwse strategische agenda. Ook in 2026 doen wij dat bijvoorbeeld in de aanloop naar Prinsjesdag en voor de Zeeuwse ontmoetingen in Den Haag. Anderzijds komen landelijke vragen zoals over ruimte voor Defensie, de impact van kerncentrales in Zeeland, Elke regio telt, de herverdeling van rijksdiensten en de nota ruimte ook vaak via het OZO bij de Zeeuwse overheden binnen.

Het OZO is en gaat in 2026 met de aanbevelingen op basis van de evaluatie uit eind 2024/begin 2025 aan de slag. Het komende jaar neemt, in de samenwerking onder het OZO, het thema-overleg Zeeland 2050 een bijzondere plaats in.

Zeeland 2050

Na een initiatief van de toen nog waarnemend commissaris van de Koning in Zeeland en de provincie, is Zeeland 2050 nu een thema-overleg van het OZO en daarmee een toekomstperspectief van alle Zeeuwse overheden. Middelburg blijft zich voor Zeeland 2050, mede naar aanleiding van een motie van de gemeenteraad, in 2026 proactief opstellen en hierin een trekkersrol blijven spelen. Inzet is met name demografische groei, in het bijzonder van de beroepsbevolking, voldoende woningen, ontwikkeling van de energie-infrastructuur, goede voorzieningen en doorontwikkeling van vervolgonderwijs. Om een aantrekkelijk woon- en leefgebied te zijn, zijn onderdelen van de investeringsagenda met het Rijk voor langere termijn op onderwerpen als cultuur, zorg en leefbaarheid/bereikbaarheid van belang. In 2026 worden een strategische agenda Rijk-regio en afspraken met het Rijk over een gezamenlijke investeringsagenda verwacht. We zetten, samen met Veere en Vlissingen, vol in op de onderwerpen wonen, bereikbaarheid, vervolgonderwijs, cultuur en rijkswerkgelegenheid.

Stedelijk Netwerk Zeeland

De steden Vlissingen, Goes, Terneuzen, Zierikzee en Middelburg werken samen in het Stedelijk Netwerk Zeeland (voorheen Z4 en sinds de zomer van 2025 aangevuld met Zierikzee). Het Stedelijk Netwerk Zeeland speelt een belangrijke rol in de samenwerking en afstemming binnen Zeeland voor stedelijke- en verstedelijkingsvraagstukken. De burgemeesters van de steden

Vlissingen, Goes, Terneuzen, Zierikzee (Schouwen-Duiveland) en Middelburg komen ook in 2026 regelmatig bij elkaar voor afstemming over stedelijke thema's (woningbouw, veiligheid, cultuur) en voor afstemming over bijvoorbeeld de doelstellingen van stedelijke ontwikkeling binnen het Ruimtelijk arrangement Zeeland en Zeeland 2050.

In 2026 wordt ook gekeken naar de manier waarop de steden in een stedennetwerk aanvullend aan en onderscheidend van elkaar kunnen opereren, zodat de agglomeratiekracht van de Zeeuwse steden versterkt wordt.

Regiovisie

De actie- en uitvoeringspunten van de regiovisie Walcheren-Schouwen-Duiveland zijn in 2026 blijvend punten van onze inzet. Op het gebied van onderwijs en arbeidsmarkt wordt gekeken naar het arbeidspotentieel van statushouders, arbeidsmigranten en seizoensarbeiders. Op het gebied van bedrijfsvoering worden waar mogelijk de krachten gebundeld. In 2026 worden de resultaten verwacht van het onderzoek naar de hoeveelheid tijdelijke werknemers van elders, de sectoren waarin zij werken en hun woonsituatie in onze gemeenten.

VZG/VNG

Bestuurders van onze gemeente zijn voor gemeentelijke samenwerking en belangenbehartiging. Vanuit dit oogpunt zijn Middelburgse bestuurders vertegenwoordigd in het dagelijks bestuur van de VZG. Vanuit de VZG worden bestuurders afgevaardigd in regionale en landelijke besturen. Twee collegeleden uit Middelburg zitten in landelijke VNG commissies. In 2026 vindt het jaarlijkse VZG-congres plaats in Middelburg.

Economische structuurversterking

De Zeeuwse overheden werken binnen de Economic Board Zeeland samen met het bedrijfsleven en de kennisinstellingen aan de versterking van de regionale economie. De focus ligt hierbij op energietransitie, watervraagstukken en voedselproductie, verbeteren van de brede welvaart in de regio en de versterking van het MKB. We gaan in regionaal verband in gesprek met het kabinet om economische impulsen voor de regio te realiseren. Ook sluiten we hiervoor aan bij de Merkorganisatie Zeeland.

De kenniseconomie is voor de gemeente Middelburg een belangrijke pijler onder de economie. Op basis van het medio 2025 uitgebrachte rapport vanuit de stuurgroep Campus Zeeland

met de daarbij horende Zeeuwse strategische onderwijsagenda zal in 2026 samen met Scalda, HZ, de UCR en het bedrijfsleven gaan we verder aan de slag met de uitwerking van deze strategische agenda. Samen met de gemeente Vlissingen gaan we in 2026 aan de slag met de aanbevelingen uit het eind 2025 uit te brengen rapport over het vervolgonderwijs in Middelburg en Vlissingen.

Invulling van financiële ruimte kadernota 2026-2029

Nr.	bedragen x € 1.000	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Invulling van financiële ruimte begroting 2024 en 2025 en meerjarenraming 2026 - 2028¹					
1	Content management systeem (cms) ten behoeve van de website	-22	0	0	0
2	Vervangen centrale energievoorziening Stads kantoor	-165	-165	-165	-165
		-187	-165	-165	-165
Invulling van financiële ruimte kadernota 2026 - 2029					
1	Opkomst bevorderende activiteiten verkiezingen Gemeenteraad 2026	-30	0	0	0
2	Information security officer (ISO)	-52	-54	-57	-59
3	Automatiseren in-, door- en uitstroomproces van personeel	-35	-27	-27	-27
4	Verbreden behoud van ons vastgoed	-25	-25	-25	-25
5	Vergadervoorzieningen dienstgebouwen	0	-131	-131	-131
6	Scansoftware informatievoorziening	-75	-75	-75	-75
7	Aanbesteding digitale uitgaande post	-120	-120	-120	-120
8	Portfoliomanagement	-57	0	0	0
9	Adviseur Kabinet	-52	-55	-57	-60
10	Parkeertarieven verhogen	300	300	300	300
11	Stelpost financiële tegenvallers	-1.500	-1.500	-1.500	-1.500
		-1.646	-1.687	-1.692	-1.697
Aanvullende wensen begroting 2026					
12	Formatie-uitbreiding: Projectmanagement	0	-60	-63	-66
		0	-60	-63	-66
		-1.833	-1.912	-1.920	-1.928

¹ Voor een toelichting op de mutaties 2024 - 2028 zie programmabegroting 2024 en programmabegroting 2025.

1. Opkomst bevorderende activiteiten verkiezingen Gemeenteraad 2026

We willen de inwoners van de gemeente in staat stellen zich goed te oriënteren op het werk van de gemeenteraad, de standpunten te vergelijken en daarmee te motiveren om te stemmen en de opkomst te bevorderen. Gedacht kan worden aan het meedoen aan een stemwijzer, een platform voor standpuntuitwisseling, informatiebijeenkomsten voor doelgroepen, jongeren benaderen en extra inzet communicatiemiddelen.

2. Information security officer (ISO)

Met de naderende implementatie van de Cyberbeveiligingswet, die de NIS2-richtlijn van de EU implementeert, wordt het steeds belangrijker voor gemeenten om hun informatiebeveiliging op orde te hebben. De Cyberbeveiligingswet stelt strengere beveiligingsnormen en meldingsvereisten voor incidenten. Om aan

deze eisen te voldoen en de toenemende auditlast effectief te beheren, wordt een nieuwe functie toegevoegd aan het I-Cluster: Information Security Officer (ISO). Deze rol neemt onder andere de audittaken van de CISO over en helpt bij het implementeren van de Cyberbeveiligingswet.

3. Automatiseren in-, door en uitstroom van personeel

Er moeten een koppeling worden gerealiseerd tussen Youforce en Topdesk voor realtime gegevensuitwisseling. Op deze manier hoeven wijzigingen maar 1 keer ingevoerd te worden in Youforce (als bronsysteem) en verloopt het verdere proces zoveel als mogelijk geautomatiseerd. Hierbij moeten we aan eisen voldoen voor informatieveiligheid en privacy.

4. Verbreden behoud van ons vastgoed

We worden elk jaar steeds vaker geconfronteerd met vandalisme. Om gemeentelijk vastgoed te behouden is budget noodzakelijk voor herstelwerkzaamheden.

5. Vergadervoorzieningen dienstgebouwen

Het realiseren van moderne vergadervoorzieningen voor gebruikers van gemeentelijke dienstgebouwen. De huidige vergadervoorzieningen moeten kunnen worden vervangen en/of aangevuld als daar noodzaak toe is. Daarnaast is de behoefte van meer, modernere en gebruiksvriendelijke vergadervoorzieningen toegenomen en blijkt de eerste aanschaf vanuit de coronaperiode ontoereikend om voor gebruikers in het gebouw effectief, efficiënt en hybride te kunnen vergaderen en presenteren. Voorheen werden deze aangeschaft en nu wordt deze faciliteit geleased.

6. Scansoftware informatievoorziening

Voor deze doorontwikkeling zal de huidige lokale software van circa 10 jaar oud worden vervangen door nieuwe SAAS software. Hiervoor zal in 4de kwartaal 2025 een aanbesteding worden uitgezet voor een contract van 4+2 jaar. Hiermee wordt voldoen aan de eisen van het Zeeuws Archief inzake vervanging van documenten (analoog – digitaal).

7. Aanbesteding digitale uitgaande post

Door onze bedrijfsprocessen verder te digitaliseren, werken we aan efficiëntie en het verminderen van onze analoge poststromen (door meer gebruik te maken van MijnOverheid) en in het kader van duurzaamheid. De aanbesteding is een voortzetting van de pilot voor digitale uitgaande post. Een gedeelte van dit budget kan worden ingezet voor reprografie (zie uitkomsten jaarrekening 2024). Het genoemde bedrag betreft de bruto kosten voor deze digitalisering. De netto kosten zijn: €60.000 (€120.000 - €60.000 minder uitgaven voor reprografie).

8. Projectmanagement

Sinds eind 2023 is een portfoliomanager aangesteld voor het professionaliseren van projectmatig werken voor een periode van twee jaar, met een looptijd tot 1 september 2025. Hoewel er belangrijke stappen zijn gezet in de opzet en professionalisering van het projectmatig werken, is dit traject nog niet afgerond. Vervolg is noodzakelijk om de (strategische) doelstellingen te realiseren en verder te gaan met de aanbevelingen van het rapport 'Leren van de Trekdijs'. Belangrijke onderdelen hierbij zijn het opstellen en actueel houden van een overzicht van opgaven en

projecten, evenals het verder implementeren van de coördinatie van het projectmatig werken. Daarnaast is het opleiden van nieuwe projectleiders binnen de projectleiderspoule essentieel, zeker gezien het dreigende tekort. De hoeveelheid opgaven en de noodzaak om de werkwijze uniform en professioneel te houden, onderstrepen het belang van continuïteit.

9. Adviseur Kabinet

De werkzaamheden op het gebied van bestuurlijke ondersteuning zijn de afgelopen periode aanzienlijk toegenomen. Dit betreft onder meer het schrijven van speeches, het voorbereiden van kabinetszaken en het ondersteunen van de activiteiten van het college. De groei in het aantal representatieve en ceremoniële verplichtingen vraagt om een structurele en professionele aanpak. Een belangrijk onderdeel hiervan is de toegenomen betrokkenheid bij Koninklijke Onderscheidingen. Niet alleen is het aantal voordrachten gestegen, ook de voorbereiding en begeleiding van deze trajecten vergt meer tijd en aandacht. Deze activiteiten dragen bij aan de zichtbaarheid en waardering van inwoners en organisaties, en versterken de verbindende rol van het bestuur in de samenleving. Om deze taken op een kwalitatief hoog niveau te blijven uitvoeren, is het noodzakelijk om de capaciteit voor bestuurlijke ondersteuning structureel te versterken. Dit draagt bij aan een zorgvuldig voorbereide en professioneel gepresenteerde bestuurlijke vertegenwoordiging, passend bij de groeiende verwachtingen van zowel interne als externe stakeholders. Deze taken zullen enerzijds gedekt worden uit de voorgesteld uitbreiding (0,5 fte) van de capaciteit en anderzijds door binnen de beschikbare (toekomstige) capaciteit ruimte beschikbaar te krijgen.

10. Parkeertarieven verhogen

Parkeerbelastingen zijn algemene belastingen waarvan de inkomsten naar de algemene middelen van de gemeente gaan. Dit betekent dat er geen vooraf bepaald doel is voor deze inkomsten. De gemeenteraad beslist waar de opbrengsten worden ingezet. De gemeente is niet verplicht om de inkomsten specifiek aan parkeervoorzieningen of infrastructuur te besteden. Momenteel is er veel beweging op het gebied van parkeren. In januari heeft de raad besloten om geld beschikbaar te stellen voor onderzoek naar extra of uitgebreide parkeerlocaties. Dit initiatief moet bijdragen aan een autoluwe stad, met parkeermogelijkheden aan de randen voor bezoekers, meer groen en goede fietsvoorzieningen.

Om tot een sluitende meerjarenbegroting te komen wordt voorgesteld de parkeertarieven te verhogen:

- € 0,10 per uur voor parkeergarages
- € 0,20 per uur voor straatparkeren

zeker gezien het dreigende tekort. De hoeveelheid opgaven en de noodzaak om de werkwijze uniform en professioneel te houden, onderstrepen het belang van continuïteit.

11. Stelpost financiële tegenvallers

Om financiële risico's en onvoorziene tegenvallers binnen de bestaande begroting op verantwoorde wijze op te vangen, wordt een stelpost opgenomen. Deze stelpost fungeert als vangnet voor onderdelen van de kostenraming die nog onzeker zijn of waarvan de exacte omvang op dit moment moeilijk is in te schatten. Hiermee wordt voorkomen dat de gemeente wordt geconfronteerd met financiële lasten die voortvloeien uit huidige besluitvorming, zonder dat daar dekking voor is geregeld. Het opnemen van een stelpost draagt bij aan een robuuste en toekomstbestendige begroting en waarborgt de continuïteit van beleid en uitvoering. Sinds de eerste meerjarenbegroting 2023-2026 van dit college is het steeds gelukt een begroting voor te leggen met ruimte voor investering in de vier gedeelde opgaven van college en raad. Zoals in de inleiding reeds is gemeld, zijn voor de te verwachten ontwikkeling van de meerjarenbegroting een aantal aandachtspunten te melden. Om toekomstige tegenvallers op te kunnen vangen, is daarom een stelpost opgenomen in de meerjarenraming.

N.B. Bij het verwerken van de begrotingen van de verschillende gemeenschappelijke regelingen (GR-en) is gebleken dat enkele GR-en niet volledig konden voldoen aan de VZG-richtlijn. Dit heeft geleid tot hogere gemeentelijke bijdragen. Nu het risico op niet-naleving is weggenomen, is een deel van de eerder opgenomen taakstelling (Kadernota 2026 - 2029) bijgesteld.

12. Formatie-uitbreiding: Projectmanagement

Sinds eind 2023 is een portfoliomanager aangesteld voor het professionaliseren van projectmatig werken voor een periode van twee jaar, met een looptijd tot 1 september 2025. Hoewel er belangrijke stappen zijn gezet in de opzet en professionalisering van het projectmatig werken, is dit traject nog niet afgerond. Vervolg is noodzakelijk om de (strategische) doelstellingen te realiseren en verder te gaan met de aanbevelingen van het rapport 'Leren van de Trekdijs'. Belangrijke onderdelen hierbij zijn het opstellen en actueel houden van een overzicht van opgaven en projecten, evenals het verder implementeren van de coördinatie van het projectmatig werken. Daarnaast is het opleiden van nieuwe projectleiders binnen de projectleiderspoule essentieel,

Beleidsindicatoren

Beleidsindicatoren		2022	2023	2024	2025	2026
Formatie (fte per 1.000 inwoners)	Middelburg	8,2	8,9	9,4	9,4	9,9
Bezetting (fte per 1.000 inwoners)	Middelburg	7,6	8,4	8,6	8,6	9,7
Apparaatskosten (kosten per inwoner)	Middelburg	€ 766	€ 879	€ 988	€ 1.067	€ 1.106
Externe inhuur (kosten als % van totale loonsom + totale kosten inhuur externen)	Middelburg	7,7%	9,3%	11,2%	2,2%	1,8%
Overhead (% van de totale lasten)	Middelburg	6,8%	7,6%	7,7%	8,3%	7,2%

Overhead

Overhead kosten zijn alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire

proces. In de tabel hieronder is aangegeven hoe deze kosten zijn opgebouwd:

	(bedragen x € 1.000)	loonkosten	overige lasten	totale lasten	totale baten	saldo
Leidinggevenden		1.469	202	1.671	0	1.671
Financiën en AO/IC		1.627	612	2.239	-169	2.070
P&O / HRM		1.581	1.653	3.234	-17	3.217
Inkoop		274	78	352	0	352
Interne en externe communicatie		1.021	111	1.132	0	1.132
Juridische zaken		842	59	901	0	901
Bestuurszaken en bestuursondersteuning		1.183	24	1.207	0	1.207
Informatievoorziening en automatisering (ICT)		1.015	4.029	5.044	-2	5.042
Huisvesting en Facilitaire zaken		1.011	3.326	4.337	-81	4.256
DIV		331	848	1.179	0	1.179
Managementondersteuning.		52	0	52	0	52
Totaal		10.406	10.942	21.348	-269	21.079
dekking toerekening overhead GB, GBP en investeringen		0	-1.043	-1.043	0	-1.043
dekking overheadvergoeding samenwerkingsverbanden		0	0	0	-824	-824
Totaal		10.406	9.899	20.305	-1.093	19.212

Overhead mag nog wel worden toegerekend aan grondexploitaties, investeringen en andere (subsidie)projecten. In de praktijk gebeurt dit door op het taakveld 0.4 onder de lasten een negatief bedrag op te nemen en dit bedrag op het betreffende taakveld met de weer als last te verantwoorden. Hierdoor wordt de exploitatie niet onnodig opgevoerd.

² Overheadvergoeding binnen de samenwerkingsverbanden waarbij Gemeente Middelburg als gastgemeente opereert worden als baten verantwoord binnen het taakveld overhead.

Wat mag het kosten?

0 Bestuur en ondersteuning	Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Overzicht taakvelden						
Lasten						
0.01.0 Bestuur	3.537	3.203	3.218	3.306	3.428	3.555
0.02.0 Burgerzaken	2.871	2.864	2.982	3.118	3.277	3.182
0.03.0 Beheer ov gebouwen en gronden	758	1.070	1.099	1.188	1.777	1.798
0.06.3 Parkeerbelasting	24	25	23	24	25	26
Totaal lasten	7.190	7.163	7.322	7.636	8.507	8.561
Baten						
0.01.0 Bestuur	0	0	0	0	0	0
0.02.0 Burgerzaken	1.322	1.146	1.188	1.234	1.277	908
0.03.0 Beheer ov gebouwen en gronden	385	424	433	450	465	482
0.06.3 Parkeerbelasting	6.480	7.312	8.203	8.427	8.427	8.427
Totaal baten	8.187	8.882	9.824	10.110	10.169	9.817
Saldo						
0.01.0 Bestuur	-3.537	-3.203	-3.218	-3.306	-3.428	-3.555
0.02.0 Burgerzaken	-1.550	-1.719	-1.794	-1.884	-2.001	-2.274
0.03.0 Beheer ov gebouwen en gronden	-372	-646	-666	-739	-1.311	-1.316
0.06.3 Parkeerbelasting	6.456	7.287	8.180	8.403	8.402	8.401
Totaal overzicht taakvelden	997	1.720	2.502	2.475	1.662	1.256
Overzicht overhead						
Lasten						
0.04.0 Overhead	17.298	20.291	20.307	21.113	21.514	22.151
Totaal lasten	17.298	20.291	20.307	21.113	21.514	22.151
Baten						
0.04.0 Overhead	1.059	1.059	1.093	1.134	1.171	1.210
Totaal baten	1.059	1.059	1.093	1.134	1.171	1.210
Saldo						
0.04.0 Overhead	-16.239	-19.231	-19.214	-19.979	-20.343	-20.940
Totaal overzicht overhead	-16.239	-19.231	-19.214	-19.979	-20.343	-20.940
Overzicht algemene dekkingsmiddelen						
Lasten						
0.05.0 Treasury	2.344	-406	-689	-346	106	107
0.06.1 OZB woningen	1.900	1.869	1.874	1.967	2.050	2.136
0.06.2 OZB niet woningen	1.801	1.837	1.815	1.895	1.961	2.035
0.06.4 Belastingen overig	1.247	1.338	1.339	1.368	1.398	1.429
0.07.0 Alg uitk en ov uitk gem.fonds	8	7	7	7	8	8
Totaal lasten	7.300	4.645	4.346	4.892	5.523	5.715
Baten						
0.05.0 Treasury	30.702	4.023	6.552	6.290	6.299	6.297
0.06.1 OZB woningen	8.954	9.418	9.696	10.136	10.583	11.041

0 Bestuur en ondersteuning	Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
0.06.2 OZB niet woningen	8.947	9.022	9.421	9.789	10.119	10.465
0.06.4 Belastingen overig	1.772	1.923	1.888	1.933	1.978	2.015
0.07.0 Alg uitk en ov uitk gem.fonds	125.930	132.265	134.865	138.856	139.488	144.741
Totaal baten	176.306	156.651	162.423	167.004	168.467	174.560
Saldo						
0.05.0 Treasury	28.359	4.430	7.241	6.636	6.192	6.190
0.06.1 OZB woningen	7.054	7.549	7.822	8.169	8.533	8.905
0.06.2 OZB niet woningen	7.146	7.184	7.606	7.894	8.158	8.431
0.06.4 Belastingen overig	525	585	549	565	580	586
0.07.0 Alg uitk en ov uitk gem.fonds	125.922	132.258	134.858	138.848	139.480	144.733
Totaal overzicht algemene dekkingsmiddelen	169.006	152.005	158.077	162.112	162.944	168.845
Overzicht overige baten en lasten (incl. onvoorzien)						
Lasten						
0.08.0 Overige baten en lasten	775	-965	1.827	2.219	1.402	535
Totaal lasten	775	-965	1.827	2.219	1.402	535
Baten						
0.08.0 Overige baten en lasten	758	150	0	0	0	0
Totaal baten	758	150	0	0	0	0
Saldo						
0.08.0 Overige baten en lasten	-17	1.115	-1.827	-2.219	-1.402	-535
Totaal overzicht overige baten en lasten (incl. onvoorzien)	-17	1.115	-1.827	-2.219	-1.402	-535
Overzicht vennootschapsbelasting						
Lasten						
0.09.0 Vennootschapsbelasting	-342	368	368	368	368	368
Totaal lasten	-342	368	368	368	368	368
Baten						
0.09.0 Vennootschapsbelasting	0	0	0	0	0	0
Totaal baten						
Saldo						
0.09.0 Vennootschapsbelasting	342	-368	-368	-368	-368	-368
Totaal overzicht vennootschapsbelasting	342	-368	-368	-368	-368	-368
Overzicht mutaties reserves						
Toevoeging reserves						
0.10.0 Mutaties reserves	34.042	8.971	22.101	3.641	3.984	4.349
Totaal toevoeging reserves	34.042	8.971	22.101	3.641	3.984	4.349
Onttrekking reserves						
0.10.0 Mutaties reserves	30.794	22.672	30.703	1.588	863	597
Totaal onttrekking reserves	30.794	22.672	30.703	1.588	863	597
Saldo						
0.10.0 Mutaties reserves	-3.248	13.701	8.602	-2.053	-3.121	-3.752
Totaal overzicht mutaties reserves	-3.248	13.701	8.602	-2.053	-3.121	-3.752
Overzicht resultaat rekening baten en lasten						
Lasten						

0 Bestuur en ondersteuning	Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
0.11.0 Resultaat rek baten-lasten	32.136	1.127	-144	465	159	2.748
Totaal lasten	32.136	1.127	-144	465	159	2.748
Baten						
0.11.0 Resultaat rek baten-lasten	0	0	0	0	0	0
Totaal baten						
Saldo						
0.11.0 Resultaat rek baten-lasten	-32.136	-1.127	144	-465	-159	-2.748
Totaal overzicht resultaat rekening baten en lasten	-32.136	-1.127	144	-465	-159	-2.748

Veiligheid

Burgers en bezoekers van Middelburg moeten zich veilig voelen én veilig zijn. Het gaat om veiligheid in en rond het huis en in de buurt. In het grotere verband veiligheid van stad en regio.

We werken onder anderen aan het tegengaan van ondermijnende criminaliteit, woninginbraken, overvallen en straatroven. Maar ook aan het voorkomen en oplossen van complexe overlastsituaties, een veilig verloop van evenementen, een veilige zeehaven en aan veiligheid binnen de digitale (Middelburgse) omgeving. Hierbij werken we samen met andere organisaties.



Beleidskader

Vastgestelde gemeentelijke beleidsnota's:

- Integraal Veiligheidsbeleid Walcheren 2023-2026 (2023)
- Prostitutiebeleid (beleidsnota en -regels) (2000)
- Integriteitsbeoordeling (Wet BIBOB) (2023)
- Regionaal Zeeuws Crisisplan 2018-2021 (2017)
- Victoriabeleid gemeente Middelburg (2000)
- Beleidsregel Wet maatregelen bestrijding voetbalvandalisme en ernstige overlast (Wet MBVEO) (2013)

- Beleidsregel Wet Aanpak Woonoverlast (2018)
- Beleidsregel Veiligheid bij evenementen (2017)
- Nota omgaan met conventionele explosieven (2011)
- Bestuurlijke handhaving van artikel 13b Opiumwet (2014/2016)
- Regionaal Beleidsplan Politie Zeeland West-Brabant 2023-2026
- Strategische agenda aanpak van cybercriminaliteit Zeeland West-Brabant 2023-2026

Wat willen we bereiken?

Maatschappelijk effect

De burgers, bezoekers en ondernemers van Middelburg moeten zich veilig voelen en veilig zijn. Dat gaat het enerzijds om veiligheid in en rond het huis, werk en in de buurt, anderzijds in het grotere verband van stad en regio.

Doelstellingen

1. Werken aan de veiligheid van inwoners, ondernemers en bezoekers
2. De basis op orde voor wat betreft een datagedreven aanpak van ondermijning.
3. Versterken van de weerbaarheid en integriteit van de gemeente Middelburg. Voorkomen wordt dat de gemeente ondermijnende activiteiten faciliteert.
4. Tegengaan van jeugdcriminaliteit.
5. Bewustwording creëren en advies geven in het tegengaan van digitale criminaliteit.

Wat gaan we daarvoor doen?

2026 is het laatste jaar van het lopende Integraal Veiligheidsbeleid 2023-2026. Dit jaar wil het bestuur van Middelburg gebruiken om een aantal ambities die in 2022 zijn geformuleerd af te ronden en op te leveren. Daarnaast kijkt het bestuur ook vooruit. Er is een aantal veiligheidsvraagstukken waar we nu al mee aan de slag willen die waarschijnlijk ook een plaats in het nieuwe veiligheidsbeleid zullen krijgen, zoals de handel en het gebruik van drugs, jongeren die in de criminaliteit belanden of dreigen te belanden, inwoners van Middelburg die onveilig gedrag vertonen, omdat ze psychisch ziek zijn of niet meer mee kunnen in een veeleisende omgeving, polarisatie en maatschappelijke onrust, ondermijning en een snel groeiend fenomeen van cybercriminaliteit.

Dit zijn vraagstukken die de gemeente vroeger niet kende, of niet in die mate. Ook zijn deze vraagstukken niet meer lokaal op te lossen. Daar hebben we de samenwerking voor nodig op regionaal of nationaal niveau. Gemeente Middelburg investeert in deze veiligheidsvraagstukken. Alleen inwoners en bezoekers van de gemeente zien of merken dit niet altijd. Zij voelen zich niet altijd gesteund door de overheid als het gaat om overlast en onveiligheid in hun woon- en leefomgeving. Hoewel we niet slecht scoren op veiligheidsbeleving in de jaarlijkse monitor

zijn er wel geluiden van inwoners die zich onveilig voelen. Ook in de raad komen regelmatig situaties voorbij waar het gaat om overlast of onveiligheid waar raadsleden op worden aangesproken. Een voorbeeld is de uitkomst van het burgerberaad over de jaarwisseling. Eén van de adviezen uit dit beraad is een betere samenwerking tussen handhaving en inwoners die overlast ervaren. Het burgerberaad adviseert dat het makkelijker en duidelijker wordt waar inwoners overlast door vuurwerk kunnen melden, maar ook dat er een terugkoppeling plaatsvindt.

Er is afstand tussen wat de overheid doet en wat inwoners ervaren. Dan mist de inwoner wel eens het gezag die de orde handhaaft, of weet men niet waar men terecht kan met zijn klacht of onvrede. Het is belangrijk dat we investeren in die veiligheidsvraagstukken waar de inwoner dagelijks mee geconfronteerd wordt. Dat er vertrouwen is bij de burger dat zaken opgelost worden, dat er geluisterd wordt en dat regels worden nageleefd.

Daar ligt een rol voor de politie. Die het niet makkelijk heeft, want ook voor de politie geldt dat er steeds meer taken en uitdagingen bijkomen, terwijl de politie aan de andere kant dient te bezuinigen. Het is aan de burgemeester om goede afspraken te maken met politie over de wijze waarop de politie, binnen alle beperkingen, zijn rol in die samenleving kan uitvoeren. Gemeente Middelburg vindt het belangrijk dat politie zichtbaar is en aanspreekbaar. Dat inwoners weten wie de wijkagent is.

Maar ook de gemeente zelf heeft hier een taak. We kunnen preventief veel in veiligheid investeren, door het bieden van kansen aan alle jeugd om in gezondheid en gelukkig op te groeien, door het bieden van onderwijs, door inzet van jongerenwerk, het geven van voorlichting, enzovoort. Daarnaast dienen we toe te zien op de openbare orde en het naleven van regels. Gemeentelijke toezichthouders zijn aanwezig op straat en op plaatsen waar mensen samenkomen, zoals bij evenementen. Zij vormen een belangrijke schakel in de veiligheidsbeleving van inwoners van en bezoekers aan onze gemeente. De raad heeft besloten om het aantal opsporingsambtenaren (BOA's) uit te breiden, zodat zij beter gesteld staan voor een veelheid aan taken.

Samenwerking

Handhaving en veiligheid zijn dus niet los van elkaar te zien. In 2025 worden de medewerkers binnen de gemeentelijke organisatie belast met veiligheid samengevoegd met de collega's van handhaving. Dit zal op 1 januari 2026 zijn geëffectueerd.

Vervolgens zal ook het handhavingsbeleid geïntegreerd worden in het veiligheidsbeleid. Om een goede afweging te maken tussen de taken van de gemeente op veiligheidsgebied en de benodigde capaciteit willen we meer data gestuurd gaan werken. Waar liggen risico's en welke inspanning is nodig om deze risico's te beperken en welke restrisico vinden wij acceptabel?

Om veiligheidsvraagstukken succesvol aan te pakken moeten we samenwerken. Veel thema's zijn niet meer lokaal op te lossen, daar heb je regionale of bovenregionale samenwerking voor nodig. Een goed voorbeeld hiervan is de aanpak van ondermijning. Samen met de andere Zeeuwse gemeenten, de provincie en het waterschap hebben we een Zeeuwse norm weerbare overheid ontwikkeld en geïmplementeerd. Die norm is de kapstok waarlangs de Zeeuwse overheden met elkaar de dijken 'ophogen'. Door met elkaar te investeren in een integer en weerbare overheid wordt het moeilijker voor criminelen om in Zeeland voet aan de grond te krijgen. De verschillende onderdelen binnen deze norm zijn verdeeld over de deelnemers waardoor we met vijftien veel meer werk verzetten dan wanneer iedere overheid dit helemaal zelfstandig zou moeten doen.

Het afgelopen jaar is flink geïnvesteerd in de interne samenwerking tussen de domeinen zorg en veiligheid. Deze samenwerking zetten we in 2026 voort. Maatschappelijke vraagstukken worden steeds complexer en passen niet meer binnen één domein. Ze vragen om een domeinoverstijgende aanpak. Een belangrijk speerpunt op het gebied van zorg en veiligheid is de aanpak van femicide. We ontwikkelen een gerichte aanpak waarbij preventie, vroegsignalering en bescherming centraal staat. Het verbinden van zorg en veiligheid is ook expliciet opgenomen in het door de gemeenteraad vastgestelde beleidskader jeugd. In 2026 bouwen we verder aan een veilige en kansrijke omgeving voor iedereen.

Maar ook lokaal is samenwerking noodzakelijk. Bij alle veiligheidsthema's werken we samen met een keur aan professionele organisaties. Dit zijn organisaties uit de veiligheidsketen zoals bijvoorbeeld politie en Openbaar Ministerie, maar ook veel organisaties buiten het veiligheidsdomein. Feitelijk vormen we met al deze organisaties een veiligheidslijn. Die lijn is opgebouwd en staat gesteld om te voorkomen dat situaties een veiligheidsprobleem worden. Dat is preventie. Wanneer een bepaald veiligheidsvraagstuk zich opdoet zullen een aantal

partijen een stap naar voren zetten. Afhankelijk van de aard van het vraagstuk wordt bepaald welke partijen dat zijn. De afgelopen jaren heeft de gemeente al fors geïnvesteerd in deze netwerken. Bijvoorbeeld op het gebied van jeugdcriminaliteit. Regelmatig worden de bij de aanpak van jeugdcriminaliteit betrokken professionals in Middelburg uitgenodigd om met elkaar een bepaald thema of vraagstuk uit te diepen. Tijdens die bijeenkomsten leren we elkaar kennen en delen we onze kennis en ervaring.

In 2026 wil het bestuur ook meer investeren in het betrekken van inwoners en bedrijven bij veiligheid. In de veiligheidslijn zijn inwoners van grote waarde. Door het makkelijker te maken voor inwoners om te melden, door campagnes uit te voeren bijvoorbeeld voor Meld Misdaad Anoniem hoopt het bestuur meer signalen vanuit de samenleving te krijgen waar overlast of onveiligheid zich voordoet.

Integraal Veiligheidsbeleid 2027-2030

In 2026 zal een nieuw Integraal Veiligheidsbeleid worden opgesteld. Het is aan de nieuwe raad om wensen en prioriteiten voor dit nieuwe beleid mee te geven en dit beleid vervolgens vast te stellen. Ook zal een proces van participatie worden ingericht. In het nieuwe beleid zal de samenvoeging van veiligheid en handhaving zichtbaar moeten zijn. Ook zal nadrukkelijk de veiligheidsbeleving van inwoners en ondernemers aan de orde komen. Het is belangrijk dat 'grote' veiligheidsvraagstukken worden aangepakt, maar er moet ook oog zijn voor de wijze waarop de ervaren onveiligheid door overlast en onveiligheid in de straat wordt tegengegaan.

Uitvoering in 2026

In 2026 zal op een aantal veiligheidsthema's weer het nodige werk verzet gaan worden. Het college heeft nog één jaar de tijd om de ambities uit het beleid '23-'26 waar te maken. Geprioriteerde beleidsthema's zijn de aanpak van ondermijning, het helpen van mensen met zorgwekkend gedrag, het tegengaan en voorkomen van jeugdcriminaliteit, het tegengaan van cybercriminaliteit, het tegengaan van veiligheidsrisico's bij de energietransitie en het vergroten van de veiligheid bij evenementen. In de paragraaf 'prestatie-indicatoren' wordt uiteengezet welke resultaten behaald dienen te worden.

Prestatie

Integraal Veiligheidsbeleid

Opstellen van een nieuw Integraal Veiligheidsbeleid 2027-2030

Integratie van handhavings- en veiligheidsbeleid

De aanpak van ondermijning

Werken met een Gemeentelijk Signalenoverleg op Ondermijning

Bekendheid vergroten over de verschillende signalen van ondermijning en waar dit kan worden gemeld (interne meldpunt)

Het coördineren van ondermijningscasuïstiek of een bijdrage leveren aan casuïstiek

Organiseren en coördineren van minimaal 5 integrale (verkeers)controles

Uitdagingen op het snijvlak van zorg en veiligheid

Eén of meerdere pilots in Zeeland uitvoeren voor een adequate afhandeling van meldingen personen met zorgelijk gedrag

Implementatie van de doorbraakmethodiek in Middelburg

Het uitwerken en inzetten van een interventie om online radicalisering tegen te gaan

Uitdagingen op het gebied van jeugd en veiligheid

Uitvoeren en verstevigen van de Persoonsgerichte Aanpak voor risicojongeren

Ontwikkeling van en uitvoering geven aan een intensieve wijkaanpak

Implementatie van schoolveiligheidsplannen

Digitale veiligheid en de aanpak van cybercriminaliteit

Uitvoeren bewustwordingscampagnes gericht op kwetsbare groepen in de samenleving

deelname aan een bovenlokale samenwerking om bij te dragen aan het tegengaan van cybercriminaliteit in Zeeland en West-Brabant

Veiligheid in relatie tot de energietransitie

Bijvond agenderen van dit thema binnen de gemeentelijke organisatie

Deelnemen aan de Zeeuwse werkgroep batterijen en hiermee het formuleren van beleid waarbij de veiligheid een belangrijk onderdeel is

De nieuwe risico's vanuit de energietransitie borgen in ruimtelijke plannen, vergunningen, toezicht en toekomstig beleid

Veiligheid op en rond evenementen

Verbetering inhoud en proces rondom veiligheidsplannen bij evenementen

Vertalen van de adviezen vanuit het burgerberaad naar concrete activiteiten in de voorbereiding op en uitvoering van de jaarwisseling

Invulling van financiële ruimte kadernota 2026-2029

Nr.	bedragen x € 1.000	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Invulling van financiële ruimte begroting 2025 en meerjarenraming 2026 - 2028¹					
	Er zijn geen mutaties vanuit de (meerjaren)begroting 2025 - 2028 op dit programma.				
		0	0	0	0
Invulling van financiële ruimte kadernota 2026 - 2029					
1	Vakspecialist ondermijning	-94	-99	-104	-108

Nr.	bedragen x € 1.000	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
2	Medior boa	-222	-234	-245	-256
		-316	-333	-349	-364
		-316	-333	-349	-364

1 Voor een toelichting op de mutaties 2025 - 2028 zie begroting 2025 en meerjarenraming 2026-2028.

1. Vakspecialist ondermijning

De aanpak ondermijning is een belangrijke pijler van integer bestuur. Door deze aanpak goed te positioneren en bemensen worden we als organisatie en samenleving weerbaarder tegen criminele elementen die de onder- en bovenwereld met elkaar verweven. De uitwassen ervan komen we tegen in onze gemeente, zoals bezit en gebruik van wapens, handel in verdovende middelen, criminele uitbuiting, vormen van mensenhandel, geweld en bedreiging.

Gemeente Middelburg is bezig met een professionaliseringsslag voor de aanpak van ondermijning. De gemeente investeert in de aanpak van ondermijning door een intensievere samenwerking en het verbeteren van de informatiepositie van de gemeente. Een intensievere samenwerking, zowel binnen de gemeentelijke organisatie als met partners buiten.

Concreet verbeteren we onze informatiepositie door bewustwording te creëren, te signaleren, samenwerken met MMA, een gemeentelijk signalenoverleg in te richten met daarbij een privacy protocol en registratie en een informatiesysteem. De groei van het aantal signalen en verdachte situaties levert een significante groei op van de werkzaamheden die leiden tot en voortkomen uit (een verbeterde aanpak) van ondermijning. Tot nu toe deden de AOV-ers binnen het cluster OOV (Wijk en Bestuur) dit erbij. Echter de werkzaamheden binnen de aanpak, de behoefte om signalen na te lopen, informatie te delen en te verrijken, controles te organiseren en uit te voeren, het uitvoeren van casussen, etc. is de afgelopen jaren fors gegroeid en momenteel niet naar behoren uit te voeren. De professionaliseringsslag die Middelburg nu uitvoert zal de behoefte aan uitvoeringscapaciteit doen groeien.

2. Medior boa

Gezien de recente ontwikkelingen en nieuwe wettelijke taken met daaraan gekoppeld nieuwe bevoegdheden die aan BOA's zijn

toegekend, is het van cruciaal belang dat we onze capaciteit in lijn brengen met de huidige en toekomstige behoeften van onze stad.

Middelburg, als hoofdstad van Zeeland, heeft een voorbeeldfunctie op het gebied van handhaving van openbare orde en veiligheid. Onze BOA's zijn het herkenbare gezicht op straat als visite kaartje van Middelburg en zullen in eerste aanleg altijd treden als gastheer en gastvrouw. Met de afnemende aanwezigheid van de politie in ons straatbeeld, is het essentieel dat onze BOA's deze leemte vullen. Dit is vooral relevant gezien de nieuwe bevoegdheden die aan BOA's zijn toegekend, waaronder het handhaven op niet voeren van een juiste fietsverlichting, handheld telefoongebruik op de fiets, en het negeren van een rood verkeerslicht door fietsers en voetgangers. Deze bevoegdheden zijn van groot belang, aangezien het aantal verkeersslachtoffers in de afgelopen jaren is gestegen en BOA's hiermee een aanzienlijke bijdrage kunnen leveren aan de verkeersveiligheid.

Ook zien we een sterkte toename als het gaat om de inzet bij evenementen, doordat de politie minder aanwezig kan zijn wordt er een groter beroep gedaan op de inzet van onze BOA's. Daarnaast zie we een forse toename in het aantal demonstraties. Vanaf 2026 zijn er drie nieuwe BOA's actief met een rol als medior. Zij vormen een belangrijkste schakel om het vertrouwen van inwoners terug te winnen dat regels worden gehandhaafd en dat dat nodig is voor de leefbaarheid en veiligheid in onze wijken en dorpen. Daarnaast willen we focus leggen op boa's binnen de wijken en ondermijning.

Beleidsindicatoren

Beleidsindicatoren		2019	2020	2021	2022	2023	2024
Verwijzingen Halt (aantal per 1000 inwoners (jongeren van 12 tot 18 jaar)							
	Middelburg	19	20	16	16	17	17
	Nederland	15	11	8	8	9	9
Winkeldiefstallen (aantal per 1.000 inwoners)							
	Middelburg	3,9	2,6	2,7	2,4	2,5	2,2
	Nederland	2,3	2	1,8	2,3	2,5	2,2
Geweldsmisdrijven (aantal per 1.000 inwoners)							
	Middelburg	5	5,2	4,5	5,4	5,1	5,4
	Nederland	4,8	4,6	4,3	4,6	4,3	4,3
Diefstallen uit woningen (aantal per 1.000 inwoners)							
	Middelburg	1,6	1,4	0,6	0,7	0,8	1
	Nederland	2,3	1,8	1,3	1,4	1,3	1,2
Vernielingen en beschadigingen (in de openbare ruimte) (aantal per 1.000 inwoners)							
	Middelburg	6,7	6,9	7,7	8,1	6,8	6,7
	Nederland	5,9	6,2	6,1	6	5,8	5,7

Wat mag het kosten?

1 Veiligheid	Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Overzicht taakvelden						
Lasten						
1.01.0 Crisisbeheersing en brandweer	4.315	4.559	4.656	4.928	5.288	5.576
1.02.0 Openbare orde en veiligheid	3.123	3.433	3.274	3.404	3.265	3.401
Totaal lasten	7.438	7.992	7.930	8.332	8.553	8.976
Baten						
1.01.0 Crisisbeheersing en brandweer	0	0	0	0	0	0
1.02.0 Openbare orde en veiligheid	447	39	58	60	62	64
Totaal baten	447	39	58	60	62	64
Saldo						
1.01.0 Crisisbeheersing en brandweer	-4.315	-4.559	-4.656	-4.928	-5.288	-5.576
1.02.0 Openbare orde en veiligheid	-2.676	-3.393	-3.216	-3.344	-3.203	-3.336
Totaal overzicht taakvelden	-6.991	-7.953	-7.872	-8.272	-8.491	-8.912

Verkeer, vervoer en waterstaat

De gemeente is verantwoordelijk voor het aanleggen en beheren van infrastructuur, het faciliteren van diverse vervoersvormen, het realiseren van parkeervoorzieningen en het goed afwikkelen van verkeer- en vervoerstromen. Veiligheid staat hierbij voorop.

We geven uitvoering aan het klimaatakkoord en de Zeeuwse klimaatadaptatiestrategie door bij de inrichting van de openbare

ruimte integraal te kijken naar de opgaves. Vergroening en verduurzaming wordt in alle plannen meegenomen zonder dat dit ten koste gaat van de mobiliteitsdoelstellingen. Daarnaast bevorderen we het gebruik van elektrisch- en deelvervoer voor het verminderen van de CO₂-uitstoot.

We willen een samenleving waaraan iedereen zo veel mogelijk kan deelnemen. De gemeente vindt het daarom belangrijk dat iedereen zoveel mogelijk overal zelfstandig kan wonen en komen. Het is om die reden dat de openbare ruimte waar mogelijk toegankelijk moet zijn. Op die manier kunnen we allerlei voorzieningen bereiken en gebruiken.



Beleidskader

Vastgestelde gemeentelijke beleidsnota's:

- Omgevingsvisie Middelburg 2050
- GVP Middelburg 2030
- Kaders beleidsplan wegbeheer 2024-2033

Overige vastgestelde beleidsnota's:

- Regionale Mobiliteitsstrategie
- Notitie Wegenbeheerplan gemeente Middelburg 2024-2033
- Middelburgse Visie Milieu
- Actieprogramma Klimaat, Energie en Circulariteit

Wat willen we bereiken?

Maatschappelijk effect

Het borgen en daar waar mogelijk verbeteren van de bereikbaarheid en toegankelijkheid van Middelburg voor alle mensen. Inwoners en bezoekers van Middelburg moeten zich veilig en vlot kunnen verplaatsen door en rond de stad. Zonder al te veel oponthoud en het veroorzaken van overlast en milieuhinder. Het is fijn om in Middelburg te verblijven, dit zien we terug in de leefbaarheid. Daarnaast moet er voldoende parkeergelegenheid zijn aan de randen van Middelburg. We streven naar een duurzamere samenleving, hierdoor is onze gemeente straks beter voorbereid op uitdagingen door het veranderende klimaat.

Doelstellingen

1. Het verduurzamen van mobiliteit
2. Het minimaal behouden van het hoge aandeel fietsverkeer in het totale verkeer
3. Het verhogen van de verkeersveiligheid binnen de bebouwde kom
4. Het verbeteren van de bereikbaarheid binnen Middelburg
5. Voldoende parkeergelegenheid voor bewoners en bezoekers met behoud van een hoog bezettingspercentage van de parkeerconcentraties
6. Een autoluwe binnenstad
7. Een toegankelijke stad

Wat gaan we daarvoor doen?

Prestatie

Het verduurzamen van mobiliteit

Laadvisie opstellen en vaststellen
Laadinfrastructuur voor elektrische auto's verbeteren
Stimuleren deelmobiliteit

Het behouden van het hoge aandeel fietsverkeer

Uitvoeren verbeteringen van de situatie rond de Schroefbrug voor fietsers
De mogelijkheid tot fiets parkeren in het centrum verbeteren
Fietsers en voetgangers in de binnenstad op '1' plaatsen.
Bij de aanleg van nieuwe wijken denken vanuit de voetganger en fietser, pas daarna vanuit de automobilist (STOMP- principe)
Wij brengen de maximumsnelheid binnen woonwijken zoveel mogelijk naar 30 km/ uur. Belangrijke toegangswegen uitgezonderd.

Verhogen van de verkeersveiligheid binnen de bebouwde kom

Quick wins verkeersveiligheid uitvoeren
Extra aandacht voor verkeerseducatie voor de kwetsbare verkeersdeelnemers
Samen met verkeerswerkgroepen, politie, fietsersbond en andere relevante partijen continu blijven werken aan het verhogen van de verkeersveiligheid.

Verbeteren van de bereikbaarheid binnen Middelburg

Uitrollen netwerk publiek vervoer met opstapplaatsen voor flexvervoer en deelmobiliteit
Werken aan een gezamenlijke visie wegbeheerders voor een toekomstbestendige ontsluiting van het gebied Veerse Meer Zuid
Bepalen hoe om te gaan met de gebiedsontsluiting van Arnhemuiden
Onderzoeken hoe de buurtbus past binnen het nieuwe publiek vervoer
Vorbereiding vervanging parkeerverwijssysteem
Actualisatie van het verkeersmodel Walcheren
Verbetermaatregelen verkeersveilige schoolomgeving OZEO-scholen Grevelingenstraat
Vorbereiden en vervanging diverse verkeersregelininstallaties

Prestatie

Voldoende parkeergelegenheid voor bewoners en bezoekers

Analyse van de in 2023 uitgevoerde parkeertellingen. E.e.a. vertalen we naar nieuw beleid

Blijvend stimuleren gebruik parkeergarages

Onderzoeken realisatie hubs (parkeerterreinen) aan de randen voor gemotoriseerd verkeer

Bij parkeren op straat in de binnenstad geven wij voorrang aan de inwoners. Vertaling vindt plaats in nieuw te ontwikkelen beleid.

Onderzoek naar implementatie vooraf reserveren parkeerplaats in parkeergarages

Een autoluwe binnenstad

Beter benutten van de parkeerterreinen aan de randen van de stad

Vergroenen van de openbare ruimte

Een toegankelijke stad

Samen met vertegenwoordigers van organisaties verder invulling geven aan de wijze waarop de openbare ruimte toegankelijk gemaakt en gehouden kan worden

Uitvoeren onderhoud volgens het Jaarplan Wegen en Riolering 2026

Doelstelling 1: het verduurzamen van mobiliteit

Het grootste deel van de afgelegde reiskilometers gebeurt met de auto. Hier is dan ook de meeste winst te behalen door:

- Het voorkomen, verkorten of verminderen van autoverplaatsingen;
- Het stimuleren van vervoerswijze: lopen, fietsen en reizen met het openbaar vervoer;
- Het verschonen van verplaatsingen: zorg dat verplaatsingen met schone auto's worden gemaakt. Bijvoorbeeld elektrische auto's of auto's op groen gas;
- Het bevorderen van gedeeld gebruik in plaats van autobezit.

Onze mobiliteit gaat de komende jaren fors veranderen. De groei van elektrische auto's en laadinfrastructuur zet door. Het delen van bezit wordt mogelijk vanzelfsprekender. Bij mobiliteit geldt: eerst inzetten op energie besparen en dan hernieuwbare energie toepassen om de mobiliteit te verduurzamen. Dit vertaalt zich in onderstaande ontwikkelingen:

- De steeds verdergaande ontwikkeling via internet, digitalisering van allerlei (overheids)diensten en flexibel werken betekent dat de noodzaak om fysiek aan het verkeer deel te nemen afneemt. Thuiswerken is voor een percentage van de totale werktijd de norm geworden. Een concreet voorbeeld is de gemeente Middelburg als werkgever, waar hybride werken tot maximaal 50 % mogelijk is gemaakt;
- De fiets staat in het gemeentelijk mobiliteitsbeleid op nummer één. In een continu proces worden - gezamenlijk met

maatschappelijke organisaties - maatregelen voorgesteld die het fietsen stimuleren en/of de verkeersveiligheid verhogen. Afhankelijk van de beschikbare financiële middelen worden deze op korte of langere termijn uitgevoerd.

- Voor het stimuleren en faciliteren van elektrisch rijden worden laadpalen geplaatst;
- We stimuleren deelmobiliteit om daarmee het publiek vervoer te complementeren.

Doeltelling 2: het minimaal behouden van het hoge aandeel fietsverkeer in het totale verkeer

"In ons mobiliteitsbeleid staat het langzaam verkeer (fiets en voetganger) op nummer één." De basis voor de aanpak ligt in het GVVP 2030. Hiervoor wordt al jaren een integraal programma aan fietsgebruik stimulerende projecten gehanteerd. Dit programma met projecten richt zich op verbetering van de omstandigheden van fietsers op enerzijds de fietsroutes in de binnenstad en anderzijds de fietsroutes vanuit de wijken naar het buitengebied.

Projecten/maatregelen gericht op het verhogen van de verkeersveiligheid, optimaliseren en verbeteren van 30 km/u wegen et cetera dragen bij aan het in stand houden van het hoge aandeel fietsverkeer in het totale verkeer of zelfs verder verhogen hiervan. Dit is in feite een permanent lopende activiteit welke in samenspraak met de bewoners, verkeerswerkgroepen, fietsersbond, politie et cetera wordt uitgevoerd.

Het (auto)parkeerbeleid vervult een sleutelrol om het fietsklimaat te veraangename. Autoluw zorgt sowieso voor minder conflicten, maar verbetert ook direct de concurrentiepositie van de fietser. Verder ligt er een opgave in het verbeteren van het fietsparkeren in de binnenstad. Het vertrekpunt is het *optimaal faciliteren* van de stallingsbehoefte van de fietser. Optimaal faciliteren is het aanbieden van de juiste voorziening op de juiste plaats. Hierbij maken we onderscheid naar type gebruiker. Bij korte bezoeken moet de oplossing laagdrempelig zijn. Veelal wordt er (toch) gebruik gemaakt van de standaard en zijn stallingsvoorzieningen (dus) niet per se nodig. Duurt het bezoek langer, dan kijkt fietser uit naar een goed/beter ingerichte stallingsmogelijkheid. Ze laat zich dan misschien wel verleiden de fiets iets verder weg van de bestemming te stallen. Zo helpt de fietsstalling op het Zusterplein bij het faciliteren van de parkeervraag van de bezoeker die een langere tijd in de binnenstad verblijft.

Metten is weten. In 2023 voerden we een parkeeronderzoek uit. Resultaten van het onderzoek geven inzicht in omvang de (parkeer)opgave voor het fietsparkeren in de binnenstad en zijn verwerkt in nieuw parkeerbeleid. Op moment van schrijven lopen twee projecten om de parkeercapaciteit voor fietsen te vergroten. Het gaat om de locaties Langevielebinnenbrug en Damplein. Hiernaast ontwikkelen we een plan om het Koorkerkgebied meer autoluw te maken.

Doelstelling 3: het verhogen van de verkeersveiligheid binnen de bebouwde kom

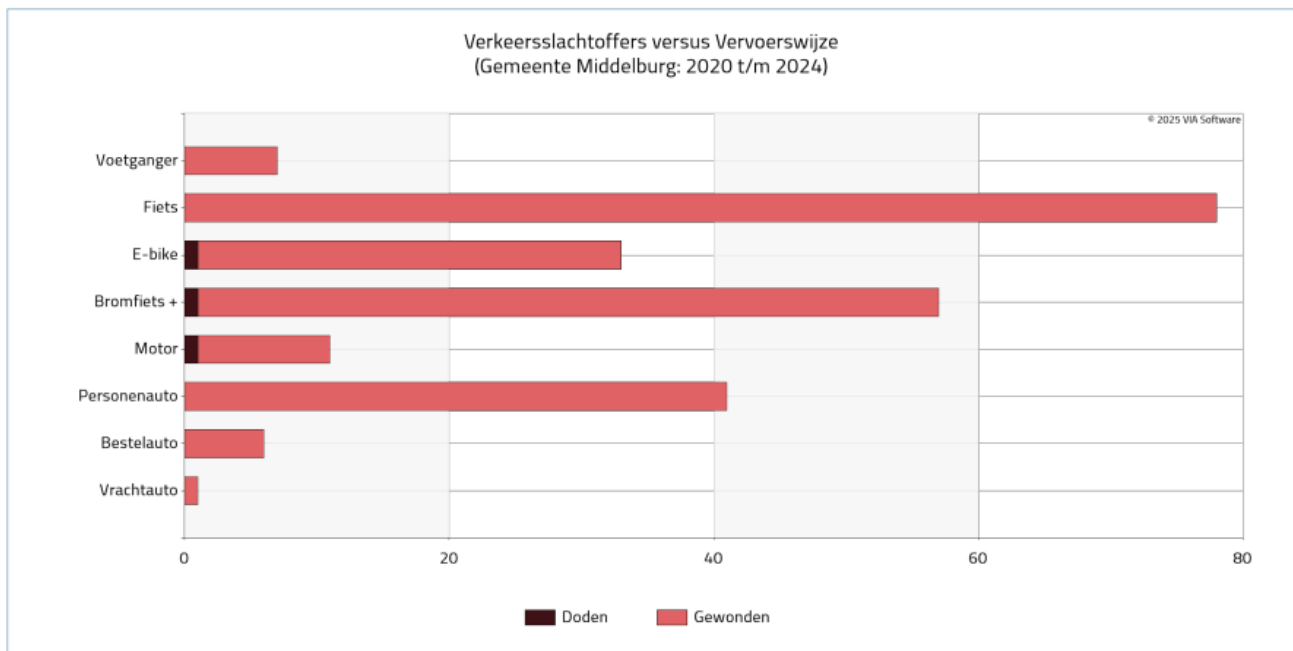
Samen met het Regionaal Orgaan Verkeersveiligheid Zeeland (ROVZ), de verkeerswerkgroepen, politie, fietsersbond en andere relevante partijen wordt continu gewerkt aan een verhoging van de verkeersveiligheid. Zoals uit onderstaande tabel is af te lezen blijft het aantal ongevallen sinds 2020 redelijk stabiel.

Tijdperiode	Status	Verkeersongevallen	Gewonden	Mogelijke gewonden	Doden
2020	Afgesloten	164	44	9	0
2021	Afgesloten	211	50	17	1
2022	Afgesloten	275	56	24	1
2023	Afgesloten	238	60	7	1
2024	Voorlopig	263	56	6	0
Totaal		1.151	266	63	3

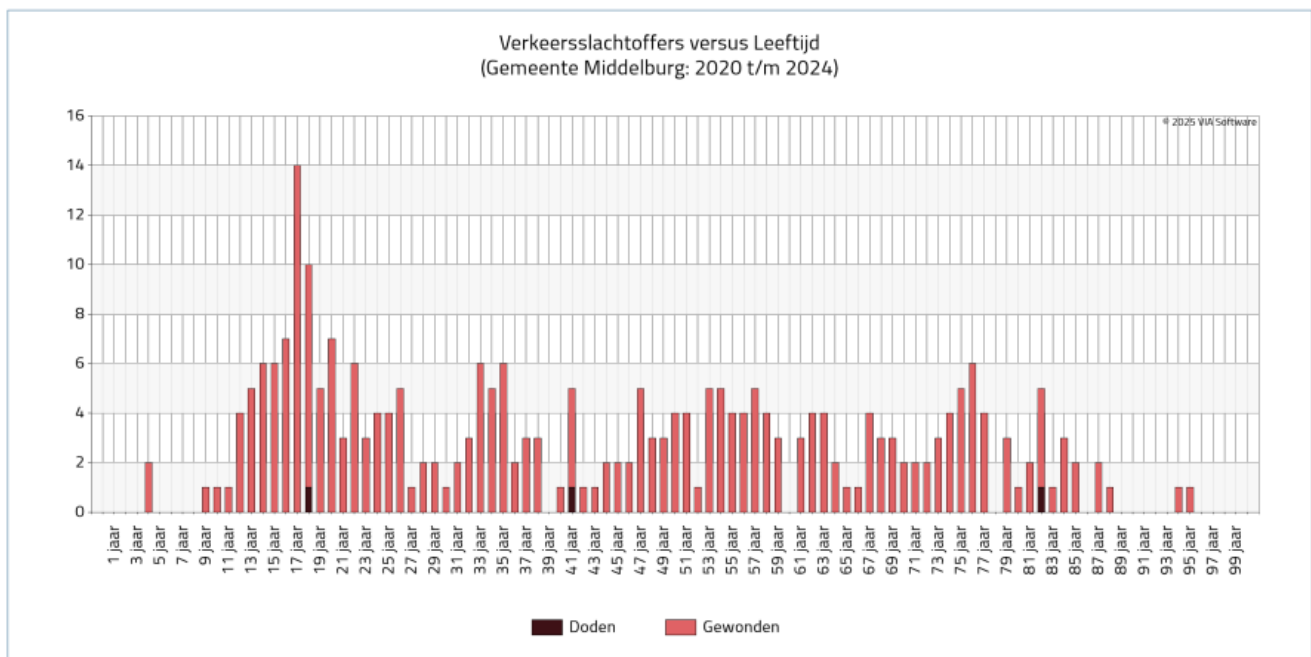
© 2025 VIA, Overzicht verkeersongevallen en -slachtoffers per tijdperiode

Opmerking: In de Corona-jaren 2020 & 2021 liggen de landelijke aantallen lager dan verwacht als gevolg van de maatregelen om de verspreiding te beperken.

De lichte stijging van het aantal ongevallen is mogelijk (deels) verklaarbaar door te kijken naar het aantal verkeersslachtoffers naar vervoerswijzen. In onderstaande grafiek is het aandeel verkeersslachtoffers per vervoerswijze weergegeven. Hieruit blijkt dat ongeveer 75% van alle slachtoffers in de groep kwetsbare vervoerswijzen (voetgangers, fietsers, e-bike, bromfietzers+ (=bromfiets, snorfiets, scootmobiel en brommobiel)) valt. Vorig jaar was dit nog ruim 80%.



Wanneer we verder inzoomen op de leeftijd van de slachtoffers (onderstaande grafiek) zien we dat 30% van de slachtoffers een leeftijd heeft tussen de 12 en 24 jaar. Daarnaast zien we ook een piek tussen de 70 en 80 jaar. Bij de aanpak van verkeersveiligheid zijn dit categorieën waar we extra aandacht aan moeten besteden.



De registratiegraad ongevallen fietsers is laag. Daarbij speelt mee dat veel fietsongevallen eenzijdig zijn (ongevallen zonder betrokkenheid ander voertuig). Onze aanpak is generiek gericht.

Factoren zoals infrastructuur (fietspaden, kruispunten), netwerk (samenhang, doorstroming), educatie en handhaving zorgen gezamenlijk voor comfort en veiligheid.

We gaan voor deze doelgroepen extra investeren in verkeerseducatieprogramma's om enerzijds de gebruikers weerbaarder te maken en anderzijds het besef van de risico's te vergroten. Daarnaast gaan we met de quick wins verkeersveiligheid ook extra aandacht besteden aan maatregelen die ten goede komen van deze kwetsbare doelgroepen.

Doelstelling 4: het verbeteren van de bereikbaarheid binnen Middelburg

Ook in 2026 werken we gestaag verder aan behoud en daar waar mogelijk verbetering van de bereikbaarheid en aan verhoging van de verkeersveiligheid op het wegennet. In het gemeentelijk verkeer- en vervoerplan is het accent in het mobiliteitsbeleid vooral komen te liggen op het verder optimaliseren van het bestaande wegennet op basis van de wegcategorisering.

De optimalisatie bestaat uit enerzijds het aanpakken van gesignaleerde verkeersproblemen, bijvoorbeeld komend uit de overleggen met de verkeerswerkgroepen. Anderzijds gaat het om de meer vanuit beleid gestuurde projecten (GVVP 2030). Hiervoor moet wel vaak enkele jaren "gespaard" worden om te kunnen uitvoeren. Vaak combineren we een aanpassing van de weg met werkzaamheden aan riolering en/of reconstructie.

Lopende en opstarten projecten 2026

Plannen in onderzoek, voorbereiding en/of uitvoering:

- Actualisering parkeerbeleid auto- en fietsparkeren. Het definitieve rapport is in september 2025 behandeld in de gemeenteraad. Een implementatieplan voor de uitwerking van (deel-)projecten wordt in 2026 aan uw raad voorgelegd.
- Onderzoek naar parkeer-/mobiliteitshubs aan de randen van de binnenstad op de locaties P+R-terrein, Oude Veerseweg en Hof van Tange.
- Start onderzoek '30 km/uur de norm binnen de bebouwde kom'.
- Voorbereiden en vervanging diverse verkeersregelininstallaties.
- Ontwikkelen en voorbereiden plannen ter verbetering van de verkeersveiligheid in het kader van het SPV (Strategisch Plan Verkeersveiligheid) en de quick wins verkeersveiligheid.
- Uitvoeren van een verkenning naar mogelijk infrastructurele maatregelen die een bijdragen aan de verbetering van de doorstroming en de verkeersveiligheid van met name het langzame verkeer rond de Schrobrug.
- Uitrollen netwerk publiek vervoer met opstapplaatsen voor flexvervoer en deelmobiliteit.

- Planvoorbereiding herinrichting Stationsstraat / Blauwedijk.
- Voorbereiding vervanging en uitbreiding van het parkeerverwijssysteem.
- Verbetermaatregelen verkeersveilige schoolomgeving OZEO-scholen Grevelingenstraat.
- Actualisatie van het verkeersmodel Walcheren.

Strategisch project: gebiedsontsluiting Veerse Meer Zuid
Het project is in 3 projectfasen verkeerskundig onderzocht en uitgewerkt en er is per oplossingsrichting een omgevings-effecten-analyse uitgevoerd.

Fase 1 betreft maatregelen die op de korte termijn gerealiseerd worden. Deze maatregelen zijn gericht op het bieden van een verkeersveilige route voor het bouwverkeer richting het Waterpark Veerse Meer in combinatie met het verbeteren van bestaande verkeersknelpunten met name voor het fietsverkeer op deze route. In 2025 hebben de raden van Borsele, Goes en Middelburg en de Algemene Vergadering van het Waterschap Scheldestromen gekozen voor variant 3 (maatregelen voor het bouwverkeer voor het Waterpark Veerse Meer) van de Gebiedsontsluiting Veerse Meer Zuid Fase 1. In 2026 start de realisatie van deze maatregelen.

Fase 2 betreft maatregelen op de doorgaande route in Arnemuiden. Deze maatregelen worden op korte termijn (één tot drie jaar) gerealiseerd en zijn gericht op het verbeteren van de verkeersveiligheid van het langzame verkeer en leefbaarheid langs deze route. In de tweede helft van 2025 is het Voorlopig ontwerp in de inspraak gebracht. In 2026 wordt het ontwerp voorbereid voor uitvoering. Afronding van de realisatie is naar verwachting medio 2027.

Fase 3 Voor de robuuste Gebiedsontsluiting Veerse Meer Zuid zijn nog 4 robuuste varianten in beeld. Deze worden in opdracht van de provincie Zeeland door een extern adviesbureau met behulp van een Multi Criteria Analyse beoordeeld. De resultaten van deze analyse worden met een advies aan de raden en Algemene Vergadering ter besluitvorming voorgelegd.

Monitoring ontwikkeling verkeersintensiteiten

De ontwikkeling van het (auto)verkeer wordt gemonitord (verkeerstellingen) en vergeleken met de verkeersmodelberekeningen van het verkeersmodel. Resultaten daarvan laten zien dat er geen onvoorziene negatieve ontwikkelingen zijn op de aspecten bereikbaarheid en

doorstroming. In het algemeen geldt dat door de N57 de autoverkeerintensiteiten op het Middelburgse wegennet zijn afgenomen. Hierdoor is meer ruimte ontstaan voor andere verkeersmodaliteiten. Dit levert een positieve bijdrage aan de verkeersveiligheid en fietsvriendelijkheid van Middelburg. We gaan het verkeersmodel in 2026 actualiseren. Hiervoor gaan we in het voorjaar en de zomer nieuwe tellingen uitvoeren. In tegenstelling tot de eerdere verkeersmodellen zal er nu ook naar fietsintensiteiten gekeken worden om hier ook een beter beeld van te krijgen.

Wegenonderhoud in woonwijken

In 2023 is na consultatie van de bewoners en raadsvertegenwoordigers een nieuw kader geformuleerd voor het beleid, beheer en onderhoud van de verhardingen. Het plan heeft een looptijd van 2024 tot en met 2033.

Speerpunten in het plan zijn om de komende raadsperiodes:

- De gegroeide hoeveelheid achterstallig onderhoud aan de verhardingen terug te brengen naar een niveau onder de 10%.
- Integraal onderhoud samen met andere beleidsvelden als rioolonderhoud, klimaat-, verkeerskundige- en groenmaatregelen en werkzaamheden van nutsbedrijven. Door integraal te werken is het ook mogelijk om de buitenruimte af te stemmen op de actuele wensen van bewoners en belanghebbenden. Daarbij wordt steeds beoordeeld of het gebruik en de inrichting nog op elkaar aansluiten.
- Gelijktijdig klimaatadaptieve maatregelen te nemen. Dit kan vaak gerealiseerd worden door het omvormen van verhardingen naar groen. Waar mogelijk wordt verharding verwijderd of minimaal ontworpen, maar dit mag niet ten koste gaan van de mobiliteitsdoelstellingen en de hieraan gekoppelde kwaliteit- en veiligheidseisen van de (weg-)infrastructuur. Op het gebied van duurzaamheid wordt steeds gestreefd om duurzame en circulaire materialen te gebruiken.
- De geplande werkzaamheden en voorbereidingen worden door het college vastgesteld in het Jaarplan wegen en riolen 2026.

Integratie openbaar vervoer en doelgroepenvervoer Zeeland en Buurtbus Middelburg

De gemeenten en de provincie Zeeland hebben in gezamenlijkheid de Regionale Mobiliteitsstrategie (RMS) opgesteld en vastgesteld. De ambitie van de RMS is om met een nieuwe insteek de stap te maken naar een slim en duurzaam mobiliteitssysteem; publiek vervoer. Hierbij wordt het aanbod afgestemd op de vraag

naar mobiliteit. Het perspectief van de reiziger is daarbij het uitgangspunt; oftewel reiziger centraal, en niet het denken vanuit verschillende overheden in losse systemen.

De nieuwe busconcessie start vanaf eind 2026. Vooruitlopend hierop testen we heel 2026 het flexibel vervoer op Walcheren. Voor de flextaxi wordt zoveel mogelijk gebruik gemaakt van de materialen van het doelgroepenvervoer wat is geregeld in de nieuwe concessie van het doelgroepenvervoer. Daarbij is het de bedoeling dat deze vanuit één gezamenlijke vervoerscentrale worden aangestuurd. In een dorp of stad zijn er straks meer opstappunten voor flexibel vervoer te vinden. Binnen de bebouwde kom is een opstappunt op maximaal 500 meter te vinden, buiten de bebouwde kom komen er in principe geen opstapplaatsen maar worden reizigers aan huis opgehaald. In 2024 en 2025 heeft er participatie plaatsgevonden zodat alle bewoners konden meedenken over dit netwerk. Inmiddels zijn de opstappunten gerealiseerd. Gedurende de testperiode van het flex vervoer (2026) kijken we ook of de gerealiseerde opstappunten voldoen of dat we hier nog wijzigingen in moeten doorvoeren.

Met het oog op een publiek vervoerssysteem worden ook de mogelijkheden van verdere integratie van de buurtbus in het systeem onderzocht. In principe zal met de nieuwe dienstregeling (eind 2026) de buurtbus 569 komen te vervallen. We onderzoeken de effecten van het nieuwe mobiliteitssysteem op deze buurtbus en blijven met de provincie in gesprek over de mogelijkheden. Gedurende 2026 zullen het huidige systeem en het nieuwe naast elkaar bestaan en worden de laatste zaken getest en gefinetuned. Vanaf eind 2026 zal de nieuwe busdienstregeling starten en zal het publiek vervoerssysteem ingericht zijn.

Doelstelling 5: voldoende parkeergelegenheid voor bewoners en bezoekers

Onderzoek naar parkeerdruk binnenstad en mogelijkheden voor vergroenen

Bewoners en bezoekers van de binnenstad delen de parkeerruimte. Signalen over hoge parkeerdruk, waar zowel bewoners als ondernemers melding van maken, zijn er. Via een motie van de raad kreeg het college van B&W de opdracht de mogelijkheden te onderzoeken naar exclusief parkeren voor bewoners. Dit sluit aan bij de Omgevingsvisie Middelburg 2050. Hierin wordt ingezet op wijziging van het parkeerbeleid om een autoluwe binnenstad te maken en vergroeningsmaatregelen te realiseren. Actualisatie van het fiets- en autoparkeerbeleid is het

resultaat van bovenstaande opgave. Het plan doet een voorstel voor aanpassing van het parkeerbeleid in de binnenstad. Hierin wordt het bezoekersparkeren grotendeels verplaatst naar de rand van de binnenstad in (nieuwe) voorzieningen. Ruimte die hierdoor vrijkomt wenden we in eerste instantie aan voor parkeren bewoners (inclusief sociaal bezoek) en bedrijfsvergunningen. Plan voor benutting overige ruimte (bijvoorbeeld voor vergroening en/of ruimte vrij te maken voor toename parkeervraag woningbouw) volgt op een later moment. Het definitief rapport Actualisatie Parkeerbeleid Binnenstad is in september 2025 behandeld in de gemeenteraad. Een implementatieplan voor de uitwerking van (deel-)projecten wordt in 2026 aan uw raad voorgelegd. Dit plan geeft weer welke onderdelen we uitwerken. In hoofdlijnen komt het neer op het volgende:

Fietsparkeren

- Onderzoek naar uitbreidingslocaties die genoemd zijn in de actualisatie fiets- en autoparkeerbeleid. Met bijzondere aandacht voor Plein 1940 en bewaakte stalling Zusterstraat/ Gravenstraat;
- Onderzoek naar gebouwde/ bewaakte voorzieningen voor specifieke doelgroepen.

Autoparkeren

- Onderzoek naar 3 uitbreidingslocaties;
- Looproutes kwalitatief beoordelen;
- Benutting parkeerterrein Ontmoetingskerk;
- Verkenning naar flankerend beleid. Hierbij afweging blauwe zones en/of vergunningen;
- Plan voor tegengaan parkeren grote voertuigen in woonstraten (bedrijfsbussen);
- Fasering uitrol vergunninghoudersparkeren (binnenstad).

De financiële gevolgen en (flankerende) maatregelen worden in 2026 uitgewerkt.

Stimulering gebruik parkeergarages

We hanteren aantrekkelijke parkeertarieven in de parkeergarages en hogere tarieven op het maaiveld. Hiernaast geldt dat de parkeerduur op maaiveld is komen te vervallen en hiervoor in de plaats het progressieve parkeertarief is ingevoerd. Na twee uur met een gewoon tarief gaat ieder uur dat langer geparkeerd wordt het progressieve tarief per uur gelden. In de parkeergarages geldt geen progressief parkeertarief. Kortom: voor de bezoeker

aan de binnenstad is het vaak aantrekkelijker om in de garages te parkeren.

Inmiddels zijn alle parkeergarages voorzien van een nieuw parkeermanagementsysteem met kentekenherkenning. Hiermee zijn we in staat om op een nog efficiëntere wijze de parkeerexploitatie te verzorgen. Het is voor de abbonementhouder niet meer nodig om de toegangsdruppel voor de zuil te houden en voor de dagelijkse bezoeker is het niet meer nodig om zijn of haar parkeerticket in te voeren tijdens het uitrijden. De camera registreert het kenteken en de slagboom zal automatisch openen. In de nabije toekomst is het tevens mogelijk om vooraf - via de website of app - een parkeerplaats in de parkeergarages te reserveren. De parkeerder kan op dat moment zonder kaartje de parkeergarage in- en uitrijden en hoeft ter plaatse ook niet meer af te rekenen bij de betaalautomaat. In 2026 gaan we dit verder onderzoeken.

Doelstelling 6: een autoluwe binnenstad

Een autoluwe binnenstad is een binnenstad waarbij het niet-noodzakelijke autoverkeer zoveel als mogelijk wordt geweerd en waar meer mogelijkheden worden gecreëerd voor vergroenen leven, verblijven en ontmoeten. Een autoluwe binnenstad draagt bij aan een verhoging van: welzijn, gezondheid en de kwaliteit van leven en verkeersveiligheid, het streven naar een meer fietsvriendelijke stad. Het doorgaand verkeer (met herkomst en bestemming buiten de binnenstad) wordt afgeleid naar het rondwegstelsel. Bezoekers van de binnenstad worden via het parkeerverwijssysteem verwezen naar de parkeergarages aan de rand van de binnenstad, zodat daarmee het zoekverkeer naar parkeerplaatsen wordt verminderd.

Maatregelen gericht op het faciliteren van parkeren, stimuleren van fietsverkeer en openbaar vervoer, evenals de inrichting van de wegenstructuur in en rondom de stad dragen bij aan het bereiken van een meer verkeersluwe binnenstad. Op dit moment onderzoeken we welke parkeermaatregelen bijdragen aan een verdere autoluwheid van de binnenstad en verruiming van de parkeermogelijkheden op maaiveld voor de binnenstadbewoners en waarbij tegelijkertijd ook meer ruimte komt voor het verbeteren en vergroten van groenstructuren.

In de dialoogtafels in het kader van de omgevingswet is veelvuldig de opmerking gemaakt om het aantal auto's in de (binnen)stad op weg naar 2050 verder terug te dringen en eventueel hiervoor

in de plaats met deelauto's of e-deelauto's te gaan werken. Op dit moment staan op steeds meer plaatsen in de stad (elektrische) deelauto's. Het gebruik neemt toe en de deelauto wordt geïntegreerd in het publiek vervoersysteem waarmee het toegankelijker zal worden. In 2026 werken we aan het verder uitbreiden van het aantal deelauto's en deelmobiliteit in het algemeen in Middelburg.

Doelstelling 7: een toegankelijke stad

In november 2020 heeft de gemeenteraad het prioriteitenplan "Toegankelijkheid openbare ruimte" vastgesteld. In het plan is vastgelegd hoe in de gemeente Middelburg de toegankelijkheid kan worden behouden en verbeterd. Speerpunten zijn:

- Werken aan bewustwording over toegankelijkheid;
- Behouden van een basiskwaliteit en verbeteren van toegankelijkheid bij onderhoudswerkzaamheden;
- Regulier overleg inplannen met de belangenvereniging;
- Knelpunten signaleren en zo mogelijk oplossen.

Samen met betrokken vertegenwoordigers van organisaties kijken we hoe we onze openbare ruimte zo passend mogelijk toegankelijk kunnen maken en houden. De komende jaren zetten we, conform het beleid voor het wegenonderhoud, met name in op het verbeteren van kleine direct overlast gevende situaties. Omvangrijke situaties worden aangepakt bij planmatig onderhoud.

Invulling van financiële ruimte kadernota 2026-2029

Nr.	bedragen x € 1.000	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Invulling van financiële ruimte begroting 2024 en 2025 en meerjarenraming 2026 - 2028¹					
1	Renovatie vloeren parkeergarage Geere	0	-59	-59	-59
2	Monitoring verkeersbewegingen gemeentelijk wegen (motorvoertuigen)	-10	-10	-10	-10
		-10	-69	-69	-69
Invulling van financiële ruimte kadernota 2026 - 2029					
1	Projectondersteuner civieltechnisch	-188	-198	-207	-216
2	Projectleider civieltechnisch	-103	-109	-113	-119
3	Beheer & onderhoud civieltechnische kunstwerken	-213	-213	-213	-213
4	Actualisatie verkeersmodel Walcheren	-75	-50	0	0
5	Verhoging bijdrage verkeerseducatie	-15	-15	-15	-15
6	Veilige schoolomgeving OZEO scholen Grevelingenstraat	-180	0	0	0
7	Modernisering parkeerverwijssysteem (PVS)	0	-83	-83	-83
8	Renovatie Arnesteinkade	0	-24	-24	-24
9	Renovatie van glooiingen en damwanden	0	0	0	-47
10	Baggerwerkzaamheden	0	0	-171	0
		-774	-692	-826	-717
Aanvullende wensen begroting 2026					
11	Havengelden	30	60	91	91
		30	60	91	91
		-754	-701	-804	-695

1. Voor een toelichting op de mutaties 2024 - 2028 zie programmabegroting 2024 en programmabegroting 2025.

1. Projectondersteuner civieltechnisch

De hoeveelheid werk is niet in balans met de beschikbare capaciteit. Bij de vorige kadernota is afgesproken dat hiervoor

tijdelijk 3 fte versterking zou komen. Deze fte's zijn/worden nu ingevuld. Het is nu belangrijk om het capaciteitsvraagstuk structureel te regelen.

2. Projectleider civieltechnisch

Idem als projectondersteuner civieltechnisch (zie punt 1).

3. Beheer & onderhoud civieltechnische kunstwerken

Preventief beheer en onderhoud uitvoeren conform vastgesteld conditieniveau. Dit is vastgesteld in de beleidskaders beheer en onderhoud civieltechnische kunstwerken 2025-2034 zoals die door de raad is vastgesteld. Goed onderhoud bewerkstelligt veiligheid voor de gebruikers en beschikbaarheid van de civieltechnische kunstwerken.

4. Actualisatie verkeersmodel Walcheren

Doelstelling is om voor alle wegen met meer dan 2500 motorvoertuigen per etmaal de basisgeluidsemissies vast te leggen. Een tweede doelstelling is om een werkelijk beeld te krijgen van de fietsintensiteiten op het Middelburgse wegennet om daarmee betere beleidsmatige keuzes te kunnen maken. Er is nog geen concreet plan, maar er zijn wel regionale afspraken om nu budgetten te reserveren voor 2026. Waarna er in 2026 eerst een uitgebreid telnetwerk wordt uitgezet voor auto en fiets en daarna het verkeersmodel wordt geactualiseerd. Vanaf 2027 zijn gemeenten verplicht om de basisgeluidsemissies voor wegen boven de 2500 motorvoertuigen vast te leggen. Aanpassing van het verkeersmodel is noodzakelijk voor het zorgvuldig berekenen van de Basisgeluidsemissies (BGE). Dit is een nieuwe wettelijke taak die geldt voor alle gemeenten.

5. Verhoging bijdrage verkeerseducatie

Er ligt vanuit het Regionaal Orgaan Verkeersveiligheid Zeeland (ROVZ) een financiële onderbouwing bij de nieuwe werkwijze voor verkeerseducatie in Zeeland. Uit de ongevallencijfers blijkt dat jongeren een kwetsbare groep verkeersdeelnemers zijn die een aanzienlijk aandeel in het totale ongevallenaandeel innemen. Het aanbieden van verkeerseducatie is dan ook van groot belang. De negatieve trend die we jaarlijks terugzien in de ongevallencijfers vraagt om een uitgebreidere aanpak. Met de huidige financiële bijdrage vanuit de gemeente is het niet mogelijk om meer scholen aan te laten sluiten terwijl Middelburg juist één van de gemeenten is waar nog de minste scholen zijn aangesloten. Er valt hier dan ook nog veel winst te behalen. Conform de nieuwe kostenverdeling is er een structurele verhoging nodig van de huidige budgetten voor verkeerseducatie van €15.000 met een bedrag van €15.000 per jaar naar een totaalbedrag van €30.000. Hiermee is er ruimte om alle scholen aan te laten sluiten en de verkeerseducatie in Zeeland, maar vooral ook in Middelburg de gewenste impuls te geven.

6. Veilige schoolomgeving OZEO scholen Grevelingenstraat

De OZEO Klimopschool is een school voor bijzonder onderwijs waar veel kinderen uit de regio worden gebracht met de auto en/of taxi en busvervoer. Kinderen uit Middelburg komen veelal (soms onder begeleiding) op de fiets. De vele verkeersbewegingen leiden tot onoverzichtelijke verkeerssituaties in de directe omgeving van de school die voor kinderen moeilijk zijn te overzien. In overleg met de scholen is een plan ontwikkeld om verkeersstromen en met name het halen en brengen met de auto beter en overzichtelijker te organiseren. Het voorliggende ontwerp heeft een groot draagvlak binnen de scholen. Realisatie van opstelplaatsen voor taxivervoer en touringcar langs Grevelingenstraat en Merwedestraat voor leerlingenvervoer. We verminderen daarmee de conflicten tussen het taxivervoer en fietsers en voetgangers. Daarbij creëren we veilige looproutes naar de ingangen van de scholen.

7. Modernisering parkeerverwijssysteem (PVS)

Bezoekers worden aangemoedigd om zoveel mogelijk te parkeren op de parkeerlocaties aan de rand van de binnenstad. Met de huidige actualisatie van het parkeerbeleid en de toekomstige uitbreiding van parkeervoorzieningen werken we aan het versterken van de autoluwe binnenstad. Een effectief parkeerverwijssysteem is hierbij essentieel om onnodig zoekverkeer te voorkomen. Dit draagt direct bij aan een betere verkeersveiligheid en verhoogt de leefbaarheid van de binnenstad. Het huidige systeem, dat stamt uit 2007 en in 2010 is uitgebreid, is inmiddels verouderd. Daarom wordt het systeem vervangen en ten opzichte van de huidige functionaliteiten, geoptimaliseerd. Daarbij onderzoeken we de mogelijkheden voor een bredere informatievoorziening, die verder gaat dan alleen het tonen van het aantal beschikbare parkeerplaatsen.

8. Renovatie Arnesteinkade

Op de Arnesteinkade is momenteel een gewichtsbeperking van toepassing. De kade is niet geschikt voor het beoogde gebruik en er zijn schades aan de constructie geconstateerd. Door vervanging- en herstelwerk wordt de kade weer geschikt gemaakt voor gebruik door zwaardere voertuigen.

9. Renovatie van glooiingen en damwanden

De glooiingen en damwanden in de Vlissingsevest functioneren als oeverbescherming van de primaire waterloop richting het gemaal. De damwanden aan de Langeviele- en Veersevest zijn de hoofdconstructie van ontmoetingsplekken aan het water. Om de functies te waarborgen dienen we de objecten te vervangen.

10. Baggerwerkzaamheden

Het waterschap monitort de staat van de waterlopen. Elke waterloop moet een bepaalde diepte hebben. Als er te veel slib ophoopt, moet er worden gebaggerd. Op basis van prognoses plant het waterschap baggerwerkzaamheden in, en op basis van de monitoring wordt de planning bijgesteld. Gezien de slibophoping in de Vlissingse Watergang moet hier in 2028 worden gebaggerd. Niet tijdig baggeren kan de doorstroming van water belemmeren, wat kan leiden tot overstromingen en wateroverlast, vooral tijdens periodes van zware regenval. In deze aanvraag wordt € 171.000 gevraagd voor het dekken van kosten voor incidentele onderhoudswerkzaamheden in 2028. De werkzaamheden zijn uiterlijk gereed in 2029. Volgend jaar wordt nogmaals een aanvraag gedaan om kosten die voortvloeien uit incidentele onderhoudswerkzaamheden in 2030 te dekken. Deze werkzaamheden zijn uiterlijk gereed in 2031.

11. Havengelden

Het college heeft verzocht te onderzoeken of een verdubbeling van de havengeldtarieven wenselijk en haalbaar is. Uitgaande van

de begroting 2026 bedragen de totale kosten voor de haven, inclusief overhead, € 236.000. De verwachte opbrengsten in 2026 worden geraamd op € 145.000, wat neerkomt op een kostendekkingsgraad van circa 62%. Geadviseerd wordt om de tarieven in de komende drie jaar gefaseerd te verhogen, zodat in 2028 een kostendekkend niveau van 100% wordt bereikt. Dit betekent, op basis van de huidige inzichten, in totaliteit een tariefsverhoging van 38%. Dit zou een extra opbrengst genereren van ongeveer € 30.000 in 2026, oplopend tot € 90.000 in 2028. Als kanttekening moet wel worden aangegeven dat Middelburg hogere tarieven hanteert dan andere havens. Ter vergelijking: voor een cruiseschip van 135 meter bedragen de havengelden in Middelburg € 602. In Vlissingen is dit € 309 en in Schouwen-Duiveland € 216. Opgemerkt moet worden dat Middelburg bij duurzame schepen Green Award-korting toepast.

Beleidsindicatoren

Niet van toepassing.

Wat mag het kosten?

2 Verkeer, vervoer en waterstaat	Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Overzicht taakvelden						
Lasten						
2.01.0 Verkeer en vervoer	12.208	14.985	16.199	14.331	13.873	14.168
2.02.0 Parkeren	2.564	3.318	3.149	3.282	3.322	3.324
2.03.0 Recreatieve havens	0	0	0	0	0	0
2.04.0 Econ havens en waterwegen	262	512	509	722	897	776
Totaal lasten	15.034	18.815	19.857	18.335	18.091	18.267
Baten						
2.01.0 Verkeer en vervoer	1.866	1.481	1.322	1.374	1.422	1.473
2.02.0 Parkeren	10	6	6	6	6	6
2.03.0 Recreatieve havens	73	70	72	75	77	80
2.04.0 Econ havens en waterwegen	178	128	199	234	270	275
Totaal baten	2.127	1.686	1.599	1.688	1.775	1.834
Saldo						
2.01.0 Verkeer en vervoer	-10.342	-13.503	-14.877	-12.958	-12.450	-12.695
2.02.0 Parkeren	-2.554	-3.313	-3.143	-3.276	-3.316	-3.318
2.03.0 Recreatieve havens	73	70	72	75	77	80
2.04.0 Econ havens en waterwegen	-84	-384	-310	-488	-627	-501
Totaal overzicht taakvelden	-12.907	-17.129	-18.258	-16.647	-16.316	-16.434

Economie

De gemeente Middelburg streeft ernaar om een aantrekkelijke vestigingsplaats te zijn voor bedrijven en instellingen. Daarnaast is het toerisme voor Middelburg een belangrijk onderdeel van onze lokale economie. In juni 2023 heeft de gemeenteraad de kaders

vastgesteld voor het nieuwe toeristische beleid. De gemeenteraad heeft het nieuwe beleid in september 2024 vastgesteld. Op basis van de eerdere participatiebijeenkomsten over de Omgevingsvisie Middelburg 2050 en de discussie erover is het duidelijk dat hierbij de vraag centraal staat hoe we een goede balans vinden tussen levendigheid en leefbaarheid. Die vraag speelt met name in de Middelburgse binnenstad.



Beleidskader

Vastgestelde gemeentelijke beleidsnota's:

- Beleidsplan Toerisme 2030
- Omgevingsvisie Middelburg 2050

In 2024 zijn de Omgevingsvisie Middelburg 2050 en het Beleidsplan Toerisme vastgesteld. In 2025 wordt gestart met de uitvoering van deze plannen.

Omgevingsvisie Zeeland

In de Omgevingsvisie is bepaald dat geen groei van kampeerplaatsen meer plaats vindt. Daarnaast is er een regionale ontwikkelingslocatie aangewezen op de locatie van Waterpark Veerse Meer.

De stad Middelburg is een hotspot. Voor hotels gelden uitbreidingsmogelijkheden in stedelijk gebied en de hotspots. Middelburg wordt ook aangewezen als locatie voor grootschalige dagrecreatie (>250.000 bezoekers/jaar).

Wat willen we bereiken?

Maatschappelijk effect

Het zorgen voor een evenwichtige arbeidsmarkt, het in stand houden van voorzieningen in Middelburg en het in balans houden van toerisme en leefbaarheid.

Doelstellingen

1. Beschikbaar maken van bedrijfsgrond om maatschappelijke opgaven te realiseren.
2. Het tegengaan van oneigenlijk gebruik van bedrijfsterreinen.
3. Het voorkomen van leegstand van winkel- en horecapanden, behoud positie als winkelstad.
4. Het spreiden van recreatief bezoek aan Middelburg in tijd en ruimte en het bewaken van de leefbaarheid.
5. Herstructurering van verouderde delen van Arnestein zodat er extra ruimte beschikbaar komt voor bedrijven.
6. Uitbouwen van de samenwerking met Veere en Vlissingen op het gebied van toerisme.
7. Het monitoren van de effecten van het autoluw maken van de binnenstad. Meten van de effecten op bezoekersaantallen, passantencijfers, leegstand en bestedingen.

Wat gaan we daarvoor doen?

Bedrijfsterreinen: herstructurering en uitvoering bedrijfsterreinenprogramma Walcheren

In het najaar van 2025 vormt de gemeenteraad een standpunt over ruimte voor bedrijvigheid en er wordt een Walchers Bedrijfsterreinenprogramma vastgesteld. In dat programma wordt aangegeven voor welke bedrijven ruimte wordt gemaakt en of er nog nieuw bedrijfsterrein nodig is. Daarbij wordt afstemming gezocht met andere Zeeuwse overheden en North Seaports. In het bedrijfsterreinenprogramma komen maatregelen voor het beschikbaar maken van ruimte voor bedrijvigheid. Daarbij kan het gaan om:

- Tegengaan van oneigenlijk gebruik van bedrijfsgebouwen
- Herstructurering, waarbij de gemeente bedrijfsgebouwen aankoopt en percelen opnieuw verkavelt en verkoopt.
- Ontwikkeling van nieuw bedrijfsterrein

Op het moment van schrijven van de programmabegroting is nog onbekend welke maatregelen en plannen in het bedrijfsterreinenprogramma worden opgenomen.

In 2026 gaan we, ongeacht de inhoud van het bedrijfsterreinenprogramma, door middel van handhaving het oneigenlijk gebruik van bedrijfsgebouwen tegengaan. Daardoor komen meer bestaande bedrijfspanden beschikbaar voor ondernemers. Daarnaast gaan we in 2026 proberen om incourante bedrijfspercelen aan te kopen en opnieuw te verkavelen, zodat er ruimte beschikbaar komt voor ondernemers. Belangrijke randvoorwaarde is de financiering door andere overheden. Dergelijke projecten kosten veel geld en zijn voor de gemeente alleen te realiseren met substantiële subsidie. Verwerving van bedrijfsgrond kan een meerjarige inspanning vergen.

Smart Grid Arnestein

De gemeente gaat zich inzetten voor een groter aantal deelnemende bedrijven aan het Smart Grid Arnestein. Uit een in 2024 uitgevoerd haalbaarheidsonderzoek bleek dat een energiehub belangrijke voordelen biedt voor ondernemers. In 2025 is een energiehandelsplatform gerealiseerd en een kleine groep bedrijven heeft een groepstransportovereenkomst gesloten. Dit project draagt bij aan een van de gedeelde opgaven van raad en college.

Toerisme

In 2026 wordt de toeristische bewegwijzering geactualiseerd en aangepast.

Het contract met de Tourist Shop loopt af. De toeristische baliefunctie wordt opnieuw aanbesteed. Er worden promotieactiviteiten uitgevoerd gericht op het voor- en naseizoen. Ook gaat er, in samenwerking met de overige Zeeuwse gemeenten, een hotelmarktonderzoek uitgevoerd worden.

Door de oprichting van de Merkorganisatie Zeeland wil men komen tot een integrale aanpak om onze regio aantrekkelijker te maken om er te wonen, werken, studeren, en te ondernemen. Alle Zeeuwse gemeenten dragen financieel bij aan de Merkorganisatie Zeeland.

Binnenstad

In 2026 geven we uitvoering aan het Beleidsplan Horeca en het Beleidsplan terrassen.

In 2026 doen we ook onderzoek naar de effecten van het autoluw maken van de binnenstad op de leegstand van panden, het aantal

passanten en de bestedingen in winkels en horeca die daar zijn gevestigd.

Prestatie

beschikbaar maken van bedrijfsgrond
uitvoeren toeristisch beleidsplan
realisatie Smart Grid Arnestein

Invulling van financiële ruimte kadernota 2026-2029

Nr.	bedragen x € 1.000	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Invulling van financiële ruimte begroting 2025 en meerjarenraming 2026 - 2028¹					
Er zijn geen mutaties vanuit de (meerjaren)begroting 2025 - 2028 op dit programma.					
		0	0	0	0
Invulling van financiële ruimte kadernota 2026 - 2029					
1	Bijdrage aan Expat Center Zeeland	-34	-34	-34	0
		-34	-34	-34	0
Aanvullende wensen begroting 2026					
2	Merkorganisatie	-25	-25	-25	-25
3	Lobbyist	-10	-10	-10	-10
		-35	-35	-35	-35
		-69	-69	-69	-35

1. Voor een toelichting op de mutaties 2025 - 2028 zie begroting 2025 en meerjarenraming 2026-2028.

1. Bijdrage aan Expat Center Zeeland

Bevorderen dat buitenlandse werknemers zich inschrijven. Buitenlandse medewerkers helpen om hun weg te vinden in de Nederlandse samenleving. Tegengaan van misbruik van buitenlandse werknemers door voorlichting te geven over sociale wetgeving. De gemeenteraad heeft op 26 september 2024 besloten (24- 110 AB):

- voor de jaren 2024 en 2025 € 37.500 per jaar bij te dragen aan het Expat Center Zeeland;
- deze bijdrage in 2024 te dekken vanuit de post onvoorzien en voor 2025 als incidentele post op te nemen in de begroting 2025. Er is nog geen besluit genomen over het verlengen van de bijdrage na 2025.

2. Merkorganisatie

Middels het oprichten van een Merkorganisatie voor Zeeland wil men komen tot een integrale aanpak om onze regio aantrekkelijker

te maken om te (komen) wonen, werken, studeren en te ondernemen. Alle Zeeuwse gemeentes doen hieraan mee.

3. Lobbyist

De Zeeuwse gemeenten constateren een toenemende behoefte aan versterking van de lobbycapaciteit richting Den Haag, met name op strategische thema's zoals bereikbaarheid, infrastructuuronderhoud, het tekort aan eerstelijnszorgverleners, woningbouw en het behoud van acute zorgvoorzieningen. Door de inzet van een tweede lobbyist kunnen de belangen voor de Zeeuwse gemeenten proactiever en krachtiger behartigen. Daarbij wordt nadrukkelijk ingezet op intensivering van de samenwerking met politiek Den Haag. Deze afspraak zijn door de betrokken gemeenten tot stand gekomen binnen het samenwerkingsverband OZO.

Beleidsindicatoren

Beleidsindicatoren		2019	2020	2021	2022	2023
Functiemenging (%)	Middelburg	50,6	50	50,4	50,8	50,7
	Nederland	53,2	53,2	53,3	52,3	54,2
Vestigingen (van bedrijven) (aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 t/m 64 jaar)	Middelburg	149,9	153,1	162,1	168,5	173,3
	Nederland	151,5	158,14	165,1	161,6	181,8

De landelijke beleidsindicatoren zeggen niets over de beleidsdoelen van de gemeente Middelburg.

Wat mag het kosten?

3 Economie	Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Overzicht taakvelden						
Lasten						
3.01.0 Economische ontwikkeling	114	521	111	112	112	113
3.02.0 Fysieke bedrijfsinfrastruct	3.973	2.251	863	879	833	857
3.03.0 Bedrijvenloket en bedrijfsreg	242	251	229	240	249	259
3.04.0 Economische promotie	874	1.088	1.108	1.124	1.145	1.143
Totaal lasten	5.203	4.111	2.310	2.354	2.340	2.372
Baten						
3.01.0 Economische ontwikkeling	0	0	0	0	0	0
3.02.0 Fysieke bedrijfsinfrastruct	4.088	2.148	858	873	828	852
3.03.0 Bedrijvenloket en bedrijfsreg	64	78	80	83	86	89
3.04.0 Economische promotie	1.972	1.922	2.121	2.173	2.228	2.298
Totaal baten	6.124	4.148	3.059	3.129	3.142	3.238
Saldo						
3.01.0 Economische ontwikkeling	-114	-521	-111	-112	-112	-113
3.02.0 Fysieke bedrijfsinfrastruct	115	-103	-5	-5	-5	-5
3.03.0 Bedrijvenloket en bedrijfsreg	-178	-173	-149	-157	-163	-170
3.04.0 Economische promotie	1.097	834	1.014	1.049	1.083	1.154
Totaal overzicht taakvelden	921	36	748	775	802	866

Onderwijs

Onderwijs biedt jongeren de kans om zich te ontwikkelen, weerbaar te worden en zelfstandig hun weg te vinden in de samenleving. We streven naar een gevarieerd aanbod op verschillende niveaus, zodat ieder kind passende kansen krijgt. Kansengelijkheid staat centraal in ons onderwijsachterstandenbeleid en heeft een prominente plek in

de lokale educatieve agenda. Naast basisvaardigheden en sociale ontwikkeling is er ook aandacht voor bredere vorming, zoals burgerschap en duurzaamheid. We zetten vroegtijdig in op het voorkomen van schooluitval, met als doel dat jongeren een startkwalificatie behalen. Lukt dat niet, dan zetten we ons netwerk in om hen te begeleiden naar werk of een andere vorm van dagbesteding. Wat voorop staat, is dat jongeren actief deelnemen aan de samenleving.



Beleidskader

Vastgestelde gemeentelijke beleidsnota's:

- Strategisch Huisvestingsplan 2020-2039
- Omgevingsvisie Middelburg 2050
- Onderwijsachterstandenbeleid 2023-2026
- Beleidsnota studentenhuisvesting 2023-2028
- Lokale educatieve agenda

Wat willen we bereiken?

Maatschappelijk effect

Kinderen en jongeren groeien op tot meedenkende en meehelpende burgers en zijn voorbereid op deelname in een participatiemaatschappij waar een steeds groter beroep wordt gedaan op de samenredzaamheid en de eigen verantwoordelijkheid.

Doelstellingen

1. Gelijke kansen in het onderwijs
2. Preventie en vroegsignaleren
3. Voorkomen van thuiszitters en vroegtijdig schoolverlaters
4. Toeleiding naar onderwijs of werk
5. Toegankelijk onderwijs
6. Duurzaam gedrag stimuleren
7. Voldoen aan zorgplicht onderwijshuisvesting
8. Faciliteren vestiging en financiering uitbreiding hoger- en academisch onderwijs

1. Gelijke kansen in het onderwijs

We zetten ons in voor gelijke ontwikkelkansen voor alle kinderen in Middelburg. Door samenwerking tussen onderwijs en kinderopvang, gerichte inzet van middelen en beleidsontwikkeling werken we aan het verkleinen van achterstanden. We stemmen onze aanpak af op lokale behoeften en bereiden ons voor op toekomstige veranderingen in landelijk beleid en financiering. Via samenwerking en gerichte programma's versterken we de kansengelijkheid in het onderwijs.

2. Preventie en vroegsignaleren

We investeren in een sterke basis door vroeg in te zetten op preventie en signalering. Door een breed en toegankelijk aanbod van voorschoolse educatie en samenwerking met partners, vergroten we de kans op een goede start voor ieder kind. We richten ons op het bereiken van doelgroeppeuters, het versterken van ondersteuning in het onderwijs en het verbeteren van de aansluiting tussen onderwijs en zorg. Zo voorkomen we dat problemen verergeren en zorgen we voor tijdige en passende ondersteuning.

3. Voorkomen van thuiszitters en vroegtijdig schoolverlaters

We zetten ons in om schooluitval en thuiszitten zoveel mogelijk te voorkomen. Dit doen we via intensieve samenwerking tussen onderwijs, zorg en gemeentelijke partners. Door vroegtijdige signalering, maatwerktrajecten en structurele inzet van consultants werken we aan een sluitende aanpak voor kwetsbare jongeren.

4. Toeleiding naar onderwijs of werk

Iedere jongere verdient perspectief. We begeleiden jongeren richting passend onderwijs, werk of ondersteuning, afhankelijk van hun situatie. Via regionale samenwerking en gerichte programma's

zorgen we voor duurzame toeleiding en voorkomen we langdurige uitval. Daarbij investeren we in relatiebeheer, outreachend werken en het versterken van de keten.

5. Toegankelijk onderwijs

We zetten ons in om passend en bereikbaar onderwijs te waarborgen door het faciliteren van veilig en doelmatig leerlingenvervoer voor kinderen die hierop zijn aangewezen.

6. Duurzaam gedrag stimuleren

We zetten in op natuur- en milieueducatie aan kinderen om hen te stimuleren tot bewust en duurzaam gedrag in hun leefomgeving.

7. Voldoen aan zorgplicht onderwijshuisvesting

We streven ernaar om te voldoen aan onze zorgplicht voor onderwijshuisvesting door passende voorzieningen te faciliteren en schoolbesturen te ondersteunen bij huisvestingsvraagstukken. Daarbij zetten we in op een veilige, gezonde en stimulerende leeromgeving, binnen de mogelijkheden die er zijn.

8. Faciliteren vervolgonderwijs

Vervolgonderwijs is van strategisch belang voor de stad. In samenwerking met regionale partners werken we aan een passende positionering, waarbij we oog hebben voor relevante maatschappelijke en onderwijskundige ontwikkelingen.

Wat gaan we daarvoor doen?

Doelstelling 1 Gelijke kansen in het onderwijs

1. Scholen werken samen met de kinderopvang organisaties om (kans) op achterstanden te verkleinen.

Het onderwijsachterstandenbeleid is de grootste investering in gelijke ontwikkelkansen. Er is voor de huidige beleidsperiode gekozen om vooral te investeren in de grootste achterstanden, ongelijk verdelen voor gelijke ontwikkelkansen. De scholen met de grootste populatie aan 'doelgroepkinderen' ontvangen de meeste middelen om samen met de kinderopvang waar voorschoolse educatie geboden wordt, in te zetten voor het inlopen van achterstanden.

2. We evalueren het huidige onderwijsachterstandenbeleid en ontwikkelen nieuw beleid.

Na 2026 loopt de huidige Specifieke Uitkering Gemeentelijk Onderwijs Achterstanden af. De opdracht aan de gemeenten blijft en er zal een omzetting naar het Gemeentefonds komen. We zullen

met de partners het huidige beleid evalueren en nieuw ontwikkelen om goed voorbereid te zijn op deze omzetting.

3. Scholen zetten middelen in om kansengelijkheid te vergroten

In 2026 wordt er een vervolg gegeven aan de uitvoering van de Lokale Educatieve Agenda. Er wordt bestuurlijk overlegd met het onderwijs over de onderwerpen passende ondersteuning bij het leren en ontwikkelen en inclusie en gelijke kansen. Ook is er voor de scholen in het primair onderwijs weer een mogelijkheid om aanspraak te maken op het 'Gelijke Kansen' budget om gelijke kansen voor de Middelburgse leerlingen te vergroten.

Doelstelling 2. Preventie en vroegsignaleren

4. Er is voldoende en verspreid aanbod voor voorschoolse educatie

We investeren in voldoende en verspreid aanbod van voorschoolse educatie, door een combinatie aan plekken te subsidiëren voor de peuters met en zonder (taal)achterstand.

5. Het non-bereik van doelgroepeuters wordt teruggedrongen

De peuterconsulenten blijven zich ook in 2026 inzetten om goed samen te werken met de betrokken organisaties. Die samenwerking is erop gericht om het non-bereik van doelgroepeuters terug te brengen, vroeg te signaleren om kansen op inhalen achterstanden te vergroten. Maar ook om ouders te ondersteunen naar passende zorg en ondersteuning om hun kinderen goed op de basisschool te laten starten.

6. Er is extra inzet van begeleiding en interventies in het onderwijs voor vroegsignalering en preventieve inzet

In de afgelopen jaren is, mede dankzij tijdelijke middelen zoals het Nationaal Programma Onderwijs (NPO), fors geïnvesteerd in het versterken van de ondersteuningsstructuren binnen het onderwijs. Deze inzet heeft geleid tot een bredere aanwezigheid van schoolmaatschappelijk werk (Vizita, Vluchtheuvel), jongerenwerk, preventie op GGZ en verslaving (Emergis Preventie), jeugdverpleegkundigen (GGD), en interventies op sociale weerbaarheid (Halt). Door deze multidisciplinaire samenwerking rondom leerlingen kunnen problemen vroegtijdig worden gesignaleerd en wordt er laagdrempelig, toegankelijk en dichtbij hulp geboden.

In 2026 wordt deze inzet voortgezet en geborgd binnen het jeugdbeleid. Daarbij wordt met het onderwijs het gesprek gevoerd over gedeelde verantwoordelijkheden en structurele samenwerking. De functie van intermediair onderwijs en jeugd, momenteel gepositioneerd bij afdeling TIM, speelt hierin een verbindende rol tussen onderwijs en zorg. Deze functie draagt bij aan een betere afstemming van preventieve inzet en het versterken van de keten rondom de jeugdigen.

Doelstelling 3: Voorkomen van thuiszitters en vroegtijdig schoolverlaters

7. We werken samen met de partners om het aantal thuiszittende leerlingen terug te dringen

De thuiszittersaanpak begon als pilot en draait inmiddels twee jaar. Evaluaties tonen aan dat structurele voortzetting noodzakelijk is. Door lange wachtlijsten in de zorg en personeelstekorten groeit het aantal thuiszitters: in 2024 verdubbelde dit van 35 naar 76 jongeren. Deze stijging benadrukt de urgentie van een blijvende, integrale aanpak.

Sinds 1 januari 2025 is de functie van RBL-consulent thuiszitters structureel opgenomen. In 2026 beschrijven en verankeren we de aanpak binnen het RBL, inclusief werkwijzen, samenwerking met ketenpartners en borging in reguliere processen. Zo bouwen we aan duurzame ondersteuning voor thuiszittende jongeren in de regio.

8. De sluitende aanpak voor kwetsbare jongeren wordt verder uitgebreid

Binnen RBL Walcheren is een succesvolle aanpak ontwikkeld voor kwetsbare jongeren in het voortgezet speciaal onderwijs en praktijkonderwijs. Deze richt zich op jongeren die extra ondersteuning nodig hebben bij hun leerloopbaan en overgang naar werk. Door samenwerking met onderwijs, jobcoaches en doorstroomcoaches is een sluitende keten ontstaan tussen onderwijs, werk & inkomen en het RBL.

Een kernonderdeel is de brede gesprekstafel, die tweemaal per jaar plaatsvindt. Hierin stemmen betrokkenen vroegtijdig af over de jongere, wat maatwerk en tijdige interventie mogelijk maakt richting vervolgopleiding of werkplek. De werkwijze sluit aan bij bewezen effectieve elementen zoals veiligheid, eigen regie en leren in context.

In 2025-2026 breiden we deze aanpak uit naar de entreeopleiding bij Scalda. Entree-studenten hebben vaak complexe uitdagingen. Via het Start College en de Participatielab-route biedt Scalda al maatwerk. Door de brede gesprekstafel ook hier te implementeren, versterken we de integrale begeleiding.

9. Door het toepassen van de werkwijze MAS wordt ingezet om het aantal leerplichtvrijstellingen laag te houden

Walcheren zet zich actief in om schoolverzuim en leerplichtvrijstellingen te beperken. Bij verzuimmeldingen onderzoekt de consultant samen met kind, ouder(s) en school de oorzaak en maakt afspraken om het verzuim te stoppen. Waar nodig volgt handhaving, maar vaker wordt doorverwezen naar passende hulp.

Deze werkwijze volgt de landelijke Methodische Aanpak Schoolverzuim (MAS), gericht op maatwerk, samenwerking en vroegtijdige interventie. Dit voorkomt uitval en houdt het aantal vrijstellingen laag.

Goede samenwerking met scholen is cruciaal. Het RBL investeert hierin via schoolbezoeken, startgesprekken, werken op locatie en voorlichting, zodat verzuim tijdig en zorgvuldig wordt opgepakt.

Doelstelling 4: Toeleiding naar onderwijs of werk

10. We implementeren de uitvoering van de Wet van School naar Duurzaam Werk

Met het wetsvoorstel van school naar duurzaam werk krijgen scholen, Doorstroompunten (voorheen: Regionaal Meld- en Coördinatiepunt) en gemeenten (als zijnde verantwoordelijk voor de uitvoering van de Participatiewet) meer mogelijkheden om jongeren tot 27 jaar te ondersteunen bij de overgang van school naar werk en het behoud van werk bij (dreigende) werkloosheid. De focus ligt op jongeren die ongeacht de stand van de economie moeite hebben om aan het werk te komen en aan het werk te blijven. We bereiden de wet samen met de andere Zeeuwse gemeenten, scholen en uitvoeringsorganisaties voor. Voor Walcheren onderzoeken Orionis en het RBL vooruitlopend op de wet de opzet van een jongerenpunt.

11. Verzuimende leerlingen volgen na interventie van het RBL vaker lessen of een andere passende opleiding of werk

De belangrijkste doelstelling van het RBL Walcheren is dat kinderen en jongeren onderwijs volgen. Om dit te realiseren werken we intensief samen met scholen, samenwerkingsverbanden passend

onderwijs, de toegangen, jeugdgezondheidszorg, sociale teams en ketenpartners zoals de jobcoaches van Orionis Walcheren.

Na interventie door het RBL hervatten verzuimende leerlingen vaker hun lessen of stromen door naar een passende opleiding of (beschermde) werkplek. Dit is het resultaat van een integrale aanpak waarin consultants hun gespreksvaardigheden en kennis van de regionale sociale kaart inzetten, en waarin via de MAS-werkwijze (Methodische Aanpak Schoolverzuim) maatwerk en samenwerking centraal staan. Ook het regionale en gemeentelijke VSV-programma draagt hieraan bij, met gerichte maatregelen om voortijdig schoolverlaten te voorkomen en jongeren perspectief te bieden.

Doelstelling 5: Toegankelijk onderwijs

12. We implementeren de nieuwe verordening leerlingenvervoer

In 2026 zal de uitvoering van de nieuwe verordening leerlingenvervoer worden geïmplementeerd. Deze verordening stimuleert zelfstandige reisbewegingen waar mogelijk, met behoud van ondersteuning voor leerlingen die hierop zijn aangewezen. De uitvoering richt zich op een zorgvuldige overgang, waaronder communicatie met ouders en scholen.

13. We organiseren leerlingenvervoer via Mobiliteitscentrale Zeeland

We organiseren uitvoering en regie via de Mobiliteitscentrale Zeeland, een centraal boekings- en planningssysteem waarmee bundeling van ritten wordt ingezet waar toegestaan om lege kilometers te beperken een loket voor ouders/scholen, uniform klachten- en kwaliteitsbeheer.

We benutten regionaal contract en databeheer voor doelmatige inzet met behoud van lokale zorgvuldigheid bij individuele toekenningen.

Doelstelling 6: Duurzaam gedrag stimuleren

14. We verlengen het NME contract

Terra Maris voert NME (Natuur- en MilieuEducatie) uit voor de 3 Walcherse gemeenten. Met een addendum dat we na de zomervakantie hopen te ondertekenen, wordt het contract tot 2030 verlengd. Doorlopend wordt samen met de andere Zeeuwse NME-centra een aantal leskisten geüpdatet. De onderwerpen zijn verdeeld binnen Zeeland waarbij Terra Maris biodiversiteit & natuur nader zal uitwerken. Dit onderwerp is een mooie

basis om positief gedrag op latere leeftijd te ontwikkelen. Het doel is “Groenverwondering bij elk kind”. Dat leidt namelijk tot verantwoordelijkheidsgevoel. Wat weer leidt tot bewust omgaan met grondstoffen, energie, bodem, groen, natuur, zee, enzovoorts.

Doelstelling 7: Voldoen aan zorgplicht onderwijshuisvesting

15. We voorzien in tijdelijke huisvesting VSO Atalant, Regenboogschool en TEC

De leerlingaantallen in het Voortgezet Speciaal Onderwijs, bij de Regenboogschool en bij TEC nemen toe. Hierdoor is de huidige capaciteit van de huisvesting onvoldoende. Er zal in 2026 tijdelijke huisvesting geplaatst worden ten behoeve van deze locaties en onderzocht worden wat er op langere termijn mogelijk is.

16. Er zijn vervolgstappen gezet in de ontwikkeling van VO-campus Walcheren

De locaties Toorop en van de Perre van CSW staan op de planning voor respectievelijk nieuwbouw en verbouw. Dit wordt uitgesteld, omdat het idee vanuit het schoolbestuur is ontstaan om tot een gezamenlijk campus te komen met naast CSW ook Mondia Scholengroep voor al het voortgezet onderwijs op Walcheren. Hiermee wordt beoogd de kwaliteit, efficiëntie en toegankelijkheid van het onderwijs in de regio te verbeteren. In 2026 zal dit idee verder onderzocht en zo mogelijk uitgewerkt worden met de betrokken schoolbesturen en gemeenten.

17. De gymzaal aan de Kruisweg is hersteld

De gymzaal aan de Kruisweg dient spoedig hersteld te worden. De gemeente is verantwoordelijk voor het bieden van voldoende, goede en veilige huisvesting voor het (bewegings)onderwijs. De school heeft toegezegd 50% mee te dragen in de kosten. In 2026 wordt de gymzaal hersteld, zodat deze weer in gebruik genomen kan worden.

Doelstelling 8: Faciliteren vervolgonderwijs

18. We werken aan de uitwerking van de visie op vervolgonderwijs

In 2025 is gestart met het maken van een visie op vervolgonderwijs. Dit in samenwerking met de gemeente Vlissingen en op een participatieve wijze. Verwacht wordt dat dit document eind 2025 gereed is. Op basis hiervan willen we Middelburg als onderwijsstad verder profileren en ontwikkelen. Hierbij wordt ook ingespeeld op de binnen het programma Zeeland 2050 geformuleerde ambitie dat Zeeland de hotspot wordt voor vernieuwend onderwijs en onderzoek met opleidingen die internationaal relevant zijn en uniek voor Nederland. De UCR zal in 2026 met ondersteuning van de gemeente worden verbouwd om zodoende ook ruimte vrij te maken voor de Sterrenwacht.

19. We volgen landelijke ontwikkelingen en blijven in gesprek over de positie van Zeeuwse instellingen in het vervolgonderwijs

De instellingen voor het vervolgonderwijs, UCR, HZ en Scalda, zijn belangrijk voor de kennisinfrastructuur, de economie en de leefbaarheid van de stad. Op Zeeuws niveau wordt tussen overheden, onderwijsinstellingen en het bedrijfsleven samengewerkt om het onderwijs en met name het vervolgonderwijs in positie te houden en te versterken. Medio 2025 is hiervoor een strategische onderwijsvisie opgesteld. De in 2024 en 2025 gevoerde lobby vanuit Middelburg samen met Vlissingen, de provincie Zeeland, HZ en UCR voor het behoud van internationale studenten heeft effect gehad waardoor verwacht wordt dat in 2026 weer meer internationale studenten zich zullen aanmelden. Inmiddels is een lobby gestart met betrekking tot de bekostiging van de HZ en de UCR vanuit de landelijke middelen. Ook wordt nu gekeken of in Zeeland nieuwe opleidingen gerealiseerd kunnen worden in relatie tot landelijke ontwikkelingen zoals kernenergie en defensie.

Prestatie

Scholen werken samen met kinderopvang organisaties om (kans) op achterstanden te verkleinen
We evalueren het huidige onderwijsachterstandenbeleid en ontwikkelen nieuw beleid
Scholen zetten middelen in om kansengelijkheid te vergroten
Er is voldoende en verspreid aanbod voor voorschoolse educatie
Het non-bereik van doelgroepeuters wordt teruggedrongen
Er is extra inzet van begeleiding en interventies in het onderwijs voor vroegsignalering en preventieve inzet
We werken samen met de partners om het aantal thuiszittende leerlingen terug te dringen
De sluitende aanpak voor kwetsbare jongeren wordt verder uitgebreid

Prestatie

Door het toepassen van de werkwijze MAS wordt ingezet om het aantal leerplichtvrijstellingen laag te houden

We implementeren de uitvoering van de Wet van School naar Duurzaam Werk

Verzuimende leerlingen volgen na interventie van het RBL vaker lessen of een andere passende opleiding of werk

We implementeren de nieuwe verordening leerlingenvervoer

We organiseren leerlingenvervoer via Mobiliteitscentrale Zeeland

We verlengen het NME contract

We voorzien in tijdelijke huisvesting VSO Atalant, Regenboogschool en TEC

Er zijn vervolgstappen gezet in de ontwikkeling van VO-campus Walcheren

De gymzaal aan de Kruisweg is hersteld

We volgen landelijke ontwikkelingen en blijven in gesprek over de positie van Zeeuwse instellingen in het vervolgonderwijs

We werken aan de uitwerking van de visie op vervolgonderwijs

Meetpunt	1-10-2022	1-10-2023	1-10-2024	1-10-2025
Percentage nieuwe jaarlijkse VSV in de RMC regio	1,80%	1,70%	1,60%	
Percentage VSV dat jaar later opleiding volgt	25%	28%	32%	
Percentage VSV dat jaar later werk heeft	44%	46%	48%	

Invulling van financiële ruimte kadernota 2026-2029

Nr.	bedragen x € 1.000	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Invulling van financiële ruimte begroting 2024 en 2025 en meerjarenraming 2026 - 2028¹					
1	Renovatie dislocatie Algemene Basisschool Middelburg (Molenwater 4a)	0	0	-190	-190
		0	0	-190	-190
Invulling van financiële ruimte kadernota 2026 - 2029					
1	Herstel gymzaal Kruisweg, Nehalennia	0	-12	-12	-12
2	Tijdelijke voorziening VSO Atalant	-45	-45	0	0
3	Voorbereidingskrediet Aventurijn + aanvullende bouwkosten	-116	-337	-337	-337
4	Voorbereidingskrediet Franciscusschool	-25	0	0	0
5	Tijdelijke huisvesting Regenboogschool	-45	-45	-45	-45
6	Tijdelijke huisvesting TEC	-48	-48	-48	-48
7	Vrijval middelen CSW	1.258	0	0	0
8	Versterken ondersteuningsstructuren in het onderwijs	-400	-400	0	0
9	Intermediair onderwijs en jeugd	-40	-40	0	0
10	Beleidsmedewerker (vervolg) onderwijs	-82	-87	-91	-95
		457	-1.014	-533	-537
Aanvullende wensen begroting 2026					
11	Onderwijshuisvesting 'Hart van Dauwendaele'	0	0	0	-153
		0	0	0	-153
		457	-1.014	-723	-880

¹ Voor een toelichting op de mutaties 2024 - 2028 zie programmabegroting 2024 en programmabegroting 2025.

1. Herstel gymzaal Kruisweg, Nehalennia

De gymzaal is buitengebruik gesteld en is technisch afgeschreven, door diverse lekkages kan herstel niet uitgesteld worden. Deze investering verlengt de levensduur van de gymzaal met 10 jaar.

2. Tijdelijke voorziening VSO Atalant

Een tijdelijke uitbreiding van de huisvestingsvoorziening voor onderwijs bij VSO Atalant, door plaatsing op het terrein van de naastgelegen school Nehalennia. Een algemene ontwikkeling is dat er een groeiende vraag is naar Speciaal Onderwijs. Tijdelijke huisvesting blijft van kracht totdat een definitieve oplossing is gevonden welke in 2028 is voorzien.

3. Voorbereidingskrediet Aventurijn + aanvullende bouwkosten

Voor de beoogde verbouwing/nieuwbouw van KC de Aventurijn is een voorbereidingskrediet van € 116.000 nodig om te voorzien in goede huisvesting voor het onderwijs. Gezien de ontwikkelingen in 'Hart van Griffioen', en een mogelijk andere positionering van het basisonderwijs in dit plan, is aanvullend budget nodig. De geraamde investering betreft een bedrag voor onderwijshuisvesting en een gymzaal.

4. Voorbereidingskrediet Franciscusschool

Voor de beoogde verbouwing/nieuwbouw van de Franciscusschool is een voorbereidingskrediet van € 25.000 nodig om te voorzien in goede huisvesting voor het onderwijs.

5. Tijdelijke huisvesting Regenboogschool

Voorzien in goede huisvesting onderwijs door uitbreiding.

6. Tijdelijke huisvesting TEC

Voorzien in goede huisvesting onderwijs door tijdelijke uitbreiding.

7. Vrijval middelen CSW

Het idee om te komen tot een campus voor voortgezet onderwijs op Walcheren zorgt ervoor dat de gereserveerde middelen voor de locaties van de CSW Toorop (nieuwbouw) en CSW van de Perre (verbouw) vertraging oplopen.

8. Versterken ondersteuningsstructuren in het onderwijs

Sinds 2023 is de inzet geïntensiveerd van preventieve voorzieningen in het onderwijs (zoals schoolmaatschappelijk werk, jongerenwerk etc.). De voortzetting is gebaseerd op eerdere jaren tijdelijke middelen (NPO), het vervolg wordt opgenomen

in het jeugdbeleid en de afstemming met het onderwijs over gedeelde verantwoordelijkheden.

9. Intermediair onderwijs en jeugd

Sinds de inzet van het Nationaal Programma Onderwijs is er inzet geweest vanuit de functie intermediair onderwijs en jeugd. Dit is belegd bij afdelig TIM levert een goede samenwerking op met het onderwijs en verbindingen met de inzet van het preventief jeugdteam (deels ook vanuit NPO ingezet). In de ontwikkelingen in de komende tijd, de rol die de gemeente inneemt t.o.v. de ondersteuningsstructuren in het onderwijs in het uitvoeren van het nieuwe jeugdbeleid zal gekeken worden wat een passende plaats zal zijn voor deze functie.

10. Beleidsmedewerker (vervolg) onderwijs

Op dit moment is er geen ambtelijke inzet en advisering op dit deel terrein van het onderwijs. Een meer integrale en strategische benadering vereist structurele inzet van deskundigheid en capaciteit.

11. Onderwijshuisvesting 'Hart van Dauwendaele'

De ontwikkeling van Hart van Dauwendaele is opgenomen in de Omgevingsvisie Middelburg 2050. In november 2025 leggen wij een voorstel aan uw raad voor waarin een integrale en toekomstbestendige ontwikkeling 'hart van Dauwendaele' wordt voorgesteld, waarin onderwijs, kinderopvang, welzijn en wonen samenkomen. Voor beide scholen waren op basis van het SHP 2020–2039 middelen opgenomen in de meerjarenbegroting (kadernota 2022 - 2025). Op basis van een actualisatie vraagt dit een extra kapitaallast van € 55.000. Voor de gymzaal was ten tijde van het opstellen van het SHP in 2020 nog onzeker of deze binnen de planontwikkeling zou worden meegenomen, deze investering vraagt om een extra jaarlast van € 98.000. Vooruitlopend op het definitieve besluit van uw raad over 'Hart van Dauwendaele' wordt voorgesteld om in de begroting 2026 en de meerjarenraming 2027–2029 de benodigde jaarlijkse kapitaallasten op te nemen/te reserveren.

Beleidsindicatoren

Beleidsindicatoren		2019	2020	2021	2022	2023	2024
Absoluut verzuim (aantal per 1.000 leerlingen)	Middelburg	1,0	0,7	1,3	1,4	1,3	2,6
	Nederland	2,4	2,7	2	2,7	6,3	6,7
Relatief verzuim (aantal leerplichtige jongeren dat langer dan 4 weken niet ingeschreven was op school per 1.000 leerlingen)	Middelburg	9,0	12	12	19	17	21
	Nederland	26,0	20	19	24	27	28
Voortijdige schoolverlaters tussen de 12-23 jaar zonder startkwalificatie (vsv-ers)2,5	Middelburg	2,0	1,9	2	2,6	2,3	2,5
	Nederland	2,0	1,7	1,9	2,4	2,4	2,3

Wat mag het kosten?

4 Onderwijs	Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Overzicht taakvelden						
Lasten						
4.01.0 Openbaar basisonderwijs	779	861	868	884	902	921
4.02.0 Onderwijshuisvesting	3.239	4.496	6.605	6.305	6.395	6.458
4.03.0 Onderwijsbel en leerlingzaken	4.135	4.607	4.553	4.573	4.230	4.338
Totaal lasten	8.153	9.965	12.026	11.762	11.527	11.717
Baten						
4.01.0 Openbaar basisonderwijs	130	131	134	139	144	149
4.02.0 Onderwijshuisvesting	15	14	32	34	35	36
4.03.0 Onderwijsbel en leerlingzaken	3.018	2.892	3.028	2.971	3.015	3.045
Totaal baten	3.163	3.036	3.194	3.143	3.193	3.230
Saldo						
4.01.0 Openbaar basisonderwijs	-649	-730	-734	-745	-758	-772
4.02.0 Onderwijshuisvesting	-3.223	-4.483	-6.573	-6.271	-6.360	-6.422
4.03.0 Onderwijsbel en leerlingzaken	-1.117	-1.716	-1.526	-1.603	-1.216	-1.293
Totaal overzicht taakvelden	-4.990	-6.928	-8.832	-8.619	-8.334	-8.487

Sport, cultuur en recreatie

Middelburg is een vitale en groene stad waarin het prettig wonen, werken, participeren en recreëren is. Een aantrekkelijke

en bruisende stad die een aantrekkingskracht heeft die tot ver buiten de regio reikt en waarin sport, bewegen, kunst en cultuur erg waardevol zijn.



Beleidskader

Vastgestelde gemeentelijke beleidsnota's:

- Lokaal Sportakkoord Middelburg 2023 - 2026
- Nota archeologische monumentenzorg Walcheren 2016 - 2022
- Groen Beleidsplan 2016 - 2026
- Middelburgs plan van aanpak Brede SPUK 2023 - 2026
- DNA Middelburg
- Evenementenbeleid Middelburg 2025 - 2028
- Beleidsplan Toerisme Middelburg 2030
- Lokaal Preventieakkoord Samen voor een gezonder Middelburg

Wat willen we bereiken?

Maatschappelijk effect

Sport, kunst en cultuur dienen voor iedere Middelburger bereikbaar en toegankelijk te zijn, ongeacht factoren als afkomst, sekse, gezondheid, financiële positie of opleidingsniveau. Daarnaast moet Middelburg ook een gastvrije en bruisende stad zijn, waar het aangenaam is om te verblijven en te wonen en waar ruimte is voor festivals en evenementen.

Middelburg is een stad die een aantrekkingskracht heeft die tot ver buiten de regio reikt en kunst en cultuur zijn daarin erg waardevol. Ze helpen Middelburg een aantrekkelijke gemeente te zijn, kunnen helpen bij het vinden van antwoorden op maatschappelijke vragen

en dragen bij aan sociale doelen. Middelburg is het kloppend culturele hart van Zeeland en dat willen we verder hoorbaar, zichtbaar en voelbaar maken.

Doelstellingen

1. Versterken van de lokale culturele sector;
2. Bevorderen van de deelname aan en de kwaliteit van het sportieve en culturele aanbod in Middelburg;
3. Faciliteren van een onderscheidend evenementenaanbod, het hele jaar rond;
4. Investeren in vergroening en een ecologisch verantwoord groenbeheer in Middelburg;

Wat gaan we daarvoor doen?

Doelstelling 1. Versterken van de lokale culturele sector

Vernieuwing

We zorgen voor een stabiele basis van de Middelburgse culturele infrastructuur, bijvoorbeeld door ondersteuning van het Zeeuws Museum en SBKM/Vleeshal, die tussen 2025 en 2028 onderdeel uitmaken van de landelijke Basisinfrastructuur. Daardoor ontvangen deze organisaties dit jaar tijdelijk extra budget van het Rijk.

De culturele voorzieningen en rijke historie maken Middelburg tot de culturele hoofdstad van Zeeland. In het kader van de toekomstvisie Zeeland 2050 willen wij deze kracht en rijke infrastructuur als provinciehoofdstad inzetten ten dienste van een duurzame groei én een leefbaar Zeeland, met Middelburg als de verbindende stad. Met de provincie Zeeland gaan we dit jaar in gesprek over de vestiging van het Collectiecentrum Zeeland in Middelburg.

Daarnaast zullen we ons richten op de doorontwikkeling van de Spot als poppodium, op de voorbereiding van de nieuwe Bibliotheekwet (voorzien in 2027) en op het faciliteren van 'vernieuwende kunst' met een projectsubsidie.

Projectsubsidie vernieuwende kunst

Door voortzetting van de projectsubsidie 'vernieuwende kunst' geven we dit jaar opnieuw ruimte aan het onverwachte: ruimte voor vernieuwing, innovatie en experiment. Initiatiefnemers worden met de subsidie 'vernieuwende kunst' gefaciliteerd om bij te dragen aan een kwalitatief hoogwaardig en pluriform aanbod van kunst en cultuur in Middelburg en het opbouwen en bereiken

van een publiek hiervoor. In de 'Nadere regels subsidie kunst en cultuur gemeente Middelburg 2023-2026' zijn criteria opgenomen voor eenmalige subsidie ten behoeve van innovatieve projecten: nieuwe, experimentele initiatieven die bijdragen aan de uitvoering van de cultuurvisie. De regeling is actief en beschikbaar voor zowel culturele organisaties als zzp'ers en privépersonen.

Jaarlijkse subsidie kunst en cultuur

De aanvragen voor de jaarlijkse subsidie kunst en cultuur zullen dit jaar opnieuw worden beoordeeld aan de hand van beoordelingscriteria zoals opgenomen in de 'Nadere regels subsidie kunst en cultuur gemeente Middelburg 2023-2026', inclusief advisering door een onafhankelijke adviescommissie op het criterium 'artistiek-inhoudelijke kwaliteit'. Om de commissie dit jaar opnieuw in staat te stellen hun werk uit te voeren is het budget vanaf dit jaar structureel verhoogd.

Door deze structurele verhoging van het subsidiebudget kunst en cultuur kunnen organisaties als het Historisch Scheepswerf C.A. Meerman Arnemuiden, de Koninklijke Oratoriumvereniging Middelburg, Stichting de Oostkerk Middelburg en het Historisch Museum Arnemuiden in 2026 opnieuw subsidie ontvangen.

Verzelfstandiging poppodium De Spot en aangaan culturele subsidierelatie

We ondersteunen de doorontwikkeling van De Spot en de ontvlechting van het poppodium uit stichting Vizita. Beide organisaties hebben als doel het poppodium in een verzelfstandigde vorm in Middelburg te continueren. Het poppodium neemt in het Zeeuwse netwerk van poppodia een prominente plek in en we hechten er veel waarde aan dat De Spot vanuit Middelburg een dergelijke rol kan blijven vervullen. Daarom gaan we vanaf 2026 een zelfstandige subsidierelatie aan met De Spot. De Spot wordt daarmee volwaardig onderdeel van de lokale culturele infrastructuur.

Daarnaast onderzoeken we of het gebouw voor een poppodium nog de juiste is. Er zijn investeringen nodig om het gebouw te verduurzamen. Daarnaast wil De Spot dat er investeringen gedaan worden om het pand als poppodium te optimaliseren. Tegelijkertijd heeft het pand logistiek, qua geluid etc. beperkingen. We voeren daarom in 2026 een haalbaarheidsonderzoek uit zodat we in 2027 een definitief besluit kunnen nemen over de locatie van het poppodium. In afwachting van dit onderzoek continueren we het planmatige reguliere onderhoud en doen we enkele kleinere

gebouwaanpassingen in het pand die geen impact hebben op het gebouw en de gebruiksvriendelijkheid verhogen.

Haalbaarheidsonderzoek

Het afgelopen jaar is onderzocht of, en zo ja op welke wijze, het initiatief voor een nieuwe extra museumfunctie in Middelburg levensvatbaar is. Naar verwachting zullen de resultaten van het onderzoek begin 2026 bekend zijn.

Kunst in de openbare ruimte

Kunst kan verbindend werken in de openbare ruimte. Een toevallige ontmoeting met een kunstwerk kan iedereen overkomen. Het herstel van achterstallig- en structureel onderhoud van kunst in de openbare ruimte wordt dit jaar uitgevoerd door de Kunstwacht. Kunstwacht heeft al meer dan 20 jaar ervaring met het onderhouden van kunstwerken door heel Nederland. Dit proces zal in fases verlopen, zodat elk kunstwerk de zorg en aandacht krijgt die het verdient.

Samenwerking

De Zeeuwse samenwerking op het gebied van cultuur en erfgoed wordt in de komende periode verder verstevigd en concreter gemaakt. Het Rijk heeft Goes, Vlissingen, Terneuzen, Middelburg en de provincie aangewezen als één van de stedelijke cultuurregio's in Nederland.

Daarnaast hebben we het Convenant samenwerking cultuur en erfgoed 2025-2032 tussen de Zeeuwse gemeenten en provincie Zeeland ondertekend. In dit convenant is afgesproken om op diverse onderwerpen samen te werken aan een sterke Zeeuwse culturele sector. Bijvoorbeeld op het gebied van bibliotheekwerk, cultuur- en erfgoedbeoefening en zichtbaarheid. In 2026 volgt de uitwerking van de thema's. Specifiek op het gebied van cultureel erfgoed zal de samenwerking verder worden geïntensiveerd.

Cultureel erfgoed

In 2026 gaan we werken aan de aanbeveling van het Gelders Genootschap met het creëren van een volwaardig Erfgoedteam waarmee we niet alleen de wettelijke taken voor onze monumenten goed uit kunnen voeren maar ook dat we de capaciteit hebben om te adviseren bij verbouwingen en verduurzamen. Deskundigheid op onder meer het gebied van bouwhistorie is aanwezig maar door de beperkte beschikbaarheid niet efficiënt te benutten. Het is van belang dat we als gemeente op het gebied van verduurzaming zonder commercieel belang eigenaren van

monumenten kunnen adviseren. Het contact van een deskundige erfgoedambtenaar met de pandeigenaar is het meest effectieve instrument voor een succesvolle verbouwing of verduurzaming van een monumentaal pand.

Formatie

We gaan in 2026 een nieuwe collega aantrekken die zich gaat richten op de advisering van monumenteigenaren over de mogelijkheden van te nemen verduurzamingsmaatregelen waarbij de instandhouding van de monumentwaarden het uitgangspunt vormt. Daarmee dragen we bij aan de ambitie van de gemeente op het gebied van duurzaamheid waaraan ook door de samenleving veel belang wordt gehecht. Met deze uitbreiding zijn we in staat zijn om met voldoende capaciteit en deskundigheid monumenteigenaren zo vroeg mogelijk in het planvormingsproces over gebouwd erfgoed bij te staan.

De formatie op het gebied van gebouwd erfgoed bestaat uit slechts twee medewerkers met inhoudelijke deskundigheid op dit gebied: één vergunningverlener en één beleidsmedewerker. Voor een grote erfgoed gemeente als Middelburg was dit ontoereikend om eigenaren van monumenten en andere initiatiefnemers in een vroegtijdig stadium van het planvormingsproces adequaat te kunnen begeleiden. In 2025 is de formatie al tijdelijk uitgebreid met een beleidsmedewerker erfgoed en een vergunningverlener monumenten op tijdelijke basis. In 2026 zetten we de tijdelijke aanstelling om in een vaste formatie-uitbreiding en creëren we een minimale basis van twee vergunningverleners voor monumenten.

Voor de instandhouding van monumenten is het van belang dat vergunde werkzaamheden ook op de juiste wijze worden uitgevoerd en waar het mis dreigt te gaan of al gegaan is dat er bijgestuurd dan wel gehandhaafd kan worden. Hiervoor was in het verleden geen capaciteit beschikbaar. Er werd geen toezicht uitgeoefend op uitvoering en alleen bij meldingen handhavend opgetreden. Gezien het grote aantal monumenten die we binnen de gemeentegrenzen hebben zijn echter minimaal twee toezichthouders en handhavers specifiek voor het erfgoed nodig. In 2025 is hier al een collega voor aangenomen en in 2026 breiden we de formatie uit om op het minimaal vereiste aantal te komen, passend bij de wettelijke verantwoordelijkheid die de gemeente heeft ten aanzien van het toezicht op de instandhoudingsverplichting. Consequente toezicht handhaving op de omgang met monumenten in combinatie met een adviserende en begeleidende rol bij voorgenomen wijzigingen is dan ook

noodzakelijk en essentieel om ervoor te zorgen dat het erfgoed op verantwoorde wijze behouden blijft voor toekomstige generaties.

Erfgoedbeleid

In de uitvoeringsagenda van de omgevingsvisie is opgenomen dat we in 2025 het Erfgoedbeleid voor de gemeente Middelburg zullen opstellen. Mede gelet op het te doorlopen proces is de verwachting dat vaststelling hiervan in 2026 zal plaatsvinden. In het erfgoedbeleid zal ook aandacht worden geschonken aan hoe het erfgoed ondersteund kan worden.

Tot slot kunnen we met incidentele middelen een goede invulling geven aan o.a. Open Monumentendag en kunnen noodzakelijke herstelwerkzaamheden uitgevoerd worden aan het beschermd erfgoed uit de Tweede Wereldoorlog

Archeologie

In 2026 bestaat de WAD (Walcherse Archeologische Dienst) 20 jaar. Gedurende die tijd doet de WAD zijn best om de archeologie een goede plek te geven in de ruimtelijke ordening. Dit is namelijk een wettelijke verplichting voor gemeenten, aldus geregeld in de Omgevingswet. Naar verwachting zal het door de WAD in 2024 geactualiseerde archeologiebeleid in 2026 verankerd zijn in het omgevingsplan. De archeologische waarden zijn dan in het nieuwe systeem geborgd.

De WAD zal dit jaar opnieuw adviseren op het gebied van archeologie bij de verschillende ontwikkelingsprojecten, zowel bij particuliere opdrachtgevers als interne projectleiders. Daar waar de gemeente opdrachtgever is, zal de WAD de noodzakelijk geachte onderzoeken zelf uitvoeren. Hiermee besparen we als gemeente de hoge kosten van de inhuur van externe onderzoeksbureaus.

Daarnaast zal de WAD ook in 2026 opnieuw verhaal doen van archeologische bevindingen op Walcheren door middel van presentaties, lezingen, lessen op scholen en artikels.

Doelstelling 2. Bevorderen van de deelname aan en de kwaliteit van het sportieve en culturele aanbod in Middelburg

Deelnemen aan cultuur, muziek, sporten en bewegen moet voor iedereen mogelijk zijn en moet daarnaast ook een plezierige en zinvolle vrijetijdsbesteding zijn. Middelburg bevordert daarom de deelname aan én de kwaliteit van het culturele en sportieve

aanbod. Dit doen wij met een voorwaardenscheppend, activerend en ondersteunend beleid waarbij we cultuur, muziek, sporten en bewegen inzetten als middel om maatschappelijke doelen te realiseren. Denk aan het bevorderen van sociale samenhang in de wijken, gezondheid, integratie, schoolprestaties en het voorkomen van schooluitval.

Brede SPUK/GALA

Het ministerie van VWS heeft samen met de VNG en VSG een manier gevonden om alle beschikbare middelen rondom preventie, sport en bewegen te bundelen en onder te brengen in 1 specifieke uitkering (SPUK). De intentie van deze brede SPUK is het bundelen van de middelen rondom programma's en interventies met overlappende doelstellingen, zonder afbreuk te doen aan bestedings- en verantwoordingseisen. Deze regeling richt zich op thema's en programma's die voor alle gemeenten ter beschikking komen zoals de Brede Regeling Combinatiefunctionarissen, Lokaal Sportakkoord, terugdringen gezondheidsachterstanden, kansrijke start, aanpak overgewicht, aanpak valpreventie, preventie, mentale gezondheid, leefomgeving, alcoholpreventie, versterken sociale basis, mantelzorg, een tegen eenzaamheid en welzijn op recept. Voor Middelburg hebben we 14 thema's uitgewerkt in een Plan van aanpak Brede SPUK/GALA 2023 - 2026. Twee sportieve thema's hierin zijn het Lokaal Sportakkoord en de Brede impuls Combinatiefuncties.

Lokaal Sport & Preventie akkoord Middelburg

Het eerste sportieve thema is het Lokaal Sport & Preventie akkoord. Voor 2026 hebben we voor het laatste jaar een uitvoeringsbudget beschikbaar van € 28.400 om nieuwe gezonde en sportieve initiatieven in Middelburg financieel te ondersteunen. Hiermee zullen we opnieuw in samenwerking met een kerngroep lokale initiatieven ondersteunen die een bijdrage leveren aan onze ambities in het Lokaal Sportakkoord. De uitvraag hiervoor zal gebeuren via het platform middelburgontmoet.nl. Na 2026 zullen deze incidentele SPUK-gelden komen te vervallen.

Brede Impuls Combinatiefuncties

Het tweede sportieve thema dat is opgenomen is de Brede Impuls Combinatiefuncties, waar Combinatiefunctionarissen en Buurtsportcoaches onderdeel van uitmaken. Deze impuls maakt het voor ons mogelijk om ook in 2026 weer combinatiefunctionarissen en buurtsportcoaches in te zetten in de uitvoering, begeleiding en coördinatie van ons beleid en thema's zoals deze in het plan van aanpak zijn omschreven.

Deze combinatiefunctionarissen en buurtsportcoaches bieden de vereiste handen om onze doelen op het gebied van sport, gezondheid, preventie, bewegen, cultuur en welzijn te realiseren. In 2026 zullen ze opnieuw werkzaam zijn bij de gemeente Middelburg, Vizita, Cultuurpunt Walcheren en het stadsgewestelijke zwembad Feel Fit Center Middelburg - Vlissingen. Vanaf 2026 worden deze impuls gelden ondergebracht in het gemeentefonds en gaat dit tevens gepaard met een structurele efficiency korting van 10%. Dat betekent dat we als gemeente Middelburg vanaf 2026 minder middelen ontvangen dan voorheen via de SPUK-regeling.

Jeugdfonds Sport en Cultuur

Dit jaar nemen we als gemeente ook weer deel aan het Jeugdfonds Sport en Cultuur. Hiermee kunnen kinderen en jongeren uit gezinnen met weinig geld (tot en met 130% van het minimum inkomen) toch aan sport, dans, muziek, beeldende kunst, theater of iets anders creatiefs deelnemen. Voor deze kinderen betalen we de contributie dan wel het lesgeld en in bepaalde gevallen ook de benodigde attributen. Mede door het wegnemen van de eigen bijdrage voor gezinnen wiens kinderen via het fonds mogen gaan zwemmen is de verwachting dat het aantal kinderen dat gebruik zal maken van het fonds dit jaar hoger wordt dan het de afgelopen jaren is geweest. De ambitie is om in 2026 425 kinderen te helpen aan een structureel sportief aanbod en 58 kinderen aan een cultureel aanbod.

Volwassenfonds Sport en Cultuur

We nemen dit jaar ook opnieuw deel aan het volwassenfonds Sport & Cultuur. In aanvulling op het jeugdfonds Sport & Cultuur, wat uitsluitend bedoeld is voor kinderen tot en met 18 jaar, is het Volwassenfonds Sport & Cultuur voor Middelburgse inwoners vanaf 19 jaar. Het Volwassenenfonds Sport & Cultuur zorgt ervoor dat ook volwassenen met weinig geld (tot en met 130% van het sociaal minimum inkomen) lid kunnen worden van een sportvereniging of culturele instelling. Op deze manier maken we sport en culturele activiteiten als schilderen, theater, muzikles of beeldende kunst voor iedereen toegankelijk. Via het Volwassenenfonds vergoeden we een sportactiviteit ter waarde van maximaal € 300 per jaar of een cultuuractiviteit van maximaal € 450 per jaar. Ook hier vindt de vergoeding van de contributie rechtstreeks plaats van het fonds aan de sport- of cultuuraanbieder. De ambitie is om in 2026 252 volwassenen te helpen aan een structureel sportief of cultureel aanbod.

Sportaccommodaties

Goede sportaccommodaties dragen bij aan het aantrekkelijk maken en houden van sporten. De rol van de gemeente hierin is van faciliterende en ondersteunende aard. Het realiseren, beheren en onderhouden van onze sportcomplexen dragen bij aan kwalitatief goede en veilige sportaccommodaties. Naast het jaarlijks regulier en groot onderhoud op al onze sportparken staan er voor 2026 ook nog andere investeringen en werkzaamheden gepland.

Herinrichting Sportcomplex De Kruitmolen

De technische levensduur van de huidige sporthal is bijna verlopen waardoor renovatie of nieuwbouw noodzakelijk is geworden. De tennisvereniging is inmiddels opgeheven en de voetbalvereniging loopt terug in ledenaantal en heeft aangegeven graag afscheid te willen nemen van minimaal 1 voetbalveld. Daarbij komt ook dat we als gemeente een verduurzamingsopdracht kennen en ons huidige bestand aan (binnen)sportcomplexen niet langer voldoende is en niet langer voldoet aan de wensen en behoeften van onze inwoners en gebruikers in Middelburg en in het bijzonder Dauwendaele. Het huidige sportcomplex is tevens het enige sportcomplex onder het kanaal in de stad Middelburg en zit net als de sportcomplexen De Sprong en De Blikken helemaal vol waardoor we met regelmaat Middelburgse sportaanbieders teleur moeten stellen. Kortom, een herinrichting van het huidige complex is noodzakelijk.

In grote lijnen heeft er daarom een eerste voorzichtige (ambtelijke) verkenning plaatsgevonden, gericht op de multifunctionaliteit van de locatie, een visie met een open karakter voor ontmoeting binnen de wijk Dauwendaele, het verbreden van het aanbod op het gebied van sporten, bewegen en gezondheid en het verduurzamen van onze accommodaties. Het resultaat van deze "pre-initiatieffase" bestaat uit een verkennende Kosten-Batenanalyse (KBA) gecombineerd met een Kosten-Baten-Dekkingsoverzicht, een planconcept met planinrichtingen en een risico analyse van actoren en indicatoren.

Voor 2026 is het noodzakelijk dat deze voorzichtige verkenning een vervolg krijgt. Er hebben zich inmiddels ook al verschillende partijen gemeld die graag willen meedenken in de ontwikkeling van de locatie. Deze fase noemen we de initiatieffase en zal met name bestaan uit vervolgonderzoek waarbij o.a. schetsen en berekeningen gemaakt zullen moeten worden om de technische en planologische haalbaarheid te toetsen en de investeringen voor verschillende varianten beter in beeld te krijgen. Deze zal later dit

jaar worden uitgewerkt in een planvormingsfase voor de huidige locatie in Dauwendaele.

Kunstgrasveld VV Nieuwland

Vorig jaar is er een doorkijk gemaakt voor het sportcomplex van voetbalvereniging Nieuwland en hierin is onder andere gekeken naar de huidige en verwachte ontwikkelingen op het gebied van het aantal leden en spelende teams op de huidige locatie. Hieruit is gebleken dat de huidige locatie toekomstbestendig is, mits er een bestaand natuurgrasveld wordt omgevormd tot kunstgrasveld. Dit staat dan ook voor dit jaar gepland. Door deze aanpassing wordt het aantal beschikbare speeluren verhoogd binnen de grenzen van het huidige sportpark en wordt de bespeelbaarheid minder afhankelijk van de weersomstandigheden.

Renovatie topplaag kunstgrasveld VV Arнемuiden

Naast dat er een nieuw kunstgrasveld wordt aangelegd bij VV Nieuwland zal dit jaar, volgens planning, ook de topplaag van het kunstgrasveld bij voetbalvereniging Arнемuiden gerenoveerd worden.

Inzet robotmaaiers

Afgelopen jaar hebben we in Middelburg robotmaaiers geïnstalleerd en ingezet voor het regelmatig maaiwerk van de natuurgrasvelden bij VV Arнемuiden, VV Nieuwland en op het sportpark De Veerse Poort. Dit jaar breiden we de aanschaf en installatie van de robotmaaiers verder uit naar de sportvelden van Jong Ambon op sportpark De Sprong en bij FC Dauwendaele op sportpark De Kruitmolen.

Sportpark Veerse Poort

Op het sportpark de Veerse Poort wordt dit jaar een tussenbassin gecreëerd om vanuit daar zoet water dat ligt opgeslagen onder kunstgrasveld 1 beschikbaar te krijgen voor de natuurgrasvelden.

Renovatie tennisbanen LTC de Schenge

Net als bij de andere twee Middelburgse tennisverenigingen MLTC en TV Dauwendaele (inmiddels opgeheven) is er het afgelopen jaar onderzoek gedaan naar de haalbaarheid van de vervanging van de topplaag van de huidige 4 tennisbanen en de aanleg van 2 padelbanen bij L.T.C. De Schenge in Arнемuiden. In lijn met de eerdere besluitvorming over financiële steun bij de renovatie van de tennisbanen bij TV Dauwendaele en MLTC/ De Veste is ook voor L.T.C. De Schenge ingestemd met het verlenen van een gemeentegarantie door de gemeente (50%) en Stichting

Waarborgfonds Sport (50%) ten behoeve van de benodigde geldlening van de vereniging voor de realisatie van 2 padelbanen. Dit jaar zal de planvorming plaatsvinden voor de benodigde renovatie van de huidige tennisbanen, eventueel aangevuld met de benodigde uitbreiding van parkeerplaatsen die beiden mede met financiële ondersteuning van de gemeente in 2027 gerealiseerd zullen worden. Hiermee is dan ook de continuïteit van L.T.C. De Schenge voldoende gewaarborgd.

Biljartvereniging Middelburg

In 2022 hebben we als gemeente besloten om de Biljartvereniging Middelburg tijdelijk te huisvesten binnen ons stadskantoor tot de verbouwing van de Ravensteinweg gerealiseerd is. Inmiddels is dit het geval. In 2026 kijken we samen met de biljartvereniging en Amarijn onder welke voorwaarden de biljartvereniging kan verhuizen naar de Ravensteinweg. Gezien de verwachte huurprijzen en de omvang van de vereniging is het niet de verwachting dat de biljartvereniging zonder structurele financiële ondersteuning van de gemeente de volledige kosten voor haar rekening kan nemen voor de verwachte huur en bijkomende structurele lasten. Het plan is dat de vereniging de ruimte structureel huurt van Amarijn en dat de gemeente een maximale structurele subsidie van € 10.000 verstrekt. Samen met het bestuur van de biljartvereniging en Amarijn kijken we welke mate van contributieverhoging acceptabel is en welke eventuele aanvullende taken en verantwoordelijkheden door de biljartvereniging kunnen worden opgepakt waarmee een definitieve verhuizing voor alle partijen acceptabel is.

Doelstelling 3. Faciliteren van een onderscheidend evenementenaanbod, het hele jaar rond

Actualisatie evenementenbeleid Middelburg

In 2025 is het Evenementenbeleid Middelburg 2025-2029 vastgesteld. Met dit evenementenbeleid wordt ingezet op een onderscheidend evenementenaanbod, het hele jaar rond. Mede door een nieuwe subsidieregeling en extra vrijgemaakt subsidiegeld voor evenementen worden organisatoren gestimuleerd om met nieuwe evenementen/initiatieven te komen die het gat in het voorjaar van de evenementenkalender opvullen en het Middelburgs profiel versterken.

De doelen in het evenementenbeleid en de subsidieregeling komen overeen met andere beleidsdoelstellingen, zoals het versterken van Middelburg als een aantrekkelijke woon-, werk-, en verblijfsgemeente, meer sfeer in de binnenstad en

seizoensverlenging. We zetten daarom in op evenementen binnen de thema's mensenrechten, cultuur(historie), eten & drinken en sport.

verduurzamingsmaatregelen bij evenementen. Hiermee hoopt Middelburg een goed evenementenaanbod te creëren voor alle inwoners, nu en in de toekomst.

Daarnaast is er vanuit het Actieprogramma Klimaat, Energie en Circulariteit een budget vrijgemaakt om subsidie te verlenen voor



Coördinatie van evenementen

We blijven er zorg voor dragen dat er voor alle inwoners van de gemeente Middelburg aanbod is én dat evenementen toegankelijk zijn of worden voor al onze inwoners. Bovendien waarborgen we een passende en kwalitatief goede dienstverlening vanuit de gemeente. In aanvulling op de inzet van traditionele instrumenten, zoals subsidies en facilitaire ondersteuning, is in 2025 op basis van de actualisatie van het evenementenbeleid een evenementencoördinator aangesteld, om zo één aanspreekpunt voor inwoners en organisatoren beschikbaar te stellen. Deze evenementencoördinator gaat in 2026 aan de slag met het implementeren van het evenementenbeleid en het opstellen van locatieprofielen voor evenementenlocaties.

Doelstelling 4. Investeren in vergroening en een ecologisch verantwoord groenbeheer in Middelburg

Middelburg streeft naar een ecologische en klimaatadaptieve inrichting van de openbare ruimte. Dit komt steeds duidelijker tot uiting in woonwijken, waar verharding plaatsmaakt voor groen. Bij de inrichting wordt ingezet op variatie tussen gras, kruidenrijk grasland en bosplantsoenen. Deze afwisseling bevordert de biodiversiteit, terwijl hogere vegetatie meer water vasthoudt. Bovendien zorgt verdamping via planten voor verkoeling op warme dagen.

Hiervoor voeren we dit jaar de volgende maatregelen uit:

- Aanleg van Kwitterbosjes;

- Ontwikkeling van kruidenrijk grasland en bermen;
- Toevoegen van takkenrails en dood hout in plantsoenen;
- Implementatie van gefaseerde beheersmaatregelen;
- Verschuiving van de focus van cultuurgewassen naar inheemse soorten;
- Het vergroenen en versterken van sport- en speelplekken.

Prestatie

Jeugdfonds sport en cultuur

Mogelijkheden bieden dat kinderen en jongeren uit gezinnen met weinig geld meedoen

Volwassenfonds

Mogelijkheden bieden dat volwassenen uit gezinnen met weinig geld meedoen

Meetpunt	2023	2024	2025 (t/m Q2)	2026
Jeugdfonds Sport & Cultuur (aantal kinderen)	458	481	361	483
Volwassenfonds Sport & Cultuur (aantal volwassenen)		98	129	252

Invulling van financiële ruimte kadernota 2026-2029

Nr.	bedragen x € 1.000	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Invulling van financiële ruimte begroting 2025 en meerjarenraming 2026 - 2028¹					
1	Kunstgrasveld vv Nieuwland	0	-97	-97	-97
		0	-97	-97	-97
Invulling van financiële ruimte kadernota 2026 - 2029					
1	Renovatie tennisbanen LTC de Schenge	0	-90	0	0
2	Smart Buildings (software) fase 1	-220	-30	-30	-30
3	Aanvullend subsidiebudget evenementen Middelburg	-50	-50	-50	0
4	Evenementencoördinatie en budget initiatieven	-20	-20	0	0
5	Projectsubsidie vernieuwende kunst	-75	-75	-75	-75
6	Budget jaarlijkse subsidie kunst en cultuur	-85	-85	-85	-85
7	Open Monumentendag	-15	0	0	0
8	Herstelwerkzaamheden beschermd erfgoed WW2	-15	0	0	0
9	Begeleiding SROI	-50	-50	-50	-50
10	Huurlasten Biljartvereniging Middelburg	-10	-10	-10	-10
11	Erfgoed medewerker	-94	-99	-104	-108
12	Vergunningverlener monumenten	-94	-99	-104	-108
13	Toezichthouder en handhaver erfgoed	-44	-46	-48	-51
		-772	-654	-556	-517
Aanvullende wensen begroting 2026					
14	Herinrichting Sportcomplex de Kruitmolen	-250	0	0	0
15	De Spot	-220	-220	-211	-200
16	De Spot haalbaarheidsonderzoek locatie	-80	0	0	0
17	De Spot kleine gebouwaanpassingen	-75	0	0	0
		-625	-220	-211	-200
		-1.397	-971	-864	-814

¹ Voor een toelichting op de mutaties 2025 - 2028 zie begroting 2025 en meerjarenraming 2026-2028.

1. Renovatie tennisbanen LTC de Schenge

Faciliteren en ondersteunen van goede sportaccommodaties.

vraag naar slimme (kantoor)gebouwen over 10 jaar meer regel zijn dan uitzondering.

2. Smart Buildings (software) fase 1

Een smart building is een gebouw waarin slimme, innovatieve technieken zijn geïntegreerd die de werk- en leefomgeving verbeteren. De doelmatige inrichting en alle daarin toegepaste slimme technieken samen, zorgen ervoor dat de gebruikers optimaal en duurzaam kunnen functioneren en presteren. De komende tijd doet Smart Buildings meer en meer zijn intrede. Met de steeds snellere intrede van technologische innovaties zal de

3. Aanvullend subsidiebudget evenementen Middelburg

Er is in 2025 een subsidieregeling opgesteld waarin een formeel subsidieplafond is ingesteld. Om evenementen in Middelburg blijvend te ondersteunen, het evenementenaanbod te versterken en in het bijzonder een groot evenement in het voorjaar aan te trekken, is extra budget nodig. Hiermee houden we Middelburg een bruisende stad waarin evenementen voldoende worden gestimuleerd en ondersteund.

4. Evenementencoördinatie en budget initiatieven

Ten behoeve van het nieuwe evenementenbeleid is een projectleider aangesteld en een plan van aanpak vastgesteld.

5. Projectsubsidie vernieuwende kunst

Door voortzetting van de projectsubsidie 'vernieuwende kunst' geven we ruimte aan het onverwachte: ruimte voor vernieuwing, innovatie en experiment.

6. Budget jaarlijkse subsidie kunst en cultuur

Om de commissie in staat te stellen hun werk uit te voeren zonder bezuinigingsopdracht is in 2025 voor één jaar het subsidiebudget kunst en cultuur met € 85.000 verhoogd. Dit jaar is besloten de verhoging voor jaarlijkse subsidie kunst en cultuur vanaf 2026 structureel door te voeren.

7. Open Monumentendag

Er is behoefte aan structureel budget waaruit incidentele ondersteuningsbijdragen kunnen worden toegekend. Het college heeft voorgesteld dit eenmalig toe te kennen en een continuering van deze middelen af te wegen in het nieuw op te stellen erfgoedbeleid. Onder andere de Jaarlijkse organisatie van de Open Monumentendag kan hier dit jaar uit gefinancierd worden.

8. Herstelwerkzaamheden beschermd erfgoed WW2

Voor de rijksbeschermden onderdelen van het Landfront Vlissingen die gelegen zijn op het grondgebied van de gemeente Middelburg als ook voor de als gemeentelijk monument beschermde bunkers in park Toorenvliedt heeft de gemeente een instandhoudingsverplichting. Die hebben vooral betrekking op het voorkomen van overmatige begroeiingen in en rond de betonnen objecten en incidentele werkzaamheden voor herstel van incidentele schade en reiniging bij vandalisme. Met de toezegging van een eenmalig budget voor 2026 zullen de noodzakelijke werkzaamheden worden uitgevoerd. Een eventuele continuering van de middelen zal worden afgewogen in het nieuw op te stellen erfgoedbeleid.

9. Begeleiding SROI

In 2025 zijn medewerkers van Orionis met een afstand tot de arbeidsmarkt ingezet voor werkzaamheden in de openbare ruimte in Middelburg. Goede begeleiding door voorlieden vanuit Orionis was hierbij essentieel. Om de verschillende ploegen in hun dagelijks werk te begeleiden, is daarom in 2025 een extra voorman vanuit Orionis aangesteld in de

dienstverleningsovereenkomst (DVO) voor 2025. Deze inzet was bedoeld om een hogere bijdrage in de GR-kosten te voorkomen. In de DVO van 2025 zijn ongeveer 17 medewerkers van Orionis ingezet voor werkzaamheden in zowel het Groen als het Grijs. Voor de werkzaamheden in het Grijs, zoals straatwerk, het ledigen en schoonmaken van afvalbakken, het reinigen van afvalcontainers en het opruimen van zwerfvuil (inclusief grachten), zijn verschillende ploegen actief waarvoor meerdere voorlieden nodig zijn. Dit besluit, betreft de inzet van een extra voorman waarbij het de bedoeling is om ook vanaf 2026 een DVO af te sluiten, aangezien het om dagelijks terugkerende werkzaamheden gaat die het hele jaar door worden uitgevoerd.

10. Huurlasten Biljartvereniging Middelburg

Faciliteren en ondersteunen van goede sportaccommodaties. De biljartvereniging zal de ruimte structureel gaan huren van Amarijn, met hulp van een maximale structurele subsidie van € 10.000 van de gemeente.

11. Erfgoed medewerker

Door de ambitie van de gemeente Middelburg op het gebied van duurzaamheid en het belang wat daar door de samenleving aan wordt gehecht, is het van belang dat monumenteigenaren door de gemeente geadviseerd kunnen worden over de mogelijkheden van te nemen verduurzamingsmaatregelen.

We gaan daarom dit jaar nieuwe medewerkers proberen te werven en in te werken, om (geleidelijk) de ontstane achterstanden weg te werken en tegelijkertijd de grote maatschappelijke opgaven en hoge ambities voor de leefomgeving van onze bewoners te realiseren.

12. Vergunningverlener monumenten

De huidige ambtelijke capaciteit schiet tekort om eigenaren van monumenten en andere initiatiefnemers in een vroegtijdig stadium van het planvormingsproces adequaat te begeleiden. Hierdoor wordt het potentieel van goede erfgoedzorg en ruimtelijke kwaliteit onvoldoende benut. Uitbreiding in capaciteit is dan ook noodzakelijk.

13. Toezichthouder en handhaver erfgoed

De huidige ambtelijke capaciteit schiet tekort om eigenaren van monumenten en andere initiatiefnemers om gebouwd erfgoed behouden om door te kunnen geven aan toekomstige generaties. Door uitbreiding ontstaat er synergie tussen een strikte aanpak

bij een onjuiste omgang met monument in combinatie met een adviserende en begeleidende rol bij voorgenomen wijzigingen en het doel van erfgoedbehoud.

14. Herinrichting Sportcomplex De Kruithol

De technische levensduur van de huidige sporthal in Dauwendaele nadert het einde, waardoor renovatie of nieuwbouw noodzakelijk is. Tegelijkertijd zijn er veranderingen in het gebruik: de tennisvereniging is opgeheven en de voetbalvereniging wil minimaal één veld afstoten vanwege dalende ledenaantallen. Daarnaast voldoet het huidige aanbod van (binnen)sportaccommodaties niet meer aan de wensen van inwoners en gebruikers, en is het sportcomplex in Dauwendaele het enige onder het kanaal in de stad Middelburg. Door capaciteitsproblemen moeten sportaanbieders regelmatig worden afgewezen. Dit alles onderstreept de noodzaak tot herinrichting van het complex. Een eerste ambtelijke verkenning heeft plaatsgevonden, gericht op:

- Multifunctioneel gebruik van de locatie;
- Versterking van ontmoeting in de wijk;
- Verbreding van het aanbod op het gebied van sport, beweging en gezondheid;
- Verduurzaming van de accommodatie.

Deze “pre-initiatiefase” heeft geleid tot een verkennende kosten-batenanalyse, een dekkingsoverzicht, planconcepten en een risicoanalyse. Voor 2026 is een vervolg noodzakelijk in de vorm van een initiatiefase, waarin technische en planologische haalbaarheid verder worden onderzocht. Diverse partijen hebben interesse getoond om mee te denken. De uitkomsten van deze fase zullen worden uitgewerkt in een planvormingsfase voor de locatie in Dauwendaele.

15. De Spot

Het college ondersteunt de verdere ontwikkeling van De Spot en de ontvlechting uit stichting Vizita, met als doel het poppodium in Middelburg in verzelfstandigde vorm te continueren. Het poppodium neemt in het Zeeuwse netwerk van poppodia al een prominente plek in en het college hecht er waarde aan dat het poppodium in Middelburg een dergelijke rol kan blijven vervullen. De Spot heeft een subsidieaanvraag ingediend als onderdeel van de subsidieaanvraag van Vizita met een activiteitenplan, begroting en een beschrijving van de wijze waarop De Spot en Vizita organisatorisch willen ontvlechten. Uiterlijk op 31 december 2025

moet het college een besluit nemen over de subsidieaanvraag. De Spot geeft aan jaarlijks € 570.000 structurele subsidie nodig te hebben voor de nieuwe organisatie. In de aanvraag is een bedrag van € 350.000 opgenomen als basisbedrag vanuit de begroting van Stichting Vizita. Daar bovenop is nog een aanvullende structurele vraag gedaan van jaarlijks € 220.498. De hogere subsidievraag heeft met name betrekking op professionalisering van de organisatie (van 4,5 fte naar 6,44 fte). Naar verwachting kan de subsidie op termijn naar beneden bijgesteld worden, omdat De Spot ambitie heeft om meer inkomsten te genereren via extra verhuuropbrengsten en uitbreiding en diversificatie van de programmering. Voor 2026 bestaat 49% van de dekking voor de verwachte uitgaven uit gemeentelijke subsidie. Op termijn moet dit percentage teruggebracht worden naar 39%. Dit zal in de subsidieafspraken verwerkt worden.

16. De Spot haalbaarheidsonderzoek locatie

Het huidige pand voldoet op dit moment aan de veiligheidsnormen en is voldoende passend voor de huidige programmering van het poppodium. Het pand heeft een centrale ligging in de binnenstad en heeft daarmee een toegevoegde waarde voor het uitgaansleven. De locatie kent ook zijn beperkingen qua logistiek, parkeergelegenheid, toegankelijkheid en zichtbaarheid. Vanwege omwonenden is er een maximum aan het geluid en voor vrachtwagens (van acts of leveranciers) is het krap bij laden en lossen. De Spot zou op termijn een alternatieve locatie ook willen overwegen. Vanuit gemeentelijk perspectief is de vraag eveneens gerechtvaardigd of het huidige pand, waarvan de gemeente de eigenaar is, optimaal is voor de huidige functie. Vanwege eerder gedane investeringen is de boekwaarde van het pand (relatief) hoog. Het pand moet op termijn mogelijk verduurzaamd worden. Er is uiterlijk in 2027 een uitspraak nodig over het voortgezet gebruik van dit gebouw om dit mee te wegen in de verduurzaming. De verduurzaming/verbouw kan dan in 2028 plaatsvinden, dan kan nog gebruik worden gemaakt van de subsidie Verduurzamen Maatschappelijk Vastgoed (DUMAVA). Voor de verduurzamingskosten in het rapport van architectenbureau Fierloos wordt uitgegaan van geraamde investeringen van in totaal € 615.000. Er is al een krediet beschikbaar van € 480.000. De resterende €135.000 zou te zijner tijd middels een krediet aan de raad moeten worden voorgelegd. Deze extra kosten worden mede bepaald door het samenvallen van de aanpassingen aan de draagconstructie t.b.v. spots en tussen en de benodigde extra koeling en ventilatie voor De Spot op het dak. Naast verduurzaming heeft De Spot zelf ook

verschillende wensen voor gebouwaanpassing, zoals o.a. nieuwe toiletten, aanpassing van de keuken en een nieuwe goederenlift. De kosten van deze wensen worden op ca. € 650.000 begroot en komen boven op de kosten voor verduurzaming. Tegelijkertijd heeft Middelburg de ambitie (Zeeland 2050 en cultuurvisie 2018) om culturele hoofdstad van Zeeland te zijn. Wellicht leidt dit ook tot (ruimtelijke) keuzes die van invloed zijn op het gebruik van het gebouw van De Spot.

Voorgesteld wordt om incidenteel een budget beschikbaar te stellen ter hoogte van € 80.000 om een haalbaarheidsonderzoek uit te voeren naar het kosteninzichtelijk maken van de stichtingskosten (bouwkosten) en exploitatiekosten van drie scenario's:

- het poppodium continueren op de huidige locatie inclusief de mogelijkheid voor de aankoop van panden aan de nabijgelegen Schuttershofstraat;
- het poppodium elders onderbrengen door middel van verbouwen van een bestaand pand;

- het poppodium onderbrengen op een nieuw te bouwen locatie;

In 2027 kan dan een definitief besluit genomen worden over de locatie van het poppodium.

17. De Spot kleine gebouwaanpassingen

In afwachting van het hierboven beschreven haalbaarheidsonderzoek en verdere huisvestingskeuzes over de locatie aan de Beddewijkstraat is het niet raadzaam om nu investeringen in het gebouw te doen. Het pand heeft een hoge boekwaarde en bij nieuwe investeringen zal dit verder toenemen, hetgeen leidt tot hogere doorbelaste huurlasten. De Spot heeft de afgelopen jaren diverse wensen geuit over gebouwaanpassingen om het gebruik te optimaliseren, waarvan het vervangen van het toiletblokken hoog op de wensenlijst staat. Dit is tevens het enige wat niet veel impact heeft op het gebouw en ook de gebruiksvriendelijkheid vergroot. De kosten voor het aanpassen van de toiletten incl. staartkosten en btw bedragen € 75.000. Het planmatig regulier onderhoud wordt daarnaast gecontinueerd.

Beleidsindicatoren

Beleidsindicatoren		2019	2020	2021	2022	2023	2024
Aantal niet wekelijkse sporters (% van de bevolking van 19 jaar of ouder)	Middelburg	55,2	52,8	nmb	52,1	nmb	48
	Nederland	48,7	51,7	nmb	46,4	nmb	42,5

Wat mag het kosten?

5 Sport, cultuur en recreatie	Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Overzicht taakvelden						
Lasten						
5.01.0 Sportbeleid en activering	526	895	732	820	748	772
5.02.0 Sportaccommodaties	3.573	4.665	5.096	4.816	4.790	4.826
5.03.0 Cultuurpresentatie,-prod-part	4.218	5.172	5.277	5.271	5.360	5.421
5.04.0 Musea	1.257	1.344	1.381	1.439	1.490	1.545
5.05.0 Cultureel erfgoed	4.408	1.471	1.705	1.718	1.759	1.802
5.06.0 Media	1.909	2.118	2.118	2.046	2.118	2.192
5.07.0 Openbaar groen en (openl)recre	5.087	5.708	5.770	5.989	6.183	6.079
Totaal lasten	20.978	21.374	22.079	22.098	22.448	22.637
Baten						

5 Sport, cultuur en recreatie	Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
5.01.0 Sportbeleid en activering	323	307	271	0	0	0
5.02.0 Sportaccommodaties	1.053	1.318	1.061	1.087	1.113	1.139
5.03.0 Cultuurpresentatie,-prod-part	661	684	644	668	692	716
5.04.0 Musea	309	398	402	412	421	431
5.05.0 Cultureel erfgoed	257	254	260	270	279	289
5.06.0 Media	47	47	0	0	0	0
5.07.0 Openbaar groen en (openl)recr	130	110	111	114	117	83
Totaal baten	2.780	3.119	2.750	2.551	2.621	2.658
Saldo						
5.01.0 Sportbeleid en activering	-203	-589	-461	-820	-748	-772
5.02.0 Sportaccommodaties	-2.519	-3.347	-4.035	-3.729	-3.677	-3.687
5.03.0 Cultuurpresentatie,-prod-part	-3.557	-4.488	-4.633	-4.602	-4.668	-4.706
5.04.0 Musea	-948	-946	-978	-1.027	-1.069	-1.114
5.05.0 Cultureel erfgoed	-4.151	-1.217	-1.445	-1.448	-1.480	-1.513
5.06.0 Media	-1.862	-2.071	-2.118	-2.046	-2.118	-2.192
5.07.0 Openbaar groen en (openl)recr	-4.957	-5.599	-5.659	-5.875	-6.066	-5.995
Totaal overzicht taakvelden	-18.198	-18.255	-19.329	-19.547	-19.826	-19.979

Sociaal Domein

Het Sociaal Domein is een van de vier gedeelde opgaven in Middelburg. Middelburg wil een inclusieve gemeente zijn. Dit streven ligt in de kern van de gemeentelijke opdracht binnen het sociaal domein. In een inclusieve samenleving is iedereen van waarde en krijgt iedereen de kansen die nodig zijn om mee te kunnen doen. Kansen om je talenten te ontdekken en ontwikkelen, kansen op werk, kansen om de Nederlandse taal te leren. We gunnen alle inwoners een leven midden in de samenleving op basis van hun eigen interesses en talenten. Dit geldt in het bijzonder voor Middelburgse kinderen en jongeren. We streven er naar om

een gemeente te zijn waarin zij gezond, veilig en kansrijk kunnen opgroeien tot veerkrachtige, zelfstandige volwassenen.

Werken aan een inclusieve gemeente doen we niet alleen. Dit doen we samen met onder andere inwoners, maatschappelijke organisaties, scholen, bedrijven, clubs en verenigingen en andere gemeenten in onze regio. Als gemeente bevorderen we deze kansen door zorg en ondersteuning te bieden aan inwoners die hier (tijdelijk) hulp bij nodig hebben. Dit doen we bijvoorbeeld door het bieden van opvoed- en opgroei-ondersteuning, inkomensondersteuning, hulp bij het huishouden, bescherming en huisvesting van vluchtelingen en begeleiding naar werk.



Relevante ontwikkelingen

Invoering Participatiewet in balans

De Tweede Kamer heeft ingestemd met het wetsvoorstel Participatiewet in balans. In het wetsvoorstel staan ruim 20 maatregelen om de wet in 2026 te vereenvoudigen en verbeteren. Het is een eerste stap op weg naar een fundamentele herziening van de Participatiewet.

Het kabinet wil toe naar een begrijpelijke wet die werkt voor mensen, vanuit vertrouwen en met oog voor de menselijke maat. Met als doel dat meer mensen vanuit de Participatiewet sneller aan het werk kunnen gaan. En als dat nog niet lukt, mensen op een andere manier kunnen meedoen in de maatschappij. Dat is goed voor henzelf, de samenleving en het draagvlak voor de bijstand. De wetswijziging heeft consequenties voor de werkwijze van Orionis Walcheren.

Zorgstelsel steeds verder onder druk

Een belangrijke landelijke uitdaging binnen het sociaal domein is de lange termijn houdbaarheid van het zorgstelsel. Ook in onze regio staat dit door vergrijzing en ontgroening onder druk. Als we niks doen zal de werkdruk bij zorg- en hulpverleners toenemen, zullen wachtlijsten oplopen en de kosten verder stijgen. Hierbij ligt ook een rol voor Kerngezond, een samenwerkingsverband tussen het medische en sociaal domein. Hierin werken huisartsen en de gemeente samen. Deze samenwerking wordt gezien als vliegwiel om de impact van deze samenwerking te vergroten.

Om de zorg toegankelijk en betaalbaar te houden, is verandering noodzakelijk. Deze uitdaging vertaalt zich onder andere in een tweetal grote landelijke akkoorden: de Hervormingsagenda Jeugd en in het Integraal Zorgakkoord (IZA). In de Hervormingsagenda zijn partijen, waaronder rijk en gemeenten, samen een herziening van het jeugdhulpstelsel overeengekomen. Doel is de jeugdhulp te verbeteren en financieel gezond te maken. Het IZA [1] stimuleert de samenwerking tussen gemeenten, zorgaanbieders en maatschappelijke partners om gezondheid te bevorderen, zorg toegankelijk en betaalbaar te houden en preventie stevig te verankeren. 2026 is het laatste jaar waarin het IZA-budget beschikbaar is. We richten ons daarom op het borgen van de behaalde resultaten en preventieve interventies. Aanvullend op het IZA wordt landelijk nagedacht over het Aanvullend Zorg- en Welzijnsakkoord (AZWA). Met het AZWA wordt ingezet op het versnellen van de beweging van zorg naar gezondheid.

Verwachte hervormingen stelsel asiel en migratie

Op 1 februari 2026 eindigt de eerste tranche van de *Wet gemeentelijke taak mogelijk maken asielopvangvoorzieningen* (Spreidingswet). Het doel van de wet was om te komen tot voldoende opvangplekken en een evenwichtiger verdeling van asielzoekers over provincies en gemeenten. Daartoe heeft iedere provincie een provinciaal verslag ingediend bij de toenmalige minister van Asiel en Migratie. Ook in Zeeland zijn de te realiseren opvangplekken verdeeld over de verschillende gemeenten. De verwachting is dat in 2026 de meeste Zeeuwse opvangplekken zijn gerealiseerd en dat de noodopvang in Middelburg daardoor kan sluiten.

Over de invoering van de asielwetten en de gevolgen daarvan is grote onzekerheid. De Eerste Kamer wacht een advies van de Raad van State af voordat de kamer de wetten inhoudelijk behandelt. Ook de gevolgen voor de gemeentelijke taken, waaronder huisvesting en inburgering, zijn onzeker en onduidelijk.

Russische invasie Oekraïne duurt voort

Toen miljoenen mensen uit Oekraïne op de vlucht sloegen voor de Russische invasie, heeft de Raad van de Europese Unie op 4 maart 2022 de Richtlijn tijdelijke bescherming (RTB) in werking gesteld. Hiermee hebben vluchtelingen uit Oekraïne in alle EU-lidstaten tijdelijk recht op opvang, medische zorg, en onderwijs. Ook geeft het hen de mogelijkheid om te kunnen werken.

De Russische invasie in Oekraïne is nog niet voorbij. Daarom hebben de Europese ministers van Justitie en Binnenlandse Zaken op 13 juni 2025 ingestemd met het verlengingsvoorstel. Formele aanname hiervan in de Raad van de Europese Unie is voorzien in de zomer van 2025.

Daarnaast heeft de Europese Commissie op 4 juni 2025 een voorstel voor Raadsaanbevelingen voor de periode na afloop van de RTB gepresenteerd. De Raad van de Europese Unie zal deze aanbevelingen naar verwachting deze zomer aannemen. Als de raadsaanbevelingen zijn aangenomen, moeten Rijk en gemeenten kijken wat dit betekent en waar nodig het beleid bijstellen. Omdat de toekomst voor Oekraïners ongewis is, is het van belang in de tussentijd te blijven inzetten op het vergroten van zelfredzaamheid in de lokale samenleving.

[1] De uitwerking van het IZA voor Middelburg en Zeeland is opgenomen in het begrotingsonderdeel Volksgezondheid en Milieu.

Beleidskader

Wetten en verdragen

De volgende wetten en verdragen vormen hierbij onze belangrijkste kaders:

- Wet maatschappelijke ondersteuning
- Participatiewet
- Jeugdwet
- Wet inburgering
- Wet van school naar duurzaam werk
- Wet gemeentelijke taak mogelijk maken
asielopvangvoorzieningen (Spreidingswet)
- Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens
- Vluchtelingenverdrag
- Europese Richtlijn tijdelijke bescherming en de Tijdelijke wet opvang ontheemden Oekraïne.

Vastgestelde gemeentelijke beleidsnota's:

- Middelburgs Model voor zorg en ondersteuning (2021)
- Beleidsplan Sociaal Domein (2022)
- Iedereen kan meedoen. Beleidskader bestaanszekerheid, meedoen naar vermogen & inburgering Middelburg (2023)
- Middelburgse Woon-, zorg-, en welzijnsvisie (2024)
- Omgevingsvisie Middelburg 2050 (2024)
- Woon-, zorg-, en welzijnsvisie 2040 (2024)
- Beleidskader Jeugd Middelburg (2025)

Wat willen we bereiken?

Doelstellingen

1. Preventie & normaliseren
2. Kwaliteit van zorg- en dienstverlening
3. Passende zorg
4. Bijdragen aan bestaanszekerheid
5. Meedoen naar vermogen
6. Bescherming van asielzoekers en ontheemden

1. Preventie & normaliseren

Door preventief te werken bevorderen we het welzijn en welbevinden van onze inwoners en voorkomen we de ontwikkeling van (zwaardere) zorg of ondersteuningsvragen.

Zorgen voor laagdrempelige informatie en advies, en bereikbare en toegankelijke zorg en ondersteuning zijn hierbij belangrijke aandachtspunten. We zoeken samen met onze inwoners naar oplossingen in of zo dicht mogelijk bij het gewone leven. We bieden ondersteuning dicht bij de leefwereld van kinderen en gezinnen; in de thuissituatie, de kinderopvang en op school.

2. Kwaliteit van zorg- en dienstverlening

Kwalitatief goede zorg- en dienstverlening komt direct ten goede aan onze inwoners. Dat betekent onder andere dat we werken met goedopgeleide medewerkers, die luisteren naar en kijken vanuit het perspectief van de inwoner. Zij worden ondersteund door de juiste werkprocessen in organisaties waarin voldoende ruimte is voor leren en verbeteren. Dat geldt voor de zorg- dienstverlening die direct onder gemeentelijke aansturing valt, als ook voor zorgen dienstverlening die we subsidiëren of inkopen. Integraliteit en vergaande samenwerking tussen en binnen organisaties in het sociaal domein zijn belangrijke voorwaarden om de kwaliteit te kunnen bieden.

3. Passende zorg

Iedere Middelburger moet kunnen rekenen op passende zorg. Onder passend verstaan we kwalitatief goed, toegankelijk en betaalbaar. Veiligheid voor onze (jeugdige) inwoners heeft hierbij een hoge prioriteit. De zorg die we bieden is waardegedreven. Dat wil zeggen dat de zorg in samenspraak met de inwoner wordt ingevuld, en uitgaat van positieve gezondheid.

4. Bijdragen aan bestaanszekerheid

Bestaanszekerheid is niet alleen de zekerheid van voldoende en voorspelbaar inkomen. Ook zekerheid om betaalbaar te wonen, toegang tot betaalbare zorg en het vrij zijn van schulden zijn noodzakelijke voorwaarden om de rust en ruimte te vinden die nodig is om je als mens te ontwikkelen en mee te doen in de samenleving. We willen ons de komende jaren inspannen om financiële de bestaanszekerheid van onze inwoners te versterken. Een belangrijk doel hierbij is het creëren van gelijke kansen voor kinderen in gezinnen met een minimum inkomen. Het beleidskader "Bestaanszekerheid, Meedoen en Inburgering" is daar de leidraad voor.

5. Meedoen naar vermogen

We willen dat inwoners zich kunnen ontplooiën en naar vermogen kunnen meedoen aan de samenleving. Iedereen verdient de kans om betekenisvol werk te doen. Of dat nu gaat om werk

op de reguliere arbeidsmarkt, beschut werk, dagbesteding of vrijwilligerswerk. Als gemeente hebben we een taak om inwoners voor wie dat (tijdelijk) niet vanzelf gaat goede ondersteuning, begeleiding en scholingsmogelijkheden te bieden. Extra aandacht gaat hierbij uit naar de statushouders en (gezins-)migranten.

6. Bescherming van asielzoekers en ontheemden

Mensen op de vlucht voor oorlog of vervolging vanwege hun ras, godsdienst, nationaliteit, politieke overtuiging of het behoren tot een bepaalde sociale groep (zoals iemands seksuele voorkeur) verdienen onze bescherming. De gemeente Middelburg vangt al tientallen jaren mensen op die in Nederland een veilig onderkomen zoeken. Hier blijven we ons voor inspannen. Dit geldt zowel voor asielzoekers als voor Oekraïense ontheemden.

Wat gaan we daar voor doen?

Doelstelling 1: Preventie & Normaliseren

1. We geven uitvoering aan het in 2025 vast te stellen beleidskader jeugd

Middelburgse kinderen moeten gezond, veilig en kansrijk kunnen opgroeien. Kinderen zijn daarbij in de eerste plaats gebaat bij een stabiel en stimulerend opgroeklimaat in hun directe leefomgeving: het gezin, de school, de buurt, hun familie- en vriendenkring. Gelukkig is dit voor veel kinderen en jongeren in onze gemeente het geval. Toch zien we dat in Middelburg, net als in de rest van Nederland, het beroep op geïndiceerde jeugdzorg blijft stijgen. Om er voor te zorgen dat kinderen zo veel als mogelijk kunnen opgroeien in de thuissituatie én jeugdzorg beschikbaar is en blijft voor die kinderen en jongeren die dit het hardst nodig hebben, werken we aan het normaliseren van de hulp aan jeugdigen en hun ouders. In 2025 legden we onze visie vast in een nieuw beleidskader jeugd. In 2026 geven we uitvoering aan dit beleidskader.

2. We continueren de versterking van laagdrempelige voorzieningen in de wijk

We willen ontmoetingen voor inwoners van 0-100 jaar blijven stimuleren door het optimaliseren van onze laagdrempelige voorzieningen in de wijk. Hierdoor kunnen onze inwoners hun netwerk onderhouden en/of uitbreiden. Betekenisvolle ontmoetingen zijn belangrijk. Daarmee werken we onder andere aan de psychische gezondheid, waaronder tegengaan van eenzaamheid. Hiervoor richten we in overleg met de raad het beheer van de welzijnsaccommodaties opnieuw in, richting

sociaal beheer. Als het sociaal beheer is ingericht, dan stellen we integraal accommodatiebeleid op voor alle accommodaties (verwachte start: 2027). Daarnaast willen onze laagdrempelige (inloop)voorzieningen blijven optimaliseren. In 2025 maakten we hiervoor in onze begroting structureel meer ruimte. Voor het optimaliseren van onze laagdrempelige (inloop)voorzieningen maken we in 2026 en 2027 nogmaals incidenteel extra geld beschikbaar. Deze termijn gebruiken we om binnen het structurele budget een zo dekkend en zo passend mogelijk aanbod te creëren.

3. We continueren onze inzet om de verschuiving van zwaardere en individuele zorg, naar lichtere en collectieve vormen van zorg en ondersteuning mogelijk te maken

Zowel voor de zorg en ondersteuning aan volwassenen als aan jeugdigen en gezinnen, blijven we streven naar lichtere en meer collectieve vormen van zorg en ondersteuning. Dat doen we onder meer via ons subsidiebeleid, in de gesprekken en inkooptrajecten met zorgaanbieders en in de doorontwikkeling van het Stevig lokaal team Middelburg. Ook in het nieuwe beleidskader Jeugd is hiervoor volop aandacht. Zo breiden we bijvoorbeeld de algemene voorziening Thuisbegeleiding Zonder Indicatie (hierna: TZI) uit. TZI richt zich op het stabiliseren van huishoudens, het versterken van zelf oplossend vermogen en het vergroten van het welzijn van huishoudens. Deze praktische, resultaatgerichte ondersteuning zonder indicatie voorkomt het ontstaan van een zwaardere hulpvraag en draagt bij aan vroegtijdige signalering.

4. We ontwikkelen Middelburg Ontmoet door

Op basis van de in 2025 gehouden evaluatie ontwikkelen we Middelburg Ontmoet door. We willen dat er nog meer verbinding komt tussen bestaande initiatieven en daarmee ook meer inwoners gebruik gaan maken van het online platform.

5. We werken stapsgewijs aan de ontwikkeling van een Stevig lokaal team Middelburg

De Hervormingsagenda Jeugd en naar alle waarschijnlijkheid straks de Jeugdwet, verplicht gemeenten om Stevige lokale teams (SLT's) in te richten. Dit zijn brede, integrale teams, dicht bij inwoners die zelf ook hulp bieden. In deze SLT's moeten functies vervuld worden die op dit moment in de Middelburgse situatie onder andere belegd zijn bij de afdeling TIM, het Sociaal Team Middelburg en bij zorgaanbieders. Ook de GGD, Orionis en RBL voeren taken uit die passend zijn bij een breed integraal team. In 2028 moeten alle gemeenten hun SLT gerealiseerd hebben. Om

het proces voor de totstandkoming van een SLT voor Middelburg te ondersteunen, zijn we in 2025 samen met betrokken partijen gestart met het maken van een ontwerp voor het toekomstig SLT Middelburg. Begin 2026 willen we dit ontwerp vaststellen, om het vervolgens uit te werken tot een dienstverleningsconcept voor een (gebiedsgerichte) pilot in 2027.

We zijn voornemens om de incidentele, door de raad beschikbaar gestelde 1 miljoen euro voor vernieuwing op het gebied van jeugd in hoofdzaak te investeren in het SLT. Door deze investeringen verwachten we op termijn het percentage jeugdigen en gezinnen dat gebruik maakt van geïndiceerde jeugdhulp te kunnen beperken. Het te ontwikkelen SLT Middelburg is een belangrijke randvoorwaarde om te kunnen besparen op de regionale inkoop van jeugdzorg.

6. We continueren onze inzet op goede hulp en ondersteuning vanuit het Sociaal team Middelburg

Zoals aangegeven zal de ontwikkeling van het SLT consequenties hebben voor het sociaal team Middelburg. Welke dat zullen zijn, zal enerzijds afhangen van het ontwikkeltraject voor het SLT en anderzijds van de mate waarin het Vizita lukt om financieel en inhoudelijk mee te transformeren in deze opgave. Gedurende de looptijd van het ontwikkeltraject willen we dat de huidige ondersteuning en hulp aan inwoners voortgang krijgt.

Doelstelling 2: Kwaliteit van zorg- en dienstverlening

1. We werken aan het versterken van de integraliteit tussen het voorliggend veld, de Wmo en de Participatiewet

We willen (mede) mogelijk maken dat inwoners met een kwetsbare positie op de arbeidsmarkt kansen krijgen om economisch en maatschappelijk te participeren. Kwetsbare inwoners die te maken hebben met de Participatiewet, hebben ook vaak ondersteuning nodig op andere levensterreinen, die vaak vallen onder onze lokale verantwoordelijkheid. In 2024 en 2025 voerden we met Orionis Walcheren een pilot uit. Hierin verkenden we aan de hand van casuïstiek hoe de afdeling TIM en Orionis Walcheren hun werkprocessen op elkaar af kunnen stemmen, om zo de integrale hulpverlening voor inwoners mogelijk te maken. In 2026 streven we ernaar om de aanbevelingen uit de pilot te implementeren. Daarnaast verkennen we hoe we het eenvoudiger kunnen maken om te switchen tussen dagbesteding en beschut werk.

2. We voeren de vastgestelde uitvoeringsagenda woon-, zorg-, welzijnsvisie uit

In september 2025 is de Uitvoeringsagenda woon-, zorg-, welzijnsvisie 2025-20230 vastgesteld. We voeren de acties uit die in deze uitvoeringsagenda zijn opgenomen, zoals onderzoek naar nieuwe innovatieve woonvormen voor ouderen en de uitbreiding van respijtzorg faciliteiten.

Ook wordt er gestart met de “verhuiscoach” die inwoners ondersteunt bij het vinden van een passende woning. Dit om de doorstroom op de woningmarkt te stimuleren en het langer thuis wonen te bevorderen. (Zie ook programma Volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vernieuwing).

3. We werken stapsgewijs aan het versterken van onze informatiepositie in het sociaal domein

Om goed te kunnen sturen op en rapporteren over het sociaal domein, is een sterke informatiepositie randvoorwaardelijk. We bouwen daarom voort op het eerder ontwikkelde monitoring- en evaluatieontwerp voor het Middelburgs Model voor zorg en ondersteuning en de rapportage sociaal domein.

4. We bereiden de oprichting van een nieuwe GR voor het sociaal domein in Zeeland voor

In 2025 zijn we in Zeeuws verband gestart met de voorbereiding voor de oprichting van een nieuwe GR Sociaal domein Zeeland. In 2026 continueren we deze voorbereidingen met als doel een nieuwe GR die met ingang van 2027 opgericht is. Binnen deze GR geven we integraal uitvoering aan de taken binnen het sociaal domein die we met de Zeeuwse gemeenten samen moeten of willen doen voor inwoners van 0-100+ jaar. Taken die een plek krijgen in de nieuwe GR zijn bijvoorbeeld inkoop jeugdhulp en beschermd wonen, subsidiëring van de maatschappelijke- en vrouwenopvang en toezicht en naleving op de Wmo en Jeugdwet. In 2026 leveren we de ontwerpregeling en het organisatieplan voor de nieuwe GR op.

5. We werken aan de realisatie van een toekomstbestendig Publiek vervoer Zeeland

Het integraal publiek vervoerssysteem Zeeland brengt reguliere buslijnen, flexvervoer en doelgroepenvervoer (o.a. Wmo en Jeugdzorg) in één systeem samen. Hiermee willen we er voor zorgen dat de bereikbaarheid wordt verbeterd en de kosten beheersbaar blijven. In 2025 richtten we hiervoor een nieuwe

GR op. In 2026 worden onder andere bepaalde werkzaamheden, personeel en middelen overgedragen aan deze nieuwe GR.

Doelstelling 3: Passende zorg

1. We bereiden de nieuwe hervormingsgerichte contracten Jeugdhulp voor

In de loop van 2026 worden de bestaande Zeeuwse contracten jeugdhulp opnieuw aanbesteed. Tegelijkertijd is ook de voorbereiding voor nieuwe, hervormingsgerichte contracten die per 1 januari 2028 moeten ingaan, gestart. De komende twee jaar werken we aan contracten die aansluiten bij de landelijke Hervormingsagenda Jeugd. Dit doen we samen met 13 Zeeuwse gemeenten en de Inkooporganisatie Jeugd Zeeland.

2. We voeren de herijkte Regiovisie beschermd wonen en opvang uit

We voeren de acties uit die voortkomen uit de herijkte Regiovisie beschermd wonen en opvang 2026-2030. Hierbij zetten we in op het realiseren van diverse soorten huisvesting binnen het Zeeuwse zorglandschap, zodat de passende hulp en ondersteuning ingezet kan worden. Daarnaast is er aandacht voor meer inzet van ervaringsdeskundigheid en richten we ons nog meer op preventieve interventies.

3. We werken aan het beheersen van de steeds maar stijgende vraag naar en kosten voor Jeugdhulp

We zien dat de kosten voor geïndiceerde Jeugdhulp nog steeds toenemen. Het belangrijkste besparingspotentieel zit in de beoogde Zeeuwse inkoop via nieuwe contracten per 1 januari 2028. Een belangrijke randvoorwaarde voor die besparing, is de realisatie van een goed werkend Stevig lokaal team Middelburg. Als er geen passend voorliggend alternatief is, kan geïndiceerde hulp in veel gevallen niet worden afgewezen.

4. We werken aan de realisatie van hernieuwde contracten voor de Wmo diensten

Om te zorgen voor het behoud van kwaliteit en reële tarieven, werken we aan hernieuwde contracten voor de Wmo diensten Huishoudelijke Hulp, Huishoudelijke Zorg, Dagbesteding, Begeleiding en Kortdurend verblijf, conform wet- en regelgeving en de jaarlijkse indexatie die in gaat op 1 januari 2026. Op basis van besluitvorming 4e kwartaal 2025 bepalen we of en wanneer we overstappen naar contractering via de GR SWVO.

Doelstelling 4: Bijdragen aan bestaanszekerheid

1. We implementeren een sluitende aanpak hulp bij schulden

In 2025 ontwikkelden we samen met de gemeenten Veere en Vlissingen een meer sluitende aanpak op alle vier de fasen van schuldhulpverlening: preventie, vroegsignalering, hulpverlening en nazorg. In 2026 implementeren we de gekozen aanpak. Daarnaast onderzoeken we mogelijkheden om inwoners met schulden op een andere manier te helpen, bijvoorbeeld via het Jongerenperspectieffonds.

2. We houden vast aan een ruimhartig minimabeleid en onderzoeken hoe we het niet-gebruik kunnen verminderen

Als gemeente hebben we een rol als vangnet voor inwoners met een laag inkomen. Hiervoor hebben we diverse regelingen, zoals bijzondere bijstand, het Fonds Cultuur en Onderwijs. Ook subsidiëren we lokale organisaties. In 2026 onderzoeken we hoe we alle regelingen beter op elkaar af kunnen stemmen en hoe we het niet-gebruik kunnen terugdringen. We verwachten dat de Wet proactieve dienstverlening hiertoe mogelijkheden biedt.

In 2026 wordt het SUN noodbureau actief. Hierdoor kunnen we mensen die bijvoorbeeld geen gebruik kunnen maken van bijzondere bijstand, ook financieel helpen.

3. We voeren het Zeeuws Actieplan Dakloosheid uit

We voeren de acties uit die voortkomen uit het Zeeuws Actieplan Dakloosheid. Met het actieplan wordt de focus verlegd van opvang naar preventie en wonen met ondersteuning op maat. Maar ook bestaanszekerheid is een belangrijk onderdeel van het Actieplan. Daarnaast kijken we wat we als Middelburg moeten dan wel kunnen doen.

4. We bevorderen de toegang tot rechtsbescherming

We ondersteunen inwoners bij de laagdrempelige toegang tot rechtshulp onder meer via Sociaal Raadsliedenwerk en de stichting Samen Recht Vinden. De methode van Samen Recht Vinden, die zich laat kenmerken door bemiddeling en inzet van vrijwilligers, willen wij per 2026 structureel borgen in één van de organisaties actief in de sociaal/juridische dienstverlening.

Doelstelling 5: Meedoen naar vermogen

1. We implementeren het transitieplan

Werkontwikkelbedrijf Walcheren

We verwachten dat we begin 2026 het transitieplan 'Werkontwikkelbedrijf Walcheren' vaststellen. Dit is een plan wat elke gemeente c.q. regio verplicht moet vaststellen om een sociale infrastructuur te garanderen voor kwetsbare inwoners.

Deze infrastructuur bestaat uit:

1. Een vangnetfunctie voor mensen die niet (direct) bij reguliere werkgevers kunnen werken.
2. Een springplankfunctie als opstap voor mensen naar een reguliere baan.

Het plan beschrijft de transitie van het huidige Werkontwikkelbedrijf bij Orionis Walcheren naar een toekomstbestendig Werkontwikkelbedrijf. Het plan wordt opgesteld in overleg tussen de Walcherse gemeenten en Orionis Walcheren. Het Rijk stelt hiervoor een transitiebudget beschikbaar.

2. We geven Zeeuws vorm aan de hervorming van de arbeidsmarktstructuur

In 2024 heeft het kabinet een hervorming van de arbeidsmarktinfrastructuur aangekondigd. Het doel van deze hervorming is een verbetering van de arbeidsmarktdienstverlening voor werkenden, niet-werkenden en werkgevers. Dit houdt onder andere in dat er een betere samenwerking moet komen tussen partijen binnen de arbeidsmarktregio, zoals gemeenten, UWV, onderwijs, vakbonden en werkgevers. Deze samenwerking komt tot uiting in een Regionaal Werkcentrum. Iedere arbeidsmarktregio in Nederland moet in 2026 een Regionaal Werkcentrum opgezet hebben, digitaal en fysiek.

3. We continueren de uitvoering van de Wet Inburgering

Hoewel de consequenties van eventuele wetgeving onduidelijk en onzeker zijn, blijft het streven om inburgeraars zo snel mogelijk te laten meedoen in de Middelburgse samenleving. In 2025 evalueerden we de uitvoering van de Wet Inburgering. Uit deze evaluatie is een aantal verbeterpunten gekomen. We maken afspraken met onze partners over de wijze waarop we de verbeteringen realiseren.

4. We stellen het beleidskader mensenrechten en de uitvoeringsagenda 2026 vast

De gemeenteraad heeft de kaders vastgesteld voor het mensenrechtenbeleid. Uitgangspunt voor het beleid zijn de vier vrijheden: vrijheid van meningsuiting, vrijheid van godsdienst, vrijheid van gebrek en vrijwaring van vrees. Op basis van deze kaders, diverse interviews en stadsgesprekken stellen we een beleidskader op. Na het vaststellen van het beleidskader stellen we een uitvoeringsagenda op.

Doelstelling 6: Bescherming van asielzoekers en Oekraïense ontheemden

1. We continueren de ontwikkeling van Cleene Hooge als locatie voor een nieuw AZC

De ontwikkeling van het AZC Cleene Hooge is een samenwerking tussen gemeente en COA. In 2026 gaan de vergunningsaanvraag van het COA en de vergunningsaanvraag van de gemeente voor het bouwrijp maken in procedure.

2. We werken aan de beëindigen de noodopvang voor asielzoekers in Middelburg

Zodra voldoende opvangplekken in Zeeland zijn voor asielzoekers wordt de noodopvang in Studio A58 gesloten. De omstandigheden en voorzieningen in een noodopvang zijn zodanig dat in het belang van de asielzoekers deze vorm van opvang eindig moet zijn. We streven er naar dat de sluiting van de noodopvang in Middelburg een verbetering van de (opvang)omstandigheden tot gevolg heeft voor de asielzoekers die het betreft.

3. We continueren de opvang van Oekraïense ontheemden en zetten daarbij in op zelfredzaamheid

Omdat het recht op bescherming naar verwachting wordt verlengd, blijven we ook in 2026 inzetten op opvang van de Oekraïners. We gaan verder met het voorbereiden en ontwikkelen van een woonlocatie aan de Bachweg waar in eerste instantie de Oekraïense ontheemden worden gehuisvest, die thans in het oude politiebureau aan de Buitenruststraat wonen. Het is nog onduidelijk of dit in het kader van opvang of in het kader van huisvesting zal zijn. We continueren de inning van de (verhoogde) eigen bijdrage in 2026 en zetten verder in op zelfredzaamheid.

Invulling van financiële ruimte kadernota 2026-2029

Nr.	bedragen x € 1.000	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Invulling van financiële ruimte begroting 2025 en meerjarenraming 2026 - 2028¹					
1	Taakstelling zorgkosten Jeugd	500	750	1.000	1.000
		500	750	1.000	1.000
Invulling van financiële ruimte kadernota 2026 - 2029					
1	Verbreden behoud van maatschappelijk vastgoed	-100	-100	0	0
2	Sociaal beheer	-290	-290	-290	-290
3	Ondersteuning sociaal beheer	-52	-55	-57	-60
4	Coördinatie sociaal beheer	-75	-79	0	0
5	Etty Hillesum Huis	-15	-15	-15	-15
6	Publiek vervoer Zeeland (GVC)	-40	-40	-40	-40
7	Ontwikkelsubsidie uitvoeringsagenda mensenrechten	-87	0	0	0
8	Ophogen subsidie Manteling (sociale basis)	-70	-70	-70	-70
9	Verhogen budget GebouwBeheersPlan (GBP), verbreden behoud van maatschappelijk vastgoed	-12	-12	-12	-12
10	Wmo consulent	-122	-129	-135	-141
11	Jeugdconsulent	-94	-99	-104	-108
12	Sociaal team	-700	-700	0	0
13	Uitbreiden Thuisbegeleiding zonder indicatie	-50	-50	-50	-50
14	Stimuleren initiatieven inloopvoorzieningen	-70	-70	0	0
15	Inzet compensatie Rijk volumetoename Wmo	259	529	811	1.104
16	Jeugdhulp 2026 e.v.	-2.780	-2.863	-2.949	-3.038
17	Taakstelling Jeugd 2026-2027	-500	-750	0	0
18	Taakstelling Jeugd verhoging	0	0	0	1.100
		-4.798	-4.793	-2.911	-1.620
Aanvullende wensen begroting 2026					
19	Formatie-uitbreiding: WMO & Jeugd (tijdelijk)	-594	-594	0	0
20	Sociaal beheer	-150	-175	-175	-175
21	Epenpark	-9	0	0	0
		-753	-769	-175	-175
		-5.051	-4.812	-2.086	-795

1. Voor een toelichting op de mutaties 2025 - 2028 zie begroting 2025 en meerjarenraming 2026-2028.

1. Verbreden behoud van maatschappelijk vastgoed

Voor het behoud van ons vastgoed is inventarisatie vereist voor de staat van onderhoud cultureel erfgoed (restauratie) en gemeentelijk vastgoed (renovatie).

2. Sociaal beheer

Vanaf 2024 wordt er gezocht naar een passende vorm om het sociaal beheer te organiseren. Aanvankelijk was het de bedoeling om de uitvoering bij Vizita onder te brengen. Het is helaas niet gelukt om tot werkbare en betaalbare afspraken te komen. Op verschillende locaties stopt de zittende beheerder, danwel loopt de beheeropdracht af. In het Getij stopt per 1 juni 2025 's

Heerenloo met het beheer. In het Palet en van Cittershoff stopt per 1 augustus 2025 de beheeropdracht voor de huidige beheerder. In Hof van Buren wordt het beheer overdag voorlopig uitgevoerd door Herstel Talent, maar moet er voor avondopenstelling beheer geregeld worden. In het Dorpshuis in Nw en St Joosland stopt de huidige beheerder in april 2026.

Om de beheertaken goed op te kunnen vangen, is voor de komende jaren aanvullend budget nodig, totdat er een structurele vorm van sociaal beheer gerealiseerd kan worden (zie ook doelstelling 1, prestatie 2).

3. Ondersteuning sociaal beheer

Aantrekken van iemand die mede zorgt voor het implementeren van sociaal beheer voor onze welzijnslocaties (in ieder geval Palet, van Cittershof, Getij). (zie ook doelstelling 1, prestatie 2).

4. Coördinatie sociaal beheer

Het college heeft gekozen voor sociaal beheer van wijkaccommodaties. Om dit sociaal beheer vorm en inhoud te geven is het nodig om blijvend capaciteit vrij te maken om de wijkbeheerders aan te sturen en het sociale aspect in het beheer vorm te geven (zie ook doelstelling 1, prestatie 2).

5. Etty Hillesum Huis

Naar aanleiding van een motie in de raad verstrekken we vooruitlopend op het mensenrechtenbeleid subsidie aan het Etty Hillesum Huis. Dit ten behoeve van educatie, aandacht en het bespreekbaar maken van mensenrechten, specifiek vrijheid.

6. Publiek vervoer Zeeland (GVC)

Het realiseren van een toekomstbestendig en integraal publiek vervoerssysteem in Zeeland. Hiermee worden reguliere buslijnen, flexvervoer (op afroep) en doelgroepenvervoer (o.a. Wmo en jeugdzorg) in één systeem samengebracht. In de bijdrageregeling, die als bijlage bij de GR hoort, is vastgelegd dat de bestaande gemeentelijke budgetten/formatie voor deze taken gefixeerd worden voor drie jaar. Wijzigingen in het takenpakket of extra personeel gaan via een besluit in het Algemeen Bestuur van de GR, met een verdeelsleutel van 70% (provincie) en 30% (gemeenten). (zie ook doelstelling 2, prestatie 4).

7. Ontwikkelsubsidie uitvoeringsagenda mensenrechten

Er komt een (algemeen) beleidskader met uitvoeringsagenda met de Four Freedoms als uitgangspunt. Daarbij moet

er een uitvoeringsagenda worden vastgesteld. Aan deze uitvoeringsagenda willen we een ontwikkelsubsidie koppelen. (zie ook doelstelling 5, prestatie 4).

8. Ophogen subsidie Manteling

De gemeente Middelburg subsidieert stichting Manteling (samen met de gemeente Veere). De stichting is onze uitvoerder voor het ondersteunen van mantelzorgers; een taak uit de Wmo. De stichting is in de afgelopen jaren geconfronteerd met CAO-verhogingen die niet binnen onze indexaties passen. Er zijn door de stichting diverse beheersingsmaatregelen getroffen, maar daarvan is de grens nu bereikt, waardoor de stichting extra subsidie aanvraagt. Om de ondersteuning aan de doelgroep mantelzorgers op gelijk niveau te kunnen houden, maken we ruimte voor een ophoging van de subsidie.

9. Verhogen budget GebouwBeheersPlan (GBP), verbreden behoud van maatschappelijk vastgoed

Het GBP voorziet al jaren in het dagelijks planmatig onderhoud van ons vastgoed. De laatste tijd blijkt dat de leeftijd van ons vastgoed vraagt om een aanvullende aanpak. Wij willen hier invulling aan geven door ons voor te bereiden op komende renovaties om de 25 jaar en restauraties om de 60 jaar.

10. Wmo consulent

De aanvragen in het kader van de Wmo zijn in 2024 t.o.v. 2023 flink gestegen. Waardoor de gewenste doorlooptijd niet gehaald wordt en evaluaties bij de Wmo administratief worden opgepakt (ipv inhoudelijk opgepakt).

11. Jeugdconsulent

De aanvragen in het kader van de Jeugdwet zijn in 2024 t.o.v. 2023 flink gestegen. Waardoor de gewenste doorlooptijd niet gehaald wordt.

12. Sociaal team

Voor de uitvoering van de activiteiten van het sociaal team heeft Vizita (en haar voorgangers) zich de afgelopen jaren opnieuw ingericht. Voor de uitvoering van het sociaal team wordt voor 2026 en 2027 uitgegaan van een kostenpost van hetzelfde niveau als de voorgaande jaren. Het gevraagde budget is hiervoor bedoeld (zie ook doelstelling 1, prestatie 6).

13. Uitbreiden Thuisbegeleiding zonder indicatie

Thuisbegeleiding Zonder Indicatie (TZI) richt zich op het stabiliseren van huishoudens, het versterken van het zelf oplossend vermogen en het vergroten van het welzijn van huishouden. In de afgelopen jaren is de vraag naar TZI vanuit diverse partijen (vooral TIM) toegenomen. Omdat deze lichtere vorm van begeleiding goedkoper is dan begeleiding met een indicatie en direct toegankelijk is voor huishoudens, sluit TZI aan bij de doelstellingen van het Middelburgs Model. Jaarlijks ontvangt Amarijn € 28.500 subsidie voor TZI. Om meer trajecten TZI uit te kunnen voeren, willen we hiervoor extra ruimte maken door het subsidieplafond van de Subsidieregeling algemene voorzieningen Sociaal Domein op te hogen (zie ook doelstelling 1, prestatie 3).

14. Stimuleren initiatieven inloopvoorzieningen

We willen ontmoetingen voor inwoners van 0-100 jaar blijven stimuleren door het optimaliseren van onze laagdrempelige voorzieningen in de wijk. Voor het optimaliseren van onze laagdrempelige (inloop)voorzieningen maken we in 2026 en 2027 nogmaals incidenteel extra geld beschikbaar. Deze termijn gebruiken we om binnen het structurele budget een zo dekkend en zo passend mogelijk aanbod te creëren (zie ook doelstelling 1, prestatie 2).

15. Inzet compensatie Rijk volumetoename Wmo

Met de VNG is afgesproken dat in de toekomst (een nader te bepalen deel van) de Wmo niet langer via de algemene uitkering van het Gemeentefonds gaat, maar via een aparte financiering. Afhankelijk van de gekozen bekostigingsvorm wordt een passende geobjectiveerde indexering onderzocht die ook rekening houdt met kostenontwikkeling en demografie/vergrijzing. Vooruitlopend op de uitwerking is bij Voorjaarsnota 2024 op de Aanvullende Post een jaarlijkse tranche van € 75 miljoen vanaf 2026 oplopend tot € 300 miljoen in 2029 gereserveerd voor een aanvullende indexering voor demografie. Het kabinet heeft deze middelen bij Miljoenennota 2025 overgeheveld naar het begrotingsartikel Accres zodat gemeenten hier rekening mee kunnen houden in hun meerjarenbegroting. In de begroting van Middelburg wordt jaarlijks al rekening gehouden met een hoger inflatiepercentage om hoger prijsinflaties af te dekken.

Voor de hogere Wmo kosten als gevolg van vergrijzing is dit nog niet het geval. In afwachting van de kostenontwikkeling Wmo zullen deze middelen op een stelpost worden geraamd. Indien toekomstige kostenstijgingen zich voordoen zullen deze

hiermee afgedekt kunnen worden. Bij de jaarrekening 2024 is een structureel tekort gemeld voor de verschillende Wmo onderdelen (huishoudelijke zorg/hulp, Dagbesteding, Begeleiding en Wmo-vervoer). Deze extra kosten kunnen met deze compensatie worden opgevangen.

16. Jeugdhulp 2026 en verder

De Bestuurscommissie Jeugd Zeeland heeft de bevoegdheid om Jeugdhulp in te kopen. Vanaf 2026 moeten er nieuwe contracten ingaan. De financiële prognoses van de Inkooporganisatie Jeugd Zeeland zijn vertaald in onze begroting 2026 e.v.. De kostenstijging is onder meer het gevolg van reguliere autonome ontwikkelingen die leiden tot prijsindexatie en volumegroei. Nieuwe contracten, gebaseerd op kostprijsonderzoek hebben eveneens een kostenverhogend effect.

17. Taakstelling Jeugd 2026-2027

In de Kadernota 2025 - 2028 is besloten een taakstelling voor Jeugdzorg op te nemen. Om de zorgkosten Jeugd te beteugelen moet regionaal invulling gegeven worden aan de hervormingsagenda Jeugd. Lokaal treffen we maatregelen die ervoor zorgen dat Jeugdzorg ook in de toekomst betaalbaar blijft. Deze taakstelling is gebaseerd op de verwachte ontwikkeling van de hervormingsagenda. Binnen de besparingsdoelstellingen (1 miljard) van het Rijk zijn maatregelen geformuleerd. Sommige doelstellingen zijn haalbaar, andere onzeker. Bij het bepalen van de taakstelling is uitgegaan van alleen de haalbare doelstellingen, wat een besparing van ruim € 650 miljoen (landelijk) mogelijk maakt. Voor Middelburg is dit bedrag berekend op € 2.086.000. Vanaf 2026 is er een taakstelling voor Jeugdhulp opgenomen in de begroting, met bedragen van € 500.000 in 2026, € 750.000 in 2027, en € 1.000.000 in zowel 2028 als 2029. De contractering zal vanaf 2026 voor twee jaar worden uitgevoerd volgens de huidige werkwijze. Hierdoor komt de taakstellingen voor 2026 en 2027 onder druk te staan.

Op dit moment is voorzien dat jeugdzorg vanaf 2028 opnieuw zal worden aanbesteed, wat de kans vergroot dat de taakstelling gehaald kan worden. Tegelijkertijd bestaat, door de opbouw van voorliggende voorzieningen, het risico dat de taakstelling niet wordt gehaald of pas later gerealiseerd kan worden. In de begroting 2026 zal dit risico vertaald worden in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing. Het advies is deze bijstelling van de taakstelling op te volgen. Dit advies sluit aan bij de conclusies van de commissie-Van Ark: De uitvoering van

deze hervorming staat onder grote financiële druk en is ook verder uitgewerkt in de Voorjaarsnota van het Rijk waarin gemeenten extra middelen toegekend hebben gekregen voor 2027 en 2028. De maatregelen uit de agenda leiden tot forse bezuinigingen, terwijl de uitgaven aan jeugdzorg juist blijven stijgen. Het is niet wenselijk en niet haalbaar om de beoogde besparingen vanaf 2026 te handhaven.

18. Taakstelling Jeugd 2028 en verder

Verhoging taakstelling Jeugd met 20%

Sommige gemeenten hebben het maximale moeten inboeken om tot een sluitende begroting te komen. In 2025 is besloten gefaseerd een oplopende bedrag als taakstelling in te boeken. Dit was gebaseerd op 50% van de opbrengst mogelijkheden uit de Hervormingsagenda Jeugd. Uit de voorjaarsnota blijkt dat het uitgangspunt van het Rijk over de financiering van Jeugdzorg en de opbrengst mogelijkheden vanaf 2028 zijn invulling zal krijgen. zie ook hieronder. Omdat Middelburg een zeer voorzichtige benadering heeft gekozen in 2025 wordt voorgesteld om de taakstelling over het haalbare opbrengsten met 20% te verhogen (wordt 70%). Indien de uitkomsten van het Rijk hier aanleiding toe geven zal het effect op deze taakstelling opnieuw worden bekeken.

Indexering opbrengst Hervormingsagenda

Bij het vaststellen van de begroting voor 2025 is besloten om een taakstelling voor de Jeugdzorg op te nemen (zie hierboven). Deze taakstelling is gebaseerd op de verwachte ontwikkeling van de hervormingsagenda. Binnen de besparingsdoelstellingen van 1 miljard euro van het Rijk zijn maatregelen geformuleerd. Door de onder punt g aangekondigde indexering van de opbrengst Jeugdzorg zijn de doelstellingen, en hiermee de geformuleerde doelstellingen, uit de hervormingsagenda met 50% (507 miljard euro) bijgesteld. In eerdere berichtgeving is aangegeven dat een aantal van deze doelstellingen haalbaar is, maar voor sommige andere nog onzeker. Bij het eerder bepalen van de taakstelling is uitgegaan van alleen de haalbare doelstellingen, die het Rijk nu bijstelt. Dit levert, door de indexering, een landelijke besparing op van ruim 980 miljoen euro (was 650 miljoen euro). Voor Middelburg is dit bedrag berekend op 3,1 miljoen euro (was 2,1 miljoen euro). Uitgaande van hetzelfde uitgangspunt, maar rekening houdend met de indexering, kan de taakstelling kan voor 2029 worden verhoogd naar 2,1 miljoen euro (70% van de haalbare doelstelling Hervormingsagenda Jeugd van € 3.1 miljoen).

19. Formatie-uitbreiding WMO & Jeugd

Naast de structurele uitbreiding van 1,3 fte voor Wmo-consulenten en 1 fte voor Jeugdconsulent, voortkomend uit landelijke en lokale ontwikkelingen, is voor de jaren 2026 en 2027 een tijdelijke uitbreiding met extra fte's noodzakelijk om de Toegang in Middelburg adequaat te kunnen blijven ondersteunen. De noodzaak voor extra formatie is onder meer het gevolg van het uitgestelde moment waarop de wetswijziging inzake de inkomensafhankelijke eigen bijdrage voor de Wmo wordt ingevoerd. De verwachting is dat de invoering van deze wetswijziging een dempend effect heeft op het aantal aanvragen voor huishoudelijke ondersteuning. Daarnaast vraagt de transitie van maatwerkvoorzieningen naar algemene voorzieningen, en ontwikkelingen die pas vanaf 2028 hun beslag krijgen, zoals de vorming van het Stevig Lokaal Team en de nieuwe inkoop Jeugd in het kader van de Hervormingsagenda Jeugd, extra capaciteit. Naar verwachting zullen deze veranderingen leiden tot een afname van het aantal aanvragen bij de Toegang. Tot die tijd is het echter essentieel om het toegenomen aantal aanvragen binnen de wettelijke termijnen en met minimale wachttijd af te handelen.

20. Sociaal Beheer

Hiervoor is al een beleidswens opgenomen via het kadernotaproces. Vanaf 2024 wordt er gezocht naar een passende vorm om het sociaal beheer te organiseren. In eerste instantie was het de bedoeling om de uitvoering bij Vizita onder te brengen. Het is helaas niet gelukt om tot werkbare en betaalbare afspraken te komen. Op verschillende locaties stopt de zittende beheerder, danwel loopt de beheeropdracht af. In het Getij stopt per 1 juni 2025 's Heerenloo met het beheer. In het Palet en van Cittershoff stopt per 1 augustus 2025 de beheeropdracht voor de huidige beheerder. In Hof van Buren wordt het beheer overdag voorlopig uitgevoerd door Herstel Talent, maar moet er voor avondopenstelling beheer geregeld worden. In het Dorpshuis in Nw en St Joosland stopt de huidige beheerder in april 2026. Om de beheertaken goed op te kunnen vangen, is voor de komende jaren aanvullend budget nodig. Op basis van het huidige budget (€ 175.000), de gereserveerde middelen in de Kadernota 2026 – 2029 (€ 290.000) en de huidige aanvraag (€ 175.000) komt het totale beschikbare budget op structureel € 640.000.

21. Activiteiten speeltuinvoorziening Van Epenpark

Betrokken inwoners willen speeltuin Van Epenpark nieuw leven inblazen. Voorheen werd de speeltuin beheerd door een speeltuinvereniging. Na het beëindigen van deze vereniging

is het beheer van de speeltuin en het bijbehorende gebouw teruggevalen aan de gemeente. De speeltuin is dagelijks open (behalve op zondag), maar er worden niet of nauwelijks nog activiteiten georganiseerd. Twee inwoners willen diverse activiteiten organiseren voor verschillende doelgroepen. Het doel is om de speeltuin beter te benutten als plek waar laagdrempelige ontmoeting tussen inwoners kan plaatsvinden, waardoor er meer verbinding in de wijk ontstaat (zie ook doelstelling 1, prestatie 2).

Beleidsindicatoren

Beleidsindicatoren		2019	2020	2021	2022	2023	2024
Banen [per 1.000 inwoners van 15-64 jaar]	Middelburg	790,5	785,2	804,8	822,2	817,9	nnb
	Nederland	793,9	795,9	805,5	825,4	836,6	nnb
Jongeren met een delict voor de rechter [%]	Middelburg	1,0	2,0	2,0	2,0	2,0	nnb
	Nederland	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	nnb
Kinderen in uitkeringsgezin [%]	Middelburg	7,0	8,0	7,0	7,0	7	nnb
	Nederland	6,0	6,0	5,0	6,0	6	nnb
Netto arbeidsparticipatie [%]	Middelburg	68,2	67,9	70,8	71,90	73,00	73,7
	Nederland	68,8	68,4	70,4	72,20	73,10	73,2
Werkloze jongeren [%]	Middelburg	2	3	2	2	2	nnb
	Nederland	2	2	2	1	2	nnb
Personen met een bijstandsuitkering [per 10.000 inwoners]	Middelburg	409,7	481,0	432,1	370,1	370,1	374,1
	Nederland	381,7	459,7	367,5	34,8	344,8	343,6
Lopende re-integratievoorzieningen [per 10.000 inwoners van 15-64 jaar]	Middelburg	117,8	89,5	69,0	89,2	104,1	126,8
	Nederland	207,0	202,0	133,0	197,7	191,5	203,1
Jongeren met jeugdhulp (in % van alle jongeren tot 18 jaar) [%]	Middelburg	11,6	12,0	13,8	11,9	15,3	17,2
	Nederland	12,3	11,9	12,9	10,7	13,5	13,7
Jongeren met jeugdbescherming (in % van alle jongeren tot 18 jaar) [%]	Middelburg	1,5	1,5	1,7	1,4	1,5	1,5
	Nederland	1,2	1,2	1,2	1,1	1,1	1
Jongeren met jeugdreclassering (in % van alle jongeren van 12 tot 23 jaar) [%]	Middelburg	0,5	0,6	0,6	0,5	0,4	0,3
	Nederland	0,4	0,4	0,3	0,3	0,3	0,4
Cliënten met een maatwerkarrangement Wmo [per 10.000 inwoners]	Middelburg	790	760	720	700	710	730
	Nederland	670	700	702	710	700	720

Wat mag het kosten?

6 Sociaal domein	Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Overzicht taakvelden						
Lasten						
6.01.0 Samenkracht en burgerpart	9.299	20.308	7.591	7.571	7.677	7.915
6.02.0 Toegang en eerstelijnsvoorz	10	0	0	0	0	0
6.03.0 Inkomensregelingen	35.485	38.313	36.431	37.252	38.058	39.131
6.04.0 WSW en beschut werken	6.031	6.328	5.909	5.869	5.775	5.408
6.05.0 Arbeidsparticipatie	2.978	3.078	3.157	3.315	3.530	3.766
6.07.1 Maatwerkdienstverlening 18+	0	0	0	0	0	0
6.07.1 Maatwerkdienstverlening 18+	0	0	0	0	0	0
6.07.2 Maatwerkdienstverlening 18-	0	0	0	0	0	0
6.08.2 Geescaleerde zorg 18-	0	0	0	0	0	0
6.21.0 Toegang en eerstel vz WMO	500	673	808	834	789	814
6.22.0 Toegang eerstelijns vz jeugd	2.795	2.129	2.126	2.198	2.269	2.341
6.23.0 Toegang en eerstel vz integr	6.445	7.743	7.707	7.958	6.879	7.168
6.60.0 Hulpmiddelen en diensten WMO	2.716	2.754	2.870	2.898	2.960	3.025
6.71.1 Huishoudelijke hulp WMO	4.881	5.182	5.400	5.636	5.861	6.009
6.71.2 Begeleiding WMO	3.710	3.849	4.040	4.234	4.425	4.430
6.71.3 Dagbesteding WMO	2.306	2.522	2.618	2.755	2.859	2.968
6.71.b Begeleiding (WMO)	0	0	0	0	0	0
6.72.a Jeugdhulp begeleiding	2.896	0	0	0	0	0
6.72.b Jeugdhulp behandeling	2.224	0	0	0	0	0
6.72.c Jeugdhulp dagbesteding	3.610	0	0	0	0	0
6.72.d Jeugdhulp zonder verblijf ov.	486	0	0	0	0	0
6.73.a Pleegzorg	762	0	0	0	0	0
6.73.b Gezinsgericht	1.004	0	0	0	0	0
6.73.c Jeugdhulp met verblijf overig	2.931	0	0	0	0	0
6.74.a Jeugd beh. GGZ zo verblijf	3.869	0	0	0	0	0
6.74.b Jeugdh crisis/LTA/GGZ-verblijf	1.885	0	0	0	0	0
6.74.c Gesloten plaatsing	1.589	0	0	0	0	0
6.75.1 Jeugdhulp ambulant lokaal	123	102	104	110	112	114
6.75.2 Jeugdhulp ambulant regionaal	0	10.521	11.556	11.903	12.260	12.628
6.76.1 Jeugdhulp met verblijf lokaal	100	110	113	115	118	120
6.76.2 Jeugdhulp met verblijf region	0	10.356	11.372	11.713	12.064	12.426
6.76.3 Jeugdhulp met verblijf landel	0	722	1.003	1.033	1.064	1.096
6.79.1 PGB WMO	214	265	279	302	312	321
6.79.2 PGB Jeugd	255	170	173	182	186	189
6.81.2 Maatsch en vrouwenopv WMO	33	15	16	16	16	17
6.81.b Maatsch- en vrouwenopv (WMO)	67	665	454	151	155	158
6.82.1 Jeugdbescherming	0	1.486	1.712	1.763	1.816	1.871
6.82.2 Jeugdreclassering	0	213	282	291	299	308

6 Sociaal domein	Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
6.82.a Jeugdbescherming	858	0	0	0	0	0
6.82.b Jeugdreclassering	73	0	0	0	0	0
6.92.0 Coördinatie en beleid jeugd	0	32	38	39	40	41
Totaal lasten	100.132	117.536	105.758	108.137	109.525	112.264
Baten						
6.01.0 Samenkracht en burgerpart	7.068	5.296	746	579	599	621
6.02.0 Toegang en eerstelijnsvoorz	10	0	0	0	0	0
6.03.0 Inkomensregelingen	23.293	23.289	23.685	24.172	24.746	25.268
6.04.0 WSW en beschut werken	0	0	0	0	0	0
6.05.0 Arbeidsparticipatie	0	0	0	0	0	0
6.07.1 Maatwerkdienstverlening 18+	0	0	0	0	0	0
6.07.1 Maatwerkdienstverlening 18+	0	0	0	0	0	0
6.07.2 Maatwerkdienstverlening 18-	0	0	0	0	0	0
6.08.2 Geescaleerde zorg 18-	0	0	0	0	0	0
6.21.0 Toegang en eerstel vz WMO	0	0	0	0	0	0
6.22.0 Toegang eerstelijns vz jeugd	7	0	0	0	0	0
6.23.0 Toegang en eerstel vz integr	183	58	57	60	62	64
6.60.0 Hulpmiddelen en diensten WMO	0	10	5	5	6	6
6.71.1 Huishoudelijke hulp WMO	394	362	377	1.139	1.139	1.139
6.71.2 Begeleiding WMO	0	0	0	0	0	0
6.71.3 Dagbesteding WMO	0	0	0	0	0	0
6.71.b Begeleiding (WMO)	0	0	0	0	0	0
6.72.a Jeugdhulp begeleiding	0	0	0	0	0	0
6.72.b Jeugdhulp behandeling	0	0	0	0	0	0
6.72.c Jeugdhulp dagbesteding	0	0	0	0	0	0
6.72.d Jeugdhulp zonder verblijf ov.	0	0	0	0	0	0
6.73.a Pleegzorg	0	0	0	0	0	0
6.73.b Gezinsgericht	0	0	0	0	0	0
6.73.c Jeugdhulp met verblijf overig	0	0	0	0	0	0
6.74.a Jeugd beh. GGZ zo verblijf	0	0	0	0	0	0
6.74.b Jeugdh crisis/LTA/GGZ-verblijf	0	0	0	0	0	0
6.74.c Gesloten plaatsing	0	0	0	0	0	0
6.75.1 Jeugdhulp ambulant lokaal	0	0	0	0	0	0
6.75.2 Jeugdhulp ambulant regionaal	0	0	0	0	818	848
6.76.1 Jeugdhulp met verblijf lokaal	0	0	0	0	0	0
6.76.2 Jeugdhulp met verblijf region	0	0	0	0	0	0
6.76.3 Jeugdhulp met verblijf landel	0	0	0	0	0	0
6.79.1 PGB WMO	0	0	0	0	0	0
6.79.2 PGB Jeugd	0	0	0	0	0	0
6.81.2 Maatsch en vrouwenopv WMO	0	0	0	0	0	0
6.81.b Maatsch- en vrouwenopv (WMO)	313	306	306	0	0	0
6.82.1 Jeugdbescherming	0	0	0	0	0	0
6.82.2 Jeugdreclassering	0	0	0	0	0	0

6 Sociaal domein	Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
6.82.a Jeugdbescherming	0	0	0	0	0	0
6.82.b Jeugdreclassering	0	0	0	0	0	0
6.92.0 Coördinatie en beleid jeugd	0	0	0	0	0	0
Totaal baten	31.267	29.320	25.177	25.954	27.370	27.946
Saldo						
6.01.0 Samenkracht en burgerpart	-2.232	-15.013	-6.845	-6.993	-7.078	-7.294
6.02.0 Toegang en eerstelijnsvoorz	-0	0	0	0	0	0
6.03.0 Inkomensregelingen	-12.192	-15.024	-12.746	-13.080	-13.312	-13.863
6.04.0 WSW en beschut werken	-6.031	-6.328	-5.909	-5.869	-5.775	-5.408
6.05.0 Arbeidsparticipatie	-2.978	-3.078	-3.157	-3.315	-3.530	-3.766
6.07.1 Maatwerkdienstverlening 18+	0	0	0	0	0	0
6.07.1 Maatwerkdienstverlening 18+	0	0	0	0	0	0
6.07.2 Maatwerkdienstverlening 18-	0	0	0	0	0	0
6.08.2 Geescaleerde zorg 18-	0	0	0	0	0	0
6.21.0 Toegang en eerstel vz WMO	-500	-673	-808	-834	-789	-814
6.22.0 Toegang eerstelijns vz jeugd	-2.787	-2.129	-2.126	-2.198	-2.269	-2.341
6.23.0 Toegang en eerstel vz integr	-6.263	-7.685	-7.649	-7.898	-6.818	-7.104
6.60.0 Hulpmiddelen en diensten WMO	-2.715	-2.744	-2.865	-2.892	-2.955	-3.019
6.71.1 Huishoudelijke hulp WMO	-4.487	-4.820	-5.023	-4.497	-4.722	-4.870
6.71.2 Begeleiding WMO	-3.710	-3.849	-4.040	-4.234	-4.425	-4.430
6.71.3 Dagbesteding WMO	-2.306	-2.522	-2.618	-2.755	-2.859	-2.968
6.71.b Begeleiding (WMO)	0	0	0	0	0	0
6.72.a Jeugdhulp begeleiding	-2.896	0	0	0	0	0
6.72.b Jeugdhulp behandeling	-2.224	0	0	0	0	0
6.72.c Jeugdhulp dagbesteding	-3.610	0	0	0	0	0
6.72.d Jeugdhulp zonder verblijf ov.	-486	0	0	0	0	0
6.73.a Pleegzorg	-762	0	0	0	0	0
6.73.b Gezinsgericht	-1.004	0	0	0	0	0
6.73.c Jeugdhulp met verblijf overig	-2.931	0	0	0	0	0
6.74.a Jeugd beh. GGZ zo verblijf	-3.869	0	0	0	0	0
6.74.b Jeugdh crisis/LTA/GGZ-verblijf	-1.885	0	0	0	0	0
6.74.c Gesloten plaatsing	-1.589	0	0	0	0	0
6.75.1 Jeugdhulp ambulant lokaa	-123	-102	-104	-110	-112	-114
6.75.2 Jeugdhulp ambulant regionaal	0	-10.521	-11.556	-11.903	-11.442	-11.780
6.76.1 Jeugdhulp met verblijf lokaal	-100	-110	-113	-115	-118	-120
6.76.2 Jeugdhulp met verblijf region	0	-10.356	-11.372	-11.713	-12.064	-12.426
6.76.3 Jeugdhulp met verblijf landel	0	-722	-1.003	-1.033	-1.064	-1.096
6.79.1 PGB WMO	-214	-265	-279	-302	-312	-321
6.79.2 PGB Jeugd	-255	-170	-173	-182	-186	-189
6.81.2 Maatsch en vrouwenopv WMO	-33	-15	-16	-16	-16	-17
6.81.b Maatsch- en vrouwenopv (WMO)	246	-359	-148	-151	-155	-158
6.82.1 Jeugdbescherming	0	-1.486	-1.712	-1.763	-1.816	-1.871
6.82.2 Jeugdreclassering	0	-213	-282	-291	-299	-308

6 Sociaal domein	Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
6.82.a Jeugdbescherming	-858	0	0	0	0	0
6.82.b Jeugdreclassering	-73	0	0	0	0	0
6.92.0 Coördinatie en beleid jeugd	0	-32	-38	-39	-40	-41
Totaal overzicht taakvelden	-68.865	-88.216	-80.582	-82.182	-82.155	-84.318

Volksgezondheid en milieu

Preventie speelt een steeds grotere rol in het landelijke gezondheidsbeleid, onder andere via het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) en het Integraal Zorgakkoord (IZA). Deze akkoorden versterken elkaar en richten zich op een gezonde generatie in 2040 en toegankelijke, betaalbare zorg. Middelburg werkt hierin samen met partners zoals de GGD, zorgverzekeraars en zorgaanbieders.

We hanteren een brede aanpak waarbij gezondheid wordt meegenomen in alle relevante beleidsdomeinen, de zogeheten *Health in All Policies*-benadering. Gezondheid raakt niet alleen het sociaal domein, maar ook het ruimtelijk domein. Dankzij de veranderingen in het sociaal domein en de Omgevingswet kunnen we gezondheid steeds beter verbinden met andere gemeentelijke taken.



Beleidskader

Vastgestelde gemeentelijke beleidsnota's:

- Plan van aanpak Brede SPUK
- Preventie- en Handavingsplan 2023-2026
- Omgevingsvisie Middelburg 2050
- Middelburgs model "Inhoudelijk kader transformatieproces 'Beweging naar voren' "
- Klimaatbestendige Middelburgse samenleving 2018-2050

- Uitwerking afvalbeleid Middelburg na pilotfase (2020 t/m 2027)
- Regionale Energie Strategie Zeeland 1.0 (2021 vastgesteld)
- Transitievisie Warmte (vastgesteld in 2021)
- Regionale Structuur Warmte Zeeland (vastgesteld in 2021)
- Groenbeleidsplan Gemeente Middelburg 2016–2026
- Stedelijk Waterprogramma 2021-2030

Wat willen we bereiken?

Maatschappelijk effect - Volksgezondheid

Preventie op het gebied van gezondheid heeft de afgelopen jaren een grotere rol gekregen in landelijke regelingen als GALA en het IZA. In het IZA worden op regioniveau afspraken gemaakt met als doel de zorg voor iedereen toegankelijk, kwalitatief en betaalbaar te houden. De ambitie van het GALA is een gezonde generatie in 2040 en richt zich voornamelijk op de lokale samenwerking. Deze akkoorden hebben veel overlap en versterken elkaar. Samen met diverse partijen, waaronder de GGD, zorgverzekeraar en zorgaanbieders wordt samengewerkt om de doelen vanuit de akkoorden te halen.

We pakken de gezondheidsvraagstukken vanuit een breed perspectief aan, waarbij we de verschillende domeinen overstijgen. Deze aanpak staat ook wel bekend als de *'Health in All Policies-benadering'*. Dit houdt in dat gezondheid in alle beleidsdomeinen wordt meegewogen. Gezondheid heeft veel raakvlakken met de rest van het 'sociaal domein' (Jeugdwet, Wmo, Participatiewet), maar ook met het ruimtelijk domein (gezonde leefomgeving, wonen). Door de veranderingen in het sociaal domein (2015) en de Omgevingswet (2024) hebben we meer mogelijkheden om gezondheidstaken te verbinden met andere taken van de gemeente (sociaal, ruimtelijk, handhaving).

Maatschappelijk effect - Milieu

Een gezonde, duurzame samenleving en leefomgeving en een duurzame ontwikkeling van de gemeente.

Doelstelling - Volksgezondheid

Speerpunt van ons beleid is de zogenaamde 'beweging naar voren', waarbij we streven naar een uitgebreid aanbod van voorliggende voorzieningen. Binnen onze gemeente streven we naar het verschuiven van de focus van een curatieve aanpak (genezing) naar een preventieve en amptieve (versterking) strategie. Hiermee willen we niet alleen gezondheidsproblemen voorkomen, maar ook actief bijdragen aan een verbetering van de algehele levenskwaliteit van onze inwoners. De sleutel tot deze beweging is een sterke verbinding tussen het medische, sociale en fysieke domein. Door intensieve samenwerking tussen deze domeinen kunnen we vroegtijdig signaleren en ingrijpen, waardoor we problemen bij de bron aanpakken. Dit vraagt om een geïntegreerde aanpak, waarbij professionals uit verschillende

sectoren samen werken aan een gemeenschappelijk doel: een gezonde en veerkrachtige gemeenschap.

Doelstellingen - Milieu

1. Voorzien in de behoeften van de huidige generaties, zonder de mogelijkheden van toekomstige generaties te beperken om gezond en goed te kunnen leven.
2. Energieneutraal en klimaatadaptief in 2050.
3. Minder afval en meer hergebruik van grondstoffen.

Wat gaan we daarvoor doen?

Volksgezondheid

Positieve gezondheid: een brede blik op gezondheid

Middelburgse inwoners gezond maken én houden

De GGD Zeeland geeft namens de dertien Zeeuwse gemeenten uitvoering aan de wettelijke taak op het gebied van preventief gezondheidsbeleid, zoals beschreven in de Wet publieke gezondheid. De GGD voorziet vanuit beschikbare gezondheidscijfers en onderzoekgegevens de gemeente met (onderbouwde) inzichten. Zij vertalen deze naar benodigde interventies en/of regionale en lokale projecten op volksgezondheidsthema's.

De lokale samenwerking tussen het medisch en het sociaal domein versterken

Het is essentieel dat partners elkaar beter weten te vinden en effectief samenwerken. Als gemeente nemen wij een faciliterende rol op ons, waarbij we verbindingen leggen tussen verschillende partijen en hen ondersteunen in hun samenwerking. We zetten in op het door ontwikkelen van de lokale samenwerking tussen het medisch/zorgdomein en het sociaal domein. Dit willen we bereiken door o.a. het verder uitrollen Welzijn op Recept, Kerngezond en de andere ketenaanpakken waar ook een directe relatie ligt met de 1^e lijn (huisartsenzorg). Het gedachtegoed van 'Kerngezond' wordt onderzocht.

Gezonde keuze is de makkelijke keuze

Als gemeente willen we dat de gezonde keuze de makkelijke keuze is. Daarom ondersteunen we de JOGG-aanpak, die zich richt op alle kinderen en jongeren van -9 maanden tot en met 23 jaar. JOGG maakt de leefomgevingen waarin zij zich bevinden (thuis, school, buurt, sport, vrije tijd, werk en social media) gezonder door te werken aan essentiële voorwaarden. De belangrijkste

thema's waar we ons (blijvend) op in zetten zijn: Bewegen, Gezond Gewicht, Mentale Gezondheid, Water drinken en Rookvrij.

Implementatie van de vijf ketenaanpakken

De afspraken uit zowel IZA als GALA komen samen in de inrichting van vijf verschillende ketenaanpakken, zijn gericht op verschillende doelgroepen, van jong tot oud.

1. Ketenaanpak Gecombineerde Leefstijlinterventie (GLI) voor volwassenen met overgewicht en obesitas:
 - Het bevorderen van een gezonde leefstijl en het terugdringen van overgewicht en obesitas bij volwassenen.
2. Ketenaanpak voor kinderen met overgewicht en obesitas:
 - Het aanpakken van overgewicht en obesitas bij kinderen op jonge leeftijd om gezondheidsproblemen op latere leeftijd te voorkomen.
3. Ketenaanpak valpreventie bij ouderen:
 - Het verminderen van het aantal valincidenten bij ouderen en daarmee de gevolgen zoals botbreuken en ziekenhuisopnames.
4. Ketenaanpak Welzijn op Recept:
 - Het verbeteren van het welzijn van mensen met psychosociale problemen door hen door te verwijzen naar welzijnsactiviteiten in plaats van medische behandelingen.
5. Ketenaanpak Kansrijke Start:
 - Het bieden van een goede start voor alle kinderen door aandacht te besteden aan de gezondheid en het welzijn van aanstaande ouders en jonge gezinnen.

Voor iedere ketenenaanpak is een naadloze aansluiting tussen het medische en sociaal domein nodig en vraagt dit om domeinoverstijgende samenwerking.

Meer inzet van digitale tools

We willen (nog) meer gaan inzetten op intensiever gebruik van digitale tools om de zorg en ondersteuning voor onze inwoners te verbeteren. Het gebruik van digitale hulpmiddelen wordt steeds meer de norm in onze dienstverlening. Een belangrijke stap hierin is de start van de pilot Evie, een digitaal platform dat helpt bij het monitoren en ondersteunen van mentale gezondheid.

Verkennen 'dementievriendelijke stad'

We streven naar een inclusieve gemeenschap waar mensen met dementie en hun mantelzorgers zich ondersteund en begrepen

voelen, waardoor hun kwaliteit van leven aanzienlijk verbetert. We trainen gemeentelijke medewerkers en lokale ondernemers en verbeteren de openbare ruimte om deze toegankelijker te maken voor mensen met dementie. Via de wijknetwerken bespreken we signalen, knelpunten en goede voorbeelden (leernetwerken). De communicatie wordt verzorgd door en voor inwoners, wat bijdraagt aan het vergroten van het bewustzijn over dementie.

Uitvoeren wettelijke taken WPG

Tevens heeft de gemeente een aantal wettelijke taken vanuit de Wet publieke gezondheid (WPG). Deze taken heeft de gemeente Middelburg grotendeels belegd bij de GGD Zeeland.

Milieu

Middelburgse Visie Milieu

"Duurzaamheid" loopt door alle beleidsvelden heen. Er kan onderscheid gemaakt worden in de volgende thema's:

1. Klimaat en Energie
2. Duurzame Gemeentelijke Organisatie
3. Bodem
4. Klimaatadaptatie en duurzaam watersysteem
5. Klimaatbestendig groen in de Woonomgeving
6. Geluid en Lucht
7. Externe Veiligheid
8. Afval
9. Verkeer en Vervoer
10. Een leefbare fysieke ruimte
11. Bedrijven

1. Klimaat en Energie

Strategisch project KEC (Klimaatadaptatie, Energietransitie en Circulariteit)

Klimaat en Energie valt samen met Circulariteit onder het strategische project KEC. Begin 2025 is het Actieprogramma KEC met uitvoeringsagenda vastgesteld. In 2026 wordt verdergegaan met de uitvoering van het KEC actieplan. Klimaat en energie vormt een van de vier gedeelde opgaven in Middelburg. Zowel ons eigen beleid o.a. de milieuvisie en Omgevingsvisie als de Regionale Energie Strategie (RES) Zeeland hebben als doel om in 2050 volledig energieneutraal te zijn en te streven naar een duurzaam gebouwde omgeving. Een omgeving die voorziet in de huidige behoefte, maar ook (economische) waarde heeft in de toekomst. De uitvoering van het strategisch project KEC en de RES is een doorlopende taak. Hieronder volgt een opsomming aan welke projecten en acties wordt gewerkt.

CO2 neutraal in 2050

In het nationaal Klimaatakkoord (KA) staat hoe we in Nederland de mondiale klimaatafspraken van Parijs vertalen naar beleid en uitvoering. Zeeland draagt, net als de andere Nederlandse regio's, zijn steentje bij aan het Klimaatakkoord. Zeeland is als gehele provincie één van de 30 RES-regio's. Begin 2025 was de geüpdatete RES 2.0 (Regionale Energie Strategie) in heel Zeeland vastgesteld door de Gemeenteraden, het Waterschap en Provinciale Staten.

De uitvoering van de Regionale Energiestrategie gaat in 2026 verder. Zowel het Klimaatakkoord als de RES geven de richting en wettelijke verplichtingen aan om in 2050 CO2-neutraal te zijn. Met name op het gebied van de verduurzaming van de gebouwde omgeving, mobiliteit, de bedrijven, de eigen organisatie en de opwekking van duurzame energie heeft de gemeente veel taken en verantwoordelijkheden. De aanpak vindt plaats per thema.

Warmtetransitie (verduurzaming van woningen en bedrijven)

De Transitievisie Warmte (vastgesteld in 2021) wordt in 2026 opgevolgd door het Warmteprogramma, een programma binnen de kaders van de Omgevingswet. Hierin wordt aangegeven welke stappen er gezet moeten worden om uiteindelijk in 2050 aardgasvrij te worden, en wat de alternatieven zijn per wijk of buurt. Realistische opties zijn individuele of collectieve warmtepompen, warmtenetten. Duurzaam gas of waterstof is zijn vooralsnog geen realistische alternatieven voor de gebouwde

omgeving. In 2025 wordt samen met de andere Zeeuwse gemeenten, en onder begeleiding van het Nationaal Programma Lokale Warmtetransitie (NPLW) gestart met het opstellen van het warmteprogramma. Dit loopt door in 2026 en moet minimaal vijfjaarlijks worden geactualiseerd.

Naast het warmteprogramma gaan we aan de slag met (wijk)uitvoeringsplannen. Dit is de praktische vertaling van de richting die in het warmteprogramma wordt aangegeven. Uitvoeringsplannen kunnen samen met de bewoners per wijk, dorp of buurt, worden uitgewerkt, maar ook per doelgroep. Ook hierbij wordt Zeeuws-breed samengewerkt en ervaringen worden gedeeld. Een uitvoeringsplan geeft inwoners duidelijkheid over waar ze op kunnen rekenen, en waar ze mee aan de slag kunnen. Waar mogelijk wordt naar collectieve oplossingen gezocht.

Over het algemeen geldt dat de nadruk de komende jaren vooral zal liggen op het besparen van energie door isoleren en aanpassingen van gewoontes omtrent energiegebruik. Hiervoor worden verschillende communicatiemiddelen ingezet.

De warmtetransitie vereist op veel plekken een verzwaring van het elektriciteitsnet. In overleg met Stedin is duidelijk geworden dat de capaciteit van het elektriciteitsnet in de gemeente Middelburg heel wisselend is. Stedin begint met netverzwaring in de wijken waar de knelpunten het meest problematisch zijn. Het elektriciteitsnetwerk in de Veerse Poort zal als eerste worden verzaamd, dan kunnen alle woningen daar over op een all-electric oplossing.

Het verzoeken van het elektriciteitsnet is een grote, kostbare en langdurige opgave. Alternatieve warmtebronnen kunnen in sommige gevallen voorkomen dat het elektriciteitsnet in een wijk verzaamd moet worden. Daarom worden mogelijke alternatieven goed onderzocht. Restwarmte vanuit het Sloegebied lijkt vooralsnog niet haalbaar, maar er zijn technisch gezien wel mogelijkheden voor een kleinschalig warmtenet in de Griffioen. Hier wordt nader onderzoek naar gedaan, wat zich zal richten op het betrekken van de stakeholders en de haalbaarheid van de businesscase.

Subsidies en acties

De uitvoering van de warmtetransitie wordt voor een groot deel gezamenlijk met de andere Zeeuwse gemeenten opgepakt. Sinds 1 mei 2024 is het Zeeuws Isolatieprogramma (ZIP) van start gegaan, de Zeeuwse vertaling van het Nationaal

Isolatieprogramma. Dit is een aanvullende subsidieregeling (tot €2.050) voor slecht geïsoleerde koopwoningen met een WOZ-waarde tot en met € 500.000 (peildatum 1 januari 2022). Woningeigenaren krijgen daarbij indien gewenst gratis advies aan huis en kunnen de subsidie ook gebruiken voor doe-het-zelf projecten. De ZIP-subsidie blijft in elk geval tot eind 2028 beschikbaar, waarbij ook VVE's een aanvraag kunnen indienen, en het gebruik van circulaire isolatiematerialen worden verruimd.

In het eerste jaar van de regeling hebben al ruim 1000 inwoners van de regeling gebruik gemaakt. Een wekelijks informatiesprekbeurt in de Zeeuwse Bibliotheek helpt bij het laagdrempelig maken van deze subsidie. In 2026 zal er nog meer werk gemaakt worden van het bereiken van moeilijk bereikbare doelgroepen.

Voor woningeigenaren die moeite hebben met het betalen van hun energierekening wordt een aanvullende subsidieregeling ontwikkeld, waarbij ontzorging centraal staat. Daarnaast start binnenkort een actie met kleine energiebesparende maatregelen die zullen worden uitgevoerd door lokale ondernemers zoals aannemers, een vervolg op de energiefixers uit 2023.

Ook wordt met de resterende middelen uit het programma Proeftuin Aardgasvrije Wijken (warmtenet Dauwendaele) en compensatiegelden Aanlanding Wind op Zee een alternatief subsidieaanbod voor alle inwoners die maatregelen nemen op het gebied van klimaatadaptatie, energie en circulariteit ontwikkeld, deze regeling zal voor 2026 beschikbaar zijn.

In deze maatschappelijke opgave werken we samen met inwoners, gemeenten, provincie, waterschap, woningcorporaties en overige partijen. Bijvoorbeeld door het maken van prestatieafspraken met woningcorporaties, en het opzetten van een pilot voor het verduurzamen van gemengde VvE's, met zowel corporatie- als particulier bezit.

Energie opwekken

De 30 energieregio's in Nederland liggen op koers voor het opwekken van ten minste 35 TWh aan grootschalig duurzame energie op land in 2030. Bestaande knelpunten in de uitvoering, zoals netcongestie, zorgen dat de totale gezamenlijke ambitie van 55 TWh waarschijnlijk niet in 2030 gehaald wordt.

Voor het opwekken van duurzame energie zetten we in Middelburg in eerste instantie in op zonne-energie op daken. Daarnaast kijken we of we via de Omgevingsvisie beleid kunnen ontwikkelen over al dan niet toepassen van zonne-energie op land. Momenteel speelt de afgekondigde netwerkcongestie aan de noordkant van Middelburg een belemmerende rol.

Wanneer zonnepanelen en windmolens gecombineerd worden, zoals in het Energielandschap, kan het elektriciteitsnetwerk veel efficiënter benut worden. Er is een constantere levering van elektriciteit en hoge kosten voor uitbreiding van het netwerk worden voorkomen. Bovendien levert een wind/zon combinatie meer energie per vierkante kilometer, waardoor veel –schaarse – fysieke ruimte wordt bespaard.

Energielandschap

In de Omgevingsvisie is een zoekgebied voor een energielandschap opgenomen. Hoe dat zoekgebied ingevuld gaat worden, wordt in een apart project vormgegeven insamenwerking met een landschapsarchitect. Het college zal deze bestuursperiode een voorstel hiertoe naar de raad doen toekomen.

Energiesysteem van de toekomst

De provincie stelt in overleg met de gemeenten, Tennet, Stedin en Gasunie een energievisie en PMIEK (Provinciaal Meerjarenprogramma Infrastructuur Energie en Klimaat) op. Door het uitfasen van fossiele brandstoffen en de toegenomen energiebehoefte is de vraag naar elektriciteit enorm toegenomen. Maar ook de duurzame opwek door wind en zon is enorm toegenomen.

Vraag en aanbod zijn echter vaak niet met elkaar in balans. Dit kan problemen op het elektriciteitsnet veroorzaken, zoals stroomuitval. Om dit te voorkomen moeten op momenten van grote vraag de gas/kolencentrales extra elektriciteit leveren en bij een groot aanbod van duurzame energie worden vaak windmolens afgeschakeld. De huidige kerncentrales leveren een constante stroom energie en kunnen niet gemakkelijk meer of minder energie leveren.

Het elektriciteitsnet wordt door heel het land verzwaard, maar dit kost veel geld, materiaal, arbeid en tijd. Dit lijkt het tempo van elektrificatie niet bij te kunnen benen. Door opwek en opslag dichterbij de plekken waar veel energie gebruikt wordt aan te

leggen, hoeft er minder elektriciteitsnet verzaagd te worden. Zon- en windenergie vullen elkaar goed aan. In de winter is er meer wind en in de zomer meer zon. Voor momenten dat er minder energie is, kan opslag uitkomst kunnen bieden, bijvoorbeeld door buurtbatterijen.

Tegelijk kunnen initiatieven uit de samenleving, zoals 'smart energyhubs' en energie-gemeenschappen, helpen om de transitie naar duurzame energie te versnellen. Op Arnestein loopt een project om een smart grid tussen bedrijven aan te leggen, waarbij bedrijven energie met elkaar kunnen uitwisselen en zo het elektriciteitsnet minder belasten en minder kosten hebben.

Energiebesparing

Het is belangrijk de bewustwording onder bewoners en bedrijven te vergroten, zodat zij zelf maatregelen treffen in hun eigen (leef)omgeving om energie te besparen en duurzame energie op te wekken. De gemeente voert een communicatieplan uit en deelt berichten via duurzaamheidsbijeenkomsten, persberichten, de Bode, social media en onze nieuwe website voor duurzaamheid om inwoners te motiveren actie te ondernemen. Daarnaast houdt de gemeente elke dinsdagmorgen een inloopspreekuur in de ZB Middelburg. Tijdens het inloopspreekuur kunnen inwoners vragen stellen over het Zeeuw Isolatie Programma (ZIP) en andere verduurzamingsvraagstukken.

Om de betrokkenheid van de inwoners nog meer te vergroten, zal in het najaar een nieuw communicatiemiddel worden ingezet. Dit zal een schafteet zijn, waarmee de gemeente naar de inwoners toe zal gaan in de wijk of bij evenementen. De keet zal zoveel mogelijk zelfvoorzienend zijn en is een tweedehandskeet die opgeknapt wordt door de collega's van stadsbeheer. Tevens zullen andere afdelingen gebruik gaan maken van deze keet en als ontmoetingsplek fungeren in de wijk voor diverse activiteiten, zoals workshops, wijkbijeenkomsten, aanvragen van paspoort/ID/rijbewijs en bij festiviteiten. Voor technische informatie en advies blijven we gebruik maken van het energieloket, het Duurzaam Bouwloket om de particuliere woningeigenaar te informeren over de energietransitie en de mogelijkheden die een particulier heeft om zelf aan de slag te gaan.

Bedrijven zijn vanaf 2023 verplicht een label C te hebben voor hun kantoor en, indien nodig, daarvoor energiebesparende maatregelen te treffen. Uit inventarisatie blijkt dat 14 van de 134 kantoren met label C-verplichting hier nog niet aan voldoen.

Van deze 14 kantoren hebben 7 aangegeven bezig te zijn met verbeteringen om aan de eisen te voldoen. Voor de overige 7 kantoren is door de afdeling Vergunningverlening en Handhaving inmiddels een handhavingstraject opgestart. Zij hebben tot 1 januari 2026 de tijd om te voldoen.

Verduurzamen monumenten

In de nieuwe versie van de nota ruimtelijke kwaliteit is duurzaamheid en het verduurzamen van monumenten een belangrijk thema. Er loopt een actie voor extra subsidie voor een duurzaam monumentenpaspoort (samen met de gemeenten Veere en Schouwen-Duiveland). Deze actie wordt ook onder de aandacht gebracht in een brochure 'Monument en Duurzaamheid' met begeleidende brief, die halverwege 2025 aan alle monumenteigenaren zal worden verstuurd. Ook voor monumenten is de ZIP-subsidie beschikbaar.

Omgevingsvisie

In de Middelburgse Omgevingsvisie is het volgende opgenomen over de gedeelde Walcherse ambitie over energie:

1. We benutten primair de ruimte op bestaande daken voor het opwekken van zonne-energie;
2. Op een aantal nader aan te wijzen locaties zijn onder voorwaarden kleine windmolens op het land aanvaardbaar.

2. Duurzame Gemeentelijke Organisatie

Zeeuws beleid Circulaire Economie

Eind 2022 heeft het college besloten om samen met alle Zeeuwse gemeenten en de provincie Zeeland, beleid en een uitvoeringsagenda op te stellen voor Circulaire Economie.

Daarnaast heeft de gemeenteraad besloten:

- Circulariteit als een van de centrale criteria in zetten bij het inkoopbeleid, bij de verwerking van afval, bij de ontwikkeling van (bouw-) projecten en in het algemeen circulariteit binnen de gemeente stimuleren;
- Stimuleren dat circulariteit ook een financieel haalbare optie is;
- De doelstelling om in 2050 een circulaire gemeente te zijn;
- Circulariteit op te nemen in het Strategisch project Klimaat en Energie.

Maatschappelijk Verantwoord Opdrachtgeven en Inkopen (MVOI)

Nederlandse overheden kopen jaarlijks voor ruim € 85 miljard in aan producten, werken en diensten. Hiermee hebben ze bij

elkaar een enorme impact om de urgente vraagstukken van vandaag aan te pakken. Bij de gemeente Middelburg gaat het jaarlijks om ongeveer € 70 miljoen beïnvloedbare uitgaven. Met het Manifest MVOI worden de maatschappelijke opgaven zoals klimaatproblematiek, transitie naar een circulaire economie en grondstofschaarste, concreet aangepakt. Elke keer wanneer een maatschappelijk verantwoorde keuze wordt gemaakt, snijdt het mes aan twee kanten; onze gemeentelijke organisatie draagt bij aan een betere wereld en we bewegen marktpartijen om steeds meer duurzame en sociale producten en diensten te ontwikkelen en te leveren.

Energiebesparing Openbare Verlichting

De landelijke doelstelling voor Openbare Verlichting is een besparing van 50% in 2030 ten opzichte van 2013. Volgens het ‘Fit for 55’, een pakket van de Europese Commissie, moet de uitstoot van broeikasgassen in 2030 met 55% omlaag ten opzichte van het niveau van 1990. Inmiddels heeft de gemeente Middelburg ten opzichte van 1994 55,9% energie bespaard voor openbare verlichting. Hiermee is al voldaan aan de doelstelling ‘Fit for 55’. Bij regulier onderhoud wordt het energieverbruik verder teruggebracht.

Energieneutraal Middelburg – Gemeente als voorbeeld

De gemeente kan naast het faciliteren en stimuleren vooral een rol spelen door het goede voorbeeld te zijn. Bij de uitvoering van werkzaamheden worden vanuit het gebouwbeheerplan energiebesparende maatregelen zoveel mogelijk meegenomen. Waar van toepassing wordt onderzocht of bij de uitvoering een combinatie mogelijk is met Europese projecten.

In 2022 is in de raad de Verduurzamingsstrategie en bijbehorende Routekaart voor gemeentelijk vastgoed vastgesteld. De uitvoering van deze routekaart loopt door tot 2045. Gestart is met het (bijna) energieneutraal maken van drie gemeentelijke gebouwen. Deze trajecten worden goed gemonitord om de geleerde lessen bij de volgende projecten/gebouwen in de praktijk toe te passen.

Bij de verduurzaming van de panden of op andere technisch natuurlijke momenten wordt bekeken welke mogelijkheden er zijn

Gebruiksfunctie
 Kinderspeelplaatsen
 Grote moestuin (> 200 m2)
 Overig gebruik

om direct de toegankelijkheid van de gebouwen te verbeteren op grond van de verplichtingen vanuit de Wet Gelijke Behandeling voor personen met een chronische ziekte of handicap en het Besluit Algemene Toegankelijkheid.

Organisaties met meer dan 100 medewerkers moeten rapporteren over zakelijk vervoer en woon-werkverkeer. Dit om de CO2 uitstoot hiervan terug te dringen. De gemeente Middelburg voegt op het dienstreisformulier een nieuwe kolom toe met type vervoermiddel.

Duurzaam beheer en onderhoud

3. Bodem

De bodem is de basis voor de meeste menselijke activiteiten. Om ontwikkelingen uit te kunnen blijven voeren is het doel de kansen en kwaliteiten van de bodem duurzaam benutten.

Omgevingswet - onderdeel bodem

De Wet Bodembescherming verviel in de nieuwe Omgevingswet. De bevoegdheid die bij de provincie lag, kwam per 1 januari 2024 bij de gemeente te liggen. De gemeente was verplicht om deze taken onder te brengen bij de RUD Zeeland. Komende jaren worden deze taken geëvalueerd.

Het onderbrengen van het bodemgedeelte in het Omgevingsplan is in samenspraak met de andere Zeeuwse gemeenten voorbereid. Op een logisch moment (qua planning omgevingsplannen) zal dit gedeelte opgenomen worden in het Middelburgse Omgevingsplan. Dit moet gebeuren voor 2032.

In Middelburg komt vooral binnen de stadsveste in het centrum, in de oude dorpskernen en langs de oude doorgaande wegen, zoals de Noordweg, historische bodemverontreiniging voor. Dit is meegenomen in de concept bodemregels voor het Omgevingsplan. Waarbij voor historische loodverontreiniging is aangegeven hoe hiermee omgegaan kan worden.

Waarden toelaatbare kwaliteit van de bodem voor lood per gebruiksfunctie:

Gemeten waarden (in mg/kg droge stros)
 < 100
 < 210
 Interventiewaarde (bijlage IIA Besluit activiteiten leefomgeving)

4. Klimaatadaptatie en duurzaam watersysteem

Door klimaatverandering neemt de kans op wateroverlast, hitte, droogte en overstromingen toe. Dat levert risico's op voor de economie, gezondheid en veiligheid. Het is van groot belang dat Middelburg zich aanpast aan deze veranderingen. Hitte en verdroging moeten bijvoorbeeld worden tegengegaan door het opener maken en verwijderen van verhardingen en het vergroenen van de openbare ruimte. Dit heeft ook effect op bijvoorbeeld onderhoud, onkruidbestrijding en bergingscapaciteit van water om wateroverlast te voorkomen. Uiteindelijk levert het een fijner leefklimaat op. Dit doen we door:

- Waar van toepassing wordt onderzocht of bij de uitvoering van beheer en onderhoud een combinatie mogelijk is met Europese projecten.
- In het Deltaplan Ruimtelijke adaptatie staat hoe gemeenten, waterschappen, provincies en het Rijk het proces van ruimtelijke adaptatie willen versnellen en intensiveren. Voor de uitvoering van het Deltaplan is binnen Zeeland gezocht naar samenwerking. De gemeente is één van de deelnemers van het Zeeuws Kernteam Klimaatadaptatie. Het Kernteam is bewaker van de uitvoering van de Klimaatadaptatiestrategie Zeeland (KasZ).
- Aanpassen aan het klimaat raakt veel facetten. Kwetsbare groepen zijn bijvoorbeeld extra kwetsbaar voor hitte. Woningcorporaties zullen hun woningvoorraad klimaatbestendig moeten maken voor hitte. Daarnaast kunnen zij hun bijdrage leveren door regenwater van de daken ter plaatse te bergen of af te laten voeren via het schoonwaterriool.
- In 2026 is conform het SWP de vervanging of renovatie gepland van 3,7 km riolering, en het afkoppelen van circa 3,3 ha verhard oppervlak. Hiervoor zijn in het SWP middelen beschikbaar.
- De gemeente Middelburg laat het onderhoud van de rioolgemaal en pompinstallaties uitvoeren door het waterschap Scheldestromen. Hiervoor is een samenwerkingsovereenkomst afgesloten tot en met 2031.

5. Groen, biodiversiteit en BOSS

In 2026 zetten we onze inzet op een groener Middelburg voort. We investeren in de kwaliteit van de openbare ruimte door BOSS-plekken (Bewegen, Ontmoeten, Sporten en Spelen) op te knappen en te vergroenen. In dat jaar ronden we de werkzaamheden in Dauwendaele en Zuid af en starten we met de herinrichting van BOSS-plekken in de Binnenstad en Stroomerijk – 't Zand. Verder gaan we verder met het versterken van ommetjes, vergroenen van schoolpleinen en aanleggen van watertappunten in de gemeente.

Om de biodiversiteit te versterken, planten we op strategische plekken Kwetterbosjes. Hiermee versterken we de hoofdgroenstructuur en creëren we meer leefruimte voor vogels en insecten. Daarnaast breiden we het areaal met extensief beheerd gras verder uit en leggen we op steeds meer locaties kruidenrijke bermen en velden aan.

Middelburg kent veel waardevolle bomen, waarvan een aanzienlijk deel op particulier terrein staat. Om deze bomen beter te beschermen, is in 2019 een lijst opgesteld met waardevolle particuliere bomen. In 2026 wordt deze lijst geactualiseerd en waar nodig aangevuld.

We zien een toename van invasieve en overlast gevende soorten, zoals de reuzenberenklauw, Japanse duizendknoop en Aziatische hoornaar. Ook in Middelburg vestigen deze soorten zich. Om hier effectief op te kunnen reageren, stellen we in 2026 beleid op voor de omgang met deze soorten.

6. Geluid en Lucht

Op een landelijke lijst stonden woningen die aan hoge geluidsniveaus door weg- en/of railverkeer worden blootgesteld. Al jaren wordt aan deze lijst gewerkt door middel van het uitvoeren van geluidssaneringen. De geluidssanering aan de Statenlaan was het laatste project wat uitgevoerd moet worden. Na de uitvoering van de Statenlaan is de lijst met geluidssaneringen door weg- en/of railverkeer afgerond.

Met het in werking treden van de Omgevingswet moet de Basis Geluid Emissie (BGE) van alle gemeentelijke wegen met meer dan 2500 motorvoertuigen per etmaal worden onderzocht en worden aangemeld bij het centraal register van het rijk CGGV. Dit moet geregeld zijn in 2027.

De gemeente Middelburg ondersteunt net als de andere Zeeuwse gemeenten de uitvoering van het Schone Lucht Akkoord van de provincie Zeeland. Daarnaast gaat de gemeente uitzoeken of en in hoeverre we uitvoering kunnen geven aan het Schone Lucht Akkoord door dwarsverbanden met andere beleidsvelden, thema's en organisaties inzichtelijk te maken en te bepalen waar er al bijgedragen wordt aan een verbeterde luchtkwaliteit.

7. Externe Veiligheid

Met de komst van de Omgevingswet moeten gemeenten anders omgaan met het groepsrisico. Er gaat gewerkt worden met

aandachtsgebieden. Binnen deze aandachtsgebieden moeten/mogen voorschriftengebieden worden aangewezen. Het huidige beleid op het gebied van externe veiligheid dient ook een plaats te krijgen en zal worden geüpdatet.

8. Afval

Uitvoering afvalbeleidsplan

De landelijke doelen zijn:

- 2020: 100 kilo restafval
- 2020-2025: 100 kilo restafval én focus op kwaliteit
- 2050: Nederland Circulair: zo veel mogelijk recycling

Sinds eind 2022 is er afkeur van PMD (plastic- en metalenverpakkingen - en drinkpakken). Hierdoor waren er minder vergoedingen en meer kosten voor de verbranding van het afgekeurde PMD-afval. Dit is al met al een flinke kostenpost. Structurele verbetermaatregelen zijn noodzakelijk zoals de distributie van doorzichtige zakken, het inzetten afvalcoach en extra communicatie. Een afvalcoach en extra communicatie hebben bovendien een gunstig effect op de andere afvalstromen. Samen met de inwoners werken we aan verbetering om het recyclebare afval weer voldoende herbruikbaar te laten zijn.

Op dit moment is het lastig te prognosticeren hoeveel afkeur en goedkeur er zal zijn. We doen daarom een aanname voor 2025 van circa 75% goedkeur/25% afkeur. Voor 2025 worden er bovendien landelijk nieuwe ketenafspraken gemaakt tussen de Nederlandse gemeenten en Verpact. Onze ambitie blijft 100 kilo restafval per inwoner én focus op kwaliteit van grondstoffen.

Project Schoon Zeeland

De uitvoering is gericht op Natuur- en Milieueducatie van (basis)scholieren. Het blijkt namelijk dat er een verband is tussen gerichte educatie op school en kennis, houding en gedrag op latere leeftijd. De intentie is om de gastlessen (zwerf)afval op de basisscholen in 2026 te continueren. Waarbij elke leeftijdsgroep (na een stukje binnenles) naar buiten gaat om de omgeving schoon te maken.

9. Verkeer en Vervoer

Energieneutraal Middelburg – Mobiliteit

Bij mobiliteit geldt eerst inzetten op energie besparen en dan hernieuwbare energie toepassen om de mobiliteit te verduurzamen.

- De fiets staat in het mobiliteitsbeleid op nummer één. In een (continu) participatief proces worden (gezamenlijk met maatschappelijke organisaties) fiets stimulerende en/of verkeersveiligheid verhogende maatregelen voorgesteld. Afhankelijk van de beschikbare financiële middelen worden deze op korte of langere termijn uitgevoerd.
- Om in 2026 in de laadbehoefte van elektrische personenauto's en bestelauto's te voorzien, zijn ongeveer 628 (semi)publieke laadpunten nodig. In 2030 zijn ongeveer 1006 (semi)publieke laadpunten nodig voor deze gebruikersgroep (een laadpaal heeft doorgaans twee laadpunten). Deze inschatting is gebaseerd op het laagscenario van ElaadNL. We hanteren hierin een vraagvolgend beleid en stellen daar ruimte voor beschikbaar. In 2026 gaan we over van een open marktmodel naar een concessiemodel voor het plaatsen van laadpunten.
- Het gebruik van deelauto's zorgt voor minder eigen auto's en een verduurzaming van het wagenpark in de gemeente. De gemeente zal deze initiatieven waar mogelijk ruimtelijk faciliteren.

Zie voor meer informatie het programma programma verkeer en vervoer van deze begroting.

10. Een leefbare fysieke ruimte

De Omgevingsvisie en het bijbehorende uitvoeringsplan geven richting aan de uitvoering van een leefbare fysieke ruimte.

11. Bedrijven

Doel is te komen tot een duurzame groene economie. Door duurzame oplossingen vergroten bedrijven hun rendement en versterken ze hun concurrentiepositie.

Milieuhandhaving

Middelburg heeft ongeveer 1550 locaties met bedrijven waar milieubelastende activiteiten plaatsvinden volgens het Besluit activiteiten leefomgeving (Bal). Wij zijn voor deze bedrijven en locaties het bevoegd gezag. Dit houdt onder andere in dat de gemeente verantwoordelijk is voor de controle op de naleving van de milieuvoorschriften door die bedrijven. De uitvoering van deze taak is als volgt onderverdeeld:

1. We voeren voor 1075 bedrijven alle vergunningverlening, toezicht en handhaving- taken (hierna VTH-taken) zelf uit.
2. Bij zo'n 475 bedrijven voert de RUD Zeeland de VTH-milieutaken (basistaken) in mandaat voor de gemeente

uit. Dit zijn de locaties met de meest zware milieubelastende activiteiten.

Daarnaast is de provincie Zeeland bevoegd gezag voor vier bedrijven binnen de grenzen van de gemeente Middelburg. De provincie heeft de uitvoering van de VTH-taken ondergebracht bij de DCMR milieudienst Rijnmond en RUD Zeeland. We voeren wel de BRIKS-taken (Bouwen, Reclame, Inrit, Kappen en Slopen) bij deze vier bedrijven uit. Zo werken dus een aantal overheidsorganen samen aan een schoon en veilig Middelburg.

Het in werking treden van de Omgevingswet is bepalend voor de planning van de collega's die uitvoering geven aan milieutoezicht en -handhaving bij de gemeente. In 2023 is er tijd aan de voorbereiding op de komst van de Omgevingswet besteed, maar ook nu en de komende jaren zijn de milieutoezichthouders bezig met het vertalen en doorvoeren van de nieuwe wetgeving en de aanpassingen in het omgevingsplan. We hebben aandacht voor:

1. Welke keuzes er gemaakt moeten worden en hoe het dit in het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO) en in onze software wordt verwerkt.
2. Inmiddels is het duidelijk wat er veranderd is in het basistakenpakket en niet-basistakenpakket. De 'inrichtingen' zijn volgens dit principe overgedragen van en naar de RUD Zeeland.

De registratie van bedrijven in ons softwarepakket moet worden bijgewerkt omdat de definitie 'milieu inrichting' verdwijnt en er mba's (milieu belastende activiteiten) voor in de plaats komen. Dit is een continu proces dat met de voorbereiding van de controles wordt opgepakt.

1. Nieuwe VTH-software i.v.m. met de Omgevingswet. De juiste gegevens van de 'oude' software zijn overgezet naar de nieuwe software. Het gaat om documenten, procedures en inrichting gebonden gegevens, zoals: SBI-codering, van toepassing zijnde regelgeving maar ook telefoonnummers waarop personen bereikbaar zijn. De gegevens worden verrijkt in de voorbereiding van de geplande milieucontroles. Hier wordt ook in 2026 de nodige uren aan besteed.
2. Een gedeelte van de milieutaken is vraaggestuurd, zoals: advies aanvragen voor evenementen, milieuadvies bij aanvragen omgevingsvergunningen, advies bij planontwikkeling op gebied van bodem, externe veiligheid, geluid, enzovoorts. Ook het behandelen van milieumeldingen en milieuklachten vallen hieronder.

Voor de planbare milieuactiviteiten stellen we in 2026 als doel:

- Uitvoering en handhaving toepassen zodat bedrijven voldoen aan de milieuwetgeving zoals bijvoorbeeld Omgevingswet en het Besluit Activiteiten Leefomgeving (BAL).
- We dragen bij aan het tegengaan van ondermijning. De toezichthouders milieu nemen ook in 2026 deel aan 'ondermijning' controles.
- Uitvoering en handhaving toepassen op de plicht energielabel voor kantoren (sinds 2023). In samenwerking met de andere Zeeuwse gemeenten is in 2023 het beleid qua toezicht en handhaving opgesteld. De uitwerking van dat beleid wordt opgenomen in het jaarplan 2025 en wordt in 2026 voortgezet. De toezichthouders van Bouwen en Wonen zien toe op de naleving, omdat de energielabel C-verplichting voor kantoren is opgenomen in het Besluit bouwwerken leefomgeving (Bbl).
- De uitvoering en handhaving van milieu is opgenomen in het Jaarplan VTH.

Prestatie

Uitvoeren werkagenda gezondheidsbeleid

Middelburgse inwoners gezond maken én houden

Lokale samenwerking tussen medisch en sociaal domein versterken

Gezonde keuze is makkelijke keuze

Implementatie vijf ketenaanpakken:

Gecombineerde Leefstijlinterventie (GLI)

Ketenaanpak kinderen met overgewicht en obesitas

Valpreventie ouderen

Welzijn op Recept

Meer inzet digitale tools

Verkennen dementievriendelijke stad

Prestatie

Kansrijke Start

Uitvoeren wettelijke taken WPG

Uitvoering van de wettelijke taken door de GGD Zeeland

Prestatie

Energiearmoede aanpak

Mogelijkheden voor Europese subsidies blijven onderzoeken

Uitvoering geven aan lopende Europese projecten

Bevorderen duurzame elektriciteitsopwekking en infrastructuur

Duurzame gemeentelijke organisatie

Uitvoeren Zeeuwse beleid Circulaire Economie

Maatschappelijk Verantwoord Opdrachtgeven en Inkopen

Uitvoeren routekaart gemeentelijk vastgoed

Rapporteren zakelijk vervoer en woon-werkverkeer i.v.m. CO2 uitstoot

Verduurzamen beheer en onderhoud

Verdere toename energiebesparing Openbare verlichting (op weg naar 50% in 2030 t.o.v. 2013)

Uitvoering Middelburgse visie Milieu - overig

Omzetten bodemregels naar Omgevingsplan

Vergroenen openbare ruimte, verwijderen verharding

Uitvoeren Klimaatadaptatiestrategie Zeeland (KasZ)

Deelnemen aan Europese project(en) m.b.t. klimaatadaptatie

Klimaatbestendig maken van het openbaar groen

Onderzoeken Basis Geluid Emissie (BGE) gereed in 2027

Geluidsaneringen uitvoeren/afroonden

Doorgaan met verhogen afvalscheidingspercentage

Project zwerfafval en afvalscheiding voor basisscholen

Milieuhandhaving

Vergunningverlening en handhaving door Regionale Uitvoeringsdienst (RUD) conform het Zeeuwse kwaliteitsniveau

Uitvoeren handhavingsprogramma door de gemeente

Milieuaspecten meenemen in Omgevingsplan(nen)

Invulling van financiële ruimte kadernota 2026-2029

Nr.	bedragen x € 1.000	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Invulling van financiële ruimte begroting 2025 en meerjarenraming 2026 - 2028¹					
Er zijn geen mutaties vanuit de (meerjaren)begroting 2025 - 2028 op dit programma.					
		0	0	0	0
Invulling van financiële ruimte kadernota 2026 - 2029					
1	Nieuw datapakket afvalbeheer	-80	-40	-40	-40
	100% kostendekkende tarieven afvalbeheer	80	40	40	40
2	Bestrijding hoornaar	-50	-50	-50	-50
3	Uitvoerende medewerker BCR	-64	-67	-70	-74
		-114	-117	-120	-124
		-114	-117	-120	-124

¹ Voor een toelichting op de mutaties 2025 - 2028 zie begroting 2025 en meerjarenraming 2026-2028.

1. Nieuw datapakket afvalbeheer

Voor de afvalinzameling is een datapakket afval noodzakelijk. Het MT heeft besloten om een aanbesteding te organiseren om in 2026 een nieuw datapakket te kunnen implementeren. Op dit moment zijn we in de voorbereidende fase voor een aanbesteding maar voorzien we voor migratie (data overzetten) en structurele licentiekosten per jaar onvoldoende dekking. Kosten afvalbeheer zijn 100% kostendekkend, bovenstaande kosten moeten binnen de tarieven worden opgevangen.

verwachting op 4.080 per jaar. We kunnen dus verwachten dat het aantal uitvaarten de komende jaren zal stijgen met 150 op 4000. BCR verzorgt nu jaarlijks ongeveer 1.000 uitvaarten. De laatste 2 jaar constateren we een toename van ongeveer 40 uitvaarten per jaar en gezien de prognoses is een verdere toename in de komende jaren reëel.

2. Bestrijding hoornaar

Een gezond ecosysteem en overlast van de Aziatische hoornaar bij inwoners voorkomen door het verwijderen van nesten.

3. Uitvoerende medewerker BCR

De tijdelijke uitbreiding van de formatie van het team begraafplaatsen en crematorium iets (0,25 fte) wordt uitgebreid en structureel gemaakt vanwege het toenemend aantal uitvaarten in de afgelopen jaren en de prognose van de verwachte toename van overlijdens. Daarbij worden de auladiensten steeds arbeidsintensiever. De formatie van uitvoerend medewerker 1 dient hiervoor structureel uitgebreid te worden met 1,0 fte.

Cijfers van het CBS tonen aan dat het aantal overlijdens in de provincie Zeeland stijgt. Voor 2023 en 2024 was dit gemiddeld rond 3.950 per jaar, in de periode van 2025 tot 2030 ligt dit naar

Beleidsindicatoren

Beleidsindicatoren		2018	2019	2020	2021	2022	2024
Omvang huishoudelijk restafval totaal(kg/inwoner)	Middelburg	188,0	222,0	225,0	148,0	139,0	143,0
	Nederland	171,0	161,0	205,0	164,0	153,0	148,0
Hernieuwbare elektriciteit (%)	Middelburg	13,3	23,0	32,1	28,5	35,6	nnb
	Nederland	17,6	20,0	22,1	24,9	32,5	nnb
Beleidsindicatoren		2018	2019	2020	2021		
Volwassenen met overgewicht %	Middelburg	nb	nb	49,5	nnb		
	Nederland	nb	nb	50,8	nnb		
Volwassenen dat voldoende beweegt %	Middelburg	nb	nb	52,7	nnb		
	Nederland	nb	nb	49,9	nnb		
gebruik basis GGZ of POH en GGZ %	Middelburg	4,7	4,9	nnb	nnb		
	Nederland	4,4	4,6	nnb	nnb		
gebruik wijkverpleging %	Middelburg	4,6	4,5	4,3	nnb		
	Nederland	3,4	3,4	3,3	nnb		

Wat mag het kosten?

7 Volksgezondheid en milieu	Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Overzicht taakvelden						
Lasten						
7.01.0 Volksgezondheid	2.970	3.364	3.210	3.152	3.266	3.388
7.02.0 Riolering	4.979	4.923	5.012	5.142	5.266	5.397
7.03.0 Afval	6.503	6.908	6.956	7.191	7.402	7.690
7.04.0 Milieubeheer	2.880	5.957	3.860	3.555	3.285	3.373
7.05.0 Begraafplaatsen en crematoria	2.009	2.316	2.199	2.263	2.304	2.368
Totaal lasten	19.341	23.468	21.236	21.305	21.523	22.215
Baten						
7.01.0 Volksgezondheid	341	268	188	0	0	0
7.02.0 Riolering	6.559	6.571	6.794	7.052	7.288	7.532
7.03.0 Afval	7.628	8.337	9.101	9.491	9.811	10.143
7.04.0 Milieubeheer	1.978	1.597	1.774	1.314	996	977
7.05.0 Begraafplaatsen en crematoria	2.084	2.335	2.271	2.348	2.421	2.421
Totaal baten	18.591	19.109	20.127	20.205	20.516	21.073
Saldo						
7.01.0 Volksgezondheid	-2.629	-3.096	-3.021	-3.152	-3.266	-3.388
7.02.0 Riolering	1.580	1.648	1.781	1.909	2.022	2.135
7.03.0 Afval	1.124	1.429	2.145	2.299	2.410	2.454
7.04.0 Milieubeheer	-902	-4.360	-2.086	-2.241	-2.289	-2.396
7.05.0 Begraafplaatsen en crematoria	75	19	72	85	117	53
Totaal overzicht taakvelden	-750	-4.359	-1.109	-1.100	-1.006	-1.142

Volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vernieuwing

Het programma Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing richt zich op het planmatig inrichten van de leefruimte, waarbij rekening wordt gehouden met individuele en gemeenschappelijke belangen. Ook richt het programma zich op het realiseren van een afgewogen woningbestand, zodat er altijd een woning is die past in ieders wooncarrière. Vanuit

de woonvisie willen we ons inzetten voor een vraaggerichte benadering vanuit de markt en voorzien in goede woningen voor iedereen en op een goede locatie, met daarbij aandacht voor diverse woningtypen en prijscategorieën. De gemeente heeft daarin de regiefunctie. Zowel in de bestaande- als in de nieuwbouw. Aansluitend richt de gemeente zich op het aanbieden van verschillende woonmilieus door stedelijke vernieuwing en nieuwbouwprojecten. Met Woongoed Middelburg en de Woningbouwvereniging Arnhemuiden werken we samen bij renovatie, nieuwbouw en verduurzaming van woningen. Ook stimuleert de gemeente de bewoners om hun huis levensloopbestendig te maken en te verduurzamen.



Beleidskader

Vastgestelde gemeentelijke beleidsnota's:

- Omgevingsvisie Middelburg 2050 (2024)
- Woonvisie 2023-2027 (2022) + Middelburgse woonagenda 2.0 (2024)
- Middelburgse woon-, zorg- en welzijnsvisie 2024-2040 (2024)
- Zeeuwse woondeal 2023 (2023) + aanvullend afsprakenkader ouderenhuisvesting (2024)
- Stec Groep | Kwalitatief WoonOnderzoek Zeeland (KWOZ, 2025)
- Prestatieafspraken 2022-2025 gemeente + Woongoed + Huurdersvereniging Middelburg (2022)

- Prestatieafspraken 2023-2026 gemeente + WBV Arnhemuiden + Huurdersbelangenvereniging Hoogaars (2023)
- Nota grondbeleid (2021)
- Vigerend omgevingsplan
- Beleidsnota studentenhuysvesting 2023-2028 (2023)
- Beleidsregels huisvesting arbeidsmigranten in Middelburg (2023)
- Nadere regels en beleidsregels omzetten en splitsen zelfstandige woonruimte Middelburg (2023)

Er wordt nog gewerkt aan een uitvoeringsagenda bij de woon-, zorg- en welzijnsvisie. Ook zal in 2026 de woonvisie vervangen gaan worden door het vanuit de Wet Versterking Regie op de Volkshuisvesting verplichte volkshuisvestingsprogramma (indien deze wet daadwerkelijk 1 januari 2026 van kracht wordt).

De huisvestingsverordening wordt ingezet voor regulering van de beschikbare woonruimte en zal na het van kracht worden van de genoemde wet ook aangepast moeten op het gebied van urgentiegroepen.

Wat willen we bereiken?

Maatschappelijk effect - Wonen

De aanwezigheid van voldoende en de juiste woningen en verschillende woonmilieus om de huidige en toekomstige huishoudens van Middelburg te kunnen huisvesten. Daarbij gaat het niet enkel puur over woningen, maar ook om de relatie met zorg en welzijn, onderwerpen die primair aan bod komen in de paragraaf Sociaal Domein.

Doelstellingen

1. Er worden voldoende woningen gerealiseerd passend bij de (toekomstige) vraag, zowel qua aantallen als qua gewenste woningtypes. Daarbij ligt de focus op nultredenwoningen voor de groeiende groep ouderen.
2. Middelburg ziet kans om door middel van bijzondere en aantrekkelijke woonmilieus inwoners van buiten te trekken en om bewoners te behouden voor de gemeente.
3. We streven naar leefbare en gemengde wijken door per woningbouwlocatie en sloop-nieuwbouwlocatie de best passende en aanvullende woningen toe te voegen.
4. Herbestemmen en renoveren hebben, indien mogelijk, de voorkeur boven sloop en nieuwbouw.
5. Er wordt ingezet op het behouden van gelijke kansen in de huursector voor de diverse doelgroepen waaronder jongeren, senioren en gezinnen.
6. We streven naar een betaalbare woningvoorraad, waaronder 500 nieuw te realiseren sociale huurwoningen ten behoeve van Woongoed Middelburg in de periode tot en met 2030 oplopend naar 750 sociale huurwoningen in de periode tot en met 2035. Als richtlijn geldt 30% sociale huur op nieuwe woningbouwlocaties.
7. Tot en met 2030 worden er in Middelburg minimaal 2280 woningen gerealiseerd (waaronder de onder 6 genoemde sociale huurwoningen), zoals afgesproken in de woondeal. Het streven is daarbij om tweederde van de woningen te realiseren binnen de categorie 'betaalbaar'. Door daarbij de focus te leggen op nultredenwoningen ontstaan mogelijkheden voor ouderen om door te stromen, waardoor verdere doorstroming op de woningmarkt mogelijk is, ook voor andere doelgroepen.
8. We voorzien in voldoende huisvesting voor (toekomstige) studenten en voor andere bijzondere doelgroepen zoals statushouders, arbeidsmigranten en de uitstroom uit beschermd wonen en maatschappelijke opvang (zie programma Sociaal Domein).
9. We willen zorgen dat iedere bewoner van Middelburg zo lang mogelijk optimaal kan blijven functioneren in een zelfgekozen woning en woonomgeving.
10. We kiezen voor kwalitatieve nieuwbouw: duurzaam en gericht op de lange termijn (niet snel en goedkoop).
11. Er wordt gewerkt aan een kwalitatieve en energetische verbetering van de bestaande woningvoorraad. Zowel in de huur- als koopsector.
12. We zetten in op het adviseren over en ondersteunen van initiatieven ten behoeve van energiebesparende maatregelen bij monumenten.
13. Met het verstrekken van startersleningen verkleinen we voor starters de stap naar de koopwoningmarkt, waarmee we een bijdrage leveren aan het vergroten van de kansengelijkheid.
14. We voldoen aan de taakstelling huisvesting statushouders.
15. We monitoren de behoefte aan studentenhuysvesting en realiseren wanneer nodig nieuwe woningen.
16. Er komt op Walcheren een locatie voor skaeve huse.

Maatschappelijk effect - Ruimtelijke ordening

Een stad met een goed woon- en leefklimaat, met passende woonruimte voor alle doelgroepen en leeftijdscategorieën.

Doelstellingen

1. We zorgen dat er steeds genoeg nieuwe plannen zijn met woningbouw in het programma.
2. Bij woningbouw heeft inbreiden de voorkeur boven uitbreiden.
3. We werken aan het omzetten van bestemmingsplannen in deelopgevingsplannen.
4. We streven naar groene woonmilieus.

Maatschappelijk effect - Grondexploitatie

Grondbeleid en grondexploitatie is dienstbaar aan beleid voor wonen, werken en recreëren en is een middel om doelstellingen op deze terreinen te realiseren. Geld dat hiermee wordt verdiend kunnen we inzetten voor locaties die geld kosten. Hieraan zijn verder geen specifieke doelstellingen gekoppeld. Meer informatie over grondbeleid en grondexploitatie staat in de paragraaf Grondbeleid in deze begroting.

Wat gaan we daarvoor doen?

Bouwen en wonen - gedeelde opgave

Bouwen en wonen is één van de vier gedeelde opgaven van college en gemeenteraad. Daarnaast wordt de relatie tussen wonen, zorg en welzijn steeds belangrijker. Hierbij wordt in 2026 in het bijzonder aandacht gegeven aan de volgende onderwerpen.

Gevarieerd woonaanbod

Middelburg biedt een gevarieerd aanbod van woningen. Het doel is om in 2040 tot een optimale match van vraag en aanbod te komen. Daarbij is uitgegaan van de bevolkingsontwikkeling, het aantal starters, doorstromers, ouderen, enzovoorts. Om dit te bereiken plannen we ook in 2026 nieuwbouw en werken we samen met Woongoed en Woningbouwvereniging Arnhemuiden bij renovatie, nieuwbouw en verduurzaming van woningen.

Nieuwbouw sociale woningvoorraad

We willen een goede mix in de wijken van goedkope en duurdere woningen en appartementen, zowel koop als huur. Het hebben van voldoende sociale huurwoningen is belangrijk. Met de corporaties kijken we naar mogelijkheden voor sociale woningbouw. Met Woongoed Middelburg zijn in 2024 afspraken gemaakt over de realisatie van in totaal 750 nieuw te bouwen sociale huurwoningen. Plannen die in 2026 in de realisatiefase en voor een deel nog in de ontwerp- en/of procedurefase zitten zijn Mortiere, Churchillaan en Essenvelt. Voor Sint Laurens Noord, een voormalige kantoorlocatie aan de Buitenruststraat, de

wijkhart van Dauwendaele en Griffioen en de locaties Zuidsingel en Swerfrust wordt gewerkt aan planvorming. Daarnaast worden via sloop en nieuwbouw op een aantal locaties in de stad woningen vervangen. De Woningbouwvereniging Arnhemuiden herontwikkelt het complex Te Mortiere in het centrum van Arnhemuiden.

Uitvoering woondeal

Begin 2023 is tussen het Rijk, de provincie en de Zeeuwse gemeenten de Zeeuwse woondeal gesloten. Hierin staan afspraken over het minimaal aantal te realiseren woningen per gemeente. De 'taakstelling' voor Middelburg tot en met 2030 is (bruto) minimaal 2.280 woningen. Per half 2025 zijn hiervan inmiddels 630 woningen gerealiseerd en zijn er 200 in aanbouw. Voor de komende jaren is er op diverse locaties harde plancapaciteit beschikbaar en wordt er gewerkt aan nieuwe plannen. Waar mogelijk wordt voor projecten die als gevolg van marktomstandigheden of door andere oorzaken vertragen de mogelijkheid gezocht om te versnellen.

Levensloopbestendig wonen: nieuwbouw

In een levensloopbestendige woning moeten alle belangrijke vertrekken zich op één verdieping bevinden. Er wordt ook wel gesproken over een nultredenwoning. Vooral op de locaties in de nabijheid van de voorzieningen zijn levensloopbestendige woningen gepland. Maar ook in plannen als Essenvelt, Mortiere en Sint Laurens. In vrijwel alle nieuwbouwplannen worden inmiddels levensloopbestendige woningen gerealiseerd. Vanuit de markt blijkt dat de vraag naar dergelijke woningen sterk toeneemt, in de grondgebonden variant ook van jongere doelgroepen.

Levensloopbestendig wonen: bestaande voorraad

Mensen willen en moeten langer zelfstandig blijven wonen. Een aantal van hen zal naar een nultredenwoning verhuizen, ook omdat hun woning niet aanpasbaar is of omdat aan de aanpassing een fors kostenplaatje hangt. De meeste mensen blijven echter wonen waar ze nu ook wonen. Veelal zijn (kleine) aanpassingen nodig om daar prettig te kunnen blijven wonen. Bewoners in huur- en koopwoningen worden gestimuleerd om zelf maatregelen te nemen om hun woning meer levensloopbestendig te maken. Vanuit de gemeente kan een bijdrage worden verstrekt ten behoeve van woningaanpassing of als verhuisvergoeding.

Verhuiscoach c.q. seniorenmakelaar

Wanneer een woning niet meer passend is of niet meer passend te maken is, kan verhuizen de beste oplossing zijn. Maar voor

veel mensen is dit een grote stap die veel vragen oproept. Voor bewoners van huurwoningen is er nu de mogelijkheid van een verhuisvergoeding. We onderzoeken daarnaast de mogelijkheid van een verhuiscoach c.q. seniorenmakelaar, die met name voor de koopmarkt kan helpen om een goede woning en een goede financiering te vinden.

Ondersteuning woon- en zorgcoöperaties

Naar aanleiding van een in juli 2024 aangenomen amendement is in de periode 2025 tot en met 2028 geld beschikbaar om startende woon- en/of zorgcoöperaties financieel te ondersteunen. In de nog op te stellen uitvoeringsagenda bij de visie voor wonen, zorg en welzijn gaan we dit verder vormgeven.

Energiebesparende maatregelen

In bestaande bouw en nieuwbouw, in huur- en koopsector worden energiebesparende maatregelen getroffen in samenwerking met de partners. Met de woningcorporaties zijn prestatieafspraken gemaakt over woningen die energiezuiniger worden gemaakt met als uiteindelijk resultaat dat de kernvoorraad inmiddels gemiddeld energielabel A heeft.

In de nieuwbouw zijn energieneutrale woningen het uitgangspunt, al staat dit door de huidige bouwkosten wel onder druk. Particuliere bouwers worden gestimuleerd om energieneutrale woningen te bouwen. Bij de keuze van ontwikkelaars is het aspect duurzaamheid een belangrijke afwegingsfactor.

Voor monumenten zetten we in op het adviseren over en het ondersteunen van initiatieven ten behoeve van energiebesparende maatregelen.

Startersleningen

Om starters een betere kans te geven op een koopwoning, verstrekken we startersleningen. Vanaf 1 januari 2024 gelden hiervoor nieuwe, ruimere voorwaarden. Half 2024 is het budget voor de komende jaren vervolgens verhoogd. Het uitgangspunt is nu minimaal 60 verstrekte leningen per jaar.

Huisvesting statushouders

Asielzoekers met een verblijfsvergunning mogen verhuizen naar eigen woonruimte. De taak om deze vergunninghouders te huisvesten ligt bij de gemeenten. Elke gemeente is verplicht naar verhouding van het aantal inwoners een aantal vergunninghouders te huisvesten. Het Rijk legt hen hiervoor

halfjaarlijks een taakstelling op. Met de woningcorporaties maken we prestatieafspraken over hun aandeel in de huisvesting van statushouders. De provincie denkt in haar rol als toezichhouder mee met de gemeenten om te zoeken naar (creatieve) oplossingen om vluchtelingen met een verblijfsstatus te huisvesten. Uitgangspunt is dat we in 2026 opnieuw voldoen aan onze taakstelling. Dit is wel afhankelijk van het al dan niet tot uitvoer komen van de huidige (half 2025) landelijke politieke voornemens op dit punt.

Studentenhuisvesting

We houden als het gaat om studentenwoningen de ontwikkelingen qua vraag en aanbod in Vlissingen en Middelburg nauwlettend in de gaten. Waar nodig worden stappen gezet om woningen toe te voegen of bestaande studentenwoningen in te zetten voor andere doelgroepen. Veel is afhankelijk van hoe de vraag naar studentenhuisvesting zich ontwikkelt als gevolg van het aantal nieuwe aanmeldingen van studenten bij de instellingen, waarbij de HZ heeft aangegeven een verdere toename van studenten te voorzien. Om tijdig op deze ontwikkeling in te kunnen spelen zal in Middelburg een flexlocatie voor onder andere vijftig studenten worden ontwikkeld.

Implementatie Omgevingswet

Per 1 januari 2024 is de nieuwe Omgevingswet van kracht, die de komende jaren verder geïmplementeerd wordt. Er wordt verder gewerkt aan het omzetten van bestemmingsplannen als onderdeel van het nieuwe omgevingsplan. De periode 2024-2031 is de transitieperiode om via tijdelijke omgevingsplannen te werken aan het definitieve omgevingsplan. Dat omgevingsplan moet uiterlijk 31 december 2031 gereed zijn. De begin 2024 vastgestelde Omgevingsvisie is voorzien van een uitvoeringsagenda. Deze wordt de komende jaren verder opgepakt.

Groene woonmilieus

Groene woonmilieus zijn belangrijk voor het welzijn en de leefbaarheid van de bewoners en voor klimaatadaptatie. Bij woningbouwplannen is het uitgangspunt 30% groen.

De verkoop van bouwrijpe gronden

Voor 2026 zijn verkopen geraamd in de plannen Essenveld, Mortiere, Hazenburg Noord, Veersepoort, Sint Laurens Noord en Oranjepolder.

Bouw- en woonrijp maken van gronden

In 2026 wordt er (verder) bouwrijp of woonrijp gemaakt in de plannen Essenveld, Sint Laurens zuid, Mortiere, Rittenburg, Churchillaan, Koudekerkseweg en Oranjepolder.

wonen en/of maatschappelijke opvang zijn niet allemaal in staat om meteen, of op den duur geheel zelfstandig wonen. Een aantal tussenvoorzieningen is noodzakelijk. Ook wordt op Walchers niveau gewerkt aan een locatie voor skaeve huse.

Uitvoeringsagenda wonen, zorg en welzijn

Voor de verschillende doelgroepen van de uitvoeringsagenda die behoort tot de Middelburgse visie op wonen, zorg en welzijn tot 2040 zijn diverse woonvoorzieningen nodig. Voor de jongeren van Juvent wordt binnen vijf jaar een nieuwe locatie gezocht. De mensen die uitstromen uit een intramurale setting van beschermd

Op Walcherse schaal is een eerlijke verdeling van deze huisvestingsvragen van de bijzondere doelgroepen gemaakt. De planning van de uitvoering vindt in de komende vier jaar plaats.

In het programma Sociaal Domein is bovenstaande verder uitgewerkt.

Prestatie

Gevarieerd woonaanbod
Bouw van levensloopbestendige woningen verspreid over de gemeente
Locaties voor de bouw van sociale huurwoningen
Verhuiscoach c.q. seniorenmakelaar
Nieuwbouw energieneutrale woningen voor een eerlijke meerprijs
Minimaal 60 startersleningen per jaar verstrekken
Voldoen aan taakstelling huisvesting statushouders
Verdere implementatie Omgevingswet
Groene woonmilieus
Verkoop bouwrijpe gronden
Bouw- en woonrijpmaken van gronden

Invulling van financiële ruimte kadernota 2026-2029

Nr.	bedragen x € 1.000	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Invulling van financiële ruimte begroting 2025 en meerjarenraming 2026 - 2028¹					
Er zijn geen mutaties vanuit de (meerjaren)begroting 2025 - 2028 op dit programma.					
		0	0	0	0
Invulling van financiële ruimte kadernota 2026 - 2029					
1	Casemanagers omgevingswet	-206	-217	-227	-237
2	Functioneel beheerder CLO	-95	-101	0	0
3	Uitvoeringsprogramma woon-zorg-welzijnvisie	-270	-100	-100	-100
4	Extra vraag voor toezicht en handhaving	-706	-706	-616	0
		-1.277	-1.124	-943	-337
Aanvullende wensen begroting 2026					
5	Formatie-uitbreiding: Kwaliteitsmedewerker Omgevingswet	-100	-105	-110	-115
		-100	-105	-110	-115

Nr.	bedragen x € 1.000	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
		-1.377	-1.229	-1.053	-452

1 Voor een toelichting op de mutaties 2025 - 2028 zie begroting 2025 en meerjarenraming 2026-2028.

1. Casemanagers omgevingswet

De invoering van de Omgevingswet leidt tot een andere werkwijze. In het voortraject voor de daadwerkelijke indiening van een vergunningaanvraag dient door de gemeente meer werk te worden verzet om derden te begeleiden. Deze functies zijn al eerder aangevraagd en toen tijdelijk goedgekeurd. Omdat deze aanvraag tijdelijk van aard was, zijn de vacatures reeds vast ingevuld vooruitlopend op het definitief en structureel maken hiervan.

2. Functioneel beheerder CLO

CLO is een applicatie dat gebruikt wordt voor de werkprocessen van de fysieke leefomgeving/Omgevingswet. Met de invoering van de Omgevingswet en de eerste aanzet is er rekening gehouden met capaciteit van 1fte. Gezien het om een geheel nieuwe applicatie gaat waar nog veel in moet worden doorontwikkeld en er continu updates geeft vanuit de leverancier vraagt het veel ontwikkelwerk. Ook vraagt het Omgevingsloket continu om doorontwikkeling. Samen met de al geïmplementeerde processen brengt de werkprocessen zijn er in 2024 er steeds meer collega's gaan werken met de CLO. Dit vraagt om meer beheer capaciteit dan de 0,85 fte dat op voorhand is ingeschat. De implementatie van de werkprocessen en zal zich naar de komende jaren gaan uitbreiden. Om de beheerstaken voor nu en in de nabije toekomst goed op te pakken op te blijven pakken is er structureel meer capaciteit nodig. De huidige functioneel beheerder heeft meer werk dan verwerkt kan worden. Ook is er geen achtervang beschikbaar bij vakantie en ziekte waardoor er bij calamiteiten niet kan worden gehandeld en het werk stil ligt. De doorontwikkeling van het I-cluster – functioneel beheer is op dit moment nog niet zover dat er vanuit daar achtervang kan worden georganiseerd. De huidige uren voor functioneel beheer bij toezicht en handhaving openbare voor o.a. Citycontrol, Sigmax worden op dit moment ook gebruikt voor de uitvoering van CLO.

3. Uitvoeringsprogramma woon-zorg-welzijnvisie

Het Uitvoeringsprogramma Woonzorgwelzijnvisie 2025-2030 is door uw raad vastgesteld. Uitgangspunt is om werkzaamheden zo veel mogelijk binnen de bestaande werkzaamheden en subsidies onder te brengen. Indien blijkt dat aanvullende financiële middelen noodzakelijk zijn, zullen wij dit ter besluitvorming

aan uw raad voorleggen. Aanvullend zien we globaal de volgende werkzaamheden:

- Coördinatie op de uitvoering van de uitvoeringsagenda. Hier zijn verschillende interne afdelingen en externe partijen (woningcorporaties, zorgaanbieders) bij betrokken. Denk aan in kaart brengen bouwlocaties, onderzoek naar woonzorgconcepten, beleid ontwikkelen i.h.k.v. mantelzorgwoningen, etc.;
- Inzet opbouwwerkers t.b.v. inclusieve wijken, uitwerken beleid voor inclusieve wijken met vrijwilligers;
- Inzet verhuiscoach t.b.v. doorstroming woningmarkt (koop en duurder huursegment);
- Doorstroming kwetsbare ouderen: verhuiscoach doorstroming woningmarkt (koop en duurder huursegment, blijverslening, etc.);
- Stimuleringsregeling gebruik domotica in zorgwoningen.

N.B. De genoemde bedragen komen bovenop de eerder toegekende middelen die, naar aanleiding van het aangenomen amendement 'Ondersteuning Woon- en Zorgcoöperaties in de startfase', reeds in de begroting zijn verwerkt. De raad heeft met dit amendement besloten om, voor de periode 2025 tot en met 2028, per jaar € 50.000 beschikbaar te stellen ter ondersteuning van Woon- en Zorgcoöperaties in hun startfase.

4. Extra vraag voor toezicht en handhaving

Het gaat om taken die niet met de reguliere bezetting opgepakt kan worden en niet als taak zijn opgenomen in het jaarplan VTH van 2025/2026. Hierbij is geadviseerd om in te zetten op opties van tijdelijk aard en welke projectmatig opgepakt kunnen worden over een periode van 3 jaar. Dit zijn: Controle en handhaving BRP, handhaving bedrijventerreinen op niet bedrijfsmatig gebruik, aanpak oneigenlijk gebruik, raamovereenkomst advies privaatrecht woonwijken, label D huurwoningen, voorbereidend werk toezichthouder.

5. Formatie-uitbreiding

Kwaliteitsmedewerker Omgevingswet

Ruim een jaar na de invoering van de Omgevingswet blijkt het opzetten van een solide beheerorganisatie voor de uitvoering

van deze wet een complexe opgave. Dit vraagt om integrale afstemming en samenwerking tussen de afdelingen Veiligheid & Handhaving en Leefomgeving, evenals met externe ketenpartners. Daarnaast is het van belang dat het softwaresysteem – waaronder het CLO – goed functioneert binnen de werkprocessen zoals die door de gemeente Middelburg en haar ketenpartners worden nagestreefd. Hoewel diverse werkprocessen rondom de Omgevingswet (en breder, zoals andere vergunningverlening

binnen V&H) deels zijn uitgewerkt, ontbreekt het nog aan voldoende kwaliteit en volledigheid in de beschrijvingen, met name ten aanzien van de benodigde beheersingskaders. Het creëren van samenhang tussen processen is essentieel om de onderlinge aansluiting te verbeteren. Dit vraagt om structurele borging binnen de begroting. Binnen de huidige formatie is hier echter nog geen rekening mee gehouden.

Beleidsindicatoren

Beleidsindicatoren	Kolom1	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Gemiddelde WOZ-waarde (in 1.000 euro's)	Middelburg	189	200	213	231	259		
	Nederland	250	271	290	317	368	288	306
Demografische druk (%)	Middelburg	79,6	80,5	80,7	81,1	80,7	80	79,8
	Nederland	69,8	70	70,1	70,3	70,3	70,4	70,7
Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishouden (in euro's)	Middelburg	690	734	786	876	890		
	Nederland	665	700	733	823	860	848	910
Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden (in euro's)	Middelburg	717	761	860	949	976	892	970
	Nederland	735	773	810	905	942	nnb	1050
Nieuw gebouwde woningen (per 1000 woningen)	Middelburg	3,6	5,4	3,6	10,6	10,5		
	Nederland	9,2	8,9	8,9	9,3	9,1	7,7	nnb
							8,4	nnb

Wat mag het kosten?

8 Volkshuisv, leefomgev en sted vern	Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Overzicht taakvelden						
Lasten						
8.01.0 Ruimte en leefomgeving	1.403	1.318	1.262	1.326	1.355	1.414
8.02.0 Grondexploit (niet-bedr.terr)	12.054	6.761	13.946	5.276	5.234	5.339
8.03.0 Wonen en bouwen	4.535	4.367	4.458	4.420	4.442	3.920
Totaal lasten	17.991	12.446	19.667	11.022	11.030	10.673
Baten						
8.01.0 Ruimte en leefomgeving	10	7	0	0	0	0
8.02.0 Grondexploit (niet-bedr.terr)	8.149	6.255	4.990	5.043	4.998	5.104
8.03.0 Wonen en bouwen	2.909	1.673	1.994	2.070	2.143	2.218

8 Volkshuisv, leefomgev en sted vern	Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Totaal baten	11.068	7.935	6.984	7.113	7.141	7.322
Saldo						
8.01.0 Ruimte en leefomgeving	-1.393	-1.310	-1.262	-1.326	-1.355	-1.414
8.02.0 Grondexploit (niet-bedr.terr)	-3.905	-506	-8.956	-233	-235	-235
8.03.0 Wonen en bouwen	-1.626	-2.694	-2.464	-2.350	-2.299	-1.702
Totaal overzicht taakvelden	-6.923	-4.511	-12.682	-3.909	-3.889	-3.351

Paragrafen

Weerstandsvermogen en Risicobeheersing

Inleiding

De gemeente Middelburg onderkent het belang van risicomanagement. Het gaat hierbij om het beheersen van risico's die de bedrijfsvoering kunnen belemmeren. In deze paragraaf worden de risico's in relatie tot de financiële weerstand gelegd. Daarnaast wordt ingegaan op de risico's die andere dan financiële gevolgen hebben voor de gemeente. Te denken valt hierbij aan imagoschade.

Deze paragraaf is als rapportage een onderdeel van het risicomanagementproces. En geeft inzicht in het weerstandsvermogen van de gemeente Middelburg. Het weerstandsvermogen geeft inzicht in de financiële draagkracht van de gemeente indien zich onvoorziene tegenvallers voordoen.

De paragraaf verwoordt in het kort uit welke componenten het weerstandsvermogen bestaat en waar de uitgangspunten van het risicomanagement zijn vastgelegd (beleid). Verder wordt inzicht gegeven in:

- de opbouw van het risicoprofiel (de gesignaleerde risico's);
- de opbouw van de weerstandscapaciteit (vrije middelen om de gesignaleerde risico's in financiële zin op te kunnen vangen);
- het weerstandsvermogen (koppeling van de risico's en de weerstandscapaciteit).

Tot slot wordt inzicht gegeven in de risico's waarvan de gevolgen niet (alleen) financieel van aard zijn.

Beleidskader

Risicomanagementbeleid

Het beleid dat de gemeente voert ten aanzien van risicomanagement is vastgelegd in een risicomanagementbeleidsnotitie. Dit beleid is in 2020 herzien en in 2021 vastgesteld door de gemeenteraad. Belangrijkste wijziging is dat de focus van risicomanagement wordt verbreed. Voorheen lag de focus voornamelijk op risico's met financiële gevolgen. Nu worden ook risico's met andere gevolgen in kaart gebracht, zoals imagoschade. In dit beleidsstuk is de werkwijze

vastgelegd en zijn de uitgangspunten bepaald ten aanzien van het risicomanagementproces. Op basis van dit beleidsstuk is deze paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing opgesteld.

De gemeente is verplicht zowel in de programmabegroting als in de programmarekening de risico's te vermelden die de (financiële) positie van de gemeente kunnen beïnvloeden.

Bij het opstellen van de programmabegroting en jaarrekening dient een zo goed mogelijk beeld van kwantificeerbare risico's aanwezig te zijn. Dat betekent evenwel niet dat in de gemeentelijke huishouding geen financiële risico's meer aanwezig zouden zijn. Net als iedere andere organisatie heeft ook de gemeente bij de uitvoering van haar taken te maken met onzekerheden die kunnen leiden tot (financiële) nadelen.

Wat is weerstandsvermogen?

Het weerstandsvermogen bestaat uit:

- De weerstandscapaciteit. Dit zijn de middelen en mogelijkheden waarover de gemeente kan beschikken om niet begrote kosten te dekken.
- Alle risico's waarvoor geen voorzieningen zijn gevormd en die van materiële betekenis kunnen zijn.

Voorwaarden in een continu proces

Risicomanagement heeft op het niveau van de raad, het college en het ambtelijk management een structurele plek gekregen binnen de planning- en controlcyclus. Voor de raad betekent dit dat bij zowel de begroting als bij de jaarrekening gerapporteerd wordt over hoe risico's zich ontwikkelen en hoe deze zich verhouden tot de ontwikkeling van de weerstandscapaciteit.

Eén van de voorwaarden voor een adequaat risicomanagement is dat bestuurlijke doelstellingen voor programma's, strategische projecten en grondexploitaties helder zijn. Verder is het noodzakelijk dat zowel bestuur als management zich bewust zijn dat risicomanagement onderdeel is van het normaal besturen en managen van de gemeente. Dit betekent dat het inventariseren van risico's, het inschatten ervan en het treffen van maatregelen voortdurend in de praktijk wordt uitgevoerd.

Risico's met financiële gevolgen

Uitkomsten inventarisatie

Het risicoprofiel is zeer divers van aard. Zowel grote als relatief kleinere risico's, risico's met interne of externe oorzaak en operationeel dan wel strategisch van aard zijn genoemd.

Om het risicoprofiel te structureren wordt gebruik gemaakt van risicocategorieën. Hierdoor kunnen risico's naar soort worden gerangschikt. Verder is inzichtelijk wat de risicoscore (kans x gevolg) is, voor en na het implementeren van beheersmaatregelen. Om een risicoweging mogelijk te kunnen maken wordt elk risico gekwantificeerd op kans van voorkomen en geldelijk en/of imagolgevolg (voor imago-risico's zie onderdeel "risico's met niet financiële gevolgen" verderop in deze paragraaf). Voor zowel kans als gevolg is een vijftal klassen gedefinieerd waardoor de uiteindelijke risicoscore ligt tussen de 0 (minimaal) en 25 (maximaal).

Beheersmaatregelen

Soms is het mogelijk om voor de geïdentificeerde risico's beheersmaatregelen te treffen. De getroffen maatregelen zijn bedoeld om óf de kans van een risico te verlagen óf de gevolgen te reduceren. Hierdoor neemt de risicoscore af en zal de totale impact van de risico's op de organisatie afnemen. Beheersmaatregelen zijn te onderscheiden in twee categorieën; financieringsmaatregelen en control-maatregelen. Een financieringsmaatregel is een maatregel waarbij het risico niet gereduceerd wordt, maar dat er financieel gezien dekking voorhanden is als het risico zich daadwerkelijk voordoet. Om risicomangement effectief te laten zijn is het daarnaast wenselijk om bij het benoemen van beheersmaatregelen ook te kijken naar 'control-maatregelen'. Dit zijn maatregelen die de kans van optreden of de directe gevolgen van een risico kunnen reduceren.

De risicokaart

Om meer inzicht te krijgen in de spreiding van de risico's naar kans van optreden en gevolg, wordt gebruik gemaakt van de risicokaart (zie de figuur hieronder). De nummers in de risicokaart corresponderen met de aantallen risico's die zich in het desbetreffende vak van de risicokaart bevinden. Daarmee wordt direct inzichtelijk hoe de risico's zijn verdeeld over het groene, oranje en rode gebied.

Risicomatrix

Geld	Netto				
	10%	30%	50%	70%	90%
$x > €1.000.000$	1	4	1	1	
$€500.000 < x < €1.000.000$		1	1	1	
$€200.000 < x < €500.000$	2				
$€50.000 < x < €200.000$	5	1	2		
$x < €50.000$					
Geen geldgevolgen	7		2		
Kans	10%	30%	50%	70%	90%

Tabel: Risicokaart gemeente Middelburg na beheersmaatregelen

Een risicoscore in het groene gebied, vormt geen direct gevaar voor de continuïteit van de organisatie. Risico's die in het oranje gebied zitten vragen om aandacht. Ze vormen individueel nog geen reëel gevaar voor de continuïteit van de organisatie, maar naarmate de tijd vordert, kan het risico wel een bedreiging gaan vormen. Voor deze risico's wordt het dan ook aangeraden niet lang te wachten met het uitvoeren van beheersmaatregelen.

In de risicokaart wordt duidelijk dat zich relatief veel risico's in de groene en oranje zone bevinden, onder/midden in de risicokaart. Bij beheersing van deze risico's die veel voorkomen kan op de korte termijn kostenreductie gerealiseerd worden en op de langere termijn serieuze bedreigingen ten aanzien van de continuïteit van de bedrijfsvoering worden voorkomen.

Een risico dat zich bevindt tegen of in het rode gebied, vereist directe aandacht om te voorkomen dat de continuïteit van de organisatie wordt bedreigd. Dit zijn ook de risico's die een zware weging hebben binnen de top 10 van de gesignaleerde risico's binnen onze gemeente, gelet op financiële impact op de organisatie.

Weerstandscapaciteit

Op basis van het geconsolideerde risicoprofiel van de gemeente Middelburg kan worden bepaald hoeveel geld benodigd is om alle risico's te kunnen financieren. De benodigde weerstandscapaciteit wordt berekend op basis van een risicosimulatie (Monte Carlo methode). Uitgangspunt hierbij is een statistische benadering die er van uit gaat dat nooit alle risico's zich én tegelijk, én in hun maximale omvang voordoen. Door deze benadering kan op een verantwoorde manier minder vermogen aan worden gehouden.

In totaal zijn voor de gemeente 29 risico's met een financieel karakter geïdentificeerd en gekwantificeerd. Het onderdeel “wijzigingen in risicoprofiel” verderop in deze paragraaf, bevat een toelichting op de mutaties die binnen het risicoprofiel hebben plaatsgevonden.

Rekening houdend met de inschatting van kans op voorkomen en verwacht geldelijk gevolg, kan op basis van de Monte Carlo techniek bepaald worden dat in 90% van de simulaties het totale risicobedrag niet boven de € 18,0 miljoen uitstijgt.

Risico top 10

In de hiernavolgende tabel wordt de top 10 risico's van de gemeente Middelburg gerangschikt naar financiële impact weergegeven. Het percentage geeft in grote lijnen de weging van het betreffende risico aan ten opzichte van het totaal aan risico's. Hieruit is af te leiden dat de top 10 risico's een weging heeft van ruim 90% in het totaal van de geïnventariseerde risico's.

Belangrijkste risico's	Invloed (%)
Vertraging en lagere opbrengstontwikkeling van lopende en geplande grondexploitaties (woningen en bedrijventerrein) ten opzichte van de prognoses in het basisscenario Grondbedrijf waardoor het saldo van de reserve grondbedrijf nadelig beïnvloed wordt (scenario: Grondbedrijf risicoscenario).	60%
Zwakke financiële positie van (cruciale) partners (maatschappelijke dienstverlening) in de zorgketen kan leiden tot noodzakelijke steunmaatregelen vanuit gemeente(n) en/of hogere tarieven bij aanbesteding	8%
Het deels of in zijn geheel niet tot ontwikkeling brengen van reeds aangekochte gronden (als gevolg van onvoldoende draagvlak, politieke keuzes, duurzaamheidsladder) leidt tot een lager ontwikkelpotentieel binnen het Grondbedrijf waardoor verliezen ontstaan doordat complexen (deels) afgewaardeerd moeten worden, toekomstige winsten lager uitvallen en de rente over deze complexen niet meer aan het grondbedrijf mag worden toegerekend (scenario: Grondbedrijf specifieke risico's).	7%
Het niet-, deels- of vertraagd realiseren van de in de begroting opgenomen taakstelling op Jeugd	7%
Tegenvallende parkeeropbrengsten (naheffingen)	5%
Zwakke financiële positie van (cruciale) partners (maatschappelijke dienstverlening) in de zorgketen kan leiden tot noodzakelijke steunmaatregelen vanuit gemeente(n) en/of hogere tarieven bij aanbesteding	3%
Hogere financieringslasten agv stijgende rente mbt herfinanciering en/of aanvullende financieringsbehoefte	3%
(Onvoorziene) ontwikkelingen binnen de GR'en leidt tot aanvullende bijdragen vanuit de deelnemers	3%
Hogere inflatie dan waarmee in de meerjarenbegroting rekening is gehouden	1%
Een gedeelte van de personeelskosten wordt gedekt via projecten binnen het grondbedrijf waardoor bij afname van het aantal projecten in de toekomst meer kosten binnen de reguliere exploitatie moeten worden opgevangen	1%

Wijzigingen in risicoprofiel ten opzichte van risicoprofiel Jaarrekening 2024

De omvang van het risicoprofiel is ten opzichte van de vorige rapportage (Jaarrekening 2024) met € 1,0 miljoen gestegen naar € 18,0 miljoen. Hoewel de risico's binnen de top-10 niet zijn gewijzigd is de kwantificering voor een aantal risico's wel gewijzigd waardoor het risicoprofiel licht gestegen is. Hieronder worden de meest significante zaken toegelicht.

Ten tijde van de kadernota 2026-2029 zijn de budgetten voor Jeugd opnieuw tegen het licht gehouden en in lijn gebracht met de meest recente inzichten. Via de meicirculaire is vanuit het Rijk gecommuniceerd dat voor de jaren 2026 en 2027 incidenteel aanvullende middelen voor Jeugd zijn vrijgemaakt. Deze extra

middelen geven de gemeente op korte termijn financieel wat lucht op het betreffende taakveld. De geformuleerde taakstelling op het jeugdbudget voor 2026 en verder is als gevolg van de aanvullende middelen opgeschoven naar 2028. Wel is de taakstelling opgehoogd van € 1 miljoen naar € 2,1 miljoen maar nog steeds passend binnen de besparingsdoelstellingen van de Hervormingsagenda Jeugd. Het Rijk heeft in de meicirculaire deze besparingsdoelstelling geïndexeerd. Hiermee is de landelijke berekende besparingsdoelstelling met 0,5 miljard verhoogd naar 1,5 miljard. Deze verhoging van de taakstelling betekent een toename van het eerder geformuleerde risico dat de taakstelling mogelijk niet of slecht ten dele kan worden gerealiseerd. Daarnaast is in de kadernota 2025-2028 en kadernota 2026 en 2029 geanticipeerd op de disbalans in benodigde/gewenste-

en beschikbare subsidie voor Vizita. Vooralsnog zijn hiervoor in de meerjarenbegroting incidentele middelen vrijgemaakt. Het risico blijft bestaan dat de middelen voor de lange termijn ontoereikend zijn, hetgeen met de subsidieaanvraag voor 2026 wordt bevestigd. Het risico op tegenvallers bij (cruciale) partners op het vlak van maatschappelijke dienstverlening heeft als gevolg hiervan een zwaardere weging binnen het risicoprofiel gekregen, dan vorig jaar.

De genoemde effecten leiden, naast een aantal minder significante wijzigingen, per saldo tot een lichte stijging van het risicoprofiel van € 17,0 naar € 18,0 miljoen.

Weerstandscapaciteit

Om de risico's te kunnen opvangen is het van belang dat de gemeente over een buffer beschikt die hiervoor voldoende is, de zogenaamde weerstandscapaciteit. De weerstandscapaciteit kan gevonden worden in de navolgende componenten.

Onbenutte belastingcapaciteit

Hieronder wordt verstaan de mogelijkheid die de gemeente heeft om de belastingen te verhogen. Bij tarieven waar kostendekking een rol speelt is van onbenutte belastingcapaciteit sprake voor zover nog geen volledige kostendekking wordt gerealiseerd. Aan de hoogte van de overige tarieven is theoretisch geen bovengrens gesteld; de gemeente kan deze echter niet tot in het oneindige verhogen.

Onvoorziene uitgaven

Voor onvoorziene uitgaven is in de begroting jaarlijks een bedrag van € 200.000 voor handen. Dit bedrag is afgestemd met provincie Zeeland en akkoord bevonden.

Vrij besteedbare reserves

Als vrij besteedbare reserves beschouwen wij de algemene reserves en bestemmingsreserves waarvoor nog geen verplichtingen zijn aangegaan. Voor wat betreft deze laatste categorie is de reserve Grondbedrijf op dit moment de enige reserve die hieronder valt.

Stille reserves

Van stille reserves is sprake wanneer de marktwaarde van bepaalde activa hoger is dan de op de balans opgenomen boekwaarde. De aanwezigheid van dergelijke stille reserves is

een onvermijdelijk gevolg van het voorschrift dat de boekwaarde van de activa gebaseerd moet zijn op de historische kostprijs.

Een stille reserve kan tot de weerstandscapaciteit worden gerekend indien:

- het desbetreffende actief vrij verhandelbaar is;
- de opbrengst bij verkoop uitgaat boven het bedrag dat nodig is om wegvallende inkomsten op te vangen.

Het belang in het kapitaal van ZEH (voorheen PZEM), B.N.G., GBE-Aqua en Stedin wordt gewaardeerd tegen de initiële inbrengwaarde (kapitaaltorting). Hoewel de marktwaarde veelal op een hoger niveau ligt kan het verschil niet meegerekend worden als beschikbare weerstandscapaciteit omdat het aandelenbezit niet vrij verhandelbaar is.

De gemeente beschikt daarnaast over een aantal panden waarvan de verwachte verkoopwaarde hoger is dan de huidige boekwaarde. Aangezien de meeste van deze panden door de gemeente verhuurd worden of in gebruik gegeven zijn, nemen wij voorzichtigheidshalve deze stille reserves niet mee in de berekening van de weerstandscapaciteit.

De beschikbare weerstandscapaciteit is als volgt bepaald:

Weerstandscapaciteit (x1000 €) per 1 januari	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Reserve Grondbedrijf (op basis van Basisscenario Grondbedrijf feb. 2025)	461	1.286	10.733	12.193	13.195	14.653
Algemene Reserve	32.020	36.217	23.767	22.992	22.992	22.992
Onvoorzien	202	202	202	202	202	202
Totaal beschikbare weerstandscapaciteit per 1 januari	32.683	37.705	34.702	35.387	36.389	37.847

Wijzigingen in weerstandscapaciteit t.o.v. projectie weerstandscapaciteit Jaarrekening 2024;

In het overzicht hierboven wordt de meest recente prognose afgegeven voor wat betreft de ontwikkeling van de weerstandscapaciteit. Deze prognose ligt per ultimo 2029 met € 37,8 miljoen ongeveer € 20,3 miljoen lager dan de prognoses ten tijde van het opstellen van de jaarrekening 2024 (€ 58,1 miljoen).

De daling van de beschikbare weerstandscapaciteit is volledig toe te schrijven aan de daling van de algemene reserve. Bij de afwegingen rondom de kadernota 2026-2029 is besloten om een bedrag van € 18,5 miljoen te onttrekken aan de algemene reserve en hiermee de (reserve) investeringsfonds verder vorm te geven. Dit conform de eerder gemaakte afspraken rondom de inzet van het ZEH-dividend. Dit bedrag betreft het surplus binnen de algemene reserve boven het gewenste weerstandsratio van 1.4. Daarnaast wordt rekening gehouden met een aanvullende onttrekking van € 7.9 miljoen vanuit de algemene reserve ter dekking van de opwaarts bijgestelde kosten voor de restauratie van het Stadhuis en daartegenover wordt rekening gehouden met een toevoeging aan de algemene reserve van € 6.0 miljoen op basis van het verwachte rekeningresultaat 2025 (Bestuurlijke tussenrapportage 2025) en het toegezegde dividend ZEH over boekjaar 2024 waarover reeds besluitvorming in de AvA heeft plaatsgevonden. Per saldo een afname van de algemene reserve per 31 december 2029 van € 20,3 miljoen.

De ontwikkeling van de reserve grondbedrijf is gelijk aan de cijfers waarmee gerekend is ten tijde van de jaarrekening 2024. Deze cijfers baseren we op de meest recente doorrekening Grondbedrijf

die jaarlijks in het eerste kwartaal wordt herzien. De hier getoonde cijfers betreffen dus de doorrekening grondbedrijf die in februari 2025 is opgesteld.

Weerstandsvermogen

In het voorgaande is zowel de benodigde als de beschikbare weerstandscapaciteit bepaald. In deze paragraaf kan een relatie worden gelegd tussen deze twee componenten om het weerstandsvermogen van de gemeente Middelburg te bepalen en daarover een oordeel te vellen.

De benodigde weerstandscapaciteit die uit de risicosimulatie voortvloeit, kan worden afgezet tegen de beschikbare weerstandscapaciteit. De uitkomst van die berekening vormt het weerstandsvermogen.

Voor Middelburg betekent dit per augustus 2025, gebaseerd op de gemiddelde weerstandscapaciteit in 2025, een ratio van 1.96 (€ 35,2 miljoen weerstandscapaciteit / € 18,0 miljoen risicoprofiel). Ten opzichte van de prognoses zoals geschetst in de jaarrekening 2024 zien wij in de periode 2026-2029 een daling van de weerstandsratio tot 2.06 (was 3.38). Deze daling wordt hoofdzakelijk veroorzaakt door het bij de kadernota 2026-2029 afnemen van de algemene reserve met € 18,5 miljoen in 2025 ter versteviging van het investeringsfonds.

Indien de huidige omvang van het risicoprofiel afgezet wordt tegen de gemiddelde weerstandscapaciteit in de komende jaren zien we dat de ratio zich als volgt ontwikkelt:

Weerstandratio	2025	2026	2027	2028	2029
Gemiddelde weerstandscapaciteit	35.194	36.204	35.045	35.888	37.118
Risicoomvang per augustus 2025	18.000	18.000	18.000	18.000	18.000
Weerstandratio	1,96	2,01	1,95	1,99	2,06

Beoordeling weerstandsvermogen

Bij de waardering van het weerstandsvermogen wordt gebruik gemaakt van onderstaande waarderingstabel:

Waardering	Ratio	Betekenis
A	> 2	Uitstekend
B	1,4 - 2	Ruim voldoende
C	1 - 1,4	Voldoende
D	0,8 - 1	Matig
E	0,6 - 0,8	Onvoldoende
F	< 0,6	Ruim onvoldoende

Gegeven de ratio van 1.96 per augustus 2025 betekent dit voor Middelburg dat het weerstandsvermogen als “uitstekend” kan worden gekwalificeerd.

Om een goed beeld te verkrijgen van de financiële weerbaarheid van de organisatie is het van belang om ook de ontwikkeling van de ratio op de middellange termijn te bekijken. Op basis van de huidige aannames ten aanzien van het risicoprofiel en weerstandscapaciteit zien we de weerstandratio in periode 2026-2029 zich stabiliseren op een niveau van rond de 2.0; een ratio wat de kwalificatie “uitstekend” kent en ruim boven de streefwaarde ligt (1.4) die de raad heeft vastgesteld bij de besluitvorming over de herijking van het risicomanagementbeleid in het eerste kwartaal 2021.

Rekening houdend met de inschattingen en aannames op dit moment kan gesteld worden dat in de periode 2026-2029 (ruim) voldoende reserves (weerstandscapaciteit) beschikbaar zijn om mogelijke financiële tegenvallers (risico's) op te kunnen vangen. Gelet op de huidige economische ontwikkelingen en hiermee gepaard gaande onzekerheden zal de ontwikkeling van het weerstandsvermogen wel nadrukkelijk gevolgd moeten blijven worden. Geo-politieke spanningen en (de invloed daarvan op) het economische klimaat (inflatie, rente, loonontwikkeling, energieprijzen, grondverkoop, etc) zijn cruciale factoren die het weerstandsvermogen sterk kunnen beïnvloeden.

Risico's met niet-financiële gevolgen

Deze subparagraaf vertoont overeenkomsten met de subparagraaf risico's met financiële gevolgen. De overeenkomsten richten zich op de onderdelen uitkomsten inventarisatie en beheersmaatregelen. Gebaseerd hierop wordt onderstaand inzicht gegeven in de risicokaart en worden de opgenomen risico's toegelicht.

Risicokaart

Om meer inzicht te krijgen in de spreiding van de risico's naar kans van optreden en gevolg, wordt gebruik gemaakt van de risicokaart (zie **Tabel: Risicokaart niet-financiële gevolgen gemeente Middelburg na beheersmaatregelen**). De nummers in de risicokaart corresponderen met de aantallen risico's die zich in het desbetreffende vak van de risicokaart bevinden. Daarmee wordt direct inzichtelijk hoe de risico's zijn verdeeld over het groene, oranje en rode gebied.

Imago	Netto				
Internationaal					
Imago-gevolgen landelijk			1		
Imago-gevolgen regionaal		4	3	1	
Imago-gevolgen plaatselijk			1	1	
Imago-gevolgen organisatie					
Geen imago-gevolgen					
Kans	10%	30%	50%	70%	90%

De toelichting op de risicokaart en hoe deze geïnterpreteerd moet worden, is opgenomen bij de subparagraaf risico's met financiële gevolgen. Onderstaand is de top 10 van de geïnventariseerde

risico's met niet-financiële gevolgen weergegeven. Aan de risico's is een risicoscore gekoppeld, de kans maal het gevolg hiervan. De maximale risicoscore betreft 25.

Risicotabel

Geïnventariseerde risico's		Risicoscore
1	Uitval van ICT. De afhankelijkheid van de beschikbaarheid van de ICT voor de gemeente en haar inwoners en organisaties is groot. Voor het maken van afspraken tot aan het aanvragen van nieuwe documenten dient de ICT in werking te zijn. Het effect van dit risico is belemmering van de bedrijfscontinuïteit en dienstverlening waardoor de inwoners en organisaties niet juist, - volledig en/of tijdig kunnen worden geholpen.	12
2	De bescherming van persoonsgegevens is niet (aantoonbaar) in overeenstemming met de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) en aanverwante wetgeving (o.a. Uitvoeringswet AVG). De (potentiële) effecten van dit risico zijn directe overtreding van de wet, privacyschending en oneigenlijk gebruik of misbruik van persoonsgegevens. Dit kan leiden tot juridische procedures, financiële schade (sancties) en imago-/ reputatieschade voor de gemeente. Ook zorgt het risico voor inefficiëntie in werkprocessen en vermindering van de kwaliteit van de gemeentelijke dienstverlening.	12
3	Klachten en hieruit volgende eventuele juridische trajecten leiden voor de indiener tot een onbevredigend resultaat. De ambtenaren en bestuurders van de gemeente hebben dagelijks talloze contacten met inwoners en organisaties en voeren taken uit voor hen. Deze contacten of handelingen kunnen niet naar wens verlopen, waardoor er eventueel een klachtenprocedure of juridisch traject wordt gestart. Het effect van dit risico is dat het vertrouwen van de inwoners en organisaties in het reilen en zeilen van de gemeentelijke organisatie wordt aangetast.	9
4	Beveiliging van informatie is niet conform het normenkader. Vanaf 1 januari 2020 is de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO) van kracht. Een norm, en hulpmiddel, om aan alle eisen op het gebied van informatiebeveiliging te kunnen voldoen. Het effect van dit risico is onder andere cybercrime en ransomware.	9
5	Bij participatietrajecten met inwoners, organisaties en andere belanghebbenden zijn de kaders vooraf onvoldoende duidelijk. De gemeente voert opgaven en projecten uit met soms grote impact op de omgeving. Bij participatie is het belangrijk dat belanghebbenden aan de voorkant weten wat de kaders voor de participatie zijn, zoals de beïnvloedingsruimte en het doel van participatie. Dit vraagt om duidelijke kaders aan de voorkant, waaraan het college of soms zelfs de gemeenteraad zich committeert. Wanneer de wederzijdse verwachtingen niet helder en op elkaar afgestemd zijn, kunnen belanghebbenden tijdens of na afloop van het proces teleurgesteld zijn over de uitkomst en het proces. Met als effect dat het vertrouwen in de gemeente (zowel de politiek als het ambtelijk apparaat) afneemt.	9
6	Onvoldoende beheer en toezicht op applicaties. In 2021 is er een doelmatigheidsonderzoek naar het functioneel- en applicatiebeheer afgerond. Hierin is naar voren gekomen dat een beleid op het beheer en toezicht op applicaties onvoldoende geborgd is. Het effect van dit risico is onvolledige werking en/of uitval van een applicatie, waardoor eventueel de inwoners en organisaties niet juist, - volledig en/of tijdig kunnen worden geholpen.	8
7	Wetgeving wordt niet volledig en/of tijdig geïmplementeerd/ geactualiseerd. Regelmatig worden nieuwe en gewijzigde wetten doorgevoerd. De organisatie dient deze signalen vroegtijdig op te pakken en de organisatie hier klaar voor te maken. Voorbeelden van wetgeving zijn de Omgevingswet, Rechtmatigheidsverantwoording en Wetten op elektronisch gebied. Het effect van dit risico is onder andere dat de organisatie niet voldoet aan de wet- en regelgeving, de gemeentelijke dienstverlening niet aansluit op de kaders en de inwoners en organisaties niet juist, -volledig en/of tijdig kunnen worden bediend.	6
8	Door het op afstand zetten van gemeentelijke taken (verbonden partijen) onvoldoende invloed op het beleid en de uitvoering. Een deel van de (wettelijk) gemeentelijke taken zijn uitbesteed aan andere organisaties in de vorm van een gemeenschappelijke regeling. De betrokkenheid bij de regelingen varieert sterk. Het effect van het risico is dat overeengekomen afspraken niet worden gerealiseerd binnen de financiële- en beleidskaders.	6
9	De ambtenaren en bestuurders van de gemeente handelen in strijd met voorschriften van o.a. de Ambtenarenwet, gedragscode en het integriteitsbeleid. Integriteit heeft te maken met kwaliteit en professionaliteit en is een voorwaarde voor het vertrouwen van de inwoners en organisaties in de gemeentelijke organisatie. Een oorzaak van het risico kan zijn dat er onvoldoende aandacht wordt besteed aan integriteit binnen de gemeente. Het effect van dit risico is dat ambtenaren, bestuurders en/of bestuursorganen	6

Geïntervieweerde risico's		Risicoscore
(onbewust) in strijd met het integriteitsbeleid kunnen handelen, waardoor het vertrouwen van de inwoners en organisaties in het reilen en zeilen van de gemeente wordt aangetast.		
10	Tekortkoming in het informatiebeheer hetgeen leidt tot geen, onjuiste of onvolledige informatie. De oorzaak van dit risico is onder andere dat de stukken uit de processen niet aangeleverd worden ter archivering, waardoor deze niet worden bewaard en ontsloten. Het gevolg van dit risico is dat negatieve implicaties kunnen ontstaan bij het afleggen van verantwoording en bewijsvoering.	6

Wijzigingen in risicoprofiel ten opzichte van risicoprofiel jaarrekening 2024

Voor de jaarrekening 2024 deden wij een actualisatie van de bestaande imago-risico's in april 2025. Bij een korte inventarisatieronde in augustus 2025 gaven de betrokkenen aan dat er geen reden was tot wijziging van de kans x impact van deze risico's.

We zijn voornemens om in het eerste kwartaal van 2026 een uitgebreidere inventarisatie te doen, waarbij we de mogelijke risico's die kunnen optreden bij de gemeentelijke processen volledig opnieuw willen uitvragen, zowel ambtelijk bij medewerkers en het managementteam als in gesprekken met het college. We

doen dat in samenwerking met het onderdeel informatiebeveiliging omdat ook daarvoor een nieuwe algehele inventarisatie nodig is.

Financiële kengetallen

Het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeente (BBV) stelt een vijftal kengetallen verplicht. Doel hiervan is dat de gemeenteraad gemakkelijker inzicht krijgt in de financiële positie van hun gemeente. In de regeling van de minister is expliciet opgenomen de wijze waarop de kengetallen moeten worden berekend. Onderstaand de berekende kengetallen voor de gemeente Middelburg en een toelichting per kengetal.

Kengetal	Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
netto schuldquote	19%	29%	33%	49%	56%	50%
netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	6%	15%	19%	35%	42%	37%
solvabiliteitsratio	41%	40%	44%	39%	38%	38%
structurele exploitatieruimte	22%	0%	-12%	-2%	-1%	1%
grondexploitatie	16%	20%	14%	15%	15%	9%
belastingcapaciteit	89%	84%	98%	98%	98%	98%

De kleuren in bovenstaande tabel zijn gebaseerd op onderstaande tabel. Deze score en ranking is gebruik gemaakt van de signaleringswaarden (ondergrenzen) die de provincies als toezichthouders hanteren bij het financieel toezicht op gemeenten. De signaleringswaarden zijn ingedeeld in categorieën. Aan deze categorieën is geen waardeoordeel gegeven. Duidelijk is dat categorie A het minst risicovol is en categorie C het meest.

Kengetal	Categorie A	Categorie B	Categorie C
netto schuldquote	<90%	90-130%	>130%
netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	<90%	90-130%	>130%
solvabiliteitsratio	>50%	20-50%	<20%
structurele exploitatieruimte	>0%	0%	<0%
grondexploitatie	<20%	20-35%	>35%
belastingcapaciteit	<95%	95-105%	>105%

Betekenis financiële kengetallen

Netto schuldquote

De netto schuld weerspiegelt het niveau van de schuldenlast van de gemeente ten opzichte van de eigen middelen. De netto schuldquote geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie.

Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen

Om inzicht te verkrijgen in hoeverre sprake is van doorlenen wordt de netto schuldquote zowel in inclusief als exclusief doorgeleende gelden weergegeven. Dit noemen we de netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen. Op die manier wordt duidelijk in beeld gebracht wat het aandeel van de verstrekte leningen is en wat dit betekent voor de schuldenlast. De wijze waarop de netto schuldquote gecorrigeerd voor de doorgeleende gelden wordt berekend is gelijk aan de netto schuldquote, op voorwaarde dat bij de financiële activa ook alle verstrekte leningen worden opgenomen (zie artikel 36 lid b en c BBV).

Solvabiliteitsratio

De solvabiliteitsratio geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan zijn financiële verplichtingen te voldoen.

Structurele exploitatieruimte

Dit kengetal geeft aan hoe groot de structurele exploitatieruimte is, door de structurele baten en structurele lasten te vergelijken. Daarnaast geeft dit kengetal ook aan of de gemeente in staat is om structurele tegenvallers op te vangen dan wel of er nog ruimte is voor nieuw beleid. 2026 geeft een afwijkend beeld, omdat in dit

kengetal wel de incidentele lasten worden meegenomen, maar niet de incidentele onttrekkingen aan de reserves.

Grondexploitatie

Het kengetal geeft weer hoe de waarde van de grondexploitatie zich verhoudt tot de totale baten.

Belastingcapaciteit

De belastingcapaciteit geeft inzicht hoe de belastingdruk zich verhoudt ten opzichte van het landelijk gemiddelde.

Link: nadere uitleg Financiële kengetallen gemeenten en provincies

Lokale lasten

Algemeen

De lokale lasten zijn een belangrijke inkomstenbron voor de gemeente, betaald door burgers en bedrijven. De gemeentewet geeft een limitatieve opsomming van de belastingen en rechten die een gemeente mag heffen. De heffingen verdelen we in twee categorieën, te weten:

Belastingen

Tegenover een belasting staat geen rechtstreekse tegenprestatie van de gemeente. De opbrengsten dienen als algemeen dekkingsmiddel. Onze gemeente heft de volgende belastingen:

- De onroerende zaakbelasting
- De forensenbelasting
- De reclamebelasting
- De precariobelasting
- De parkeerbelasting
- De toeristenbelasting

Rechten

Naast de belastingen worden er ook rechten geheven voor een geleverde dienst. Het is niet toegestaan een meer dan kostendekkend tarief te hanteren voor deze rechten. Onze gemeente heft de volgende rechten:

- Rioolheffing
- Afvalstoffenheffing
- Leges
- Grafrechten
- Havengelden

Beleidskader

Het uitgangspunt bij alle heffingen is dat de jaarlijkse verhoging beperkt blijft tot de inflatiecorrectie. Dit betekent dat alle heffingen structureel worden verhoogd met 2,1%. Uw raad heeft bij de vaststelling van de Kadernota 2026–2029 besloten om, naast de reguliere inflatiecorrectie voor de afvalstoffenheffing, een gefaseerde extra tariefsverhoging van 8,25% in zowel 2025 als 2026 toe te passen. Deze verhogingen worden verwerkt in de tarieven voor 2026 en in de Verordening afvalstoffenheffing en reinigingsrechten Middelburg 2026.

Overzicht belastingen en heffingen

Lokale lasten		
Geraamde opbrengsten	2025	2026
Belastingen		
OZB	€ 15.403.000,00	€ 15.995.000,00
Forensenbelasting	€ 490.263,00	€ 500.558,52
Reclamebelasting	€ 138.000,00	€ 173.555,00
Precariobelasting	€ 300.000,00	€ 359.003,00
Naheffingen	€ 1.364.751,00	€ 1.364.751,00
Parkeerbelasting	€ 1.209.000,00	€ 1.420.286,00
Toeristenbelasting	€ 1.209.000,00	€ 1.420.286,00
Rechten		
Rioolheffing	€ 6.535.000,00	€ 6.757.000,00
Reinigingsheffingen/ Afvalstoffenheffing grafrechten	€ 7.711.310,00	€ 8.429.000,00
Totaal	€ 33.151.324,00	€ 34.999.153,52

Tarieven

Soort	Grondslag	2025	2026
Onroerende zaakbelasting			
Eigenaar niet-woning	WOZ-waarde	0,3800%	0,3880%
Gebruiker niet-woning	WOZ-waarde	0,3055%	0,3119%
Eigenaar woning	WOZ-waarde	0,1031%	0,1053%
Forensenbelasting			
Gebruiker	WOZ-waarde	0,2491%	0,2543%
Reclamebelasting			
Gevelbord van 0,25 tot 1m2	per bord	€ 139,20	€ 141,60
Gevelbord van 1 tot 20m2	per bord	€ 362,40	€ 369,60
Gevelbord > 20m2	per bord	€ 446,40	€ 455,40
Precariobelasting			
Terras, winkelluitstalling enz.	per m2 per jaar	€ 111,00	€ 113,28
Parkeerbelasting			
Naheffing parkeerbelasting		€ 78,80	€ 82,00
Toeristenbelasting			
Toeristenbelasting	p.p.p.n.	€ 3,00	€ 3,05

Toeristenbelasting	p.p.p.n. eigen verblijfsmiddel	€ 1,95	€ 1,99
Rechten			
Rioolheffing			
Gebruiker (<250m3)	per m3 waterverbruik	€ 66,37	€ 67,11
Eigenaar	per aansluiting	€ 177,64	€ 179,63
Afvalstoffenheffing			
Gebruiker	Eenpersoons huishouden	€ 264,13	€ 291,47
	Meerpersoons huishouden	€ 279,12	€ 308,01
	Per lediging 240 lt. container	€ 8,54	€ 8,72
	Per lediging 140 lt. container	€ 4,99	€ 5,09
	Per aanbieding ondergronds	€ 1,42	€ 1,45
Reinigingsrecht			
	vast recht	€ 500,00	€ 500,00
	Per aanbieding ondergronds	€ 1,42	€ 1,45

Ten aanzien van 2026 wordt verder het volgende opgemerkt:

Heffing: Onroerende zaakbelasting

Doel: De opbrengsten worden gebruikt als algemeen dekkingsmiddel. De eigenaar van een woning en niet-woning zijn belastingplichtig. Tevens is de gebruiker van een niet-woning belastingplichtig voor ozb gebruiker tarief.

De onroerende zaakbelastingen worden gebaseerd op de taxatiewaarde van een object, in het kader van de Wet WOZ. Deze waarde wordt jaarlijks bepaald. In oktober bepalen we op basis van de beschikbare cijfers de totale waarde van het onroerend goed. De presentatie van de werkelijke percentages is voor het einde van 2025. Nu zijn de tarieven geïndexeerd om de te behalen opbrengst te genereren.

Heffing: Forensenbelasting

Doel: De opbrengsten worden gebruikt als algemeen dekkingsmiddel. Belastingplichtige is degene die een woning heeft in de gemeente Middelburg maar hier niet feitelijk woonachtig is.

De grondslag voor de forensenbelasting is de WOZ-waarde. Omdat deze nog niet bekend is houden voor het bereken van het tarief nu alleen rekening met de indexatie van (2,1%).

Heffing: Reclamebelasting

Doel: Het doel van de reclamebelasting is om de hoeveelheid reclames te regelen. De opbrengsten wordt gebruikt als algemeen dekkingsmiddel.

De tarieven voor deze heffing worden uitsluitend trendmatig verhoogd (2,1%).

Heffing: Precariobelasting

Doel: de opbrengsten worden gebruik als algemeen dekkingsmiddel. De belastingplichtige is degene die voorwerpen op of onder of boven gemeente grond heeft.

De precariobelasting heeft sinds 2022 geen inkomsten meer van de kabelbelasting. Wel loopt er nog een beroepsprocedure tegen de kabelbelasting. Omdat de uitkomst hiervan onzeker is, is voor de desbetreffende opbrengst een voorziening gerealiseerd.

De tarieven voor deze heffing worden uitsluitend trendmatig verhoogd (2,1%).

Heffing: Parkeerheffing

Doel: om het parkeren te reguleren is het noodzakelijk om parkeerbelasting te heffen. De opbrengst wordt gebruik als algemeen dekkingsmiddel. De houder van het voertuig is belastingplichtig. De parkeertarieven worden in 2026 vergoogd met € 0,20 voor het maaiveld en € 0,10 voor de parkeergarages. De tarieven voor de parkeervergunningen worden wel als volgt geïndexeerd:

Soort heffing	Omschrijving	2025	2026
Parkeerheffing	voor het parkeren in tariefzone 1 per uur	€ 3,00	€ 3,20
	voor het parkeren in tariefzone 2 per uur:	€ 3,00	€ 3,20
Parkeervergunning	voor de eerste vergunning, per maand:	€ 8,50	€ 8,70
	voor een tweede vergunning op	€ 28,25	€ 28,80

	het zelfde adres, per maand: van maandag tot en met zondag tussen 08.00 uur en 20.00 uur per 60 minuten:	€ 2,30	€ 2,40
Parkeergarage			
	De kosten van de naheffingsaanslag	€ 78,80	€ 82,00
Naheffingsaanslag			

Heffing: Toeristenbelasting

Doel: De opbrengsten worden gebruikt als algemeen dekkingsmiddel. Belastingplichtig is degene die gelegenheid biedt tot verblijf.

De toeristenbelasting wordt in 2026 trendmatig verhoogd (2,1%). Dit betekent een tarief van € 3,05 (€ 3,00 in 2025) voor vast verblijfsmiddel en € 1,99 (€ 1,95 in 2025) voor mobiele kampeeronderkomen.

Heffing: Rioolheffing

Doel: met de opbrengst van de heffing worden de lasten van het beheer van het riool gedekt. De opbrengsten mogen maximaal 100% kostendekkend zijn. De belastingplichtige is de gebruikers van woningen en niet-woning die direct of indirect lozen op de gemeentelijke riolering.

De rioolheffing wordt naast de trendmatige verhoging (2,1%)

Soort heffing	Tarief	2025	2026
Rioolheffing			
eigendom		€ 175,94	€ 179,63
gebruik	0 t/m 250 m3	€ 65,73	€ 67,11
	251 t/m 300 m3	€ 139,01	€ 141,92
	301 t/m 500 m3	€ 212,27	€ 216,73
	501 t/m 1000 m3	€ 568,61	€ 580,55
	1001 t/m 2001 m3	€ 1.137,25	€ 1.161,13
	2000 t/m 4000 m3	€ 2.442,94	€ 2.494,24
	meer dan 4000 m3	€ 5.054,38	€ 5.160,52

Heffing: Afvalstoffenheffing/Reiningsrechten

Doel: Met de opbrengst van de heffing worden de lasten van de inzameling en verwerking van het afval gedekt dat door de reiniging wordt ingezameld. Belastingplichtige is de gebruiker van de woning, waar het huishoudelijk afval ontstaat.

In het kader van het verminderen van rest afval, wordt de heffing gesplitst in een vaste bedrag, opgelegd in het lopende jaar. En een variabel deel, op basis van het aantal ledigingen/aanbiedingen per inzamelmiddel. Het variabele deel wordt opgelegd in het jaar daarop omdat dan pas bekend is hoeveel ledigingen/aanbiedingen er zijn gedaan per adres.

De raad heeft, met het vaststellen van de Kadernota 2025 – 2028, besloten om naast de reguliere inflatiecorrectie voor de afvalstoffenheffing een gefaseerde extra tariefsverhoging van +8,25% in 2025 en +8,25% in 2026 te hanteren op het basistarief inclusief 3 ledigingen. Het variabele tarief voor de ledigingen wordt alleen verhoogd met het indexpercentage van 2,1%.

Door extra kosten ten gevolge van de begroting OLAZ, verminderde inkomsten vanuit de SUP vergoeding en vergoedingen voor verpakkingen (aankomende ketenovereenkomst) blijkt dat de extra verhoging niet afdoende is voor 100 procent kostendekkendheid. Volledige kostendekking is mogelijk door de inkomsten uit de afvalstoffenheffing nog verder te verhogen. Dit is een extra lastenverzwaring voor inwoners bovenop de voorgenomen stijging en willen we niet aanvullend voor 2026 voorstellen. We zullen inspanningen verrichten om de door de afvalstoffenheffing te dekken kosten kritisch te volgen en op zoek te gaan naar besparingsmogelijkheden. Mogelijk kan dit zijn vertaling krijgen in het afval- & grondstoffenbeleidsplan waarover we half volgend jaar besluitvorming voorzien. Uitgangspunt blijft 100 procent kostendekkendheid en dus snel herstel.

Leges

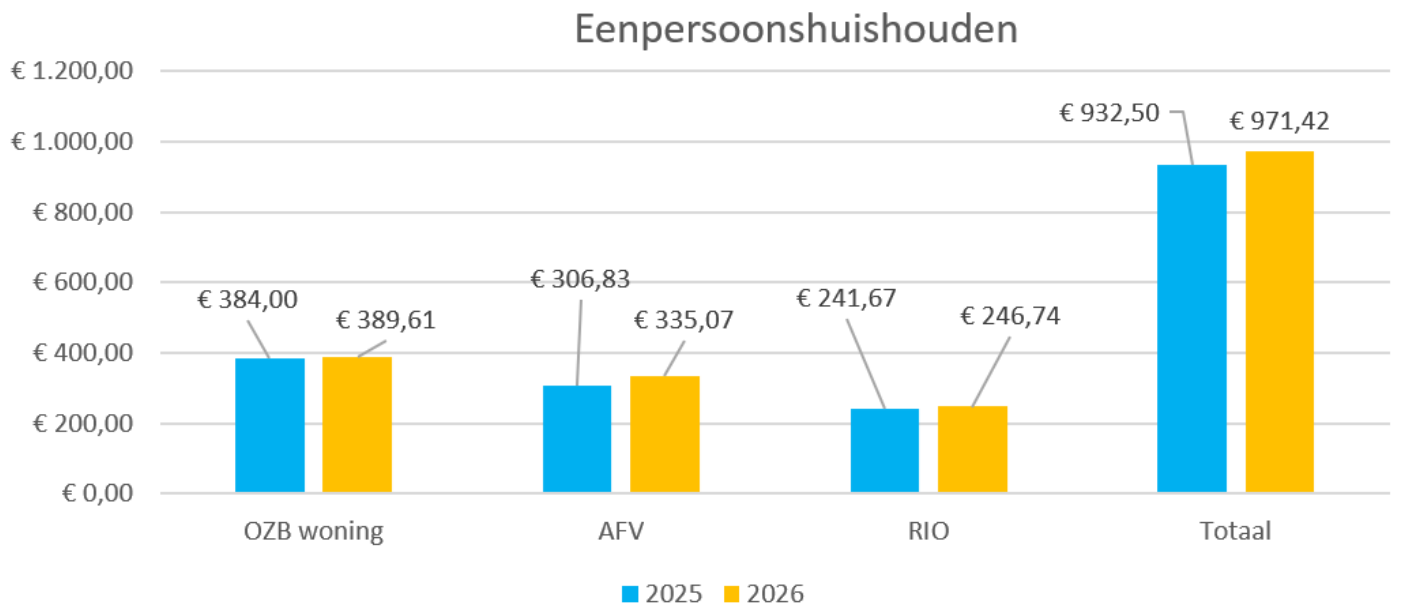
Doel: Gemeenten zijn verantwoordelijk voor een groot aantal taken. Een deel van deze taken wordt in de vorm van een dienst door bewoners of bedrijven individueel afgenomen. Om gemeenten tegemoet te komen in de kosten die zijn gerelateerd aan deze taken, betalen afnemers van gemeentelijke diensten leges. In 2025 is de kostendekkendheid van de leges wederom in opdracht van de gemeente onderzocht door een extern

bureau. Hierbij is rekening gehouden met de lagere tarieven voor identiteitsbewijzen en paspoortenn.

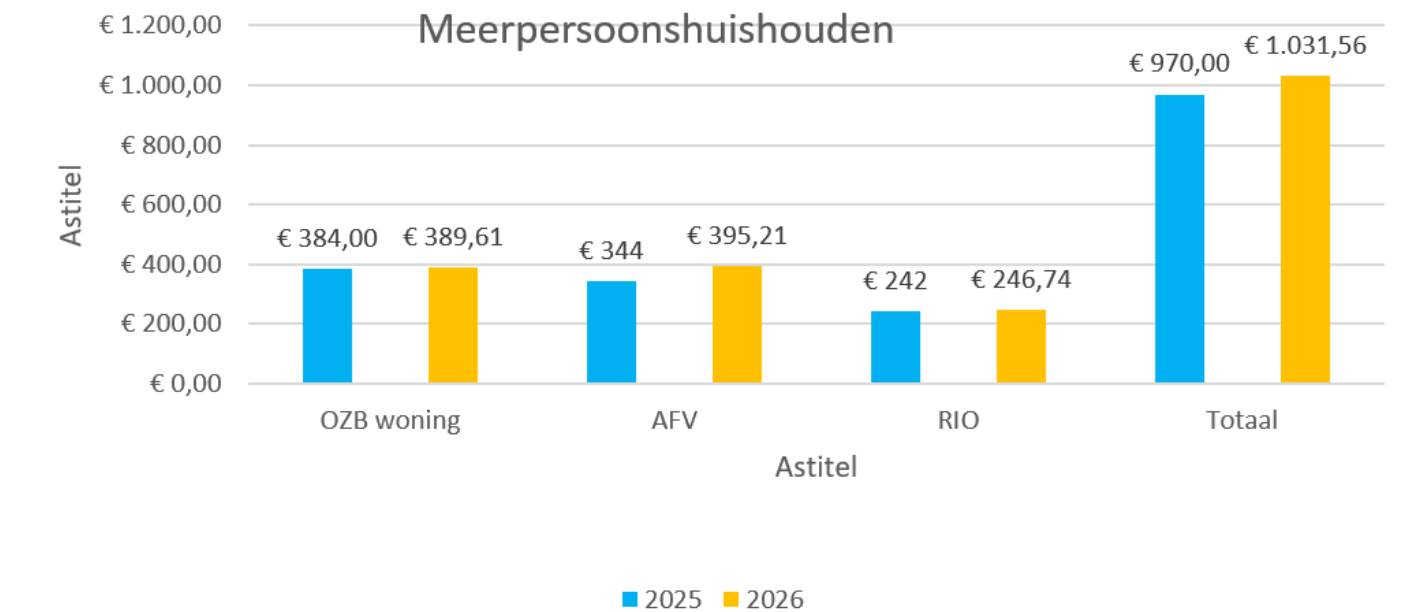
De leges worden trendmatig verhoogd met 2,1%.

Lokale lastendruk

Wat betekenen de tariefstijgingen voor een eenpersoonshuishouden en een meerpersoonshuishouden voor 2026 ten opzichte van 2025? Dit wordt grafisch weergegeven in figuur 1 en 2.



figuur 1

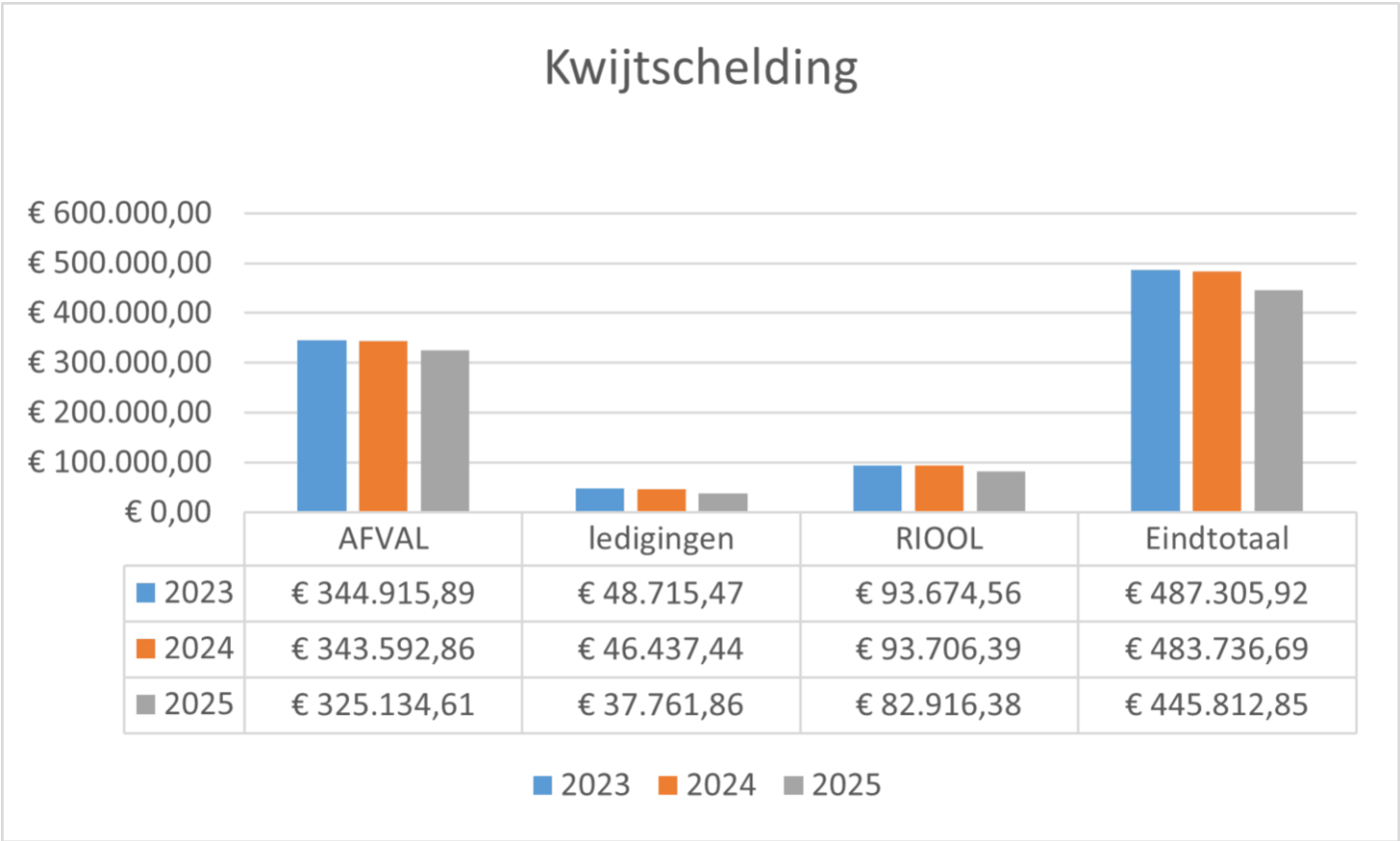


figuur 2

Kwijtscheldingsbeleid

Een inwoner van Middelburg kan kwijtschelding krijgen voor de afvalstoffenheffing en de rioolheffing. Dit kan indien het inkomen zo laag is dat aan de betalingsverplichting niet kan worden voldaan, ook niet door middel van een betalingsregeling. Of iemand in aanmerking komt voor gehele of gedeeltelijke kwijtschelding is afhankelijk van de persoonlijke financiële situatie. Voor de provincie Zeeland geldt dat de beoordeling of een inwoner in aanmerking komt voor kwijtschelding wordt uitgevoerd door Sabewa Zeeland. Dit wordt gedaan aan de hand van een door elke gemeente vastgestelde leidraad.

Sabewa Zeeland beoordeelt ook de aanvragen om kwijtschelding van het waterschap. Deze werkwijze heeft als voordeel dat de burger slechts 1 verzoek hoeft in te dienen voor zowel de waterschapslasten als de gemeentelijke heffingen. De inwoner komt hierbij eerder in aanmerking voor kwijtschelding omdat de gemeentelijke en waterschapslasten tegelijkertijd worden meegenomen in de beoordeling. De beoordeling is uniform voor de gehele provincie Zeeland. De ontwikkeling van de kwijtschelding over de afgelopen jaren is als volgt weergegeven in onderstaande figuur.



Kostenonderbouwing tarieven

In de begroting moet in de paragraaf lokale heffingen een overzicht van baten en lasten worden opgenomen voor de heffingen waarbij sprake is van het verhalen van kosten. Bij de hierna opgesomde heffingen is hiervan sprake. Bij deze heffingen is het toegestaan om maximaal 100% van de kosten inclusief overhead te dekken. Dit is in de gemeente Middelburg het uitgangspunt. In de onderstaande gegevens worden de totale

geraamde kosten en baten met elkaar vergeleken en wordt het kostendeckingspercentage genoemd. Alle onderstaande heffingen voldoen aan het criterium, maximaal 100% dekking met uitzondering van de scheepvaartrechten en de marktgelden.

Overheadkosten zijn alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces. In de kostenonderbouwing van de tarieven wordt gerekend met een overheadpercentage van 55%.

Afvalstoffenheffing

Omschrijving	Begroting 2026
Kosten taakveld 7.3 Afval	6.896.256
Kosten taakveld 2.1 Verkeer en Wegen	352.475
Kosten taakveld 6.1 Inkomensregeling	408.345
Opbrengsten Taakveld 7.3 afval	-589.420
Netto kosten taakveld	7.067.656
Toe te rekenen kosten:	
Overhead	753.760
BTW	994.142
Totale kosten	8.815.557
Opbrengsten heffingen	8.429.432
Kostendeckendheid	96%

Rioolheffing

Omschrijving (bedragen × € 1.000)	Begroting 2026
Kosten taakveld 7.1 Riool	4.959.876
Kosten taakveld 2.1 Verkeer en Wegen	373.623
Kosten taakveld 6.1 Inkomensregeling	78.606
Opbrengsten Taakveld 7.1 Riool	-35.721
Netto kosten taakveld	5.376.384
Toe te rekenen kosten:	
Overhead	431.485
BTW	949.673
Totale kosten	6.757.542
Opbrengsten heffingen	6.757.542
Kostendeckendheid	100%

Marktgelden

Omschrijving	Begroting 2026
Kosten taakveld	114.024
Opbrengsten Taakveld	
Netto kosten taakveld	114.024
Toe te rekenen kosten:	
Overhead	33.023
Totale kosten	147.047
Opbrengsten heffingen	79.656
Kostendeckendheid	54%

Begrafenisrechten

Omschrijving	Begroting 2026
Kosten taakveld 7.5 begraven en crematoria	1.116.411
Opbrengsten Taakveld	0
Netto kosten taakveld	1.116.411
Toe te rekenen kosten:	
Overhead	276.577
Totale kosten	1.392.988
Opbrengsten heffingen	831.792
Kostendeckendheid	60%

Scheepvaartrechten

Omschrijving	Begroting 2026
Kosten taakveld 2.04.0 Econ havens en waterwegen	207.037
Opbrengsten Taakveld	
Netto kosten taakveld	207.037
Toe te rekenen kosten:	
Overhead	28.870
Totale kosten	235.907
Opbrengsten heffingen	175.385
Kostendeckendheid	74%

Naheffingsaanslag parkeren

Omschrijving	Begroting 2026
Kosten taakveld	1.156.068
Opbrengsten Taakveld	
Netto kosten taakveld	1.156.068
Toe te rekenen kosten:	
Overhead	270.507
Totale kosten	1.426.574
Opbrengsten heffingen	1.364.751
Kosten per aanslag	86
Opbrengst per aanslag	82
Kostendeckendheid	96%

Leges Hoofdstuk 1, 2 en 3

Omdat de leges over tal van producten wordt geheven is in onderstaande tabel de kostendekking per hoofdstuk en per paragraaf van de legesverordening aangegeven.

Kostendekkendheidsonderzoek leges Middelburg 2026

		Lasten	Baten	Kostendekkendheid
Totaal		3.573.495	2.773.998	78%
Hoofdstuk 1	Algemene dienstverlening	1.101.696	1.026.602	93%
Paragraaf 1.1	Burgerlijke stand	53.459	49.569	92%
Paragraaf 1.2	Reisdocumenten en Nederlandse identiteitskaart	648.228	597.223	92%
Paragraaf 1.3	Rijbewijzen	213.998	195.644	91%
Paragraaf 1.4	Verstrekingen in het kader van de basisregistratie persoonsgegevens	32.448	25.933	80%
Paragraaf 1.5	Bestuursstukken	-	-	-
Paragraaf 1.6	Vastgoedinformatie	-	-	-
Paragraaf 1.7	Overige publiekszaken	69.075	59.302	86%
Paragraaf 1.8	Gemeentearchief	-	-	-
Paragraaf 1.9	Bijzondere wetten	67.463	97.949	145%
Paragraaf 1.10	Diversen	17.025	1.282	8%
Hoofdstuk 2	Dienstverlening en besluiten in het kader van de Omgevingswet	2.399.297	1.696.731	71%
Paragraaf 2.1	Algemene bepalingen	-	-	-
Paragraaf 2.2	Voorfase	638.681	25.346	4%
Paragraaf 2.3	Activiteiten met betrekking tot bouwwerken	1.616.901	1.619.035	100%
Paragraaf 2.4	Activiteiten met betrekking tot cultureel erfgoed en werelderfgoed	8.329	361	4%
Paragraaf 2.5	Milieubelastende activiteiten	-	-	-
Paragraaf 2.6	Lozingsactiviteiten	1.136	1.267	112%
Paragraaf 2.7	Aanlegactiviteiten	11.357	2.680	24%
Paragraaf 2.8	Overige activiteiten	11.357	1.887	17%
Paragraaf 2.9	Maatwerkvoorschriften	757	845	112%
Paragraaf 2.10	Gelijkwaardigheid	-	-	-
Paragraaf 2.11	Overige tarieven	9.086	2.930	32%
Paragraaf 2.12	Modaliteiten (vermeerderingen)	99.800	76.403	77%
Paragraaf 2.13	Vermindering	-	-34.789	-
Paragraaf 2.14	Teruggaaf	1.893	766	40%
Hoofdstuk 3	Dienstverlening vallend onder de dienstenrichtlijn en niet vallen onder Hoofdstuk 2	72.502	50.665	70%
Paragraaf 3.1	Horeca	32.350	32.349	100%
Paragraaf 3.2	Seksbedrijven	-	-	-
Paragraaf 3.3	Winkeltijdenwet	-	-	-
Paragraaf 3.4	Organiseren evenement of markt	22.714	878	4%
Paragraaf 3.5	Standplaatsen	-	-	-
Paragraaf 3.6	Huisvestingswet 2014	-	-	-

Paragraaf 3.7	In dit hoofdstuk niet benoemd besluit	-	-	-
Paragraaf 3.8	Diverse	17.438	17.438	100%

Onderhoud kapitaalgoederen

In deze paragraaf worden de onderhoudsvoornemens voor de kapitaalgoederen van de Gemeente Middelburg beschreven. Hierbij zijn de vastgestelde beleidsplannen en/of beheerplannen leidend. Ook is er aandacht voor de financiële consequenties die uit deze plannen voortkomen. Bovendien wordt per kapitaalgoed ingegaan op de ontwikkelingen binnen het beleidsterrein en de verwachtingen voor komende jaren. Hierbij wordt in het bijzonder aandacht geschonken aan de speerpunten van het begrotingsjaar 2026.

Beleidskader

De gemeenteraad en het college hebben in het verleden verschillende beleids- en beheerplannen vastgesteld. In onderstaande tabel worden de plannen benoemd waarbij een koppeling met de programma's is gemaakt. De plannen hebben een meerjarig karakter. In de toelichtende tekst zal worden beschreven op welke termijn een nieuw beleidsplan wordt opgesteld en met welke zaken rekening zal worden gehouden.

Beleids- en beheerplannen

Kapitaalgoederen	Prog	Beleids-/beheerplan	Vastgesteld	Looptijd	Actualisatie
Begraafplaatsen en crematorium	VM	Beleidsplan begraafplaatsen en crematorium	2001	2001–2030	2031
Bouwkundige objecten	div	Nota Kaders onderhoud gebouwen, Notitie beheer en onderhoud	2017	2018–2027	2028
Beleidskader civieltechnische kunstwerken	VVM	civieltechnische kunstwerken 2025–2034	2024	2025–2034	2029
Openbaar groen	VM	Groenbeleidsplan Middelburg 2016–2026	2017	2016–2026	2027
Openbare verlichting	VVM	Beleidsplan Openbare Verlichting 2025–2034 Stedelijk	2025	2025–2034	2025
Riolering	VM	Waterprogramma 2021–2030	2021	2021–2030	2030
Speelplaatsen	VM	Visie op BOSS in de openbare ruimte	2025	2025–2035	2035
Sportvelden	SCR	Lokaal sportakkoord Middelburg 2024 Beheerplan	2023	2024–2026	2026
Verkeersregelinstallaties	VVM	verkeerslichten (o.b.v. programma 17-2-2016) Stedelijk	-	2015–2025	2026
Waterwegen	VVM	Waterprogramma 2021–2030 Overeenkomst Beheer en onderhoud van oppervlaktewater in Bebouwd gebied (BOB)	2021 2025	2021–2030 2025–2035	2030 2035
Wegen	VVM	Beheerplan wegen 2024–2033	2023	2024–2034	2028

Programma's:

Div = diverse

SCR = Sport, cultuur en recreatie

VM = Volksgezondheid en milieu

VVM = Verkeer, vervoer en waterstaat

Begraafplaatsen en crematorium

Begraafplaatsen

Het beleidsplan is vastgesteld in de raadsvergadering van 24 september 2001 en heeft een looptijd tot en met 2030.

Jaarlijks wordt per begraafplaats berekend hoeveel ruimte er nog is om te begraven en of dit past binnen de prognoses. Voorlopig past dit nog.

In het bestemmingsplan voor Sint Laurens fase 1 is een stuk grond gereserveerd voor het uitbreiden van de begraafplaats in Sint Laurens. Op 29 september 2022 heeft de raad hiervoor een krediet van € 425.000 inclusief btw beschikbaar gesteld. In

2024 is de begraafplaats opgehoogd. Zodra de grond eind 2025 is 'gezet', wordt begin 2026 de beplanting en padenstructuur opgeleverd. De uitbreiding van de begraafplaats moet uiterlijk in 2026 klaar zijn.



Crematorium

Het beleidsplan is vastgesteld in de raadsvergadering van 24 september 2001 en heeft een looptijd tot en met 2030.

In 2016 is voor onderdelen de toekomstverkenning intern uitgevoerd. In het kader van het traject heroriëntatie gemeentelijke taken is de prognose voor het crematorium geactualiseerd.

Voorjaar 2021 zijn de financiële prognoses bijgesteld voor het Toekomstplan inclusief financiële paragraaf, en vastgesteld door de gemeenteraad in april 2021. Het plan richt zich op de technische, financiële, organisatorische en ruimtelijke maatregelen met als uitgangspunt de omvang van dienstverlening in het verleden en een gefundeerde prognose voor de toekomst. Het beleidsplan heeft samenhang met de uitbreiding van

de accommodatie (in 2022 en 2023 gereedgekomen) en de milieutechnische aanpassing van de crematie-installaties (2013 gereedgekomen).

In april 2021 heeft de raad besloten om de begraafplaatsen en het crematorium in eigen beheer te houden.

Het crematorium staat in de routekaart verduurzaming (na uitvoering van enkele pilots) op de lijst om te verduurzamen. Onderzocht wordt op welke manier het gebouw (met name gericht op energieverbruik) toekomstbestendig gemaakt kan worden.

Bouwkundige objecten

De nota 'Onderhoud gebouwen, civieltechnische kunstwerken, kademuren en glooiingen' (januari 2017) richt zich op het onderhouden van de gemeentelijke gebouwen en civieltechnische kunstwerken op conditieniveau 3 (redelijke conditie).

Op 20 maart 2017 heeft de raad de kaders vastgesteld voor onderhoud gebouwen, civieltechnische kunstwerken, kademuren en glooiingen voor de periode 2018 tot en met 2027.

Voor de uitvoering van het onderhoud gebouwen en civiele technische kunstwerken zijn de beleidsplannen vertaald in beheerplannen. Daarin staan per jaar de uit te voeren onderhoudsmaatregelen en de daaraan verbonden kosten.

Voor de kapitaalgoederen bouwkundige objecten en civiel technische kunstwerken zijn er onderhoudsvoorzieningen gevormd. Jaarlijks komt een vast bedrag ten laste van de exploitatie.

Op 18 april 2017 heeft de raad de 'Eindrapportage verkenning Vastgoed in het kader van de heroriëntatie gemeentelijke taken' vastgesteld en gekozen voor scenario 2 uit de verkenningsoopdracht. Dat wil zeggen dat het ingezette beleid om bezit en beheer van vastgoed af te bouwen, wordt voortgezet.

Er is samenhang met het huisvestingsbeleid, onderwijsbeleid, sportbeleid, wijkaanpak, parkeerbeleid, monumentenbeleid en arbobeleid.

Er is samenhang met de routekaart verduurzaming. Op volgorde worden gemeentelijke panden tot 2030 verduurzaamd. De volgorde wordt onder andere bepaald door de onderhoudsplanning. Vanzelfsprekend wordt een pand na verduurzaming opnieuw geïnventariseerd en wordt de onderhoudscyclus afgestemd op de nieuwe installaties en gebouwonderdelen.

Civieltechnische kunstwerken

Op 17 december 2024 heeft de raad de beleidskaders vastgesteld voor beheer en onderhoud van de civieltechnische kunstwerken voor de periode 2025 tot en met 2034 (24-169 RM). Belangrijke beslispunten hiervan zijn samengevat:

- toepassen van het NEN2767-4-systeem voor het bepalen van de conditie van de civiele kunstwerken;
- de 10-jarige beleidsperiode en de frequentie van rapporteren over de conditie;
- preventief beheer toepassen voor beheer en onderhoud, gericht op de veiligheid van gebruikers en waarborging van de beschikbaarheid;
- ambitieniveau 2 'vooruitstrevend' toe passen met daarin verwerkt de conditiescores waarin verschillende civiele kunstwerken moeten verkeren, de budgetten voor beheer, onderhoud, verduurzaming en biodiversiteit;
- renovatie en vervangingsopgaven uitvoeren.

De beleidskaders zijn inhoudelijk beschreven in de 'notitie beleidskaders beheer en onderhoud civieltechnische kunstwerken 2025–2034'. Aan de notitie zijn onder andere meerjarenplanningen toegevoegd. Daarin staat aangegeven hoe, wanneer en met wat voor financiële middelen we de objecten weer in orde brengen.

De civiele kunstwerken zijn kapitaalgoederen waarvoor een onderhoudsvoorziening is gevormd. Jaarlijks komt een vast bedrag ten laste van de exploitatie. Het onderhoud van deze kapitaalgoederen hebben we verdeeld in drie onderdelen: beheer, onderhoud, en renovatie en vervanging. Voor 2026 hebben we de volgende voornemens:

- Op het onderdeel *beheer* maken we de belastbaarheid inzichtelijk van bruggen en viaducten waarvan de urgentie het hoogst is. Ook voeren we technische inspecties uit bij verschillende civiele kunstwerken.
- Op het gebied van *onderhoud* voeren we planmatig onderhoud uit, met de focus op fiets-voetgangerstunnels en bruggen.
- Voor de *renovatie- en vervangingsopgave* voeren we investeringsprojecten uit. We ronden de (dan al lopende) restauratie van de kademuur Flanken Dokbrug en de renovatie van de kademuur Nieuwe Haven-Turfkaai af. De onderzoeken voor het raadsvoorstel 'Restauratie kademuur Londensekaai' zijn opgestart. Na de besluitvorming door de gemeenteraad starten we de voorbereiding op om over te gaan tot de uitvoering.

Openbaar groen

In de raad van 30 januari 2017 zijn de kaders voor het groenbeleidsplan 2016–2026 vastgesteld. Daarbij is besloten het

huidige kwaliteitsniveau (CROW schaallat 2013) van het openbaar groen te handhaven, te weten:

- kwaliteit A op begraafplaatsen en in het stads- en winkelcentrum;
- kwaliteit B voor wijkgroen en groen bij sportcomplexen, speelterreinen, en verkeersgroen;
- kwaliteit C op industrieterreinen, recreatieparken, groenelangen en stadsranden, waterhuishouding en parken/bolwerken (praktijk nu is beheer op kwaliteit B).

Vervolgens heeft het college op 30 mei 2017 het Groenbeleidsplan Middelburg 2016–2026 vastgesteld. Het plan heeft samenhang met (sociale) veiligheid, waterbeheer en uitbreidingsontwikkeling.

Relevant in het beheer en onderhoud van openbaar groen is een integrale afstemming met wijkaanpak en inwoners.

Op 30 mei 2023 heeft het college besloten om de ‘Notitie kansenkaart biodiversiteit bij beheer en ontwikkeling’ vast te stellen en de kwaliteit van het groen niet meer te meten aan de hand van de CROW-kwaliteitscatalogus, maar meer ruimte te geven aan natuurontwikkeling en hiermee voor een deel af te wijken van het vastgestelde Groenbeleidsplan 2016–2026.

In de kansenkaart biodiversiteit worden maatregelen beschreven die in de gemeente Middelburg uitgevoerd en geïmplementeerd worden. In 2026 gaan we verder met de volgende acties:

- implementeren van ecologische beheermethoden en gedragscode soortenbescherming bij Stadsbeheer;
- implementeren aanpak biodiversiteit bij ruimtelijke ontwikkelingen;
- extensiveren van gras waarbij een pilot start met gefaseerd maaien. Resultaten voor biodiversiteit door extensief grasbeheer wordt gemonitord door Naturalis. Dit gebeurt in het door Europa gesubsidieerde project PolliConnect.

In Middelburg streven we naar een duurzaam en gezond bomenbestand. Eind 2025 is het bomenplan gereed, in 2026 wordt hier uitvoering aangegeven door een start te maken met het revitaliseren van zieke en verouderde boomstructuren.

Openbare verlichting

Op 3 juli 2025 heeft de raad het beleidsplan Openbare verlichting 2025–2034 vastgesteld.

In de actualisatie van het beleidsplan wordt rekening gehouden met een vervangingsperiode van 20 jaar voor de armaturen en 40 jaar voor de lichtmasten. Verder willen we het areaal van de armaturen vervangen door led. We zitten nu op ongeveer 70% van het areaal wat in led is uitgevoerd. In 2026 gaan we de wijk Dauwendaele en een laatste deel van de Griffioen uitvoeren in ledverlichting.

Voor het beheer en onderhoud van de openbare verlichting is in Zeeland de Samenwerking Openbare Verlichting Zeeland (SOVZ) opgericht. Aan deze samenwerking nemen de volgende partijen deel: DNWG/STEDIN, de Provincie Zeeland, het Waterschap Scheldestromen, havenbedrijf North Sea Port, en twaalf gemeenten (alleen Schouwen Duiveland neemt geen deel). DNWG/Stedin heeft besloten om na het huidige bestek de samenwerking te beëindigen.

De uitvoering van het beheer en het contractmanagement op het onderhoud is ondergebracht bij het Bureau Openbare Verlichting Zeeland (BOVZ). De aanbestedingsprocedure voor het onderhoud en de vervanging van de openbare verlichting voor de periode 2020–2024 is ingegaan op 1 april 2021. Per 1 april 2024 is het contract met twee jaar verlengd. Er is inmiddels een start gemaakt met een nieuwe aanbestedingsprocedure voor de openbare verlichting, uitgangspunt hier is om met het nieuwe bestek te starten op 1 april 2026.

Het beheer en onderhoud wordt afgestemd met de overige samenwerkende partijen. Binnen de Gemeente Middelburg worden de werkzaamheden afgestemd met overige onderhoudswerkzaamheden in de buitenruimte.

Riolering

Het Stedelijk Waterprogramma Middelburg 2021–2030 (hierna: SWP) is vastgesteld op 11 maart 2021 en heeft een looptijd van 2021 tot en met 2030.

In het SWP wordt weergegeven hoe de Gemeente Middelburg omgaat met haar gemeentelijke zorgplicht voor hemelwater,

afvalwater, grondwater en stedelijk oppervlaktewater. En er staat in omschreven hoe zo doeltreffend mogelijk en tegen zo laag mogelijke kosten het rioolbeheer kan worden uitgevoerd.

Het Stedelijk waterplan is in het SWP geïntegreerd, en is daarmee komen te vervallen. Het SWP is afgestemd op diverse andere beleidsplannen zoals de Middelburgse Visie Milieu, het groenbeheerplan en het wegenbeheerplan.

Naar aanleiding van het Bestuursakkoord Water werken alle Zeeuwse gemeenten, waterbedrijf Evides en Waterschap Scheldestromen samen in het project 'Samenwerking (Afval)waterketen Zeeland' (SAZ+). De samenwerking moet leiden tot kostenbesparing in de afvalwaterketen, tot het vergroten van de kwaliteit en efficiëntie van de uitvoering van de beheertaken en het innovatievermogen, en tot vermindering van de personele kwetsbaarheid. De SAZ+ heeft een Visie Waterketen Zeeland opgesteld en deze is in 2018 Zeeuws breed bestuurlijk vastgesteld. In november 2022 is de nieuwe Samenwerkingsovereenkomst (SOK SAZ+) ondertekend door alle Zeeuwse gemeenten, waterschap Scheldestromen en Drinkwaterbedrijf Evides.

De uitvoering van werkzaamheden aan de rioleringen wordt zoveel mogelijk afgestemd met andere werkzaamheden in de buitenruimte zoals herstructureringswerkzaamheden van stadsdelen, onderhoud en reconstructies van wegen et cetera. Daarnaast vindt afstemming plaats met de Provincie Zeeland en het Waterschap Scheldestromen en alle nutsbedrijven.

Gemeente Middelburg laat het onderhoud van de rioolgemalen en pompinstallaties sinds 2022 uitvoeren door het waterschap Scheldestromen. Hiervoor is een samenwerkingsovereenkomst afgesloten tot en met 2031.

In 2026 is conform het SWP de vervanging of renovatie gepland van 3,4 km riolering, en het afkoppelen van circa 3,7 ha verhard oppervlak. Hiervoor zijn in het SWP middelen beschikbaar.

Speelplaatsen

In januari 2025 heeft de gemeenteraad de Visie op Bewegen, Ontmoeten, Sporten en Spelen (BOSS) in de openbare ruimte vastgesteld. Hieronder volgen de belangrijkste beslispunten:

- In elke wijk zijn plekken voor bewegen, ontmoeten, sporten en spelen (BOSS) in de openbare ruimte die voor iedere doelgroep bereikbaar zijn en hierbij het aantal straatplekken terug te brengen en buurt- en BOSS-plekken te versterken:
 1. plekken worden aangelegd of versterkt volgens de integrale ontwerpfactoren: gebruik, verblijf, toegankelijkheid klimaat, circulair en natuur om te streven naar verduurzaming van de leefomgeving;
 2. plekken worden ook aangelegd of versterkt vanuit het principe zo veilig als nodig en niet zo veilig als mogelijk. Met het oog op versterking van het vrije (risicovolle) spelelement.
- De toekomstbeelden uit de visie op BOSS participatief per wijk te realiseren.
- Daar waar mogelijk ambitieniveau 3 'Ambitieuze' toe te passen, en in overige gevallen ambitieniveau 2 'Uitgebreid' toe te passen, en:
 1. plekken voor bewegen ontmoeten sporten en spelen te onderhouden op onderhoudsniveau B;
 2. plekken voor bewegen, ontmoeten, sporten en spelen in Middelburg binnen zes jaar te ontwikkelen of versterken;
 3. versterken van sociale cohesie en plek voor ontmoeting door het ontwikkelen en versterken van BOSS-gebieden en jongerenontmoetingsplekken;
 4. stimuleren van beweegvriendelijke, sportieve en gezonde samenleving;
 5. speeltuinverenigingen te ondersteunen bij investeringen, beheer en onderhoud;
 6. natuurspeelplekken en natuureducatie te versterken;
 7. natuureducatie bij Speelhof Hoogerzaal te ondersteunen;
 8. de beleidsperiode vast te stellen voor een periode van tien jaar en de uitvoering tussentijds te evalueren na vier jaar;
 9. aanvullend op de regulier binnen de begroting beschikbare middelen voor onderhoud, vergroening en versterking van BOSS-plekken incidenteel € 1,5 miljoen beschikbaar te stellen vanuit het Investeringsfonds om ambitieniveau 3 'Ambitieuze' in de komende jaren tot uitvoering te kunnen brengen.
- Preventief beheer en onderhoud toe te passen dat erop gericht is de veiligheid voor de gebruikers en de beschikbaarheid van plekken voor bewegen, ontmoeten, sporten en spelen te waarborgen.

In 2025 starten we met uitvoering van het uitvoeringsprogramma in de wijken Zuid en Dauwendaele, in 2026 wordt dit afgerond. In 2026 worden de BOSS-plekken in de wijken Stroomwijk/t Zand en de Binnenstad verder versterkt en vergroend. Daarnaast worden:

- 5 watertappunten aangelegd;

- 2 schoolpleinen vergroend;
- beweegroutes en ommetjes versterkt;
- een wijkoverstijgende BOSS/JOP-plek gerealiseerd;
- alle BOSS-plekken en toestellen vier keer per jaar geïnspecteerd, waar nodig gerepareerd en schoongemaakt.



Sportvelden

In 2023 is het Lokaal Sportakkoord van de gemeente Middelburg herijkt. Hierin staan de belangrijkste thema's op het gebied van sporten en bewegen voor de gemeente Middelburg uitgewerkt. De thema's uit het akkoord geven aan waar wij als gemeente Middelburg de komende jaren op willen inzetten. Voor de uitwerking van de thema's uit het akkoord zullen wij als gemeente drie jaar lang een uitvoeringsbudget ontvangen van het rijk.

Het uiteindelijke doel is om ons herijkt Lokaal Sportakkoord onderdeel uit te laten maken van één integraal plan van aanpak voor Middelburg (in het kader van de Brede SPUK-regeling).

Belangrijkste doelstellingen hier zullen zijn: versterking van sporten en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en de sociale basis 2023–2026 in Middelburg.

In de nota wordt onder andere gesteld dat het groot onderhoud van de sportvelden een gemeentelijke verantwoordelijkheid blijft. Het afbreukrisico wordt te groot wanneer deze specialistische werkzaamheden bij vrijwilligersorganisaties worden neergelegd. Bij klein onderhoud bestaat dat risico minder en zal zoveel mogelijk aan de gebruikers worden overgedragen.

Het groot onderhoud van de kleedaccommodaties en tribunes blijft, met uitzondering van de Veerse Poort waar de situatie

sinds 1 januari 2021 aangepast is, een verantwoordelijkheid van de sportverenigingen.

In 2026 wordt de toplaag van kunstgrasveld 2 bij VV Arnhemuiden gerenoveerd en bij VV Nieuwland wordt op het hoofdveld een nieuw kunstgrasveld aangelegd inclusief veldverlichting.

Verkeerregelininstallaties

Voor de periode 2026–2025 actualiseren wij het VRI-beheerplan. Daarin wordt beschreven wat het doel is van het beheer van verkeersregelininstallaties (VRI's), namelijk het waarborgen van de bereikbaarheid, verkeersveiligheid en verkeersleefbaarheid in Middelburg. VRI-beheer in de gemeente Middelburg omvat:

- preventief technisch beheer, dus instandhouding van bestaande apparatuur zoals masten, lampen en lantaarns;
- correctief technisch beheer, zoals het verhelpen van storingen en schades;
- vervangingen, dus het plaatsen van volledig nieuwe of delen van VRI's na afloop van de afschrijvingstermijn.

Voorafgaand aan de vervanging van een verkeersregelininstallatie vindt er studie plaats naar de mogelijkheden om het betreffende VRI-geregelde kruispunt om te bouwen naar een duurzame oplossing waarbij geen VRI noodzakelijk is. Het doel hiervan is beperking van het verkeerslichtenareaal en zodoende meer duurzame (kruispunt)oplossingen te bereiken.

Vanaf 2021 worden afgeschreven VRI's vervangen door de nieuwe standaard: de iVRI's. Deze intelligente verkeersregelininstallaties worden vooralsnog iVRI-ready opgeleverd, maar bieden in de toekomst mogelijkheden om de verkeersafwikkeling op het kruispunt te optimaliseren en in te spelen op het actuele verkeersaanbod en/of vooraf aangegeven prioriteiten.

Bij vervanging van VRI's wordt rekening gehouden met de criteria voor duurzaam inkopen van VRI's. Verder vindt afstemming plaats met onderhoud en herinrichting van wegen en riolering.

Eerste- en tweedelijns onderhoud van de VRI's wordt jaarlijks uitbesteed. Per jaar worden nieuwe onderhoudscontacten afgesloten.

Het beheerplan verkeerslichten voorziet naast preventief en correctief technisch beheer en vervangingen ook in een uitbreiding met verkeerskundig (functioneel) beheer. Daaronder wordt verstaan dat de regelingen periodiek worden aangepast aan de actuele verkeerssituatie.

Voor 2024 stond vervanging van de VRI's op de kruispunten Laan der Verenigde Naties/Breeweg en Stromenweg/Grevelingenstraat op het programma. Door prioritering binnen het takenpakket is dit doorgeschoven naar 2025. Er is een nut-en-noodzaak-VRI's-onderzoek uitgevoerd. Uit dit onderzoek is gebleken dat de VRI op het kruispunt vervangen kan worden door een rotonde. Dit voorstel wordt in 2026 nader uitgewerkt. De VRI op het kruispunt Stromenweg/Grevelingenstraat wordt vervangen. Naar aanleiding van overleg met de Veiligheidsregio (brandweer) wordt de regeling aangepast. De vervanging van de VRI wordt uitgevoerd in 2026.

Uit het onderzoek dat naar aanleiding van een motie is uitgevoerd, is gebleken dat de kruising Sandberglaan/President Rooseveltlaan/Laan der Verenigde Naties ook kan functioneren als rotonde. Een definitief voorstel voor sanering van de VRI en realisatie van een rotonde is (na besluitvorming in de raad op 4 juli 2024 over het benodigde krediet) uitgewerkt en wordt voorbereid voor uitvoering in 2026. Het VRI-areaal is (met uitzondering van twee oude installaties) sinds juni 2024 aangesloten op het netwerkmanagementsysteem (NMS).

Waterwegen

Het Stedelijk Waterplan Middelburg (vastgesteld op 20 december 2004) is in 2021 geïntegreerd in het Stedelijk Waterprogramma Middelburg 2021–2030 (SWP, zie Riolering).

In het SWP staat aangegeven hoe de gemeentelijke waterhuishouding op orde moet worden gebracht en gehouden. Het is een integraal plan, gericht op de kwantiteit en de kwaliteit (ecologisch en chemisch).

Het SWP is leidend voor gemeentelijke plannen op het gebied van waterbehandeling. Het SWP wordt afgestemd met de baggerplannen, en geeft richtlijnen voor de aanleg van ecologische oevers en uitbreiding voor de stedelijke waterberging.

Speerpunten zijn het aanleggen van natuurvriendelijke oevers, het afkoppelen van verhard oppervlak van de vuilwaterriolering

en het anticiperen op de Kaderrichtlijn Water (KRW) en het Bestuursakkoord Water. De maatregelen uit het oorspronkelijke Stedelijk Waterplan Middelburg zijn inmiddels gerealiseerd.

Op basis van de overeenkomst Beheer Openbaar water Bebouwd gebied (BOB) van 2025–2035 dragen we samen met het Waterschap Scheldestromen zorg voor het onderhoud van de waterlopen.



Wegen

Het beheerplan wegen is op 21 september 2023 door de raad vastgesteld en heeft een looptijd van 2024 tot en met 2033.

In het plan staat aangegeven op welk kwaliteitsniveau de wegen moeten worden onderhouden, hoe de gemeente het onderhoud van het wegenareaal wil uitvoeren, het achterstallig onderhoud wil wegwerken, hoeveel financiële middelen er voor benodigd zijn en hoe de planning van de uit te voeren werkzaamheden opgesteld en uitgevoerd zal worden.

Het wegenonderhoud wordt afgestemd met andere werkzaamheden in de buitenruimte zoals bijvoorbeeld het onderhoud aan rioleringen, de kabel- en leidingnetwerken van de nutsbedrijven en maatregelen op het gebied van verkeer.

Speerpunten zijn het wijkgericht werken, het geleidelijk wegwerken van het achterstallig onderhoud, circulariteit en duurzaamheid en het vergroenen van de openbare ruimte (minder m² verharding).

Voor 2026 worden de onderhoudsprojecten ingepland.

Financiën kapitaalgoederen

Omschrijving	Programma		Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Begraafplaatsen en crematorium	Volksgezondheid en milieu	Kapitaallasten	185.979	305.112	307.132
		Jaarlijks onderhoud	1.222.609	683.516	783.164
		Subtotaal	1.408.587	988.628	1.090.295
Openbaar groen	Sport, cultuur en recreatie	Kapitaallasten	118.205	354.873	375.621
		Jaarlijks onderhoud	2.611.850	2.967.103	3.074.936
		Subtotaal	2.730.055	3.321.976	3.450.557
Openbare verlichting	Verkeer, vervoer en waterstaat	Kapitaallasten	58.522	87.821	107.387
		Jaarlijks onderhoud	572.894	550.924	559.297
		Subtotaal	631.416	638.745	666.684
Riolering	Volksgezondheid en milieu	Kapitaallasten	35.591	40.465	42.119
		Jaarlijks onderhoud	870.528	1.196.886	1.241.992
		Storting	3.513.455	3.356.746	152.411
		in voorziening			
		Subtotaal	4.419.575	4.594.098	1.436.522
Speelplaatsen	Sport, cultuur en recreatie	Kapitaallasten	69.714	71.348	73.909
		Jaarlijks onderhoud	165.136	91.761	117.743
		Subtotaal	234.849	163.109	191.652
Sportvelden	Sport, cultuur en recreatie	Kapitaallasten	427.177	586.207	587.098
		Jaarlijks onderhoud	174.125	183.416	187.451
		Subtotaal	601.303	769.623	774.548
Verkeersregelinstallaties	Verkeer, vervoer en waterstaat	Kapitaallasten	140.229	158.429	163.399
		Jaarlijks onderhoud	121.795	172.941	176.640
		Subtotaal	262.024	331.369	340.039
Waterwegen	Verkeer, vervoer en waterstaat	Kapitaallasten	97.742	321.892	289.873
		Jaarlijks onderhoud	55.558	51.194	52.215
		Subtotaal	153.300	373.086	342.088
Wegen	Verkeer, vervoer en waterstaat	Kapitaallasten	475.028	556.991	594.746
		Jaarlijks onderhoud	3.114.314	3.556.549	3.636.797
		Storting in reserve	2.538.846	0	0
		Subtotaal	6.128.188	4.113.540	4.231.543
		Totaal	16.569.297	15.294.174	12.523.930

Omschrijving	Programma		Rekening	Begroting	Begroting
Gebouwen en civiel-technische kunstwerken (GBP)	Bestuur en ondersteuning	Storting in voorziening	2.261.126	1.196.751	699.542
	Verkeer, vervoer en waterstaat	Storting in voorziening	680.052	704.057	1.046.943
Totaal			2.941.178	1.900.808	1.746.485

Financiering

De treasuryfunctie voert de taken financiering, cashmanagement en renterisicobeheer uit met als doel de organisatie te voorzien in de behoefte aan vreemd vermogen tegen zo laag mogelijke kosten en te beschermen tegen ongewenste financiële risico's.

Beleidskader

Middelburg geeft uitvoering aan de treasuryfunctie binnen de normen van:

- Wet financiering decentrale overheden (kasgeldlimiet en renterisicobeheer)
- Financiële verordening
- Treasury statuut van de gemeente Middelburg

Rentevisie

Voor de uitvoering van het financieringsbeleid is het belangrijk om de toekomstige renteontwikkelingen te volgen. De Europese Centrale Bank heeft in juni 2025 haar belangrijkste rentetarief met 0,25 procentpunt verlaagd tot 2,00%. Dit was de achtste renteverlaging sinds juni 2024. De verwachting is dat de ECB de rente in 2025 niet verder zal verlagen, tenzij de wereldeconomie verslechtert. De depositorente is bepalend voor de verwachtingen rondom de (her)financiering van de gemeentelijke leningportefeuille en het rentepercentage waarop de vergoeding is gebaseerd die wij ontvangen op onze uitstaande middelen bij het Rijk (Schatkistbankieren).

Het rentepercentage voor leningen met een looptijd van 10 en 20 jaar, de duur waarvoor langlopende leningen binnen onze gemeente veelal worden afgesloten, ligt in augustus 2025 rond de 3,00% resp 3.60%. Deze percentages liggen in lijn met het rentepercentage waarmee voor nieuw af te sluiten financieringen binnen de gemeentelijke meerjarenbegroting rekening is gehouden. De variabele rentevergoeding die wij ontvangen over de uitstaande middelen bij het Rijk (Schatkistbankieren) staat per augustus 2025 op 1.9%.

De financiële markten blijven onrustig. Rentestanden zijn zeer volatiel en bewegen sterk op gepresenteerde cijfers rondom inflatie en inflatieverwachting enerzijds en de ontwikkeling van de economie anderzijds. Wij zullen de rente nauwlettend volgen. Door

de spreiding van de aflossingen in de leningportefeuille zijn de renteschommelingen beheersbaar.

Renterisicobeheer

Het renterisico is het volume uitstaande schuld, dat in een jaar aan een renteherziening onderhevig is. In de wet FIDO zijn eisen gesteld aan het maximum aan renterisico, dit komt tot uitdrukking in de kasgeldlimiet (voor leningen met een looptijd tot 1 jaar) en de renterisiconorm (voor leningen met een looptijd vanaf 1 jaar). Deze normen bepalen de speelruimte voor de gemeente om verantwoordt en goedkoop te financieren.

Kasgeldlimiet

Het hulpmiddel om renterisico's op korte financiering te beperken is de kasgeldlimiet. Als referentiekader voor de bepaling van de kasgeldlimiet geldt het begrotingstotaal en een bij ministeriële regeling vastgesteld percentage voor gemeenten van 8,5%. Voor 2026 betekent dit een kasgeldlimiet van € 21,1 miljoen. In het verleden werd van deze limiet maximaal gebruik gemaakt, omdat doorgaans de tarieven voor het aantrekken van financieringsmiddelen voor de korte termijn lager zijn dan voor de lange termijn. Aangezien onze gemeente op dit moment over een fors positief rekeningsaldo beschikt is de verwachting voor 2026 dat er geen gebruik gemaakt zal worden van kasgeldleningen. Binnen de geldende wet- en regelgeving (wet FIDO) kan naast het (gelimiteerde) gebruik van kasgeldleningen ook gebruik worden gemaakt van de kredietlimiet die geldt op de gemeentelijke betaalrekening bij de BNG van € 7 miljoen. Hiervoor wordt een bereidstellingsprovisie van 0.04% in rekening gebracht. Bij gebruik maken van het debetsaldo op de rekening courant wordt gerekend met een tarief gebaseerd op de 1-mnds Euribor met een opslag 0,15%.

Renterisiconorm

Deze renterisiconorm houdt in dat in enig jaar niet meer dan 20% van het begrotingstotaal voor herfinanciering of renteherziening in aanmerking mag komen. De renterisiconorm wordt de komende jaren niet overschreden, dit komt door de spreiding van looptijden van de leningenportefeuille.

Ontwikkeling	2026	2027	2028	2029
renterisiconorm *€1.000.000				
Totale begrotingstotaal	248	244	247	254
Norm 20%	50	49	49	51

Ontwikkeling renterisiconorm *€1.000.000	2026	2027	2028	2029
Aflossing	23	7	8	10
Renteherziening	0	0	0	0
Ruimte onder de renterisiconorm	27	42	41	41

Rente

De behoefte aan inzicht in de kosten op de taakvelden en de behoefte om de wijze van verantwoorden van rente in de begroting en jaarrekening te harmoniseren, hebben er toe geleid dat in het wijzigingsbesluit BBV is opgenomen, dat de rentekosten aan de desbetreffende taakvelden moet worden toegerekend met behulp van een (rente)omslag. Dit percentage wordt berekend door de totale boekwaarde van de bezittingen te delen door werkelijk betaalde rente. In onderstaand overzicht is een berekening opgenomen voor de begroting 2026. De gehanteerde renteomslag voor de begroting 2026 is 1,5%. De berekende omslagrente voor 2026 is 1,03%. De renteomslag mag 0,5% afwijken van de berekende omslagrente.

Berekening renteomslag (* € 1.000)	Begroting 2026
Externe rentelasten korte en lange financiering	2.354
af: Externe rentebaten	-364
Saldo rentelasten en rentebaten	1.990
Aan taakvelden toe te rekenen externe rente	1.990
Rente over voorzieningen tegen contante waarde (1.5%)	258
Totaal aan taakvelden toe te rekenen rente	2.248
Berekend % omslagrente	1,03%
Te hanteren omslagrente	1,50%
Berekening renteresultaat	
Totaal aan taakvelden toe te rekenen rente	2.248
Toe te rekenen rente	3.260
Renteresultaat	1.012

Leningportefeuille

De financieringspositie van de gemeente en de renteontwikkelingen op de kapitaalmarkt wordt nauwgezet gevolgd. Op basis hiervan wordt besloten op welke wijze de financiering (kort en lang geld) optimaal gerealiseerd kan worden. Tevens dient dit te passen binnen de normen, kasgeldlimiet en de renterisico. De gemeente werkt overigens met een systeem van totaalfinanciering. Dit betekent, dat géén relatie gelegd wordt tussen een bepaalde investering en de leningen die worden aangetrokken.

Onderstaand een overzicht van de ontwikkeling van de leningenportefeuille op basis van de liquiditeitsprognose. De basis voor de liquiditeitsprognose zijn de meerjarenraming 2026-2029, de (vervangings)investeringen en het basisscenario van de doorrekening grondbedrijf.

Langlopende leningen t.b.v eigen financiering * (€ 1.000.000)	2026	2027	2028	2029
Verwachte stand per 1 januari	77,4	70,0	114,3	132,0
aflossingen	23,4	6,7	8,3	9,6
Nieuw af te sluiten leningen	16,0	51,0	26,0	0,0
Verwachte stand per 31 december	70,0	114,3	132,0	122,4

Uit bovenstaande tabel blijkt dat de omvang van de langlopende leningportefeuille toeneemt naar ruim € 122 miljoen eind 2029. Dit wordt veroorzaakt door de omvang van de investeringsprognose in de komende periode waarbinnen de plannen met betrekking tot het investeringsfonds en de nieuwbouw van het CSW een fors aandeel hebben.

Verstrekte leningen

Verstrekte geldleningen per 31 dec * (€ 1.000.000)	2026	2027	2028	2029
Startersleningen	11,2	11,2	11,2	11,2
Overige verstrekte leningen	2,5	2,5	2,4	2,4

De overige versterkte leningen betreft hoofdzakelijk de financiering van de startersleningen en de verstrekte lening met betrekking tot het Roosevelt Academy fonds.

Gewaarborgde geldleningen

Gewaarborgde geldleningen * (€ 1.000.000)	2026	2027	2028	2029
Woningbouw	107,6	95,2	82,7	82,3
Overige verstrekte leningen	9,3	8,6	8,0	7,4

De gewaarborgde geldleningen voor met name Woongood zijn ondergebracht bij het Waarborgfonds Sociale Woningbouw waar deze een getrappt garantieniveau kent waarbij wij als gemeente in derde aanleg deels risico lopen. De overige gewaarborgde geldleningen betreffen hoofdzakelijk de afgegeven garanties voor de leningen die afgesloten zijn door het Stads­ge­westelijk Zwembad Vastgoed BV en stichting Beheer Schoolgebouwen (Calvijn College).

Schatkistbankieren

In de wet Houdbare overheidsfinanciën (wet HOF) is verplicht schatkistbankieren voor decentrale overheden ingevoerd. Dit houdt in dat gemeenten hun overtollige middelen bij het rijk moeten uitzetten. Hiermee wordt beoogd dat de staat minder geld leent op de financiële markten en de staatsschuld daalt. Het bedrag in de schatkist (augustus 2025: € 64 miljoen) wordt de komende jaren als eerste aangewend ter financiering van de investeringen die de komende jaren gepland staan.

Bedrijfsvoering

Naast de programma's moeten gemeenten minimaal zeven programmaoverstijgende paragrafen in de begroting opnemen

(Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten). In de paragrafen staat belangrijke informatie waarmee inzicht wordt verkregen in de financiële positie van de gemeente, de beheersmatige aspecten en de risico's.



Personeel en Organisatie

In 2026 levert P&O resultaten op onderstaande projectmatige thema's:

In het kader van de verbetering van onze arbeidsmarktpositie gaan we in 2026 aan de slag met de overgang op HR21 (functiewaarderingsysteem van de VNG). Daarnaast zullen we het onboardingprogramma verder ontwikkelen.

Het in-, door- en uitstroomproces wordt vereenvoudigd en gedigitaliseerd t.b.v. efficiëntie, privacy en informatieveiligheid.

In het kader van organisatieontwikkeling gaan we aan de slag met de implementatie van organisatiewijzigingen en verdere organisatieontwikkelingen (w.o. organisatiecultuur) n.a.v. het project 'organisatie-inrichting'. Tevens gaan we werken aan de implementatie van de nieuwe visie en kernwaarden van de gemeente Middelburg. Dit zal ook van invloed zijn op de uitwerkingen van het huidige project 'visie op werken', o.a. op de inrichting van het kantoor, op ons P&O-beleid en mogelijk op arbeidsvoorwaarden.

Tot slot gaan we aan de slag met de implementatie van vitaliteitsbeleid, het door ontwikkelen van het personeelsinformatiesysteem n.a.v. de aanbesteding in 2024 en onderzoeken we mogelijkheden voor werk bij de gemeente

voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. Na bovengenoemde onderwerpen worden indien volgens planning

mogelijk ook de onderwerpen inclusiviteit en aandacht voor mantelzorgers opgepakt.

Organisatieomvang	(in fte's)	2025	2026
Directie		1,0	1,0
Raadsgriffier		1,0	1,0
Bedrijfsvoering		33,6	34,8
Facilitaire Zaken		31,8	31,0
Leefomgeving		69,9	76,4
Publiekszaken		36,5	37,5
Samenleving		38,4	40,0
TIM		41,7	48,4
Samenwerking Belastingen WSD		47,7	47,7
Stadsbeheer		78,2	78,2
Vergunningverlening & Handhaving		56,6	64,8
Wijk en Bestuur		37,0	38,6
Totaal		473,5	499,4¹

¹ Vacatureruimte per 19 augustus 2025 is 10,8 fte.

In de kolom 2026 zijn tevens de formatie-uitbreidingen opgenomen waar uw raad in de Kadernota 2026-2029 een besluit over heeft genomen. In de verschillende programma's onder het kopje "Invulling van financiële ruimte kadernota 2026-2029" is inhoudelijk beschreven op welke specifieke activiteiten deze uitbreidingen worden ingezet.

Dienstverlening

De doorvertaling van de visie op dienstverlening naar een meerjarige uitvoeringsagenda in de tweede helft van 2025 nog in volle gang. Belangrijk uitgangspunt blijft een datagedreven aanpak en inzet op de vier actielijnen uit de visie op dienstverlening:

- Persoonlijk en met aandacht
- Eenvoudige procedures
- Toegankelijkheid en inclusie
- Versnelde digitalisering

Vereenvoudiging van het taalniveau van brieven en webpagina's in samenspraak met inwoners blijft ook voor 2026 hoog op de agenda staan, evenals de verbetering van de toegankelijkheid en gebruiksvriendelijkheid van de digitale dienstverlening. Een nieuwe benadering van de fysieke ontvangstplekken en het aanpassen van de ontvangsthal staat ook nog steeds op de agenda. Een van de doelen daarvan is het verbeteren van de toegankelijkheid van de hal voor mensen met een beperking.

Daarnaast willen we het contact met inwoners en ondernemers via e-mail en telefoon verbeteren. Hiervoor wordt in 2026 onder meer gewerkt aan procesverbeteringen en de implementatie van een interne kennisbank.

Communicatie

Verkiezingen

2026 is het jaar van de gemeenteraadsverkiezingen. Dit keer gaan we de start van de campagnetijd uitgebreid inluiden met gezamenlijke campagneaftrap op de Markt. Uiteraard communiceren we praktische informatie over stempassen, stembureaus etc. Bij de gemeenteraadsverkiezingen, doen we naast de posterborden aan andere opkomstverhogende communicatie. Hiervoor wordt nog een plan gemaakt. Maar denk naast allerlei activiteiten ook aan doeken bij de rotonde en andere buitenreclame. We zetten dus in op de algemene opkomstverhogende boodschap en minder in het faciliteren van campagnes van politieke partijen.

Leespanel

In 2025 zijn we begonnen met het voorleggen van een aantal van onze brieven aan mensen die de Nederlandse taal minder goed beheersen. Nu zijn dat van oorsprong anderstaligen. Die groep mensen breiden we uit met inwoners die moeite hebben met lezen en schrijven. In 2026 gaan we nog meer brieven aan

ze voorleggen om de brieven te verbeteren. Als brieven voor iedereen begrijpelijk zijn, verbeteren we onze communicatie naar onze inwoners.

Participatie

In 2026 blijft participatie een speerpunt. Het cluster Communicatie levert daar een belangrijke bijdrage aan. In het programma Bestuur en Ondersteuning staat meer over hoe we dit in Middelburg doen.

Open en transparante communicatie

We zijn open en transparant in onze communicatie, zowel naar onze inwoners, instellingen, organisaties en de media. Daar onderhouden we goede contacten mee en we hebben positieve houding als het gaat om het beantwoorden van vragen van lokale en landelijke media. We nodigen lokale media uit voor bijeenkomsten en gaan in principe in op verzoeken voor interviews, dit geldt zowel voor bestuurders als medewerkers.

www.middelburg.nl

Onze website is en blijft een belangrijke informatiebron. De informatie op onze website willen we voor iedereen toegankelijk hebben. Of je nu een beperking hebt of niet. We blijven daar alert op: de teksten moeten begrijpelijk zijn en iedereen moet de website kunnen bedienen. Voor mensen die liever naar tekst luisteren, hebben we readspeaker op onze website staan. Door deze aan te klikken worden de teksten voorgelezen. En het is belangrijk dat de zoekfunctie goed werkt. Dus daar zijn we constant alert op. In 2025 hebben we onze website laten toetsen op toegankelijkheid. We hebben sinds de vorige toets weer mooie stappen vooruit gezet. En blijven dat in 2026 ook doen.

Middelburg Ontmoet

In 2026 zetten we in op verdere groei en versterking van MiddelburgOntmoet als hét centrale platform voor ontmoeting, participatie en lokale informatie. We breiden de samenwerking met buurtverbinders en wijkvertellers uit, stimuleren actieve bijdragen van inwoners en organisaties, en verbeteren de zichtbaarheid van het platform. Ook blijven we het gebruik monitoren en evalueren.

Informatie op papier

Niet iedere inwoner is even digitaalvaardig. Daarom is het ook belangrijk om informatie op papier aan te blijven bieden. Dat is de reden waarom we ook brieven blijven sturen en we onze wekelijkse informatiepagina in De Middelburgse en Veerse Bode, een huis-

aan-huiskrant, aanhouden. In aanloop naar de verkiezingen kopen we extra ruimte in om de verkiezingen / politiek onder de aandacht te brengen. Dit draagt bij aan het verhogen van de opkomst.

Juridische zaken

Bezwaarschriften

De kamer Algemene Zaken van de Commissie bezwaarschriften zal in 2026 naar verwachting 12 keer vergaderen waarbij per vergadering gemiddeld 3 zaken worden behandeld. De vergoedingen en reiskosten voor de commissieleden worden begroot op € 9.000. Begin 2026 wordt de Verordening behandeling bezwaarschriften geactualiseerd.

In 2026 kan een enkel individueel geschil tussen gemeente en werknemer worden verwacht die door de Regionale Geschillencommissie wordt behandeld.

Klachten

De Verordening op de behandeling van klachten geeft een actuele uitwerking van de informele behandeling van klachten en de behandeling van klachten door een externe commissie.

Bij de informele behandeling van de klacht treedt de klachtbehandelaar binnen enkele dagen in contact met klager om te trachten tot een oplossing van de klacht te komen. Deze behandeling van klachten laat al vele jaren zien dat vlot en persoonlijk contact gelegd door de klachtbehandelaar bijzonder op prijs wordt gesteld door de klager. Bij een grote meerderheid van de klachten zorgden deze persoonlijke contacten ervoor dat de klacht snel naar tevredenheid van klager werd opgelost.

Indien de informele behandeling geen resultaat oplevert, dan wordt de klacht ter behandeling voorgelegd aan een onafhankelijke klachtencommissie.

Als een klager het niet eens met uitkomst van de formele behandeling van de klacht, dan kan klager zich wenden tot Nationale Ombudsman.

Gelet op de cijfers van de afgelopen 5 jaar zullen in 2026 naar verwachting ongeveer 45 klachten worden behandeld waarvan 4 door de onafhankelijke klachtencommissie. De vergoedingen en reiskosten voor de leden van de klachtencommissie worden begroot op € 4.000.

Verzekeringen

Met ingang van 1 januari 2021 heeft de gemeente bij AON assurantien een brandcontract met een looptijd van 3 jaar. Als gevolg van de schadelast van de gemeente Middelburg (én landelijke) hebben de verzekeraars het gemeentelijk brandcontract per 1 januari 2023 pro-forma opgezegd. De verzekeraars hebben het brandcontract hierna verlengd. De verzekering wordt per jaar verlengd. Eén verzekeraar heeft een premieverhoging van 10% doorgevoerd. De andere verzekeraars hebben de premie niet gewijzigd. In 2025/2026 wordt de brandverzekering Europees aanbesteed.

De aansprakelijkheidsverzekering heeft de gemeente na een Europese aanbesteding per 1 januari 2020 ondergebracht bij Melior verzekeringen in Almelo. Melior verzekeringen en Centraal beheer zijn nagenoeg de enige aanbieders van aansprakelijkheidsverzekeringen voor (gemeentelijke) overheden. Gezien de marktaanbieders en ontwikkelingen is ervoor gekozen om de aansprakelijkheidsverzekering nog niet aan te besteden, dit op advies van onze verzekeringsmakelaar AON. De aansprakelijkheidsverzekering wordt per jaar verlengd.

Naast bovengenoemde verzekeringen heeft de gemeente nog een derde grote verzekering, dit betreft de Construction All Risks (CAR) verzekering, deze is afgesloten bij Centraal beheer. Deze verzekering dekt de risico's bij infrastructurele werken. Onzeker is of voor 2026 een premiestijging valt te verwachten, naast de gebruikelijke indexering. Dit geldt eveneens voor de voertuigverzekering en werkmaterieelverzekering.

Informatiemanagement

Informatiemanagement is een proces dat er voor zorgt dat de informatiebehoefte van de gemeentelijke organisatie wordt vertaald in de juiste informatievoorziening. Goed informatiebeheer is hiervoor een voorwaarde.

We streven ernaar dat onze informatievoorziening:

- Is aangehaakt op de organisatie (automatisering, vakafdelingen en management/bestuur);
- in staat is consistente keuzes te maken waarbij (nieuwe) investeringen altijd onderdeel uitmaken van een constructief groeimodel (werken en ontwikkelen onder visie en architectuur);

- in staat is om samen met de vakafdelingen tot innovatie en effectievere ondersteuning te komen;
- in staat is om het management te inspireren de kansen, het potentieel, van informatie voldoende te benutten.

In 2022 is in het organisatieplan 'Middelburg in ontwikkeling' digitaal versnellen benoemd als speerpunt. Dit heeft o.a. geleid tot het opstellen van een Programma Digitalisering voor de periode 2022-2025. Dit programma fungeert als uitvoeringsprogramma voor de I-Visie die in juni 2020 is vastgesteld om zodoende in te kunnen spelen op de digitale uitdagingen van onze organisatie. Het doel van het Programma Digitalisering is met een programmatische aanpak richting te geven aan de projecten met een digitale component waarmee we onze dienstverlening en bedrijfsvoering verder kunnen optimaliseren.

Het programma heeft aandacht voor de digitale dienstverlening, regievoering en samenwerking, datagedreven werken, de (samen)werkplek, de vaardigheden en bewustzijn van de medewerker en innovatie binnen de afdelingen. Maar wellicht net zo belangrijk is het op orde houden en verbeteren van wat er nodig is om dit alles op een goede manier mogelijk te kunnen maken.

Er zijn binnen de gemeente steeds meer initiatieven op het gebied van digitalisering. Dit zijn wensen uit de organisatie of maatschappij, maar het gaat ook over wettelijke verplichtingen of ontwikkelingen waar we als organisatie in mee moeten.

Bovenstaande leidt tot de volgende projecten die in 2026 starten of verder gaan:

- **I-visie**
2026 wordt het jaar waarin we de nieuwe I-visie van de gemeente Middelburg presenteren. Herijking van de bestaande visie was, gezien het tempo waarin de ontwikkelingen plaatsvinden, zeer gewenst. De nieuwe visie bepaalt de koers en de projecten die moeten bijdragen aan het bereiken van onze doelen. Dit visiedocument zal ook leiden tot een nieuw Programma Digitalisering 2026-2029.
- **Project informatiearchitectuur**
Het project helpt onze gemeente om (ICT-)ontwikkelingen in samenhang aan te sturen. Ontwikkelen, bouwen, aanschaffen en implementeren onder architectuur zorgt ervoor dat oplossingen onderling goed samenwerken. Ook ontstaat er een overzicht dat bestuur en management helpt alle ontwikkelingen in samenhang aan te sturen.

– **Informatiebeheer op orde**

Het bestaande beleid voor informatiebeheer en archivering wordt actueel gehouden en waar nodig verfijnd. Door deze kaders te vertalen naar praktische handreikingen en ondersteuning voor medewerkers, zorgen we dat wet- en regelgeving structureel en aantoonbaar wordt nageleefd.

– **Optimaliseren integraal informatiebeheer**

We versterken de samenhang in onze informatiehuishouding door processen, systemen en verantwoordelijkheden verder op elkaar af te stemmen. Met uniforme afspraken over dossiervorming, metadata en kwaliteitscontroles houden we de informatievoorziening betrouwbaar, compleet en toegankelijk.

– **Aansluiten op E-depot**

Om ook in de toekomst duurzame toegankelijkheid van gemeentelijke informatie te garanderen, bereiden we de aansluiting op het e-depot verder voor. Hiermee borgen we o.a. dat informatie die permanent bewaard moet blijven veilig wordt overgebracht en raadpleegbaar blijft voor zowel onze organisatie als de samenleving. Het traject kent een gefaseerd verloop met verschillende samenwerkingen w.o. het Zeeuws Archief, diverse Zeeuwse gemeenten en softwareleveranciers.

– **Implementatie nieuwe wetgeving**

Een aantal recent ingevoerde en nog in te voeren wetten op het scheidsvlak van digitalisering, informatiehuishouding en dienstverlening heeft organisatie brede impact en vraagt veel van de organisatie. Denk hierbij aan de uitwerking van de WMEBV, de AI-act enz.

– **Digitaliseren uitgaande post**

Na een geslaagde pilot is het nu zaak om postprocessen eenduidig te organiseren conform digitale uitgangspunten. De aanbesteding is hiervoor in 2025 uitgevoerd. Het doel is om mogelijk te maken dat iedereen die post digitaal wil ontvangen dat ook kan.

Inkoop

In 2026 blijft de borging van de rechtmatigheid van inkoop en aanbesteden een belangrijk speerpunt binnen de organisatie. Een belangrijk hulpmiddel daarbij is het verder standaardiseren van de formats aanbestedingsdocumenten. Daarnaast wordt er extra aandacht besteed aan het vergroten van de kennis en het bewustzijn met betrekking tot de inkoopdoelstellingen bij de medewerkers.

Op het gebied van Maatschappelijk Verantwoord Opdrachtgeven en Inkopen gaan we in 2026 onderzoeken hoe we het Manifest kunnen borgen in onze inkoop- en aanbestedingsprocedures. Hiervoor zal per afdeling het MVOI actieplan uitgevoerd, geëvalueerd en bijgewerkt worden.

2026 staat in het teken van het aanpassen van het mandateringsbesluit voor de gehele organisatie. De aanpassing is dat het vierogen principe gehanteerd wordt in plaats van een collegebesluit bij inkopen boven de € 50.000.

Het contractmanagement focust zich in 2026 op het optimaliseren van het contractmanagement inclusief contractbeheer (TopDesk) en implementeert op termijn een leveranciersbeoordelingssysteem.

De unieke Zeeuwse inkoop netwerk-samenwerking wordt gecontinueerd en waar mogelijk geïntensiveerd.

Informatiebeveiliging

De wereld van informatiebeveiliging verandert razendsnel. Nieuwe cyberdreigingen blijven zich aandienen, en de gemeente Middelburg moet hier alert en adequaat op blijven reageren. Overheidsorganisaties zijn vanwege hun rol en de hoeveelheid vertrouwelijke data die zij beheren, een aantrekkelijk doelwit voor kwaadwillenden. Daarom is het noodzakelijk om de beveiligingsmaatregelen voortdurend te evalueren en te versterken.

Een sterke basis is essentieel om de digitale weerbaarheid van de gemeente Middelburg te vergroten. Dit fundament stelt de gemeente in staat om flexibel en effectief in te spelen op nieuwe risico's en technologische ontwikkelingen. In 2026 zet de gemeente haar inspanningen voort om het informatiebeveiligingsbeleid verder uit te bouwen en te verankeren in de organisatie. Zo wordt gewerkt aan een robuuste en toekomstbestendige beveiligingsstructuur.

Ook op het gebied van wet- en regelgeving zijn er belangrijke veranderingen op komst. De gemeente volgt deze ontwikkelingen op de voet en zorgt ervoor dat zij tijdig voldoet aan nieuwe normen en verplichtingen. Door vooruit te denken en continu te verbeteren, bouwt de gemeente Middelburg aan een veilige digitale omgeving voor haar inwoners, medewerkers en partners.

Voor 2026 zijn dit de voornaamste activiteiten:

De Cyberbeveiligingswet, die voortvloeit uit de Europese Network and Information Security (NIS2) richtlijn, zal naar verwachting in het tweede kwartaal van 2026 in werking treden. Hoewel de oorspronkelijke planning uitging van een invoering in 2025, hebben politieke ontwikkelingen en de complexiteit van het wetgevingsproces geleid tot uitstel. Ondanks deze vertraging is de gemeente Middelburg al volop bezig met de voorbereidingen op deze nieuwe wetgeving en dit wordt doorgezet in 2026.

In 2025 heeft de gemeente Middelburg een Information Security Management System (ISMS) aangeschaft. Dit systeem biedt een gestructureerde aanpak voor het beheren van informatiebeveiliging en draagt bij aan het voldoen aan relevante normenkaders, zoals de BIO en de aankomende Cyberbeveiligingswet. Gedurende 2026 wordt het ISMS verder gevuld met beleidsdocumenten, risicoanalyses, maatregelen en procesbeschrijvingen. Daarnaast vindt de uitrol binnen de organisatie plaats, zodat het systeem breed wordt toegepast en geborgd in de dagelijkse praktijk. Het ISMS ondersteunt bij het systematisch identificeren, beoordelen en beheersen van risico's en maakt het mogelijk om informatiebeveiliging op een consistente en transparante manier te organiseren. Deze aanpak draagt bij aan het versterken van de digitale weerbaarheid van de gemeente en aan het creëren van een veilige informatievoorziening voor inwoners, medewerkers en samenwerkingspartners.

Door de toenemende digitalisering binnen de gemeente Middelburg neemt het aantal audits op het gebied van informatiebeveiliging toe. Deze audits worden niet alleen frequenter, maar ook inhoudelijk uitgebreider. De complexiteit van digitale processen en systemen vraagt om diepgaandere controles om te waarborgen dat wordt voldaan aan geldende wet- en regelgeving en beveiligingsnormen.

In 2026 blijft de gemeente Middelburg actief investeren in het vergroten van bewustwording rondom informatiebeveiliging. De digitale dreigingen blijven zich ontwikkelen, en daarmee groeit ook de noodzaak om medewerkers continu alert en weerbaar te houden. Bewustwording is geen eenmalige actie, maar een doorlopend proces dat verankerd is in de informatiebeveiligingsstrategie van de gemeente. De gemeente Middelburg ziet bewustwording als een strategische investering

in de veiligheid van haar digitale dienstverlening en blijft hierin structureel middelen en aandacht investeren.

Privacybescherming

De voortgaande digitalisering van gemeentelijke dienstverlening leidt tot steeds meer systemen en processen waarin persoonsgegevens worden verwerkt. Toenemende cybercriminaliteit en nieuwe technologieën zoals Artificial Intelligence (AI) vergroten de risico's op privacyschending en misbruik van persoonsgegevens. Hierdoor wordt privacybescherming niet alleen complexer en uitdagender, maar ook de urgentie dit adequaat en zorgvuldig vorm te geven neemt sterk toe.

Een gevolg van bovengenoemde ontwikkelingen, is dat ook wet- en regelgeving op het gebied van privacy zich in razend tempo ontwikkelt. Naast de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) zijn ook de Wet politiegegevens (Wpg), AI-Verordening en Wet Gegevensverwerking door Samenwerkingsverbanden (WGS) in dit kader relevant. De omvang en complexiteit van de wettelijke verplichtingen voor gemeenten blijven toenemen, evenals de druk om hieraan aantoonbaar te voldoen. Dit zowel door intensievere controles van de Autoriteit Persoonsgegevens (AP), die in mei 2025 hebben aangekondigd extra steekproefsgewijze controles bij gemeenten te gaan uitvoeren, als door een groeiend privacybewustzijn onder inwoners.

In 2026 wordt de versteviging van het privacyfundament van de gemeente voortgezet volgens een vastgesteld plan van aanpak. Inrichting van het privacymanagement en borging van de actualiteit van het verwerkingsregister hebben in dit kader de hoogste prioriteit. Dit is niet alleen een wettelijke verplichting, maar vormt ook de basis voor vele andere werkzaamheden en verhoogt zowel de efficiëntie als de veiligheid van de betrokken processen. Hiernaast heeft de uitvoering van Data Protection Impact Assessments (DPIA's) op hoogrisico processen prioriteit, met als doel deze processen zo privacyvriendelijk mogelijk in te richten en privacyrisico's voor betrokkenen in een zo vroeg mogelijk stadium tot een minimum te beperken of weg te nemen. Ook datalekken en verzoeken van inwoners die hun privacyrechten willen uitoefenen, blijven uiteraard een prioriteit en worden altijd met voorrang behandeld.

Naast bovengenoemde prioritaire zaken, wordt ook in 2026 weer sterk ingezet op het vergroten van de privacyvolwassenheid binnen de gemeente, door structureel aandacht te besteden aan bewustwording en kennisopbouw. Doel hiervan is dat medewerkers zich niet alleen bewust zijn van hun verplichting zorgvuldig met persoonsgegevens om te gaan, maar dat zij dit ook actief en consequent toepassen in hun dagelijkse werk. De Contactpersonen Privacy op de afdelingen hebben hierin een cruciale rol: zij vervullen een voortrekkersrol op de afdeling en zijn hier het primaire aanspreekpunt bij vragen over privacy, maar slaan ook de brug tussen de afdeling en de Privacy Officer van de gemeente.

Ultieme doel op het gebied van privacybescherming is het vergroten van zicht en grip op de verwerking van persoonsgegevens binnen de gemeente en het verankeren van privacy in beleid, procedures en cultuur, opdat privacy integraal onderdeel is van de gemeentelijke dienstverlening en de bescherming van persoonsgegevens consequent is geborgd.

Financieel beleid / beheer

P&C cyclus

Om het collegeprogramma uit te voeren, stelt het college van burgemeester en wethouders meerdere documenten op: de kadernota, de programmabegroting, de bestuurlijke tussenrapportage, de najaarsbrief en de jaarstukken. Het is wettelijk verplicht voor de gemeente om in het kader van de P&C-cyclus elk jaar in ieder geval een begroting en jaarrekening te maken. Door tussentijds ook te kijken naar de voortgang van de plannen en de gemaakte kosten, kan het gemeentebestuur beleidsdoelen/voornemens bijsturen of nieuwe afspraken maken.

De regie van het opstellen van deze documenten ligt bij de afdelingen Wijk en Bestuur en Bedrijfsvoering Financiën. De uitvoerende afdelingen leveren een inhoudelijke bijdrage; elk programma heeft een programmamanager.

Het gaat om de volgende documenten:

- *Kadernota*: Hierin worden de kaders voor de begroting vastgesteld. De ontwikkeling vanuit de laatste jaarrekening en bestuurlijke tussenrapportage wordt hierbij betrokken. Daarna worden de nieuwe wensen en beleid geïnventariseerd. Het college van burgemeester en wethouders stelt op basis van

deze nieuwe wensen en beleid een eerste versie van de nota op. Vervolgens is de gemeenteraad aan de beurt. De raad kan wijzigingen voorstellen en nieuwe voorstellen doen. Het college werkt al deze zaken uit tot een begroting.

- *Programmabegroting*: Deze bestaat uit een beleidsbegroting waarin de doelstellingen zijn geformuleerd om het gewenste maatschappelijke effect te bereiken. De activiteiten in het betreffende begrotingsjaar zijn gekoppeld aan deze doelstellingen. Naast de beleidsbegroting kent de begroting ook een financiële begroting. Deze financiële begroting geeft een overzicht van baten en lasten en op de financiële positie van de gemeente wordt een toelichting gegeven. Per programma is een invulling van de financiële ruimte en keuzes voor nieuw beleid uit de vastgestelde kadernota opgenomen. Het is wettelijk bepaald dat deze effecten ook in een meerjarenraming worden weergegeven.
- *Bestuurlijke tussenrapportage*: Deze geeft informatie over de voortgang van de activiteiten uit de programmabegroting en over de eerste periode (januari t/m mei) van het jaar. De peildatum is 1 juni van enig boekjaar.
- *Najaarsbrief*: Deze geeft informatie over de financiële voortgang ten opzichte van de programmabegroting (inclusief verwerking van de bestuurlijke tussenrapportage) over de tweede periode van het jaar. Dit gebeurt op hoofdlijnen. Dit betekent dat in deze brief gerapporteerd wordt over afwijkingen van € 50.000 of meer. Voor activiteiten die niet meer afgerond worden in het boekjaar, biedt de najaarsbrief de mogelijkheid om het bijbehorende budget over te hevelen naar het volgende jaar. Door het 'budgetrecht' van de raad wordt deze altijd aan de raad voorgelegd.
- *Jaarstukken*: Deze geven informatie over de resultaten die behaald zijn binnen de programma's aan de hand van de eerder geformuleerde vragen:
 - Wat wilden we bereiken?
 - Wat hebben we bereikt?
 - Wat hebben we ervoor gedaan?
 - Wat heeft het gekost?

Het aanbieden van planning en control documenten gebeurt via een specifieke webportal (zie link: P&C portaal gemeente Middelburg) waardoor alle P&C-documenten beschikbaar zijn voor alle belangstellenden. Ook de controlerende rol van de raad wordt hierdoor beter ondersteund.

Cluster financiën

Het cluster financiën van de afdeling Bedrijfsvoering is de interne dienstverlener voor de andere afdelingen in de organisatie. Dit cluster richt zich vooral op:

- integrale advisering en consultering van financiële vraagstukken waarbij een klant - en resultaatgerichte manier van werken wordt voorgestaan;
- adviseren en beheren van de financiële middelen van een organisatie (zie ook paragraaf financiering);
- deelnemen in de begeleidingscommissie van verschillende gemeenschappelijke regelingen;
- aanspreekpunt en ondersteuning bieden aan de externe accountant van de gemeente;
- monitoring van budgetten worden via een digitaal portaal aangeboden. Waarbij de budgethouder actief

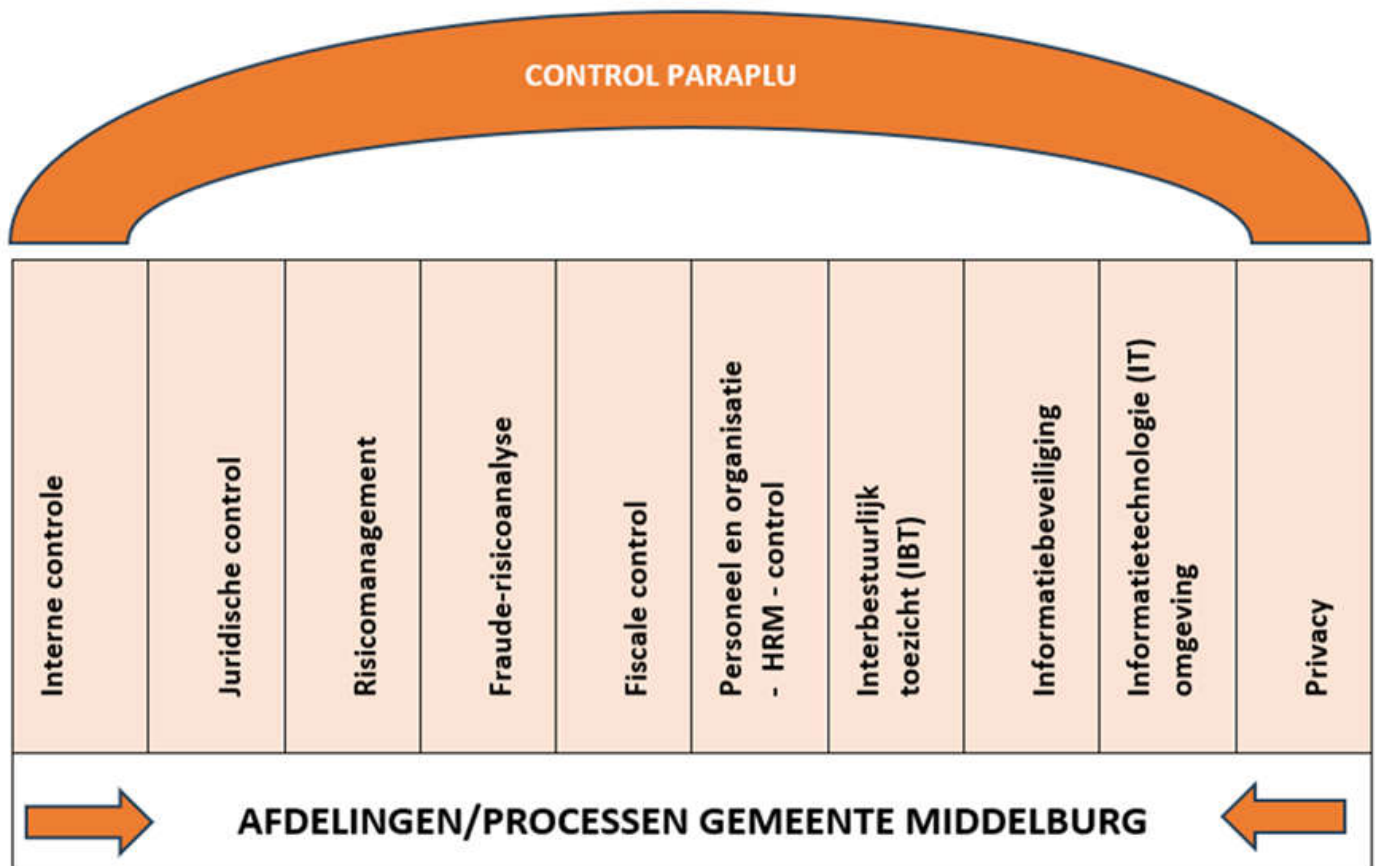
wordt ondersteund zodat budgetbeheer adequaat opgepakt kan worden;

- ondersteuning van de uitvoerende afdelingen bij de financiële afwikkeling met betrekking tot crediteurenbeheer, bankadministratie en kasbeheer.

Interne beheersing

Een geïntegreerde aanpak

In mei 2025 stelde het college het plan 'Middelburg in Control 2025-2028' vast. Eind juni 2025 is dit plan gepresenteerd aan de Auditcommissie van de gemeente. Dit plan gaat over de interne beheersing van de gemeente Middelburg op basis van de Control paraplu.



Het plan Middelburg in Control 2025-2028 betreft het volgende:

- Integratie van op dit moment tien control onderdelen volgens bovenstaand figuur;

- Verschuiving van gegevensgerichte controles achteraf naar borging controles in de processen;
- Processen;
- Jaarlijks terugkerende activiteiten en fasering;

- Afstemming met accountant en Belastingdienst;
- Doelmatig- en doeltreffendheid onderzoek art 213a;
- Rapportagestructuur;
- Management Control Systeem;
- Integrale ondersteuning met één softwaresysteem, TrustBound GRC.

Bij interne beheersing gaat het om opzet, bestaan en werking. We geven hieraan invulling door voor de in het plan genoemde processen per proces een risicoanalyse uit te voeren. Hierbij besteden we aandacht aan alle onderdelen die in de Control paraplu worden genoemd. Met deze risicoanalyse richten we vervolgens de interne beheersing met beheersmaatregelen het desbetreffende proces in (opzet) en toetsen we de werking van de hiervoor genoemde beheersmaatregelen met een deelwaarneming (bestaan). Tenslotte nemen we een aantal steekproeven (werking). Als de toets – bestaan – geen bijzonderheden oplevert kunnen we volstaan met een beperkt aantal steekproeven. Deze wijze van interne beheersing is in de lijn van de bedoeling van de invoering rechtmatigheidsverantwoording door het college, leidt tot een doelmatig controlproces en heeft positieve doorwerking op de organisatieontwikkeling.

In de 2^e helft van 2025 startten wij met de uitwerking van risicoanalyses per proces, en de invoering daarvan in TrustBound GRC. In 2026 gaan we hiermee verder. Op processen die nog niet zijn omgezet voeren we nog interne controle op de oude werkwijze uit.

Daarnaast vinden adhoc advisering plaats op het moment dat we verbetermogelijkheden waarnemen in de processen op het gebied van doelmatig- doeltreffend- en rechtmatigheid. In dat geval wachten we niet tot een proces aan de beurt is.

Doelmatig- en doeltreffendheidonderzoek

Vanuit de door de gemeenteraad vastgestelde verordening doelmatig- en doeltreffendheid van het gevoerde beleid (213a Gw) voeren wij dit jaar twee onderzoeken uit. Het betreft één afdeling- en één themaonderzoek. In het voor het einde van het jaar 2025 aan de gemeenteraad te sturen onderzoeksplan 2026 vermelden wij de namen van de gekozen onderzoeken.

De controller van de gemeente Middelburg maakt deel uit van de Zeeuwse controllers die doelmatigheidsonderzoeken doen bij de verbonden partijen. Dit jaar is de controller

van de gemeente Middelburg aan de beurt om samen met de concerncontrollers van de gemeenten Hulst en Noord-Beveland een doelmatigheidsonderzoek uit te voeren bij de Zeeuwse muziekschool.

Rapportagestructuur

In Middelburg in Control 2025-2028 zijn twee controllersrapportages en een fiscale controle opgenomen. Deze stellen we ook dit jaar op. Daarnaast werken we verder aan de ontwikkeling van een Management Control Systeem (MCS) waarin we managementinformatie willen ontwikkelen voor elk niveau van de gemeente Middelburg (gemeenteraad, college, managementteam en afdelingen).

Verbonden partijen

Inleiding

De gemeente is bestuurlijk en financieel betrokken bij vele partijen, de zogenaamde verbonden partijen. Onder verbonden partijen wordt verstaan Gemeenschappelijke regelingen (GR-en), stichtingen en deelnemingen in vennootschappen. In de meeste gevallen voeren deze partijen taken uit voor de gemeente.

Het begrip verbonden partij is vastgelegd in het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) en is als volgt gedefinieerd: “Een verbonden partij is een privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisatie waarin de gemeente zowel een bestuurlijk als een financieel belang heeft”.

Onder bestuurlijk belang wordt verstaan: een zetel in het bestuur van een verbonden partij of het hebben van stemrecht. Met een financieel belang wordt bedoeld dat de gemeente middelen ter beschikking heeft gesteld die ze kwijt is in geval van faillissement van de verbonden partij en/of als financiële problemen bij de verbonden partij verhaald kunnen worden op de gemeente.

- Deze paragraaf dient volgens het Besluit Begroting en Verantwoording ten minste te bevatten:
- de visie op de verbonden partij in relatie tot de realisatie van de gemeentelijke doelstellingen en
 - de beleidsvoornemens van de verbonden partij.

In deze paragraaf gaan we kort in op de Verbonden Partijen waarin de gemeente participeert. Het cijfermatig overzicht, zoals hieronder gepresenteerd, is gebaseerd op de cijfers uit de jaarrekening 2023 van de betreffende gelieerde partij.

Bedragen x € 1.000	Bijdrage Begroot	Rekening Resultaat	Eigen vermogen		Vreemd vermogen lang		Vreemd vermogen kort	
			01/01	31/12	01/01	31/12	01/01	31/12
	2026	2024	2024	2024	2024	2024	2024	2024
Gemeenschappelijke Regeling								
GR Veiligheidsregio Zeeland	4.005	-687	1.709	1.718	27.979	23.288	5.762	6.660
GR Gemeenschappelijke Gezondheidsdienst Zeeland (GGD) ¹	3.478	-1.202	7.423	6.516	108	355	33.505	31.663
GR De Zeeuwse Muziekschool ²	494	21	-48	-27	0	0	165	1.032
GR Stadsgewestelijke Brandweer Vlissingen/Middelburg (SGB)	441	-109	203	93	8.618	8.769	+	562
GR Zeeuws Archief	681	302	2.449	2.751	3.108	4.018	1.677	1.597
GR Orionis ³	43.940	1.481	1.062	2.081	16418	16.234	8.469	6.768
GR Regionale Uitvoeringsdienst Zeeland (RUZ)	723	-661	542	1.038	442	1.038	702	2.412
Openbaar Lichaam Afvalstoffenheffing Zeeland (OLAZ)	2.724	130	638	1.653	7.700	15.600	4.708	4.923

1 Bijdrage is excl. Jeugdhulpkosten
 2 Voorlopige cijfers
 3 Betreft de Exploitatiebijdrage (dus niet de extra bijdrage, doorbet WSW, BUIG etc)

Vennootschappen/
 stichtingen

BV Monumentenbeheer									
Middelburg		0	32	1.501	1.534	32	37	10	8
Stadsgewestelijk Zwembad									
Vastgoed BV		0	128	277	405	7.974	7.376	2.534	2.181
Gemeentelijke									
Vervoerscentrale B.V. ¹		0	N.B.	N.B.	N.B.	N.B.	N.B.	N.B.	N.B.
NV Economische									
Impuls Zeeland		60							
GBE-Aqua B.V.	Dividend 2026: 347k								
ZEH N.V.	Dividend 2026: 5.778k								
			Dividend						
BNG		105	2025						
Stedin Holding NV	Dividend 2026: 5k								

1 Geen jaarstukken 2024 en begroting 2026 bekend.

Gemeenschappelijke regelingen

De gemeenschappelijke regelingen voeren in de meeste gevallen een gemeentelijke taak uit, soms op het gebied van beleid, soms op het gebied van beheer en in een aantal gevallen zowel op het gebied van beleid en beheer. Er is dus sprake van

verlengd lokaal bestuur. Het onderbrengen van gemeentelijke taken in een gemeenschappelijke regeling gebeurt meestal als de gemeente die taak niet alleen kan uitvoeren of als het niet doelmatig of doeltreffend is om deze taak alleen uit te voeren. In onderstaand geven we de gemeenschappelijke regelingen weer waarin Gemeente Middelburg participeert.

Overzicht Gemeenschappelijke Regelingen

- GR Veiligheidsregio
- GR Gemeenschappelijke Gezondheidsdienst Zeeland (GGD)
- GR De Zeeuwse Muziekschool
- GR Stadsgewestelijke Brandweer Vlissingen/Middelburg
- GR Zeeuws Archief
- GR Orionis
- GR Regionale Uitvoeringsdienst Zeeland
- Openbaar Lichaam Afvalstoffenverwijdering Zeeland (OLAZ)

De betrokkenheid bij de regelingen varieert sterk. Middelburg heeft wel in alle bovengenoemde regelingen een vertegenwoordiger in het Algemeen Bestuur. Bij een aantal regelingen is de Middelburgse vertegenwoordiger in het Algemeen Bestuur tevens lid van het Dagelijks Bestuur. De financiële betrokkenheid bij de gemeenschappelijke regelingen bestaat meestal uit een jaarlijkse bijdrage.

Deelname aan een gemeenschappelijke regeling brengt ook risico's met zich mee. Behalve de in de begroting opgenomen jaarlijkse bijdrage is de gemeente naar rato verantwoordelijk

voor eventuele tekorten. Het is daarom belangrijk om de gang van zaken bij een gemeenschappelijke regeling goed te volgen om zo nodig tijdig te kunnen anticiperen op ongewenste ontwikkelingen. Risico's bij de gemeenschappelijke regelingen kunnen zich uiteindelijk vertalen naar (financiële) risico's bij de deelnemende gemeenten. Vaak openbaren deze risico's zich in financiële zin, namelijk in de vorm van een extra financiële bijdrage aan de betreffende GR, maar daarnaast dient ook rekening gehouden te worden met politieke risico's. In de paragraaf weerstandsvermogen wordt op basis van de aanwezige informatie een vertaalslag gemaakt van deze risico's.

Veiligheidsregio

Vestigingsplaats: Middelburg

Doel: het openbaar lichaam heeft tot doel het behartigen van de belangen van de gemeenten in het samenwerkingsgebied op de terreinen van (a) Brandweerzorg, (b) Geneeskundig hulpverlening bij ongevallen en rampen, (c) Rampenbestrijding en crisisbeheersing en (d) het beheer van een centrale gemeenschappelijke meldkamer voor politie, brandweer en ambulancezorg.

Programma: Veiligheid

Partijen: Alle 13 Zeeuwse gemeenten

Bestuurlijk belang: Vertegenwoordiging in Dagelijks bestuur en Algemeen Bestuur

Ontwikkelingen:

Veiligheidsregio Zeeland staat aan de vooravond van flinke uitdagingen. Ontwikkelingen zoals de energietransitie, de mogelijke uitbreiding van de nucleaire industrie en de gevolgen van klimaatverandering brengen niet alleen nieuwe en complexe veiligheidsrisico's met zich mee, maar ook een verbreding van de taken. De huidige geopolitieke situatie vereist een herijking van de samenwerking tussen defensie, de overheid en de regio's, wat consequenties heeft voor de veiligheidsregio's.

Vrijwilligheid vormt nog steeds de basis van de repressieve brandweerzorg. In 2026 wordt de in 2025 op dit thema ingezette lijn voortgezet. Verder worden in 2026 activiteiten op het gebied van incidentbestrijding, risicobeheersing, leren en ontwikkelen uitgevoerd en wordt ervoor gezorgd dat de bedrijfsvoering en informatievoorziening de primaire taken zo goed mogelijk ondersteunt. In 2023 is het realisatieplan 'voorbereide crisisorganisatie' opgesteld om uitvoering te geven aan de landelijke doelstelling voor de versterking crisisbeheersing en informatievoorziening en de doelstellingen uit het meerjarenbeleidsplan. Dit betreft de thema's en ontwikkelsporen natuur, nucleair, transport, industrie en bedrijvigheid, gezondheid en ontwrichting. In 2026 wordt verder gewerkt aan de uitvoering van het realisatieplan.

Tot slot en zeker niet het minst belangrijke, zal in 2026 ook de focus komen te liggen op de samenwerking met de GGD Zeeland op het gebied van gezamenlijke huisvesting, governance en bedrijfsvoering.

Risico's: Uit de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing in de begroting 2026 blijkt dat de beschikbare weerstandscapaciteit (reserves) ruim onvoldoende is om de impact van gesignaleerde risico's op te kunnen vangen. Dit impliceert dat de VRZ maar zeer beperkt in staat is om eventueel optredende risico's binnen de eigen financiële middelen af te kunnen dekken.

Gemeenschappelijke Gezondheidsdienst Zeeland

Vestigingsplaats: Goes

Doel: De Gemeenschappelijke Regeling Gemeenschappelijke Gezondheidsdienst Zeeland voert taken uit conform bepalingen in de Wet publieke gezondheidszorg (WPG).

Programma: Volksgezondheid en Milieu

Partijen: Alle 13 Zeeuwse gemeenten

Bestuurlijk belang: Vertegenwoordiging in Algemeen Bestuur

Ontwikkelingen: Voor 2026 wordt, in nauwe afstemming met gemeenten, gewerkt aan een nieuwe meerjarenvisie 2035 die richting geeft aan de ontwikkeling van de publieke gezondheidszorg voor de komende bestuursperiode (2026-2030). Het programma Toekomst JGZ wordt verder uitgevoerd. De focus ligt op een doelmatige, toekomstbestendige inrichting van de jeugdgezondheidszorg, met inzet op passende ondersteuning, vroegsignalering en het verkleinen van gezondheidsachterstanden. Binnen het programma Veilig Thuis Zeeland houdt de stijging van meldingen, adviezen en vervolgdiensten aan. Ter borging van tijdige en kwalitatief goede hulp is in 2025 gestart met een structurele uitbreiding van de formatie. Deze inzet loopt door in 2026, waarmee wordt beoogd de wachtlijsten te verkleinen.

In 2026 wordt besluitvorming verwacht over verdergaande samenwerking tussen GGD Zeeland en de Veiligheidsregio Zeeland, waarbij zowel bedrijfsvoering als gezamenlijke huisvesting worden betrokken. In aanloop hiernaartoe wordt in

2025 een businesscase opgeleverd en een governancevoorstel voorbereid, waarin ook de mogelijke ontvlechting van de Inkooporganisatie Jeugdhulp Zeeland wordt meegenomen, zodat in de loop van 2026 een integrale afweging kan worden gemaakt.

Binnen de algemene gezondheidszorg blijft de toekomst van de forensische geneeskunde aandacht vragen. Door het wegvallen van de arrestantenzorg per 2025 zal de kostprijs van onderdelen zoals lijkschouw waarschijnlijk stijgen. Landelijke ontwikkelingen, zoals de modernisering van de Wet op de lijkbezorging en de inwerkingtreding van de Wet suïcidepreventie in 2026, hebben gevolgen voor de GGD onder meer in de vorm van coördinatie, adviesverlening en het leveren van expertise aan gemeenten. Het Aanvullend Zorg en Welzijn Akkoord (AZWA), als nadere uitwerking van het IZA en GALA, legt in 2026 extra nadruk op regionale samenwerking rondom gezondheid en welzijn. Van GGD Zeeland wordt verwacht dat zij haar rol als verbindende partij tussen zorgverzekeraars en zorg- en welzijnsaanbieders verder versterkt.

Risico's: De aanhoudende arbeidsmarktkrapte zorgt voor moeilijk vervulbare vacatures bij zowel de jeugdgezondheidszorg, Veilig Thuis als bij specialistische onderdelen zoals forensische geneeskunde. Ook de inzet van tijdelijke externe professionals om wachtlijsten terug te dringen brengt hogere uitvoeringskosten met zich mee. Tot slot kan de voorgenomen verdere samenwerking en mogelijke samenvoeging met de Veiligheidsregio Zeeland frictiekosten of tijdelijke druk op de bedrijfsvoering veroorzaken.

De Zeeuwse muziekschool

Vestigingsplaats: Middelburg

Doel: de Gemeenschappelijke Regeling Zeeuwse Muziekschool heeft tot doel bestuurlijke en organisatorische samenwerking waarbinnen het geven van instrumentaal en vocaal muziekonderwijs en van muzikale vorming in de ruimste zin ten behoeve leerlingen woonachtig in de deelnemende gemeenten.

Programma: Sport, Cultuur en Recreatie

Partijen: Alle Zeeuwse gemeenten met uitzondering van Sluis, Terneuzen en Vlissingen.

Bestuurlijk belang: Vertegenwoordiging in Dagelijks Bestuur en Algemeen Bestuur

Ontwikkelingen: Het jaar 2024 is afgesloten met een positief resultaat. De gemeentelijke bijdragen zijn in 2024 ook incidenteel verhoogd. Inhoudelijk is er een flinke stijging van het aantal deelnemers te zien en zijn er ook fors meer lesgeldten ontvangen in 2024. Het is positief te noemen dat er een groeiende behoefte is aan de kerntaak van De Zeeuwse Muziekschool: het aanbieden van muziekonderwijs in de breedste zin van het woord. Financieel heeft de organisatie de komende tijd de nodige uitdagingen: de muziekschool houdt zich aan de negatieve bezuinigingsrichtlijn van de VZG in 2026 en moet daardoor opnieuw een bezuiniging doorvoeren. Deze kan worden opgevangen vanwege natuurlijk verloop in 2026. Naast de Gemeente Tholen heeft ook de Gemeente Reimerswaal inmiddels besloten uit te zullen treden. Vanwege de uittredingen zal, bij gelijkblijvend beleid, op termijn opnieuw een structureel tekort ontstaan. Er is dus een koerswijziging noodzakelijk.

In 2025 is er een onderzoek uitgevoerd in opdracht van elf Zeeuwse gemeenten en de Provincie Zeeland naar muziekonderwijs in Zeeland. Over de aanbevelingen in dit onderzoek 'Passend en duurzaam muziekonderwijs in Zeeland' is nog geen besluit genomen.

Risico's: Het risico bestaat dat de GR De Zeeuwse Muziekschool voor de deelnemende gemeenten meer geld gaat kosten door de uittreding van de gemeenten Tholen en Reimerswaal. Er kunnen bovendien meer gemeenten besluiten om uit te treden.

Stadsgewestelijke Brandweer Vlissingen/Middelburg

Vestigingsplaats: Middelburg

Doel: Het beheer, onderhoud en instandhouding van de brandweerkazernes binnen het stadsgewest.

Programma: Veiligheid

Partijen: Gemeente Vlissingen en Gemeente Middelburg

Bestuurlijk belang: Vertegenwoordiging in Dagelijks Bestuur en Algemeen Bestuur

Ontwikkelingen: Per 1 januari 2014 is de Stadsgewestelijke Brandweer (SGB) overgegaan naar de VRZ, inclusief alle personeel, voertuigen en materieel. Alleen het beheer en onderhoud van de gebouwen (kazernes) en brandkranen en de

financiering van de FLO-regeling van de oud-medewerkers (nu VRZ) vallen nog onder de verantwoordelijkheid van de SGB. Vanuit de deelnemende gemeenten worden met betrekking tot de SGB de volgende taken uitgevoerd:

1. Financieel beheer (gemeente Middelburg),
2. Bestuursondersteuning (gemeente Middelburg),
3. Technisch beheer (gemeente Vlissingen) en
4. Archiefvoering (gemeente Vlissingen).

Risico's: De kostenontwikkeling rondom de afwikkeling van de FLO-regeling blijft een aandachtspunt. Aanpassingen aan wet- en regelgeving ten aanzien van deze regeling maakt het lastig om betrouwbare prognoses te kunnen maken voor wat betreft toekomstige kosten. Vooralsnog is de verwachting dat de aan de regeling gerelateerde kosten binnen de beschikbare middelen binnen de SGB kan worden opgevangen. Daarnaast zijn op dit moment binnen de SGB geen grote risico's aanwezig waarvan wordt verwacht dat de impact uitstijgt boven de aanwezige reserves.

Zeeuws Archief

Vestigingsplaats: Middelburg

Doel: Het Zeeuws Archief (ZA) beheert en bewaart belangrijke bronnen over de Zeeuwse geschiedenis in het algemeen en Middelburg in het bijzonder. Het ZA maakt dit cultureel erfgoed zichtbaar en toegankelijk voor iedereen die in het verleden van Zeeland en haar bewoners is geïnteresseerd. Onderdeel van het programma Sport, Cultuur en Recreatie van de programmabegroting is het vergroten van de aandacht voor het cultureel erfgoed en de historie van Middelburg. Het ZA speelt hierin een belangrijke rol.

Kerntaken: (1) Beheer en behoud: het op een geordende en toegankelijke manier bewaren en beheren van de collectie en (2) Beschikbaarstelling: het bevorderen van een zo groot mogelijk publieksbereik en een zo groot mogelijk gebruik van de collectie.

Programma: Sport, Cultuur en Recreatie.

Partijen: Rijk (min OCW) (tot 1-1-2027), gemeenten Middelburg en Veere, Provincie (was verbonden in de vorm van DVO, treedt toe per 1-1-2026), vanaf 1-1-2026: gemeenten Schouwen-Duiveland, Terneuzen, Vlissingen en Waterschap Scheldestromen.

Bestuurlijk belang: Vertegenwoordiging in Dagelijks Bestuur en Algemeen Bestuur

Ontwikkelingen: In 2024 is een nieuw meerjarenbeleidsplan 2025-2028 vastgesteld. Het plan is in lijn met de maatschappelijke ontwikkelingen (zoals digitalisering) en met de te verwachten wijzigingen in de Archiefwet. Voor de vereiste aanpassingen aan de gemeenschappelijke regeling op basis van de Wet Gemeenschappelijke Regelingen is in 2024 in de gemeenteraden van Middelburg en Veere toestemming gegeven. Nadat ook het Rijk de toestemmingsprocedure heeft afgerond, zal de gewijzigde regeling in werking treden.

Met het oog op de geplande uittreding van het Rijk uit de Gemeenschappelijke Regeling is ook een wijziging in deze gewijzigde regeling voorbereid: het Rijk treedt dan uit en Zeeuwse overheden treden naar verwachting toe. Een zienswijzeprocedure heeft plaatsgevonden in de betrokken raden, staten en vergaderingen (Vlissingen, Schouwen-Duiveland, Terneuzen, het Waterschap Scheldestromen en de Provincie Zeeland). Door vertraging bij behandeling van de Archiefwet bij het Rijk, is deze ontwikkeling in 2025 opnieuw gestart.

Het Zeeuws Archief bevindt zich in een transitiefase met voorgenomen wijzigingen door deelnemende partners in de gemeenschappelijke regeling. Dit proces verloopt parallel aan het begrotingsjaar 2026. De door het Rijk in gang stelselherziening van de Regionale Historische Centra (RHC's) leidt tot de uittreding van het Rijk uit de GR per 1 januari 2027. Voor de periode van 1 januari 2026 tot het uittreden van OCW is een overgangsregeling opgesteld. De Provincie Zeeland was partij in de vorm van een dienstverleningsovereenkomst, maar treedt per 1 januari 2026 toe tot de GR. Daarnaast treden per 1 januari 2026 het Waterschap Scheldestromen en de gemeenten Schouwen-Duiveland, Terneuzen en Vlissingen toe.

Er is volgens afspraak - vanwege de uiteenlopende indexering van de rijksbijdragen en de indexering van de huur - geen indexering doorgevoerd voor wat betreft algemene dekkingsmiddelen en geen stijging van salarissen en prijzen. De bijdragen van de GR-partners zullen in de eerste begrotingswijziging 2026 geïndexeerd worden. Dit is een gevolg van de wijziging van het huisvestingsstelsel uit 2019 waarin het archief zelf verantwoordelijk is voor instandhouding, beheer en onderhoud van het gebouw.

Het Rijk blijft ook na uittreden langdurig betrokken: In aanvulling op de taakopdracht in de Archiefwet is een bestuurlijk convenant vastgesteld tussen besturen van de RHC's en de staatssecretaris van OCW.

Daarnaast vond in 2025 een aantal activiteiten en ontwikkelingen plaats:

1. E-depot

- Het Zeeuws Archief heeft verder gebouwd aan het Zeeuws e-Depot, een digitale infrastructuur voor het duurzaam bewaren van digitaal gevormde archieven.
- Steeds meer Zeeuwse overheden sluiten zich aan bij dit e-Depot. De ambitie is dat alle 15 Zeeuwse overheden in 2028 zijn aangesloten.
- Het e-Depot wordt ook ontwikkeld als publicatieplatform voor de Wet Open Overheid (WOO).

2. Voorbereiding op de nieuwe Archiefwet (verwacht in 2026)

- De nieuwe wet zal burgers recht geven op toegang tot recenter gevormde archieven.

- Dit vraagt om nieuwe vaardigheden en technieken, zoals kunstmatige intelligentie en data science voor het toegankelijk maken van archieven.

3. Inspectie en Advies

- Het Zeeuws Archief inspecteert en adviseert aangesloten overheden over hun informatiebeheer, met focus op digitaal gevormde archieven.
- Er wordt gewerkt met een 10-stappenplan om digitale archieven op orde te brengen.

4. Publieksbereik en toegankelijkheid

- Er is een groei in het aantal online bezoekers, mede dankzij digitaliseringsprojecten.
- Er wordt gewerkt aan het beter doorzoekbaar maken van handgeschreven en gedrukte archiefstukken, o.a. via linked open data (LOD).

Risico's: Er zijn geen bijzondere risico's te benoemen.

Inwerkingtreding van de vernieuwde Archiefwet en huisvestingsstelsel zijn benodigd voor de hierboven genoemde ontwikkelingen. Er zijn geen financiële gevolgen voor de gemeente



Orionis

Vestigingsplaats: Vlissingen

Doel: Orionis Walcheren geeft uitvoering aan de Participatiewet (inclusief de Wsw-wetgeving). Daarnaast voert Orionis Walcheren ook bijzondere bijstand, minimabeleid en gemeentelijke schuldhulpverlening uit. Het uitvoering geven aan de Participatiewet betreft meer dan alleen het verstrekken van de bijstandsuitkering. Deelnemen aan de samenleving staat centraal. Zoveel mogelijk door een reguliere baan bij een werkgever. En als dit niet mogelijk is door maatschappelijke participatie.

Orionis Walcheren ondersteunt en start activiteiten op het gebied van scholing en werkervaring die leiden tot herintreding van mensen op de arbeidsmarkt dan wel het aanbieden van passend werk of passende activiteiten in het kader van de Participatiewet.

Uitgangspunt is dat werk boven inkomen gaat. Alle inspanningen zijn gericht op arbeidsinschakeling, waarbij iedereen naar vermogen participeert. Als inwoners niet zelf voldoende inkomsten genereren, wordt dit door Orionis Walcheren aangevuld met een inkomensvoorziening volgens de Participatiewet. Daarnaast voert Orionis Walcheren wettelijk verplichte taken voor de schuldhulpverlening integraal uit.

Aan verbonden partij zijn alle taken en bevoegdheden die bij of krachtens de wet – regelgeving van de Participatiewet en de Wsw en de daarbij behorende/aanverwante algemeen verbindende voorschriften aan de raad, het college of de burgemeester zijn opgedragen inclusief het vaststellen van verordeningen aan de raden en colleges, voor zover bovengenoemde wetgeving toelaat, overgedragen aan Orionis Walcheren. Uitzondering hierop is het gemeentelijk armoedebeleid (inclusief individuele en categoriale bijzondere bijstand). De deelnemende gemeenten zijn zelf verantwoordelijk voor het beleid, maar de uitvoering hiervan is opgedragen aan Orionis Walcheren. Daarnaast voert Orionis Walcheren taken uit op basis van een dienstverleningsovereenkomst, zoals bijvoorbeeld voor de inburgering en de opvang van Oekraïners.

Programma: Sociaal Domein

Partijen: Gemeenten Middelburg, Veere en Vlissingen

Bestuurlijk belang: Vertegenwoordiging in Dagelijks Bestuur en Algemeen Bestuur

Ontwikkelingen: Orionis anticipeert zoveel mogelijk op maatschappelijke en (landelijke) politieke ontwikkelingen. Een belangrijke ontwikkeling is het toekomstbestendig maken van werkleerbedrijven. Orionis maakt hiervoor samen met de gemeenten een transitieplan. Dit plan garandeert een vangnetfunctie voor mensen die niet bij reguliere werkgevers kunnen werken en zorgt voor een springplank als opstap naar een reguliere baan voor mensen die op termijn wel bij een reguliere werkgever kunnen werken.

In 2026 wordt ook de Participatiewet in balans van kracht. In het wetsvoorstel staan ruim 20 maatregelen om de wet te vereenvoudigen en verbeteren. Het is een eerste stap op weg naar een fundamentele herziening van de Participatiewet. Het kabinet wil toe naar een begrijpelijke wet die werkt voor mensen, vanuit vertrouwen en met oog voor de menselijke maat. De wetswijziging heeft consequenties voor de werkwijze van Orionis Walcheren.

De werkzaamheden voor de Oekraïners, inburgeraars en de gedupeerden van de kinderopvangtoeslag lopen in 2026 door.

Op het gebied van de klantenaantallen behoudt de nieuwe werkwijze “Werken naar Vermogen” dezelfde uitgangspunten om de klantenaantallen verder te verkleinen. We zagen in 2025 de eerste resultaten van de extra investering in re-integratie. Dit heeft ons doen besluiten in 2026 opnieuw een extra investering in re-integratie te doen.

Risico's: Orionis beschikt niet over een toereikende weerstandscapaciteit. Dat impliceert dat de financiële consequenties van bijvoorbeeld een ongunstigere cliëntenontwikkeling op Walcheren dan het landelijk gemiddelde of een tegenvallende productie- en/of detacheringsomzet direct voor rekening komen van de deelnemende gemeenten.

Onzekerheid is er ook ten aanzien van Rijksvergoedingen. De BUIG-vergoeding is daarin een belangrijke factor. Deze vormt ruim 50% van onze inkomsten, maar wordt twee keer per jaar door het Rijk herzien. De afgelopen jaren hebben laten zien dat ook daarin grote schommelingen kunnen optreden, tot wel € 2,5 miljoen per jaar.

Vanuit de gewenste (en door de overheid verplicht gestelde) verduurzaming van de gebouwen zijn extra (eenmalige) kosten te verwachten. Dit komt door het voortijdig vervangen van nog werkende, niet-duurzame apparatuur. In een latere fase legt Orionis Walcheren hiervoor een plan voor aan gemeenten, dit kan leiden tot financiële gevolgen in 2026.

Regionale Uitvoeringsdienst Zeeland (RUD)

Vestigingsplaats: Terneuzen

Doel: Primair richt de RUD zich op het verlenen van milieuvergunningen en behandeling van meldingen in het kader van de Omgevingswet, de Wet milieubeheer en het activiteiten-besluit. Tevens worden vergunningen, meldingen en ontheffingen behandeld in het kader van Vuurwerkbesluit, de Wet luchtvaart, de Wet bodembescherming, de Ontgrondingen-wet en de Waterwet. Daarnaast is ook het toezicht op en de handhaving van alle andere binnen de RUD Zeeland ondergebrachte wetgevingen georganiseerd, zoals het toezicht op bodemsaneringen, grondstromen en ontgrondingen alsmede het toezicht op de natuurwetgeving, zwembaden en zwemplaatsen, luchtvaart, vuurwerktaken en op provinciale verordeningen

Programma: Volksgezondheid en Milieu

Partijen: Provincie Zeeland; alle 13 Zeeuwse gemeenten.

Bestuurlijk belang: Vertegenwoordiging in Algemeen Bestuur

Ontwikkelingen: Ook de komende jaren zijn er allerlei zaken die de RUD Zeeland in meer of mindere mate gaan beïnvloeden:

- Het contract voor huisvesting en PIOFAC- taken kende een einddatum van 31 december 2023; Dit contract is verlengd en kent nu een einddatum van 31 december 2025. Vanaf 1 januari 2026 is er een nieuw contract voor huisvesting in Middelburg en daarnaast treedt er per die datum ook een nieuw contract voor PIOFAC-taken met de provincie in werking.
- Het AB zal een keuze moeten maken om het beleid (Zeeuwse kwaliteit) en de hiervoor benodigde middelen met elkaar in lijn te brengen. Dit heeft een wezenlijke invloed op de bijdrage van de deelnemers en het weerstandsvermogen van de RUD Zeeland;
- De Omgevingswet is in 2024 ingevoerd. Dit vraagt nog steeds om substantiële inzet en brengt de nodige veranderingen voor

de organisatie met zich mee. Naar verwachting kan eind 2025/ begin 2026 een eerste balans opgemaakt worden van de impact van de Omgevingswet op de werkzaamheden.

- Het verkennende onderzoek naar de samenwerking GGD, VRZ en RUD Zeeland heeft eind 2023 een herstart gekregen. In 2024 is het verkennende onderzoek afgerond, waarbij is ingestemd is met het voorgestelde inhoudelijke samenwerkingsagenda voor 2024-2028. De instemming op het uitwerken van een businesscase voor gezamenlijke bedrijfsvoering en huisvesting betreft enkel VRZ en GGD. Na drie jaar op de nieuwe locatie zal de RUD de optie van gezamenlijke huisvesting opnieuw bezien.
- RUD Zeeland werkt aan de versterking van de organisatie om in april 2026 te voldoen aan de zes criteria voor een robuuste omgevingsdienst, zoals vastgesteld door het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat. Deze transitie is ingezet na de goedkeuring van het plan van aanpak (Robuuste RUD) door het Algemeen Bestuur op 9 september 2024
- Bestuurlijk is de wens uitgesproken om de financieringssystematiek van de RUD Zeeland te herijken. Om die reden is er gestart met de verkenning van de mogelijkheden en inmiddels wordt een mogelijke variant verder verkend.
- Het rapport commissie Van Aartsen in opdracht van ministerie IenW. In 2024 is het 2 jarige programma IBP VTH (Interbestuurlijkprogramma versterking VTH stelsel) afgerond. Het bestuurlijk programma is voortgekomen uit onder andere de bevindingen uit het rapport Van Aartsen. In 2025 worden er samenwerkingsafspraken gemaakt over de verdere uitrol van de producten en diensten uit het IBP VTH. Dit gaat invloed hebben op de uitvoering van VTH taken en bedrijfsvoering bij gemeenten, provincie en de omgevingsdienst.

Risico's: Ondanks de stappen die zijn gezet met de uitvoering van het plan van aanpak Robuuste RUD blijft er sprake van een spanningsveld tussen de omvang en de kwaliteit van de taken enerzijds en de beschikbare capaciteit en expertise anderzijds. De krapte op de arbeidsmarkt en een onevenwichtig personeelsbestand versterken dit risico. Daarbij is het nog onzeker of de gekozen KPI van een minimumomzet van 16,5 miljoen euro voldoende is om de gewenste robuustheid en continuïteit te realiseren.

De bijzondere positie van Zeeland als risicogebied, met een relatief hoog risicoprofiel in verhouding tot het aantal inwoners en de beschikbare capaciteit, maakt dat de uitvoering van met name

Afvalstoffenverwijdering Zeeland (OLAZ)

de milieutaken kwetsbaar blijft en blijvende aandacht vraagt van bestuur en organisatie.

Openbaar Lichaam Afvalstoffenverwijdering Zeeland (OLAZ)

Vestigingsplaats: Kapelle

Doel: OLAZ heeft tot doel de behartiging van de gemeenschappelijke belangen van de deelnemers op het gebied van de afvalstoffenverwijdering.

Ter uitvoering van het hierboven omschreven doel heeft het openbaar lichaam de volgende taken: (a) de zorg voor de verwijdering van afvalstoffen, (b) het desgevraagd adviseren van de deelnemers over het uitvoeren van relevante bepalingen van de Wet milieubeheer en de daaruit voortvloeiende voorschriften, (c) het vaststellen van de tarieven voor de verwijdering van afvalstoffen, (d) het uitvoeren of doen uitvoeren van andere taken op het gebied van de afvalstoffenverwijdering, zo het algemeen bestuur daartoe besluit, met dien verstande dat aldus aan deelnemers zonder hun instemming geen andere verplichtingen kunnen worden opgelegd dan die voort vloeien uit deze regeling, (e) het geven van voorlichting op het gebied van afvalpreventie en -verwijdering en (f) het op verzoek van een of meerdere deelnemers uitvoeren of doen uitvoeren van een andere taak op het gebied van afvalstoffenverwijdering.

Programma: Volksgezondheid en Milieu

Partijen: Alle 13 Zeeuwse gemeenten

Bestuurlijk belang: Vertegenwoordiging in Dagelijks Bestuur en Algemeen Bestuur

Ontwikkelingen: In het kader van het traject heroriëntatie gemeentelijke taken moet nog onderzocht worden of het interessant is voor de gemeente Middelburg om

dienstverleningsovereenkomsten met de ZRD te sluiten. Het college heeft op basis van de onderzoeken en de interactie hierover tussen gemeente en ZRD besloten om eerst het afvalbeleid in Middelburg volledig uit te rollen en dan pas de afweging tot het sluiten van een DVO te maken.

Het eerdere streefdoel van 100 kilo per inwoner is voor vele Zeeuwse gemeenten nog niet bereikt. Ook ligt er vanuit Europa een nieuwe norm: in 2035 moet 65 procent van al ons afval hergebruikt worden. Van kilo's restafval gaan we naar een percentage hergebruikt materiaal in het totale huishoudelijke afval. Het accent ligt vanaf nu op het percentage hergebruikt materiaal. Het aantal kilo's restafval wordt daarmee een resultaat van de recycle doelstelling.

De hoeveelheid restafval bedroeg in 2024 126 kilo per inwoner (exclusief grofvuil en verbouwingsrestafval).

Een deel van deze opgave ligt bij de inzameling van het grofvuil en verbouwingsrestafval (25 kilo per inwoner). Er is sprake van invoering van toegangscontrole- en registratiesysteem voor de Zeeuwse milieustraten per 1 november 2025 om bedrijfsafval te weren en inwoners verder te stimuleren tot afvalscheiding. Daarnaast wordt verder gewerkt aan de toekomstbestendigheid van de milieustraten. Naast wet- en regelgeving wordt onderzocht of meer invulling gegeven kan worden aan waar en op welke wijze kringloop en/of demontage kan worden ingebed op de milieustraat, alsook mogelijkheden tot milieueducatie.

Risico's: Geen bijzondere risico's.

Vennootschappen

Hieronder volgen de deelnemingen in vennootschappen waarin de gemeente een bestuurlijk (of stemrecht) en financieel belang heeft. De aan de gemeente gelieerde BV's/NV's zijn:

Overzicht Vennootschappen

BV Monumentenbeheer Middelburg

NV Economische Impuls Zeeland

GBE-Aqua BV

Stadsgewestelijk Zwembad Vastgoed BV

Gemeentelijke Vervoerscentrale Zeeland BV

ZEH NV (voorheen PZEM)

BNG

Stedin Holding NV

BV Monumentenbeheer Middelburg

Vestigingsplaats: Middelburg

Doel: Restauratie, onderhoud en beheer van monumenten of gebouwen die vanwege hun historie of architectuur belangrijk zijn of voor het stadsbeeld karakteristiek zijn. Speciale aandacht gaat uit naar gebouwen die verloren dreigen te gaan. Het werkgebied van de BV is de gemeente Middelburg.

Programma: Sport, Cultuur en Recreatie

Partijen: Gemeente Middelburg

Bestuurlijk belang: Lid van de Raad van Commissarissen

Ontwikkelingen: De huidige omstandigheden op de onroerend goed markt zijn zodanig dat de BV Monumentenbeheer daar momenteel geen actieve rol in kan spelen. De activiteiten in 2026 zullen zich dan voornamelijk beperken tot de beheerstaken van het eigen onroerend goed. Doordat genoemde situatie zich al langere tijd voordoet zal gekeken worden naar de toekomst van de BV met een mogelijke herijking van de doelstellingen om daarmee de BV een waardevolle bijdrage te kunnen laten leveren aan de instandhouding en bescherming van het gebouwde erfgoed in de gemeente Middelburg.

Risico's: Geen risico's waarbij de gemeente Middelburg direct financieel benadeeld wordt.



NV Economische Impuls Zeeland

Vestigingsplaats: Vlissingen

Doel: Economische Impuls Zeeland stimuleert en faciliteert (kennis)economische ontwikkelingen in de meest brede zin van het woord.

Programma: Economie

Partijen: Gemeente Middelburg, overige Zeeuwse gemeenten, provincie Zeeland en Stichting SER Zeeland

Bestuurlijk belang: Vertegenwoordiging in AVA.

Ontwikkelingen: De werkzaamheden richten zich met name op verkenning naar kansrijke ontwikkelingen, acquisitie activiteiten om bedrijven aan te trekken en zich te vestigen in Zeeland en zullen innovatieve startende en groeiende bedrijven begeleid en gefaciliteerd worden op het gebied van financiering.

Risico's: Geen risico's waarbij de gemeente Middelburg direct financieel benadeeld wordt.

GBE-Aqua B.V

Vestigingsplaats: Middelburg

Doel: De vennootschap heeft ten doel het houden en beheren van aandelen in Evides en het uitoefenen van stemrecht daarop voor eigen rekening en risico, maar ten behoeve van de aandeelhouders van de vennootschap.

Programma: Bestuur en Ondersteuning.

Partijen: Alle 13 Zeeuwse gemeenten, Provincie Zeeland en de gemeenten Goeree-Overflakkee, Woensdrecht en Bergen op Zoom.

Bestuurlijk belang: De gemeente heeft zeggenschap in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders ter grootte van het aandeel in het geplaatste aandelenkapitaal (5,785%).

Ontwikkelingen: Hoofdtak van de B.V. is het beheer van de aandelen in Evides. De aandeelhouders hebben zich bij oprichting van de BV verplicht om ontvangen dividenduitkeringen vanuit PZEM via kapitaalstorting door te storten aan GBE-Aqua om versnelde

aflossing van de lening te kunnen realiseren. In 2024 heeft de laatste kapitaalstorting plaatsgevonden en heeft GBE-Aqua vanuit deze middelen de volledige lening van € 370 miljoen afgelost. Als gevolg hiervan zijn de toekomstige dividenduitkeringen vanuit ZEH weer vrij besteedbaar binnen de gemeentelijke begroting.

Risico's: Geen risico's waarbij de gemeente Middelburg direct financieel benadeeld wordt.

Stadsgewestelijk Zwembad Vastgoed B.V.

Vestigingsplaats: Vlissingen

Doel: Het beheren en (doen) exploiteren van het stadsgewestelijk zwembad. Insteek is dat alle inwoners tegen betaalbare tarieven moeten kunnen deelnemen aan activiteiten in het zwembad. Fitness, verenigingen, schoolzwemmen en instructiezwemmen zijn de belangrijkste vormen van activiteiten die momenteel in het zwembad tot uitvoering worden gebracht. De gemeente ondersteunt op deze wijze het Middelburgs sportbeleid.

Programma: Sport, Cultuur en Recreatie

Partijen: Gemeente Middelburg en Vlissingen beide voor 50% aandeelhouder, Sportfondsen Middelburg-Vlissingen BV (exploitant).

Bestuurlijk belang: Aandeelhouder, lid van directie

Ontwikkelingen: Met ingang van 1 januari 2024 is een huur- en exploitatieovereenkomst aangegaan met de nieuwe exploitant Sportfondsen Middelburg-Vlissingen BV (Feel Fit Center Middelburg-Vlissingen). In 2026 wordt samen met de exploitant een verduurzaamheidsplan opgesteld.

Risico's: Geen risico's waarbij de gemeente Middelburg direct financieel benadeeld wordt.

Gemeentelijke Vervoerscentrale Zeeland B.V.

Vestigingsplaats: Terneuzen

Doel: De Gemeentelijke Vervoerscentrale verzorgt de planning en regie van voertuigen voor doelgroepenvervoer dat onder verantwoording van de gemeente valt. Zij is verantwoordelijk voor de organisatie van het WMO-vervoer en Leerlingenvervoer.

Programma: Sociaal Domein / Onderwijs

Partijen: De gemeenten in de regio Zeeuws Vlaanderen, Oosterschelderegio, Walcheren en de Provincie Zeeland zijn aandeelhouder.

Bestuurlijk belang: Iedere zes weken vindt bestuurlijk overleg plaats. Hierin zijn ook de Walcherse gemeenten vertegenwoordigd. Vanuit de gemeente Middelburg sluit wethouder mevrouw Treurniet aan bij dit bestuurlijk overleg.

Op dit moment wordt gewerkt aan een intentieverklaring voor de nieuwe gemeenschappelijke regeling over het omvormen van de GVZ naar de Mobiliteitscentrale Zeeland (MCZ). Deze intentieverklaring dient ondertekend te worden door de 13 Zeeuwse gemeenten en de Provincie Zeeland. Dit is ingegeven door het feit dat 1 januari 2025 de Regionale Mobiliteitsstrategie (RMS) van start gaat. Het is de bedoeling dat de MCZ ook de regie over het fijnmazig vervoer gaat voeren.

Ontwikkelingen: Iedere zes weken vindt bestuurlijk overleg plaats. Hierin zijn ook de Walcherse gemeenten vertegenwoordigd. Vanuit de gemeente Middelburg sluit wethouder mevrouw Treurniet aan bij dit bestuurlijk overleg.

Op dit moment wordt gewerkt aan een intentieverklaring voor de nieuwe gemeenschappelijke regeling over het omvormen van de GVZ naar de Mobiliteitscentrale Zeeland (MCZ). Deze intentieverklaring dient ondertekend te worden door de 13 Zeeuwse gemeenten en de Provincie Zeeland. Dit is ingegeven door het feit dat 1 januari 2025 de Regionale Mobiliteitsstrategie (RMS) van start gaat. Het is de bedoeling dat de MCZ ook de regie over het fijnmazig vervoer gaat voeren.

Risico's: Geen risico's waarbij de gemeente Middelburg direct financieel benadeeld wordt.

Zeeuwse Energie Houdstermaatschappij NV

Vestigingsplaats: Middelburg

Doel: ZEH (voormalig PZEM) is een houdstermaatschappij met belangen in een aantal deelnemingen en een aanzienlijke financiële positie. De organisatie van ZEH kenmerkt zich als een compacte beheerorganisatie. De grootste en belangrijkste deelneming is een aandelenbelang van 70% in de Elektriciteits

Produktiemaatschappij Zuid-Nederland (EPZ), waarin onder andere de kerncentrale Borssele is ondergebracht. ZEH draagt vanuit goed rentmeesterschap zorg voor de deelnemingen en de financiële positie om de huidige aandeelhouderswaarde te behouden.

Programma: Bestuur en Ondersteuning

Partijen: Alle Zeeuwse gemeenten, gemeente Bergen op Zoom, Woensdrecht, Goeree-Overflakkee en de Provincies Zeeland, Noord Brabant en Zuid Holland.

Bestuurlijk belang: De gemeente heeft zeggenschap in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders ter grootte van het aandeel in het geplaatste aandelenkapitaal (5,779%).

Ontwikkelingen: Na verkoop van de onderdelen Indaver, Delta Retail, Enduris (netwerkbedrijf), het aandelenbezit Evides en de Wholesaleactiviteiten blijft de gemeente aandeelhouder van de overblijvende activiteiten van voormalig PZEM, nu ZEH (Zeeuwse Energie Houdstermaatschappij). Naast een paar kleinere deelnemingen betreft dit hoofdzakelijk het belang van 70% in EPZ. Op het gebied van kernenergie hebben de aandeelhouders van PZEM een brief vanuit het Ministerie van Economische Zaken ontvangen om medewerking te verlenen aan het onderzoek voor het realiseren van één of meerdere nieuwe kerncentrales in Nederland. Als gevolg van de herstructurering en verkoop van bedrijfsonderdelen heeft herijking van de aandeelhoudersstrategie ZEH plaatsgevonden.

Risico's: Geen.

Bank Nederlandse Gemeenten

Vestigingsplaats: Den Haag

Doel: BNG is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang. Met gespecialiseerde dienstverlening draagt de BNG bij aan het zo laag mogelijk houden van de kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger. Daarmee is deze bank essentieel voor de publieke taak.

Kerntaak van de BNG is om tegen lage tarieven te voorzien in lange kredietverlening aan decentrale overheden en in kredietverlening onder garantie van overheden. BNG vertaalt haar missie in de volgende doelstellingen, (1) het behoud van substantiële

marktaandelen in de Nederlandse publieke sector en het semi-publieke domein en (2) het behalen van een redelijk rendement voor de aandeelhouders.

Programma: Bestuur en Ondersteuning

Partijen: Gemeenten en andere publiekrechtelijke lichamen in Nederland.

Bestuurlijk belang: De gemeente heeft zeggenschap in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders ter grootte van het aandeel in het geplaatste aandelenkapitaal (€ 0.1 miljoen)

Ontwikkelingen: Reguliere uitvoering kerntaken.

Risico's: Geen.

Stedin Holding NV

Vestigingsplaats: Rotterdam

Doel: Stedin is de onafhankelijke netbeheerder binnen Stedin Groep. Stedin Groep beheert het deel van het elektriciteitsnetwerk en het gasnetwerk in haar verzorgingsgebied in de Randstad en de provincies Utrecht en Zeeland. Ook een deel van Noord-Holland en Friesland behoort tot het werkgebied.

Overzicht Stichtingen

Stichting Roosevelt Academy Fonds

Stichting Roosevelt Academy Fonds

Vestigingsplaats: Middelburg

Doel: Genereren van rendement op belegd vermogen ten behoeve van University College Roosevelt UCR.

Programma: Onderwijs

Partijen: Gemeente Middelburg en de UCR

Bestuurlijk belang: Ambtelijke vertegenwoordiging in stichtingsbestuur.

Ontwikkelingen: Beleggen en beheer hoofdsom met als doel het behaalde rendement aan te wenden voor de exploitatie UCR.

Stedin is verantwoordelijk voor de aanleg, het onderhoud en het beheer van deze transport- en distributienetten voor elektriciteit, gas en warmte. Het telt ruim 2 miljoen particuliere en zakelijke klanten. DNWG Groep beheert het energienet voor zo'n 200.000 Zeeuwse huishoudens en bedrijven. DNWG Infra legt netwerken aan en onderhoudt deze.

Programma: Bestuur en Ondersteuning

Partijen: Nederlandse Staat, diverse Provincies en diverse gemeenten (w.o. Gemeente Middelburg).

Bestuurlijk belang: De gemeente heeft zeggenschap in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders ter grootte van het aandeel in het geplaatste aandelenkapitaal (€ 0.5 miljoen)

Ontwikkelingen: Reguliere uitvoering kerntaken.

Risico's: Geen.

Stichtingen

Hieronder de stichting waarmee de gemeente zowel bestuurlijk als financieel verbonden is.

Risico's: Geen bijzondere risico's.

Grondbeleid

De Nota Grondbeleid is medio 2025 herzien. In september is deze nieuwe nota ter vaststelling aangeboden aan de gemeenteraad. In de aan raad aangeboden versie is voorgesteld dat situationeel grondbeleid het uitgangspunt blijft. Dat betekent dat per geval bekeken wordt welk grondbeleid de voorkeur heeft. De strekking van de nieuwe nota is wel dat eerder een actieve benadering wordt voorgestaan. De belangrijkste redenen hiervan zijn dat een actieve benadering meer mogelijkheden tot regie biedt en ook meer zekerheid geeft dat de beoogde doelstellingen worden gerealiseerd. Gewenste ontwikkelingen worden met een actieve benadering minder of niet afhankelijk gemaakt van de eigendomsposities van marktpartijen.

Ook biedt actief grondbeleid de mogelijkheid om ontwikkelingen te realiseren die vanwege complexiteit of onvermijdelijke financiële verliezen niet door de markt worden opgepakt. Het toenemende tekort aan betaalbare woningen maakt het ook wenselijk om voor nieuwe locaties nadrukkelijker een actiever grondbeleid te overwegen. Bij een louter faciliterend grondbeleid zal het in veel gevallen langer duren eer er woningen gebouwd worden, als er al woningen gebouwd worden. Voor bestaande situaties blijft (per definitie) sprake van een actief grondbeleid. Een actief grondbeleid betekent dat de exploitatie ten behoeve van de functieverandering of herontwikkeling van gronden in eigen hand wordt gehouden. De verwerving van de gronden en de nodige bewerkingen zijn of worden door en onder regie van de gemeente uitgevoerd. Daarna kunnen de gronden bouwrijp voor een marktconformprijs (in principe gebaseerd op residuele waarde en vergelijking met andere gemeenten) worden verkocht.

In het eerste decennium van deze eeuw zijn in dit kader diverse gronden verworven, waardoor het accent de laatste jaren vooral ligt op planontwikkeling, (tijdelijk) beheer en verkoop van deze gronden. Diverse andere plannen worden door de gemeente gefaciliteerd. Bij faciliterend grondbeleid is de gemeente geen eigenaar van de grond. Als het een initiatief betreft waar de gemeente aan mee wilt werken, wordt het realiseren van de ontwikkeling aan de eigenaren en marktpartijen overgelaten. De gemeente heeft bij faciliterend grondbeleid wel kosten, die ze op grond van de Omgevingswet verplicht is te verhalen. De eisen die de gemeente stelt aan medewerking aan het plan worden vastgelegd in een anterieure overeenkomst, waaronder de afspraken over het kostenverhaal.

Op basis van de begin 2025 opgestelde doorrekening van het grondbedrijf wordt in deze paragraaf vooruitgeblikt op het jaar 2026.

Beleidskader

Het grondbeleid is geen doel op zich maar dienstbaar aan algemene en specifieke beleidsdoelstellingen van de gemeente. De belangrijkste leidraad wordt gevormd door de in februari 2024 vastgestelde Omgevingsvisie Middelburg 2050. In september 2024 is de Uitvoeringsagenda Omgevingsvisie Middelburg 2050 door de gemeenteraad vastgesteld. Mede naar aanleiding van de Omgevingsvisie is de Nota Grondbeleid herzien, zodat de nota aansluit bij de nieuw geformuleerde ambities. In september 2025 is de nieuwe nota ter vaststelling aan de gemeenteraad aangeboden. De volgende programma's worden mede door het gevoerde grondbeleid gerealiseerd.

Programma	
Verkeer, vervoer en waterstaat	Aanleg van nieuwe infrastructuur en parkeervoorzieningen ten behoeve van (nieuwbouw)locaties voor woningen, kantoren, voorzieningen en bedrijventerreinen
Onderwijs	Nieuwe locaties voor onderwijsdoeleinden.
Sport, cultuur en recreatie	Nieuwe locaties voor sport, recreatie, evenementen et cetera
Sociaal domein	Woon-zorgcomplexen gecombineerd met welzijnsvoorzieningen in de verschillende woonservicezones
Volksgesondheid en milieu	Groenvoorzieningen, water en milieudoelstellingen op nieuwbouwlocaties
Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	Woningbouw op nieuwe locaties evenals herstructurering in bestaande wijken
Economie	Aanleg van nieuwe bedrijventerreinen, kantorenlocaties, gebieden voor toerisme en herstructurering van bestaande bedrijventerreinen
Algemene dekkingsmiddelen	Gerealiseerde winsten op grondexploitaties kunnen, als zij niet meer nodig zijn voor afdekking van risico's in het grondbedrijf, ingezet worden als dekkingsmiddel voor andere publieke doeleinden

Actuele ontwikkelingen

Begin 2023 is tussen het Rijk, de provincie en de Zeeuwse gemeenten de Zeeuwse woondeal gesloten, waarin afspraken zijn gemaakt over het minimaal aantal te realiseren woningen per gemeente en de verdeling van de nieuwbouw met 30% sociale woningbouw, 40% betaalbaar (middenhuur en betaalbare koop) en 30% overig. Daarmee is duidelijk dat het beleidsmatige streven van alle betrokken partijen is gericht op het meer en sneller realiseren van betaalbare nieuwbouwwoningen. Op basis van de meest recente huishoudensprognose (provincie, eind 2022) wordt voor Middelburg aanhoudende groei verwacht, zodat ook voor de wat langere termijn er vraag is naar het uitbreiden van de woningvoorraad. Beide documenten dienen mede als onderbouwing voor het woningbouwprogramma dat ten grondslag ligt aan de cijfers in de begroting voor 2026, waarbij voor wat betreft de spreiding in de tijd ook rekening is gehouden met de huidige marktomstandigheden.

De woningmarkt wordt nog steeds gekenmerkt door krapte. Door gestegen lonen, een gedaalde hypotheekrente en een tekort aan nieuwbouwwoningen, zijn de verkoopprijzen opnieuw gestegen. In het eerste kwartaal van 2025 waren de verkoopprijzen in onze regio voor alle woningtypen samen gemiddeld 10% hoger dan een jaar geleden. Ook het aantal transacties is flink gestegen, met name in het tweede kwartaal. Er staan veel meer woningen te koop dan vorig jaar. Deze toename wordt voornamelijk veroorzaakt door voormalige huurwoningen die worden uitgepand. Die uitpandgolf is het gevolg van (een combinatie van) de verlaagde WOZ-korting waardoor verhuurders in box 3 meer belasting betalen, de op 1 juli 2024 ingevoerde Wet betaalbare huur en de afschaffing van tijdelijke huurcontracten. De verkooptijd is nog altijd kort, waardoor de krapte zo goed als gelijk blijft. In 2024 zijn in de gemeente Middelburg 189 nieuwbouwwoningen gebouwd en 21 woningen aan de voorraad toegevoegd (door splitsing, verbouw of functieverandering). Gecorrigeerd met de onttrekkingen is de voorraad met 155 woningen gestegen. In de gemeente Middelburg droeg de woningbouw met 0.8% bij aan de woningvoorraad, landelijk was dit 1.0%. De opbrengsten van verkochte gronden voor woningbouw waren in 2024 lager dan verwacht en tevens het laagst van de laatste drie jaar. De trage planontwikkeling van de Churchill-Haan is daar debet aan. Dat verschil is voor een groot deel wel gecompenseerd door een sneller verkooptempo van de woningen en daarmee de gronden van de plannen Rittenburg III en Mortiere SOK.

Financiële positie grondbedrijf

In het grondbedrijf wordt voor de plannen die in exploitatie zijn het verschil tussen investeringen en opbrengsten in een bepaald jaar niet meteen als verlies of winst genomen maar bijgeschreven op de boekwaarde van een plan. De boekwaarde van een plan bestaat uit het gecumuleerde verschil tussen investeringen en opbrengsten. Voor verwachte verliezen wordt meteen een voorziening getroffen. Bij verwachte winsten vindt tussentijds winstneming plaats naar gelang de mate van realisatie. Bij het afsluiten van een plan vormt het op dat moment resterende positieve of negatieve saldo een winst of verlies. Tegenover de boekwaarde van de plannen staan de Voorziening grondbedrijf (als correctie op de boekwaarde, als een verlieslatend plan wordt afgesloten wordt verrekend met de Voorziening grondbedrijf) en de Reserve grondbedrijf.

Aan het begin van elk jaar wordt een complete doorrekening en risicoanalyse gemaakt van het grondbedrijf. In februari 2025 is voor het laatst een doorrekening gemaakt, de vertrouwelijke nota 'Grondbedrijf Middelburg 2024-2044, doorrekening en risicoanalyse per februari 2025'. Deze paragraaf is verder gebaseerd op de genoemde nota, waarbij het daarin berekende basisscenario als uitgangspunt is genomen. Hierna volgt een toelichting op de verwachte ontwikkeling van de boekwaarde, Voorziening grondbedrijf en Reserve grondbedrijf.

Boekwaarde grondbedrijf

Eind 2015 is het Actieplan Grondbedrijf vastgesteld. Het doel van het plan was om de boekwaarde van het grondbedrijf te verlagen. Uiterlijk in 2030 zou een situatie moeten zijn bereikt waarin de Reserve grondbedrijf gelijk zou zijn aan de dan nog resterende boekwaarde. Dit actieplan is vastgesteld in een tijd waarin de heersende gedachte was dat Nederland 'af' was en in gebieden als Zeeland krimp op zou gaan treden. Nieuwe, grote woningbouwlocaties leken niet meer nodig. Echter bezat de gemeente Middelburg een omvangrijke grondpositie. Het plan was daarom om maatregelen te nemen om de boekwaarde binnen afzienbare tijd terug te kunnen verdienen. Dientengevolge zijn in die tijd de nodige strategische (ruil)gronden verkocht. Sinds enkele jaren zijn de inzichten sterk veranderd. Nu zijn er in het gehele land, ook in Zeeland, structurele woningtekorten die de komende jaren waarschijnlijk nog verder zullen oplopen. Gelet daarop is het devies 'Bouwen, bouwen, bouwen' geworden en zijn de bestaande locaties daarvoor niet toereikend. Ook de inzichten

over het programma voor nieuwbouw zijn sterk gewijzigd, wat betekent dat er aanzienlijk meer sociale woningbouw en betaalbare woningen moeten komen dan in het verleden. De uitgangspunten van het Actieplan sloten derhalve niet meer aan op de actualiteit, waardoor de gemeenteraad in april 2025 heeft besloten om het Actieplan Grondbedrijf als beleidsdocument af te sluiten.

In de doorrekening van februari 2025 is als aanname gedaan dat de gemeenteraad in 2026 besluit om de ontwikkeling van Trekdijs als bedrijventerrein voort te zetten. In dat geval kan de tijdelijke waardecorrectie (afboeking) van 8.2 miljoen euro komen te vervallen. De omvang van de Reserve grondbedrijf zou dan

voldoen aan de normen. In het risicoscenario is de aanname gedaan dat de raad besluit om volledig van de ontwikkeling van Trekdijs af te zien en de bestemming agrarisch te laten. Dan kan die € 8.2 miljoen niet vrijvallen ten gunste van de Reserve grondbedrijf. In het risicoscenario wordt de reserve vanaf eind 2025 negatief en eindigt ook negatief, waardoor voor de gehele looptijd van de berekening de reserve niet voldoet aan de in de Nota Grondbeleid gestelde normen. Bij het opstellen van de jaarcijfers over 2025 zal berekend worden of het saldo van de reserve aangevuld moet worden vanuit de algemene middelen.

In de tabel hieronder is de boekwaarde per eind 2024 te zien, met daaronder de verwachte ontwikkeling voor de jaren erna.

Ontwikkeling boekwaarde Grondbedrijf per 31/12 x € 1.000			
Jaar	Bruto boekwaarde complexen	Af: voorziening grondbedrijf	Netto boekwaarde complexen
2024	65.028	17.291	47.737
2025 (verwacht)	58.517	17.167	41.350
2026 (verwacht)	57.955	8.072	49.883
2027 (verwacht)	56.382	8.213	48.169

Voorziening grondbedrijf

Volgens het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) moet de gemeente voor verwachte verliezen op grondexploitaties een voorziening vormen. In de Nota grondbeleid 2025 is als uitgangspunt genomen dat de voorziening gevormd wordt:

- voor onvermijdbare verliezen;
- op basis van door de gemeenteraad vastgestelde exploitatieopzetten;
- op basis van contante waarde;
- ten laste van het jaarresultaat c.q. de reserve grondbedrijf.

De Voorziening grondbedrijf wordt dus, op contante waarde, gevormd ten laste van de Reserve grondbedrijf. Zodra de verlieslatende plannen worden afgesloten, kan het negatieve resultaat worden verrekend met het daarvoor beschikbare bedrag in de Voorziening grondbedrijf. Daarnaast worden ook bedragen aan de Voorziening grondbedrijf toegevoegd voor verwachte nakomende kosten van plannen die inmiddels afgesloten zijn (dat gebeurt normaliter als de laatste verkopen hebben plaatsgevonden).

Per begin 2025 is in de Voorziening grondbedrijf een bedrag van € 17.3 miljoen aanwezig. Dat is inclusief de extra voorziening die voorlopig voor Trekdijs is getroffen. In de cijfers in de tabel is als aanname verwerkt dat een besluit over het al dan niet voortzetten van de exploitatie van Trekdijs in 2026 (in de nieuwe bestuursperiode) zal worden genomen. Daarbij is aangenomen dat de opgenomen voorziening kan vrijvallen ten gunste van de Reserve grondbedrijf. Als besloten wordt om de exploitatie niet voort te zetten, zal de voorziening eveneens afnemen met dit bedrag maar dan wordt dat definitief tegengeboekt op de bruto boekwaarde van Trekdijs. In 2027 zal de omvang van de voorziening licht toenemen. Vanaf 2028 wordt een daling verwacht waarbij de voorziening gedurende een aantal jaren niet veel verandert, omdat in die jaren nauwelijks verlieslatende plannen worden afgesloten.

Ontwikkeling Voorziening Grondbedrijf per 31/12 x € 1.000	
Jaar	Voorziening Grondbedrijf
2024	17.291
2025 (verwacht)	17.167
2026 (verwacht)	8.072
2027 (verwacht)	8.213

Reserve grondbedrijf

Voor risico's moet een buffer aanwezig zijn c.q. gevormd worden.

Deze buffer is de reserve grondbedrijf. In de Nota grondbeleid

2025 zijn voor deze buffer de volgende normen vastgesteld:

- Op eindwaarde is het saldo van de reserve positief;
- Bij doorberekening van een risicoscenario is het saldo eveneens positief op eindwaarde;
- Bij doorberekening van een risicoscenario wordt de reserve de eerstkomende vijf jaar niet negatief;
- De Reserve grondbedrijf dient minimaal 10% van de netto boekwaarde van de bouwgrond in exploitatie + 10% van de nog te maken kosten voor deze bouwgrond in exploitatie te zijn. Bij een hogere reserve kan desgewenst afgewogen worden om het meerdere in te zetten voor andere doeleinden door dit meerdere saldo of een deel daarvan toe te voegen aan de algemene reserve van de gemeente.
- De Reserve grondbedrijf is maximaal gelijk aan de boekwaarde van de bouwgrond in exploitatie (doelstelling actieplan grondbedrijf) plus de nog te maken kosten voor deze bouwgrond in exploitatie. Als de reserve boven deze norm

komt, vindt in elk geval afdracht plaats aan de algemene reserve van de gemeente.

De Reserve grondbedrijf wordt in principe gevormd uit de winsten op grondexploitaties. Op winstgevendende plannen wordt een systeem van tussentijdse winstneming toegepast, waarbij rekening wordt gehouden met de mate waarin kosten gemaakt en opbrengsten gerealiseerd zijn, conform de voorschriften vanuit het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV).

In de doorrekening was het saldo per eind 2024 van de Reserve grondbedrijf € 0.5 miljoen. Per eind 2025 is het verwachte saldo € 1.3 miljoen. In 2026 neemt het saldo sterk toe naar in totaal € 10.7 miljoen. In de jaren daarna neemt het saldo gestaag nog verder toe. Uitgangspunt hierbij is ontwikkeling van Trekdijs. Indien besloten wordt om Trekdijs niet te ontwikkelen, wordt het saldo van de Reserve grondbedrijf negatief, waardoor de reserve niet voldoet aan de gestelde normen. Zie voor de eerstkomende jaren de gegevens in onderstaande tabel.

Ontwikkeling Reserve Grondbedrijf per 31/12 x € 1.000		
Jaar	Reserve Grondbedrijf	Norm volgens de Nota grondbeleid 2025
2024	461	11.042
2025 (verwacht)	1.286	9.728
2026 (verwacht)	10.733	9.244
2027 (verwacht)	12.193	8.403

Risico's grondbedrijf

Jaarlijks wordt een doorrekening met enkele scenario's gemaakt om te bepalen of de reserve aan de eisen voldoet. Kort samengevat zijn in de doorrekening van begin 2025 (waarop deze paragraaf is gebaseerd) de volgende scenario's doorgerekend:

- Basisscenario: In dit scenario worden 3.586 woningen gerealiseerd in de periode tot en met 2045 – waarvan 2.506 op de eigen locaties - en wordt in dezelfde periode 16.3 hectare bedrijventerrein verkocht. De nadruk van de gereedkomende woningen ligt in de periode 2026-2035 met gemiddeld afgerond 300 woningen per jaar en de verwachte opbrengsten in de periode 2025-2034.

- Risicoscenario: in het risicoscenario is als uitgangspunt genomen dat het langer duurt eer de woningen uit het basisscenario gerealiseerd kunnen worden. Dit niet zozeer als gevolg van ontwikkelingen aan de vraagkant op de woningmarkt maar vooral als gevolg van capaciteitsgebrek en langere tijd die nodig is om plannen rond te krijgen. Een deel van de te bouwen woningen wordt dan opgeleverd na 2045. In het risicoscenario is ook opgenomen dat de kostenstijging hoger uit zal komen. Verder zijn nog een aantal specifieke risico's verwerkt. Het risicoscenario kent tot en met 2045 3.000 woningen en 2.0 hectare bedrijventerrein. In het risicoscenario is in de periode 2026-2035 het gemiddeld aantal woningen dat per jaar wordt opgeleverd bijna 100 woningen lager.

De twee doorberekende scenario's vormen de inbreng voor de paragraaf Weerstandsvermogen van de jaarrekening en begroting:

- Het basisscenario in de eerdergenoemde doorrekening van het grondbedrijf wordt gebruikt om de verwachte ontwikkeling van de Reserve grondbedrijf, als onderdeel van de weerstandscapaciteit van de gemeente, in te schatten.
- Het verschil tussen basisscenario en risicoscenario is als risico vertaald in de paragraaf Weerstandsvermogen.

Uit de gemaakte doorrekening blijkt dat de Reserve grondbedrijf per 31 december 2024 niet voldeed aan alle normen uit de in de Nota grondbeleid 2021 gestelde normen (in de nieuwe nota uit 2025 zijn die eisen onveranderd). In het basisscenario is de reserve op eindwaarde positief en zal in 2026 voldoen aan de norm van 10% boekwaarde + 10% nog te maken kosten. In het risicoscenario echter wordt de Reserve grondbedrijf vanaf eind 2025 negatief en eindigt de reserve ook negatief. Hierdoor voldoet de reserve niet aan de gestelde normen. Zoals reeds vermeld, zal bij de cijfers over 2025 berekend worden of aanvulling vanuit de algemene middelen nodig is.

Toelichting belangrijkste complexen

Binnen het grondbedrijf valt vanaf 2016 de volgende indeling de maken:

- Bouwgrond In Exploitatie (BIE). Dit zijn gronden waarvoor een exploitatieopzet is vastgesteld.

- Materiële Vaste Activa (MVA) c.q. strategische gronden. Volgens het BBV zijn dit 'overige gronden zonder vaste bestemming, die [op dit moment] geen onderdeel zijn van een transformatieproces'. Uitgangspunt hierbij is dus dat op termijn een bouwgrondexploitatie wordt vastgesteld. Voor alle locaties binnen deze categorie geldt dat ze strategisch worden aangehouden voor toekomstige ontwikkelingen (of ruilingen).
- Voorraden. Dit zijn gronden zonder voornemen tot bebouwing en diverse panden. Ook facilitaire plannen worden onder deze categorie verantwoord. Deze komen echter niet op de balans voor, omdat in het geval er kosten gemaakt zijn voordat de opbrengst is ontvangen er een post nog te ontvangen opbrengsten zal worden opgenomen en indien de geboekte opbrengst hoger is dan de tot dan toe gemaakte kosten zal het verschil als vooruit ontvangen opbrengsten worden geboekt.

In de jaarrekening over 2024 zijn met als peildatum voorjaar 2025 alle complexen uitgebreid toegelicht. Hieronder wordt volstaan met een toelichting op enkele plannen waar zich in de periode tot augustus 2025 wijzigingen in hebben voorgedaan en/of waar ontwikkelingen zijn geweest.

- **Rittenburg III:** eind 2024 is de grond verkocht voor het appartementengebouw. Begin 2025 zijn de laatste van in totaal 29 appartementen verkocht.
- **Ramsburg Watergang:** de kavels voor zorgwoningen en dagbesteding behorende bij de zorgwoningen en een kavel voor een kantoor voor een commercieel bedrijf zijn verkocht.
- **Ramsburg Dampoorthof:** er is grond verkocht voor een gezondheidscentrum en voor een schoonheidssalon.
- **Essenvelt:** door de Provincie Zeeland wordt getoetst of voor de ontwikkeling van het 'Middengebied' een natuurvergunning nodig is.
- **Mortiere SOK:** de grond voor fase 11, subdeelfase 2a is geleverd.
- **Hazenburg Noord:** het plan voor de projectmatige woningbouw is aangepast. Er komen nu minder projectmatige woningen. In plaats van die woningen zal de gemeente vrije bouw kavels uitgeven.
- **Cleene Hooge:** aan de ontwikkeling van het gebied binnen de contouren van de ontwikkelvisie wordt gewerkt. Er komen 100 woningen waarvan 46 voor het asielzoekerscentrum.
- **Sint Laurens Zuid:** al 10 van de 14 vrije bouw kavels zijn verkocht. Eén kavel is onder optie, twee zijn gereserveerd en nog slechts één kavel is vrij beschikbaar. Van de projectmatige

woningbouw is de grond voor deelfase 1 tot en met 3 geleverd.

Deelfase 4 is nu in verkoop.

- **Sint Laurens Noord:** het plan is aangepast vanwege een spuitzone. Hierdoor moet een strook onbebouwd blijven, waardoor minder woningen (181 in plaats van 216) mogelijk zijn. In verband daarmee zal het verwachte positieve resultaat op de grondexploitatie ook afnemen. Verwacht wordt dat de procedure voor het wijzigen van het Omgevingsplan in het najaar 2025 start en dat dan tevens een herziene opzet aan de gemeenteraad kan worden voorgelegd.
- **Trekdiijk:** de gemeenteraad heeft op 3 juli besloten om onder meer het rapport 'Leren van de Trekdiijk' te aanvaarden en de analyse en aanbevelingen te onderschrijven. Met een unaniem aangenomen motie heeft de raad het college verzocht om een sessie voor raad en college te houden om de praktische vertaling van de aanbevelingen te bespreken en om het college in het najaar van 2025 aan de raad een uitwerking voor te leggen waarin praktische werkwijzen zijn geformuleerd.
- **Mortiere Ensemble:** hiervoor wordt gewerkt aan het plan om op twee kavels flexwoningen te plaatsen voor de huisvesting van Oekraïners en om op (een deel van) twee andere kavels parkeerplaatsen voor die woningen aan te leggen.

Wet open overheid

Inleiding

Sinds september 2023 is er een projectgroep Woo ingesteld. De projectgroep heeft als taak, conform het college besluit dat genomen is in juli 2023, de Woo op basis van het niveau Basis (minimaal voldoen aan de wet) te implementeren. Daarbij is wel de kanttekening gemaakt dat het projectteam waar het kan, zonder risico's en binnen de budgettaire ruimte die er is (er is budget voor implementatie van de Woo via het gemeentefonds) in te steken op

een hoger niveau, waardoor de gemeente haar burgers beter en transparanter kan bedienen.

Actieve openbaarmaking

De Woo verplicht overheidsorganisaties en specifiek gemeenten om gefaseerd in 3 fasen elf informatiecategorieën actief openbaar te maken. Het is thans de verwachting dat de implementatie door gaat lopen tot 2028 (was 2026). Concreet betekent actieve openbaarmaking dat de informatie digitaal vindbaar en toegankelijk moet zijn.

De betreffende elf informatiecategorieën zijn:

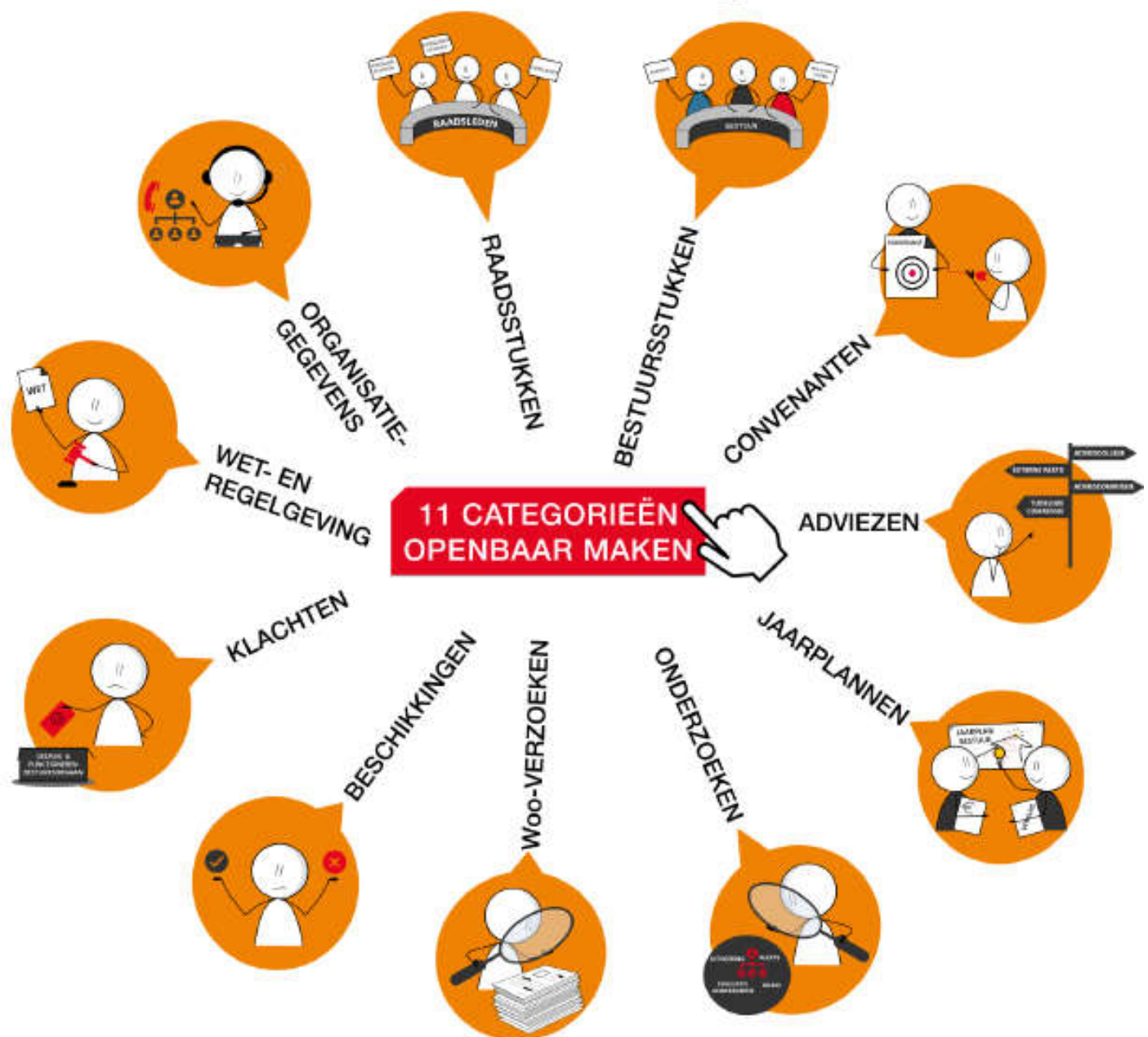
WAT BETEKEN **WET OPEN OVERHEID**?

1

De Woo biedt de mogelijkheid informatie op te vragen bij gemeenten.

2

De Woo verplicht gemeenten documenten in 11 informatiecategorieën actief openbaar te maken.



Per Koninklijk Besluit is de verplichting opgelegd om vijf categorieën op 1 november 2024 actief openbaar te maken. Het betreft:

1. Wetten en algemeen verbindende voorschriften;
2. Overige besluiten van algemene strekking;
3. Organisatie en werkwijze;
4. Bereikbaarheidsgegevens;
5. Vergaderstukken Staten-Generaal.

De gemeente Middelburg voldoet aan hieraan voor zover het de gemeentelijke verplichtingen betreft.

Passieve openbaarmaking

Overheidsinstanties zijn verplicht om op verzoek informatie openbaar te maken (aan de verzoeker beschikbaar te stellen). Hierbij geldt in principe een termijn van maximaal vier weken waarbinnen het verzoek moet worden afgehandeld/aan de verzoeker de gevraagde informatie beschikbaar wordt gesteld. In principe omdat deze termijn onder meer kan worden opgeschort en/of éénmalig worden verlengd. In 2024 waren er 46 Woo-verzoeken. Voor 2025 zijn er tot op heden 9 verzoeken ingediend (peildatum 25 juni 2025).

Toegankelijkheid van informatie

Overheidsinstanties moeten ervoor zorgen dat informatie die zij actief openbaar maken, toegankelijk is voor een breed publiek. Dit betekent dat de informatie digitaal beschikbaar moet zijn en in een toegankelijk format, zoals pdf of html.

Informatiebeheer

Overheidsinstanties zijn verplicht om hun informatie op een zorgvuldige en duurzame wijze te beheren. Dit betekent dat zij in het kader van gemeentelijke taken informatie wordt ontvangen, geregistreerd, gecreëerd, uitgewisseld en gearhiveerd.

Voor de Woo zijn met name de ontvangst, registratie, creatie en archivering van belang.

Ontvangst van informatie in het kader van de Woo

Feitelijk is dit hoe de gemeente Middelburg Woo verzoeken wil ontvangen. In het aanwijzingsbesluit van 6 augustus 2024 heeft het college besloten dat digitale Woo verzoeken vanaf 5 oktober 2024 alleen nog via een webformulier ingediend kunnen worden. Dit digitale formulier is ontwikkeld en kan met en zonder Digid/E-herkenning worden gevuld. De ingediende formulieren worden

rechtstreeks in het zaaksysteem Djuma opgeslagen en in een nieuw ontwikkeld werkproces op basis van Customer Journey principes (ook wel klantreis) afgehandeld binnen het zaaksysteem.

Registeren van informatie

Concreet betekent dit, vastleggen:

- De datum waarop het document is geproduceerd;
- De aard van het document (bijvoorbeeld: rapport, brief, memo);
- De identiteit van de auteur(s) van het document;
- De identiteit van de ontvanger(s) van het document;
- Het onderwerp van het document;
- Daarnaast moeten overheidsinstanties ook bijhouden of een document openbaar gemaakt is of niet, en zo ja, op welke datum dit heeft plaatsgevonden.

Bovenstaande wordt door de gemeente Middelburg grotendeels in het zaaksysteem Djuma gedaan. Er zijn echter organisatieonderdelen die dit nog niet (volledig) via het zaaksysteem laten verlopen. Hierdoor ontstaat het risico dat er niet eenduidig aan de wettelijke vereisten wordt voldaan. Het Zeeuws Archief heeft enkele jaren geleden al op deze risico's gewezen en er is een verbeterplan opgesteld waaraan doorlopend buiten de scope van het project Woo wordt gewerkt door de adviseurs Informatiebeheer van de afdeling Facilitaire Zaken.

Creëren van informatie

Iedere medewerker van de gemeente Middelburg creëert informatie. Of die informatie en in welke mate deze informatie conform wettelijke regelgeving moet verlopen hangt af van de taken of functies van medewerkers. Wanneer we de 11 informatiecategorieën waarvoor we conform de Woo actief moeten gaan publiceren dan heeft dit consequenties voor de wijze van creatie. De gemeente Middelburg zal moeten besluiten via welke kanalen we creëren. Sturen we bijvoorbeeld nog mails uit een persoonlijke mailbox of juist uit een afdelingsmailbox, communiceren we nog via bijvoorbeeld Whatsapp en zouden we niet altijd moeten communiceren vanuit ons zaaksysteem. Deze vragen zijn nog steeds actueel.

Archivering van informatie

Hierbij volgt de gemeente Middelburg de richtlijnen vanuit het Zeeuws Archief waarbij we actief participeren in dit samenwerkingsverband en ons stempel drukken op de kwaliteit van de archivering en controleren of we aan alle wettelijke vereisten voldoen (dit valt buiten de scope van het project Woo).

Vanuit het interbestuurlijk toezicht door de Provincie is onze kwaliteit van archivering als goed beoordeeld.

Beleidsvoornemens

Beleidsvoornemens inzake de uitvoering van de 'wet open overheid' (Woo)

Vanuit de opdracht 'het implementeren van de Woo op niveau basis' heeft de projectgroep een projectplan opgesteld. De projectgroep werkt "agile" dat betekent dat er stap voor stap, in kleine groepen in een korte cyclus zaken worden vervaardigd, opgeleverd en geïmplementeerd. Er is voor deze werkwijze gekozen omdat de Woo niet een statisch gegeven is.

Fase 1 van het project is 1 november 2024 afgerond. Via de PDAC cyclus wordt het geheel gemonitord en geoptimaliseerd.

Vanaf november 2024 is gestart fase 2. Fase 2 beslaat sowieso heel 2025 en loopt door tot in ieder geval Q1 2026. In 2025 en doorlopend in 2026 worden in het kader van de totale implementatie van de Woo de informatiecategorieën "Wet- en Regelgeving" en "Raadstukken" verder uitgewerkt.

Er worden twee categorieën toegevoegd om openbaar te maken:

- Adviezen van Adviescolleges
- Jaarplannen en -verslagen (zijn al openbaar op onze website en er is een link in de Woo-index)

Aan de hand van de Woo-match (een tool ontwikkeld door de VNG) doorlopen we de nieuwe informatiecategorieën.

Buiten deze scope maar wel onlosmakelijk verbonden met de Woo wordt in 2026 (verder) gewerkt aan:

- Het opstellen van een Informatiebeheerplan
- Het opstellen van een richtlijn voor een correct gebruik van email en Whatsapp-berichten;

Tenslotte wordt:

- de rol van Woo contactpersoon geëvalueerd, en
- wordt er een Managementinformatie rondom Woo opzetten;
- blijven we aangehaakt bij het customer success traject Middelburg (CSM) (= optimaliseren zaakgericht werken).

Gerealiseerd actie(s)/beleid in relatie tot beleidsvoornemens

In 2025 is onder meer de Woo-index naast de wettelijk verplichte informatiecategorieën uit de eerste fase aangevuld met

- Vergaderstukken (= raads en overige bestuursstukken) (Fase 2);
- Jaarplannen en -verslagen (Fase 2)
- Woo-verzoeken en besluiten (Fase 3)

Hiermee zitten we voor wat betreft de wettelijk voorgestane implementatie boven het ambitieniveau.

Begroting

Overzicht baten en lasten

(Bedragen × € 1.000)	Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
0 Bestuur en ondersteuning						
lasten	7.190	7.163	7.322	7.636	8.507	8.561
baten	8.187	8.882	9.824	10.110	10.169	9.817
Saldo	997	1.720	2.502	2.475	1.662	1.256
1 Veiligheid						
lasten	7.438	7.992	7.930	8.332	8.553	8.976
baten	447	39	58	60	62	64
Saldo	-6.991	-7.953	-7.872	-8.272	-8.491	-8.912
2 Verkeer, vervoer en waterstaat						
lasten	15.034	18.815	19.857	18.335	18.091	18.267
baten	2.127	1.686	1.599	1.688	1.775	1.834
Saldo	-12.907	-17.129	-18.258	-16.647	-16.316	-16.434
3 Economie						
lasten	5.203	4.111	2.310	2.354	2.340	2.372
baten	6.124	4.148	3.059	3.129	3.142	3.238
Saldo	921	36	748	775	802	866
4 Onderwijs						
lasten	8.153	9.965	12.026	11.762	11.527	11.717
baten	3.163	3.036	3.194	3.143	3.193	3.230
Saldo	-4.990	-6.928	-8.832	-8.619	-8.334	-8.487
5 Sport, cultuur en recreatie						
lasten	20.978	21.374	22.079	22.098	22.448	22.637
baten	2.780	3.119	2.750	2.551	2.621	2.658
Saldo	-18.198	-18.255	-19.329	-19.547	-19.826	-19.979
6 Sociaal domein						
lasten	100.132	117.536	105.758	108.137	109.525	112.264
baten	31.267	29.320	25.177	25.954	27.370	27.946
Saldo	-68.865	-88.216	-80.582	-82.182	-82.155	-84.318
7 Volksgezondheid en milieu						
lasten	19.341	23.468	21.236	21.305	21.523	22.215
baten	18.591	19.109	20.127	20.205	20.516	21.073
Saldo	-750	-4.359	-1.109	-1.100	-1.006	-1.142
8 Volkshuisv, leefomgev en sted vern						
lasten	17.991	12.446	19.667	11.022	11.030	10.673
baten	11.068	7.935	6.984	7.113	7.141	7.322
Saldo	-6.923	-4.511	-12.682	-3.909	-3.889	-3.351

(Bedragen × € 1.000)	Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Saldo uitvoering programma's						
lasten	201.462	222.870	218.185	210.982	213.543	217.681
baten	83.755	77.274	72.772	73.954	75.991	77.181
Saldo	-117.707	-145.595	-145.414	-137.028	-137.552	-140.501
Overhead						
lasten	17.298	20.291	20.307	21.113	21.514	22.151
baten	1.059	1.059	1.093	1.134	1.171	1.210
Saldo	-16.239	-19.231	-19.214	-19.979	-20.343	-20.940
Algemene dekkingsmiddelen						
lasten	7.300	4.645	4.346	4.892	5.523	5.715
baten	176.306	156.651	162.423	167.004	168.467	174.560
Saldo	169.006	152.005	158.077	162.112	162.944	168.845
Overige baten en lasten (incl. onvoorzien)						
lasten	775	-965	1.827	2.219	1.402	535
baten	758	150	0	0	0	0
Saldo	-17	1.115	-1.827	-2.219	-1.402	-535
Vennootschapsbelasting						
lasten	-342	368	368	368	368	368
baten	0	0	0	0	0	0
Saldo	342	-368	-368	-368	-368	-368
Geraamd totaal saldo baten en lasten						
lasten	226.493	247.208	245.033	239.573	242.350	246.450
baten	261.877	235.134	236.288	242.092	245.630	252.951
Saldo	35.385	-12.074	-8.746	2.518	3.280	6.501
Mutaties reserves						
toevoeging reserves	34.042	8.971	22.101	3.641	3.984	4.349
onttrekking reserves	30.794	22.672	30.703	1.588	863	597
Saldo	-3.248	13.701	8.602	-2.053	-3.121	-3.752
Geraamd totaal resultaat						
lasten	260.534	256.179	267.134	243.214	246.334	250.799
baten	292.671	257.806	266.991	243.679	246.493	253.547
Saldo	32.136	1.627	-144	465	159	2.748

Structureel begrotingssaldo

Om te bepalen of er in de begroting en meerjarenraming sprake is van structureel evenwicht is inzichtelijk gemaakt welke incidentele baten en lasten de begroting en meerjarenraming bevat. Het overzicht van de geraamde incidentele baten en lasten per programma, die is opgenomen in deze begroting onder het kopje 'overige'. In dit overzicht worden deze posten nader gespecificeerd.

De incidentele baten en lasten beïnvloeden het structureel begrotingssaldo. Incidentele lasten beïnvloeden het structureel

begrotingssaldo positief en incidentele baten beïnvloeden het structureel begrotingssaldo negatief. Met het opnemen van alleen een (verplicht) cijfermatig overzicht van incidentele baten en lasten ontstaat nog niet automatisch het inzicht of er sprake is van een structureel begrotings- of jaarrekeningsaldo. Door het betrekken van de eindcijfers uit het overzicht van incidentele baten en lasten bij het begrotingssaldo met de cijfers uit het overzicht van de (totale) lasten en baten wordt inzicht gegeven in het begrotingssaldo. Deze is in onderstaand overzicht gepresenteerd.

(bedragen x € 1.000)	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Presentatie van het structureel begrotingssaldo				
Saldo baten en lasten	-8.746	2.518	3.280	6.501
Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	8.602	-2.053	-3.121	-3.752
Begrotingssaldo na bestemming	-144	465	159	2.748
Waarvan incidentele baten en lasten (saldo)	4.558	3.684	419	-99
Structureel begrotingssaldo	4.414	4.149	578	2.649¹

¹ In januari 2025 heeft uw raad besloten de opbrengsten van de dividenduitkering ZEH in de begroting in 8 jaar af te bouwen. Van het getoonde bedrag 2029 is € 1.192.000 incidenteel beschikbaar.

Toelichting financiële positie

Uitgangspunten voor de (meerjaren)begroting

Bij het opstellen van de begroting 2026 en de meerjarenramingen 2027 tot en met 2029 is van het volgende uitgegaan:

Aantallen inwoners en woningen

	2026	2027	2028	2029
Aantal inwoners per 1 januari	50.238	50.471	50.705	50.938
Uitbreiding aantal inwoners	234	234	234	234
Aantal woningen per 1 januari	25.424	25.614	25.914	26.214
Uitbreiding aantal woningen	190	300	300	300

Inflatiecorrectie budgetten

(mutaties zijn ten opzichte van de ramingen van het voorgaande jaar).

Budgetten	2026	2027	2028	2029
Prijsverhogingen/inflatiecorrectie	2,20%	2,20%	2,20%	2,20%
Loonkostenstijging	2,00%	5,40%	4,50%	4,50%
Subsidies	2,10%	3,80%	3,35%	3,35%
Gemeenschappelijke regeling (GR)	0,00%	4,30%	3,70%	3,70%
VZG-bezuinigingsrichtlijn GR-en voor 2026	-2,20%			
Rente nieuwe investeringen	3,25%	3,25%	3,25%	3,25%
Omslagrente/Nieuwe investeringen	1,50%	1,50%	1,50%	1,50%
Verhoging tarieven belastingen	2,10%	3,80%	3,35%	3,35%
Verhoging tarieven overige inkomsten	2,10%	3,80%	3,35%	3,35%

Prijsverhogingen/inflatiecorrectie

Bij dit kerngetal wordt uitgegaan van de beschikbare percentages voor de ontwikkeling van de Prijs Overheidsconsumptie, netto materieel, zoals opgenomen in de Macro Economische Verkenning 2025(MEV).

Loonkostenstijging

Voor de berekening van de loonkosten sluiten we aan bij Prijs overheidsconsumptie: beloning werknemers, zoals opgenomen in de bovengenoemde MEV. De nieuwe cao voor gemeenteambtenaren 2025–2027 is recent vastgesteld.

Subsidies

De indexering van subsidies wordt gelijkgesteld aan het gemiddelde van de inflatiecorrectie en de loonstijging in enig jaar.

Gemeenschappelijke regelingen / VZG-bezuinigingsrichtlijn GR-en voor 2026

Jaarlijks stelt het Algemeen Bestuur van de VZG de VZG-richtlijnen op. Op basis van deze richtlijn kunnen GR-en hun begroting opstellen. Dit voorstel is gebaseerd op het rapport "Afspraken over samenwerken met gemeenschappelijke regelingen in Zeeland"

In dit rapport is opgenomen dat als de algemene uitkeringen van de Zeeuwse gemeenten gezamenlijk in enig jaar met meer dan 1% afneemt, een doorvertaling naar de gemeenschappelijke regelingen volgt. Op deze wijze dragen de gemeenschappelijke regelingen op evenredige wijze bij aan het begrotingsevenwicht bij de deelnemende gemeenten in de gemeenschappelijke regeling.

De berekening vindt plaats op basis van het gemiddelde van de algemene uitkeringen van alle Zeeuwse gemeenten gezamenlijk. Uit de berekening is gebleken dat de algemene uitkering in dit jaar (2026) een afname laat zien van 2,2%. Het uitgangspunt is dat deze richtlijn strikt wordt toegepast.

Op het moment dat de algemene uitkering niet met meer dan 1% daalt, wordt op basis van de MEV de toegestane inflatiecorrectie voor de begroting 2026 berekend. In 2026 is echter sprake van een daling van 2,2% in het gemeentefonds ten opzichte van 2025. In deze daling is al rekening gehouden met prijscompensatie. Met andere woorden: zonder prijscompensatie is de daling van de algemene uitkering groter dan 2,2%.

De voorlopige indexatierichtlijn voor 2026 is vastgesteld op 0,0%. In het najaar van 2025 wordt een voorstel gedaan voor de definitieve richtlijn. In totaliteit bedraagt de voorlopige VZG-richtlijn daarom +/- 2,2 % voor 2026 (0,0% indexatie en +/- 2,2% bezuiniging).

In de Kadernota is rekening gehouden met een 'stelpost financiële tegenvallers' om financiële risico's en onvoorziene tegenvallers binnen de bestaande begroting op verantwoorde wijze op te vangen. Deze stelpost fungeert als vangnet voor onderdelen van de kostenraming die bij de totstandkoming van de Kadernota nog onzeker waren en waarvan de exacte omvang op dat moment moeilijk waren in te schatten op te vangen.

Het VNG-advies over de bezuinigingsrichtlijn van -2,2% voor de Begroting 2026, zoals vastgesteld door de VZG voor Gemeenschappelijke Regelingen (GR-en), werd beschouwd als een potentiële risicopost. Inmiddels zijn alle begrotingen van de GR-en ter zienswijze voorgelegd en definitief vastgesteld en verwerkt binnen de meerjarenbegroting. Hierdoor kan een deel van de eerder opgenomen stelpost komen te vervallen.

Rentelasten nieuwe leningen

Het rentepercentage voor nieuwe investeringen wordt voor 2025 ingeschat op 3,25%. Hierbij is rekening gehouden met de lange termijn rentevisie van de BNG.

Omslagrente/Nieuwe investeringen

Niet alle voorstellen voor nieuw beleid zijn op dit moment volledig uitgewerkt. Voor de voorstellen die betrekking hebben op investeringen en extra ruimte vragen, wordt op een later moment een afzonderlijk raadsvoorstel aan u voorgelegd om het benodigde krediet beschikbaar te stellen. In de kadernota is rekening gehouden met de jaarlijks te verwachten kapitaallasten. Bij de berekening van de jaarlijkse rentelasten wordt uitgegaan van het opgegeven rentepercentage.

Tarieven belastingen en overige inkomsten

Het percentage waarmee de belastingtarieven en overige inkomsten worden aangepast wordt berekend o.b.v. het gemiddelde van de inflatiecijfers en loonkostenontwikkeling.

Arbeidskosten gerelateerde verplichtingen

Conform het BBV dienen eventuele reserveringen ten aanzien van vakantiegeld en –dagen niet te worden verantwoord als sprake is van zogenaamde arbeidsgerelateerde verplichtingen van gelijkblijvend niveau. Ten aanzien van de reservering vakantiedagen dient echter in het geval van een eventueel stuwmeer/spaarverlof wel een schuld opgenomen te worden op basis van artikel 44, lid 1a, BBV.

Investeringen

In de begroting wordt uitgegaan van een stand van de geactiveerde investeringen van circa € 242 miljoen. Dit bedrag is inclusief ongeveer € 34 miljoen dat is geïnvesteerd in projecten van het Grondbedrijf. Het bedrag van de geactiveerde investeringen genereert een kapitaallast van ruim € 14,5 miljoen.

Financiering

Om investeringen te kunnen doen moet de gemeente in de meeste gevallen geld lenen. Voor ultimo 2026 wordt uitgegaan van een lening schuld van ca. € 70 miljoen. De komende 3 jaren zal de schuld van de gemeente naar verwachting toenemen tot € 122 miljoen 31 december 2029. De toename van deze schuld komt vooral door toekomstige investeringen, zoals restauratie Stadhuis, verbouw CSW en verduurzaming gemeentelijke panden. De boekwaarde van het grondbedrijf daalt in de komende 4

jaar met € 24 miljoen, dit weegt niet op tegen de toekomstige investeringen zoals hierboven benoemd.

Balans per 31 december

Het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten legt de verplichting op om in de begroting een geprognostiseerde balans op te nemen.

	T-2	T-1	T	T+1	T+2	T+3
Activa	31-12-2024	31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029
(im) Materiële vaste activa	135.148	143.276	173.635	204.959	217.089	211.649
Financiële vaste activa: Kapitaalverstrekkingen	20.697	20.697	20.697	20.697	20.697	20.697
Financiële vaste activa: Leningen	4.290	0	0	0	0	0
Financiële vaste activa: Uitzettingen > 1 jaar	9.491	11.338	13.697	13.656	13.614	13.572
Totaal Vaste Activa	169.626	175.310	208.028	239.311	251.400	245.918
Voorraden: Onderhanden werk & Overige grond- en hulpstoffen	41.287	46.448	33.978	36.269	35.977	22.778
Voorraden: Gereed product en handelsgoederen & vooruitbetalingen	65	65	65	65	65	65
Uitzettingen <1 jaar	59.028	21.334	3.000	3.000	3.000	3.000
Liquide middelen	1.218	1.500	1.500	1.500	1.500	1.500
Overlopende activa	15.941	16.000	16.000	18.000	18.000	18.000
Totaal Vlottende Activa	117.539	85.347	54.543	58.834	58.542	45.343
Totaal Activa	287.165	260.657	262.571	298.145	309.942	291.261
Passiva	31-12-2024	31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	31-12-2028	31-12-2029
Eigen vermogen	118.152	104.325	116.176	115.767	116.782	110.162
Voorzieningen	42.820	49.791	47.262	40.952	34.069	31.643
Vaste schuld	97.922	77.541	70.133	114.426	132.091	122.456
Totaal Vaste Passiva	258.894	231.657	233.571	271.145	282.942	264.261
Vlottende schuld	8.787	9.000	9.000	9.000	9.000	9.000
Overlopende passiva	19.484	20.000	20.000	18.000	18.000	18.000
Totaal Vlottende Passiva	28.271	29.000	29.000	27.000	27.000	27.000
Totaal Passiva	287.165	260.657	262.571	298.145	309.942	291.261

Toelichting op de balans

(Im)materiële vaste activa

Onder de materiële vaste activa vallen de gronden en terreinen, (bedrijfs)gebouwen, grond-, weg- en waterbouwkundige werken,

vervoermiddelen, machines en overige activa. De afname van de materiële vaste activa wordt veroorzaakt door de reguliere afschrijvingen. Hier worden ook de strategische gronden (grondbedrijf) verantwoord.

Financiële vaste activa

Deze categorie bestaat uit verstrekte geldleningen en deelnemingen aan andere organisaties.

Vorraden

Dit betreft voornamelijk de in exploitatie genomen grondcomplexen. Indien een verlies op een exploitatie wordt verwacht, vindt correctie plaats door middel van vorming van een voorziening die wordt gevormd op contante waarde waarbij de disconteringsvoet gelijk is aan het maximale meerjarig streefpercentage van de Europese Centrale Bank voor de inflatie binnen de Eurozone. Dit is 2%.

Eigen vermogen (reserves) en voorzieningen

Een specificatie van het verwachte verloop van de reserves en voorzieningen is opgenomen aan het eind van dit hoofdstuk.

Vaste schuld

Dit betreft de door de gemeente aangetrokken langlopende geldleningen.

Stand van zaken Reserves en Voorzieningen

Het belangrijkste verschil tussen reserves en voorzieningen is dat de raad bij de reserves een grote mate van vrijheid heeft om de bestemming van de reserves te wijzigen. Zolang de gemeenteraad de bestemming van geoormerkt geld kan veranderen is er sprake van een bestemmingsreserve. De reserves worden dan ook gerekend tot het eigen vermogen van de gemeente.

Bij voorzieningen ligt de besteding vast, en is er sprake van concrete verplichtingen. Voorzieningen worden gerekend tot het vreemde vermogen van de gemeente. In onderstaande tabel wordt de stand en het verloop van de reserves en voorzieningen weergegeven.

Overzicht reserves en voorzieningen

(bedragen x € 1.000)	Saldo 31 december 2025	Rente toev.	Overige toev.	Onttrek. 31 december 2026	Saldo 31 december 2026	Rente toev.	Overige toev.	Onttrek. 31 december 2027	Saldo 31 december 2027
Reserves									
Algemene Reserve	36.217		6.150	18.600	23.767			775	22.992
Reserve Transitoria	9.048		8.000	8.000	9.048		8.000	8.000	9.048
Reserve Grondbedrijf	1.241		9.447		10.688		1.460		12.148
Afschrijvingsreserve	5.423		13.363	258	18.528			258	18.270
Reserve GBE aqua B.V.	18.925				18.925				18.925
Reserve reconstructies wegen	3.351				3.351				3.351
Reserve Klimaatgelden	3.435			2.700	735			735	0
Reserve Decentralisaties	500			500	0				0
Reserve investeringsfonds	26.185		18.600	13.651	31.134			355	30.779
Totaal	104.325	0	55.560	43.709	116.176	0	9.460	10.123	115.513
Voorzieningen									
Voorziening Wethouderspensioenen	5.378		286	292	5.372		295	304	5.358
Voorziening Wachtgelden	3				3				3
Voorziening Spaarverlof	1.709		200	250	1.659		200	250	1.609
Voorziening Vervroegd Uittreden RVU	267				267				267
Voorziening Onderhoud gebouwen	4.394		2.690	2.836	4.247		2.766	3.138	3.893
Voorziening Onderhoud Civiele kunstwerken	2.088		491	503	2.077		767	503	2.604
Voorziening Familiegref Polak	5				5				5
Voorziening Rioolbeheer	10.101		3.471	2.941	10.631		156		10.409

(bedragen x € 1.000)	Saldo 31 december 2025	Rente toev.	Overige toev.	Onttrek. 31 december 2026	Saldo 31 december 2026	Rente toev.	Overige toev.	Onttrek. 31 december 2027	Saldo 31 december 2027
Voorziening precario Enduris	5.095				5.095				5.095
Voorziening Grondbedrijf	17.161		257	9.347	8.072		141		8.213
Voorziening Dubieuze debiteuren Soc. Zaken	49				49				49
Voorziening Dubieuze debiteuren	805		122	125	802		124	125	801
Voorziening Tariefstelling afvalstoffenheffing	0				0		50		50
Voorziening Wegen	1.321			800	521			521	0
Voorziening Stadhuis	19.430			1.943	17.487			5.829	11.658
Totaal	67.806	0	7.518	19.037	56.287	0	4.500	10.670	50.014

Totaal reserves en voorzieningen	172.131	0	63.078	62.746	172.463	0	13.960	20.793	165.527
----------------------------------	---------	---	--------	--------	---------	---	--------	--------	---------

(bedragen x € 1.000)	Saldo 31 december 2027	Rente toev.	Overige toev.	Onttrek. 31 december 2028	Saldo 31 december 2028	Rente toev.	Overige toev.	Onttrek. 31 december 2029	Saldo 31 december 2029
Reserves									
Algemene Reserve	22.992				22.992				22.992
Reserve Transitoria	9.048		8.000	8.000	9.048		8.000	8.000	9.048
Reserve Grondbedrijf	12.148		1.002		13.150		1.461		14.611
Afschrijvingsreserve	18.270			258	18.012			258	17.754
Reserve GBE aqua B.V.	18.925				18.925				18.925
Reserve reconstructies wegen	3.351				3.351				3.351
Reserve Klimaatgelden	0				0				0
Reserve Decentralisaties	0				0				0
Reserve investeringsfonds	30.779			348	30.431			82	30.349
Totaal	115.513	0	9.002	8.606	115.909	0	9.461	8.340	117.030

Voorzieningen									
Voorziening Wethouderspensioenen	5.361		309	316	5.350		298	328	5.320
Voorziening Wachtgelden	3				3				3
Voorziening Spaarverlof	1.609		200	250	1.559		200	250	1.509
Voorziening Vervroegd Uittreden RVU	267				267				267
Voorziening Onderhoud gebouwen	3.851		2.827	4.345	2.375		2.795		5.170
Voorziening Onderhoud Civiele kunstwerken	1.961		779	543	2.841		792	543	3.089
Voorziening Familiegraf Polak	5				5				5
Voorziening Rioolbeheer	11.389		159		10.568		163		10.731
Voorziening precario Enduris	5.095				5.095				5.095
Voorziening Grondbedrijf	8.213		123	2.236	6.100		122		6.222
Voorziening Dubieuze debiteuren Soc. Zaken	49				49				49
Voorziening Dubieuze debiteuren	801		127	125	803		127	125	805
Voorziening Tariefstelling afvalstoffenheffing	0		126		176		278		454
Voorziening Wegen	0				0			0	0
Voorziening Stadhuis	11.658			5.829	5.829			5.829	0

(bedragen x € 1.000)	Saldo 31 december 2027	Rente toev.	Overige toev.	Onttrek. 31 december 2028	Saldo 31 december 2028	Rente toev.	Overige toev.	Onttrek. 31 december 2029	Saldo 31 december 2029
Totaal	50.261	0	4.650	13.644	41.020	0	4.773	7.075	38.718
Totaal reserves en voorzieningen	165.774	0	13.652	22.250	156.929	0	14.234	15.415	155.748

Berekende EMU-saldo

x € 1000,-	T-1 2025	T 2026	T+1 2027
Omschrijving	Volgens realisatie tot en met sept. 2025, aangevuld met raming resterende periode	Volgens begroting 2026	Volgens meerjarenraming in begroting 2027
1. Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)	-12.074	-8.746	2.518
2. Mutatie (im)materiële vaste activa	8.128	30.359	31.324
3. Mutatie voorzieningen	6.971	-2.529	-6.310
4. Mutatie voorraden (incl. bouwgronden in exploitatie)	5.161	-12.470	2.291
5. Verwachte boekwinst bij verkoop effecten en verwachte boekwinst bij verkoop (im)materiële vaste activa	-	-	-
Berekend EMU-saldo	-18.392	-29.164	-37.407

Overige

Vervangingsinvesteringen

Programma	Omschrijving	Investerings- bedrag	Afschrijvings- termijn
0 Bestuur en ondersteuning	Mobiele telefoons (iPhone SE 4)	94.500	3
0 Bestuur en ondersteuning	Bureaustoelen	130.000	10
0 Bestuur en ondersteuning	Vergaderstoelen	115.000	10
0 Bestuur en ondersteuning	Meubilair Bedrijfsrestaurant (revitaliseer ivm recepties/werkvormen)	100.000	10
0 Bestuur en ondersteuning	Pantry's stadskantoor	100.000	10
0 Bestuur en ondersteuning	Raambekleding stadskantoor	300.000	10
0 Bestuur en ondersteuning	Thuiswerkmeubilair 2026	20.000	10
0 Bestuur en ondersteuning	verduurzaming VG geen spijt 2026	50.000	25
0 Bestuur en ondersteuning	I-pads gemeentebestuur	70.000	4
0 Bestuur en ondersteuning	Zaagmachine (Harwi) & Lintzaag (Gruppo Sicar)	13.000	20
2 Verkeer, vervoer en waterstaat	Verv. verkeerslichten	125.000	15
2 Verkeer, vervoer en waterstaat	Netwerk management systeem VRI'S - software	32.000	8
2 Verkeer, vervoer en waterstaat	Verkeerstelapparatuur - 1 telradar (telradar 2)	4.088	8
2 Verkeer, vervoer en waterstaat	Verkeerstelapparatuur - 1 slangteller	2.215	8
2 Verkeer, vervoer en waterstaat	Verkeerstelapparatuur - 1 uitleesapparaat (netbook)	697	8
2 Verkeer, vervoer en waterstaat	Verv. openb. verlichting	375.000	25
2 Verkeer, vervoer en waterstaat	Machinale veegmachine RAVO 2019 (TGZ-13-K)	250.000	7
2 Verkeer, vervoer en waterstaat	fietsen + 4 elektrische fietsen handhaving	10.000	3
2 Verkeer, vervoer en waterstaat	Bewakingscamera's Parkeergarages incl. software managementinfo	70.000	10
2 Verkeer, vervoer en waterstaat	Softwarepakket parkeren Sygmax	60.000	5
4 Onderwijs	Herstel gymzaal Kruisweg, Nehalennia	103.000	10
5 Sport, cultuur en recreatie	Voorz. opstallen accomm.	47.647	15
5 Sport, cultuur en recreatie	De Sprong, geluidsinstallatie (wedstrijd.ruimte)	21.780	7
5 Sport, cultuur en recreatie	De Sprong, Dynamische bewegwijzeringssysteem	16.940	7
5 Sport, cultuur en recreatie	De Kruitmolen, Schrobzuigmachine	20.570	7
5 Sport, cultuur en recreatie	De Blikken, schrobzuigmachine	20.570	7
5 Sport, cultuur en recreatie	Inr/aanleg speelterreinen	125.000	10
5 Sport, cultuur en recreatie	Locaties BOSS 2026 (Versterken/omvormen/stimuleren)	210.000	20
5 Sport, cultuur en recreatie	Arnemuiden Veld 2 (kunstgras)	350.000	12
5 Sport, cultuur en recreatie	Kruitmolenlaan veld 6 trainingsdriehoek	12.000	20
5 Sport, cultuur en recreatie	Openlaadbak/dubbele cabine (verv 40-BF-JZ)	45.000	10
5 Sport, cultuur en recreatie	Trekker (verv. TGZ-32-L)	122.500	10
5 Sport, cultuur en recreatie	Oprijtrailer JPM 19 (LDT-48-V)	35.000	10
5 Sport, cultuur en recreatie	Bus gesloten laadbak/dubbele cabine (VZ-929-X)	49.500	10
5 Sport, cultuur en recreatie	Bus open laadbak/dubbele cabine (VV-601-P)	50.000	10
5 Sport, cultuur en recreatie	Vrachtwagen wisselbare opbouw met laadkraan (75-BHK-7)	330.000	10
5 Sport, cultuur en recreatie	Robotmaaier FC Dauwendaele	26.120	5
5 Sport, cultuur en recreatie	Robotmaaier Jong Ambon	17.810	5

Programma	Omschrijving	Investerings- bedrag	Afschrijvings- termijn
7 Volksgezondheid en milieu	Containers 0,14 m³ t/m 20 m³	110.000	10
7 Volksgezondheid en milieu	ondergrondse afvalcontainers	450.000	10
7 Volksgezondheid en milieu	Geluidmeter	15.000	10
7 Volksgezondheid en milieu	Verbeteringsmaatregelen riolen	924.852	1
7 Volksgezondheid en milieu	Renovatie riolen	2.387.274	1

Incidentele baten en lasten

Incidentele lasten per programma (bedragen x € 1.000)	2026	2027	2028	2029	Reserve
Programma Bestuur en Ondersteuning					
POK-middelen dienstverlening	237	237			nee
Opkomst bevorderende activiteiten verkiezingen Gemeenteraad 2026	30	-	-	-	nee
Portfoliomanagement	52	-	-	-	nee
Programma Veiligheid					
n.v.t.					
Programma Verkeer en Vervoer					
Actualisatie verkeersmodel Walcheren	75	50	-	-	nee
Veilige schoolomgeving OZEO scholen Grevelingenstraat	180	-	-	-	nee
Baggerwerkzaamheden	-	-	171	-	nee
Bouwweg Waterpark Veerse Meer	2.700	735	-	-	ja
Programma Economie					
Project DETOCS	15	8	-	-	nee
Bijdrage aan Expat Center Zeeland	34	34	34	-	nee
Programma Onderwijs					
Strategische ondersteuning op onderwijshuisvesting	25	-	-	-	nee
Tijdelijke voorziening VSO Atalant	45	45	-	-	nee
Vorbereidingskrediet Franciscusschool	25	-	-	-	nee
Tijdelijke huisvesting Regenboogschool	45	45	45	45	nee
Tijdelijke huisvesting TEC	48	48	48	48	nee
Versterken ondersteuningsstructuren in het onderwijs.	400	400	-	-	nee
Intermediair onderwijs en jeugd	40	40	-	-	nee
Programma Sport, Cultuur en Recreatie					
Renovatie tennisbanen LTC de Schenge	-	90	-	-	nee
Aanvullend subsidiebudget evenementen Middelburg	50	50	50	-	nee
Evenementencoördinatie en budget initiatieven	20	20	-	-	nee
Projectsubsidie vernieuwende kunst	75	75	75	75	nee
Open Monumentendag	15	-	-	-	nee
Herstelwerkzaamheden beschermd erfgoed WW2	15	-	-	-	nee
Herinrichting Sportcomplex de Kruitmolen	250	-	-	-	nee
De Spot haalbaarheidsonderzoek locatie	80	-	-	-	nee
De Spot kleine gebouwaanpassingen	75	-	-	-	nee
Programma Sociaal Domein					
Zeeuwse overleggen Sociaal Domein	60	-	-	-	nee
Adviseur onveilige casuïstiek	97	50	-	-	nee
Verbreden behoud van ons vastgoed.	100	100	-	-	nee
Coördinatie sociaal beheer	75	79	-	-	nee
Sociaal team	700	700	-	-	nee
Taakstelling Jeugd 2026-2027	500	750	-	-	nee
Formatie-uitbreiding: WMO & Jeugd	594	594	-	-	nee
Epenpark	9	-	-	-	nee

Incidentele lasten per programma (bedragen x € 1.000)	2026	2027	2028	2029	Reserve
Programma Volksgezondheid en Milieu					
Project Cool Neighbourhoods	467	130	-	-	ja
Project Green Teams	64	64	32		nee
Project Cool Cities	279	216	-	-	ja
Programma Volkshuisvesting RO en sted vern					
Ondersteuning woon- en zorgcoöperaties	50	50	50	-	nee
Functioneel beheerder CLO	95	101	-	-	nee
Uitvoeringsprogramma woon-zorg-welzijnvisie	270	100	100	100	nee
Extra vraag voor toezicht en handhaving	706	706	616	-	nee
Hart van Griffioen	8.725	-	-	-	ja
Totaal Incidentele lasten	17.322	5.517	1.221	268	

Incidentele baten per programma (bedragen x € 1.000)	2026	2027	2028	2029	Reserve
Programma Bestuur en Ondersteuning					
Opbrengst reisdocumenten	150	150	150	-	nee
Programma Veiligheid					
n.v.t.					
Programma Verkeer en Vervoer					
n.v.t.					
Programma Economie					
Project DETOCS	31	11	-	-	nee
Programma Onderwijs					
n.v.t.					
Programma Sport, Cultuur en Recreatie					
n.v.t.					
Programma Sociaal Domein					
n.v.t.					
Programma Volksgezondheid en Milieu					
Project Cool Neighbourhoods	544	148	-	-	ja
Project Green Teams	38	38	19	-	nee
Project Cool Cities	225	156	-		ja
Programma Volkshuisvesting RO en sted vern					
n.v.t.					
Totaal Incidentele baten	988	503	169	-	
Saldo incidentele lasten en baten	-16.334	-5.014	-1.052	-268	

(bedragen x € 1.000)	2026	2027	2028	2029
Taakveld 0.10 Incidentele toevoegingen aan reserves				
Toev. EU project DETOCS	14	3	-	-
Toev. EU project Cool Neighbourhoods	177	19	-	-
Toev. EU project Cool Cities	6	6	-	-
Toev. Reserve investeringsfonds t.l.v. algemene reserve	18.500	-	-	-
Totaal	18.697	28	-	-

(bedragen x € 1.000)	2026	2027	2028	2029
Taakveld 0.10 Incidentele onttrekkingen aan reserves				
Onttr. Reserve investeringsfonds	11.676	1.040	348	82
Onttr. Algemene reserve t.b.v. investeringsfonds	18.500	-	-	-
Onttr. EU project Cool Cities	-	21	-	-
Mutaties grondbedrijf	285	285	285	285
Overig	12	12	-	-
Totaal	30.473	1.358	633	367
Saldo incidentele mutaties reserves	11.776	1.330	633	367
Saldo incidentele baten en lasten inclusief mutaties reserves	-4.558	-3.684	-419	99

Toelichting

POK-middelen dienstverlening

Naar aanleiding van de Parlementaire Ondervragingscommissie Kinderopvangtoeslag (POK) heeft het Rijk tot en met 2027 incidentele middelen beschikbaar gesteld om een rechtvaardige gemeentelijke dienstverlening te borgen.

Opkomst bevorderende activiteiten verkiezingen Gemeenteraad 2026

Zie programma bestuur en ondersteuning, onderdeel invulling van financiële ruimte kadernota 2026-2029, punt 1.

Projectmanagement

Zie programma bestuur en ondersteuning, onderdeel invulling van financiële ruimte kadernota 2026-2029, punt 8.

Actualisatie verkeersmodel Walcheren

Zie programma verkeer, vervoer en waterstaat, onderdeel invulling van financiële ruimte kadernota 2026-2029, punt 4.

Veilige schoolomgeving OZEO scholen Grevelingenstraat

Zie programma verkeer, vervoer en waterstaat, onderdeel invulling van financiële ruimte kadernota 2026-2029, punt 6.

Baggerwerkzaamheden

Zie programma verkeer, vervoer en waterstaat, onderdeel invulling van financiële ruimte kadernota 2026-2029, punt 10.

Bouwweg waterpark Veerse Meer

Op 17 april 2025 (raadsvoorstel 25-043) heeft de gemeenteraad een krediet beschikbaar gesteld voor de bouwweg waterpark

Veerse Meer en deze lasten worden gedekt uit de reserve investeringsfonds.

Project DETOCS

Zie bijlage (Europese) subsidies.

Bijdrage aan Expat Center Zeeland

Zie programma economie, onderdeel invulling van financiële ruimte kadernota 2026-2029, punt 1.

Strategische ondersteuning op onderwijshuisvesting

In de Kadernota 2025-2028 is tijdelijk geld beschikbaar gesteld voor extra tijdelijke capaciteit onderwijshuisvesting vanwege de vele vraagstukken op dit gebied.

Tijdelijke voorziening VSO Atalant

Zie programma onderwijs, onderdeel invulling van financiële ruimte kadernota 2026-2029, punt 2.

Tijdelijke huisvesting Regenboogschool

Zie programma onderwijs, onderdeel invulling van financiële ruimte kadernota 2026-2029, punt 5.

Tijdelijke huisvesting TEC

Zie programma onderwijs, onderdeel invulling van financiële ruimte kadernota 2026-2029, punt 6.

Versterken onderwijsstructuren in het onderwijs

Zie programma onderwijs, onderdeel invulling van financiële ruimte kadernota 2026-2029, punt 8.

Intermediair onderwijs en jeugd

Zie programma onderwijs, onderdeel invulling van financiële ruimte kadernota 2026-2029, punt 9.

Renovatie tennisbanen LTC de Schenge

Zie programma sport, cultuur en recreatie, onderdeel invulling van financiële ruimte kadernota 2026-2029, punt 1.

Aanvullend subsidiebudget evenementen Middelburg

Zie programma sport, cultuur en recreatie, onderdeel invulling van financiële ruimte kadernota 2026-2029, punt 3.

Evenementencoördinatie en budget initiatieven

Zie programma sport, cultuur en recreatie, onderdeel invulling van financiële ruimte kadernota 2026-2029, punt 4.

Projectsubsidie vernieuwende kunst

Zie programma sport, cultuur en recreatie, onderdeel invulling van financiële ruimte kadernota 2026-2029, punt 5.

Open Monumentendag

Zie programma sport, cultuur en recreatie, onderdeel invulling van financiële ruimte kadernota 2026-2029, punt 7.

Herstelwerkzaamheden beschermd erfgoed WW2

Zie programma sport, cultuur en recreatie, onderdeel invulling van financiële ruimte kadernota 2026-2029, punt 8.

Herinrichting Sportcomplex de Kruitmolen

Zie programma sport, cultuur en recreatie, onderdeel invulling van financiële ruimte kadernota 2026-2029, punt 14.

De Spot haalbaarheidsonderzoek locatie

Zie programma sport, cultuur en recreatie, onderdeel invulling van financiële ruimte kadernota 2026-2029, punt 16.

De Spot kleine gebouwaanpassingen

Zie programma sport, cultuur en recreatie, onderdeel invulling van financiële ruimte kadernota 2026-2029, punt 17.

Zeeuwse overleggen Sociaal Domein

In de Kadernota 2025-2028 is tijdelijk geld beschikbaar gesteld voor de inhuur van een tijdelijke kracht om deel te nemen aan de verschillende Zeeuwse kerngroepen, regiegroepen of proeftuinen in het sociaal domein.

Adviseur onveilige casuïstiek

In de Kadernota 2025-2028 is tijdelijk geld beschikbaar gesteld voor uitbreiding van de formatie adviseur onveilige casuïstiek. Deze formatie is benodigd ten behoeve van expertise, advies en ondersteuning in situaties waar onveiligheid speelt voor consulenten en casusregisseurs.

Verbreden behoud van maatschappelijk vastgoed

Zie programma sociaal domein, onderdeel invulling van financiële ruimte kadernota 2026-2029, punt 1.

Coördinatie sociaal beheer

Zie programma sociaal domein, onderdeel invulling van financiële ruimte kadernota 2026-2029, punt 4.

Sociaal Team

Zie programma sociaal domein, onderdeel invulling van financiële ruimte kadernota 2026-2029, punt 12.

Taakstelling Jeugd 2026-2027

Zie programma sociaal domein, onderdeel invulling van financiële ruimte kadernota 2026-2029, punt 17.

Formatie-uitbreiding WMO & Jeugd

Zie programma sociaal domein, onderdeel invulling van financiële ruimte kadernota 2026-2029, punt 19.

Epenpark

Zie programma sociaal domein, onderdeel invulling van financiële ruimte kadernota 2026-2029, punt 21.

Project Cool Neighbourhoods

Zie bijlage (Europese) subsidies.

Project Green Teams

Zie bijlage (Europese) subsidies.

Project Cool Cities

Zie bijlage (Europese) subsidies.

Ondersteuning woon- en zorgcoöperaties

Bij het vaststellen van de Kadernota 2025-2028 is door de gemeenteraad een amendement aangenomen. Hierin is voorgesteld tijdelijk geld beschikbaar te stellen voor de ondersteuning in de startfase van Woon- en Zorgcoöperaties.

Functioneel beheerder CLO

Zie programma volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vernieuwing, onderdeel invulling van financiële ruimte kadernota 2026-2029, punt 2.

door verrekenbare verliezen, daarom wordt deze als incidentele onttrekking gekwalificeerd.

Uitvoeringsprogramma woon-zorg-welzijnvisie

Zie programma volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vernieuwing, onderdeel invulling van financiële ruimte kadernota 2026-2029, punt 3.

Extra vraag voor toezicht en handhaving

Zie programma volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vernieuwing, onderdeel invulling van financiële ruimte kadernota 2026-2029, punt 4.

Hart van Griffioen

Op 17 april 2025 (raadsvoorstel 25-044) heeft de gemeenteraad besloten in te stemmen voor een verdere uitwerking project Griffioen. Voor de onrendabele top is een reservering opgenomen in het investeringsfonds.

Opbrengst reisdocumenten

In de komende jaren worden tijdelijk hogere baten reisdocumenten verwacht, doordat de geldigheid van de reisdocumenten in 2014 verlengd is van vijf naar 10 jaar. Hierdoor waren er in de periode 2019-2024 weinig aanvragen en worden in de periode tot begin 2029 meer aanvragen verwacht.

Onttrekking algemene reserve t.b.v dotatie reserve investeringsfonds

Conform het raadsbesluit (raadsvoorstel 25-098 d.d. 2 juli 2025) bij de behandeling van de Kadernota 2026-2029 wordt de beschikbare ruimte binnen de algemene reserve boven de streefwaarde van de weerstandsratio 1,4 toegevoegd aan de reserve investeringsfonds.

Onttrekking reserve investeringsfonds

Betreft dekking voor de investeringen die in de uitvoeringsagenda, gerelateerd aan de omgevingsvisie, zijn opgenomen.

Onttrekking reserve grondbedrijf

Betreft afdracht vennootschapsbelasting voor de winsten die de gemeente behaalt uit het grondbedrijf. Tot op heden hebben wij nagenoeg geen vennootschapsbelasting hoeven te betalen

Structurele toevoeging en onttrekking aan de reserves

Overzicht structurele toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves:

Toevoeging aan de reserves * €1.000	2026	2027	2028	2029
Algemene reserve: ZEH dividend ¹	3.254	3.619	3.984	4.349
Totaal structurele toevoeging aan de reserves	3.254	3.619	3.984	4.349

¹ De BBV wetgeving schrijft voor dat lasten of baten een langere doorloop kennen dan 4 jaar als structureel worden gekwalificeerd.

Feitelijk wordt het ZEH dividend uitgekeerd tot dat de kerncentrale buitengebruik wordt gesteld.

Onttrekking aan de reserves * €1.000	2026	2027	2028	2029
Afschrijvingsreserve	230	230	230	230
Totaal structurele onttrekkingen aan de reserves	230	230	230	230
Saldo	-3.024	-3.389	-3.754	-4.119

Bijlage (Europese) subsidies

Project	Begindatum	Einddatum	Projectbudget	Totaal toegekende subsidie	Werkelijk ontvangen via de bank t/m 2025	Restant toegekend subsidiebedrag
Gehonoreerde						
Europese projecten						
1. DETOCS	01-03-23	28-02-27	218	174	97	77
2. Natuur Inclusief	01-09-23	31-12-25	457	228	210	18
3. Klimaatadaptatie Zeeland	16-01-23	30-06-26	1.194	547	166	381
4. Cool Neighbourhoods	01-10-23	01-03-27	1.846	1.107	230	877
5. Green Teams	01-11-23	01-05-27	224	134	78	56
6. Cool Cities Network	01-01-24	31-12-27	896	448	24	424
7. Time2Adapt	01-01-26	31-12-28	150	120	0	120
8. Circulair shift	01-11-24	31-12-27	591	355	nvt	nvt
9. PolliConnect	01-01-25	01-06-29	nntb	nntb	nvt	nvt
10. Uitbreek doorbraak	1-7-2025	31-5-2028	nntb	nntb	nvt	nvt
Overige externe financiering						
11. RVO - Visserij ontwikkel						
Plan Arnhemuiden	1-1-2025	31-12-2030	3.000	1.500	nvt	nvt

1. DETOCS

Het doel van dit project is het bevorderen en stimuleren van investeringen in hernieuwbare-, en efficiënter energieverbruik bij MKB met de focus op de toeristische sector door kennisuitwisseling en ontzorgen van de sector.

2. Natuur Inclusief ²

Binnen dit project wordt 250 m2 kademuren gerestaureerd volgens natuurinclusief principe. Naast het zorgvuldig herstellen van de kademuren Kinderdijk en Korendijk is het de intentie om de biodiversiteit en fauna te bevorderen door behoud muurbegroeiing en voorzieningen voor vleermuizen en vogels.

3. Klimaatadaptatie Zeeland²

Herinrichten, ontharden en vergroenen Meanderlaan in samenwerking met ZMF, SCALDA, Woongoed, City Seeds en DSV zaden en het samen ontwikkelen en realiseren van jaarrond pluktuinen. Technische -en economische haalbaarheidsstudie voor lokale waterzuivering met hieraan gekoppeld systeem voor opwekken van energie voor de "wijk van de toekomst".

4. Cool Neighbourhoods²

Het tegen gaan van hitte risico's op wijkniveau. Gezamenlijk met de inwoners maken van wijkactieplannen. Herinrichten,onthardenen vergroenen van de leefomgeving en straten Dauwendaele en in de Binnenstad. Realiseren van locatiespecifieke recreatieve groene omgevingen.

5. Green Teams

Pro-actieve klimaatadaptatie in planning en uitvoering voor de openbare ruimte. Green Teams biedt ons de mogelijkheid om gezamenlijk met andere partners te werken aan een strategy om klimaatadaptatie onlosmakelijk onderdeel te laten zijn van onze projecten en activiteiten van ontwerp tot beheer en onderhoud.

6. Cool Cities Network²

Lokale/regionale overheden en kennisinstellingen werken gezamenlijk aan het hittebestendiger maken van steden door het ontwikkelen van een Cool Network Strategy, een integrale wijkgerichte aanpak en energietransitie met hieraan gekoppelde uitvoeringsprogramma van een netwerk van schaduwrijke routes en cool spots. Deze strategie is nodig om voor een cool netwerk

² Bij de Provincie Zeeland is een aanvullende subsidie aangevraagd.

strategie/plan. Binnen het project wordt een klimaatadaptieve herinrichting van de Arie van Driellaan als voorbeeld gerealiseerd.

7. Time2Adapt

Dit is een innovatief Europees initiatief dat zich richt op de aanpassing van steden aan de klimaatverandering. Het project heeft tot doel oplossingen te testen en te implementeren om steden te helpen omgaan met extreme hitte.

8. Circulair shift

Dit project gaat over het versnellen van de circulaire economie door circulair inkopen binnen onze organisatie te bevorderen en hiervoor een actieplan voor samenwerking in de waardeketen, een (wettelijk) kader, een strategie en een training te ontwikkelen.

9. PolliConnect

Dit project gaat over het beheer van de groeninfrastructuur, het behouden en versterken van de biodiversiteit, het maabeleid en het aankopen van machines hiervoor.

10. Uitbreek doorbraak

Dit project gaat over het ontharden en het vergroenen van het hart van Griffioen (dit is circa 3500 m²) en het toepassen van multidisciplinair werken. Uitbreek Doorbraak wil drempels verlagen door beleidsdomeinen beter te laten samenwerken, succesvolle methodes uit te wisselen en burgers op een creatieve manier te betrekken. De ambitie is groot: het project wil niet alleen meer groen realiseren, maar ook een andere manier van werken introduceren!

11. RVO - Visserij ontwikkelplan Arнемuiden (VOP)

Gezamenlijk uitvoeringsprogramma (bedrijven, organisaties en gemeente opgesteld.) Doel is het opwaarderen van Arнемuiden als visserijstadje door behoud en versterken van het erfgoed, investeren in de garnaalverwerkende waardeketen van vangst tot proeverij.